

ÇİMENTO

ÇİMENTO MÜSTAHSİLLERİ İŞVERENLERİ SENDİKASI YAYIN ORGANI

İŞVEREN

Cilt 18 • Sayı 1 • Ocak 2004

Türk Milleti bütün tarihinde harb meydanlarında birçok zafer tacları giymiştir. Bununla müftehirdir (övünç duyar), daima müftehir olacaktır. Ancak bu mefharet (övünç) tacını daha çok tezyin ederek, milletin başında tutabilmek için, diğer bir sahada behemehal (ne olursa olsun) muvaffak olması lazımdır. O da iktisat sahasıdır.

*İzmir İktisat Kongresini
Açılış Söylevi
(17.02.1923)*

Mustafa Kemal Atatürk

Merhaba,

Çimento sektörünün önemli bir özelliği vardır. Genellikle, bu sektörde çalışmaya başlayanlar bir nedenle işyerlerini değiştirseler bile çimento sektöründe kalıp, çalışma hayatlarının sonuna kadar Çimento Ailesinin bir ferdi olurlar. Kimi ailelerin evlatları ise ebeveynlerinden devraldıkları mesleklerini çimento sektörü içerisinde sürdürürler. Zaten bu nedenlerle ortalama kıdem yılları sektörümüzde oldukça yüksek, işçi devri sayılarımız ise küçüktür. Kısaca, çimento sektöründe işe başlayanlar genellikle aynı sektörden emekli olurlar.

Bu büyü "Çimento Ailesi"ni bir arada tutan bağların kuvvetinden mi kaynaklanır bilinmez. Ancak "Çimento Tozu'nun yaptığı mesleki hastalık nedir?" diye sorduğunuzda alabileceğiniz tek yanıt "Çimento sektörüne gönülden bağlanıp kalmak" olacaktır.

Çimento Ailesi'nin bu kuvvetli bağları Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası'nı pek çok konuda harekete geçirdiği gibi İş Sağlığı ve Güvenliği'nde de etkilemiştir. 1995 yılından beri iş kazaları istatistikleri ile üyelerimiz bilgilendirilmekte, bilinçlendirici yayınlar yapılmakta ve üyelerimizin çalışanlarına eğitimler verilmektedir.

Ailenizin bir ferдинin iş kazası geçirmesini istemeyeceğiniz gibi onu korumak

editörden

1

için elinizden geleni yapmanız kaçınılmazdır. "İş yerlerimize sağlıklı ve mutlu olarak gelen aile fertlerimizi geldikleri gibi sağlıklı ve mutlu olarak evlerine göndermek gerekir" düşüncesinden yola çıkarak, uzun süredir devam ettirmekte olduğumuz "iş sağlığı ve güvenliği kültürü oluşturma" çabalarımızı OHSAS 18001 Belgelendirme Projesi ile taçlandırmamız bundandır.

İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi anlamına gelen, OHSAS 18001 belgelendirme çabaları bu çapta üyesini içerecek şekilde ilk defa bir sivil toplum kuruluşu tarafından koordine edilmektedir.

Çimento Ailesinin bir kuruluşu olan Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası ve Üyeleri şunu dile getiriyor:

Biz, çalışma arkadaşlarımızı ve onları yuvalarında bekleyen sevenlerini önemsiyoruz! Tıpkı bir ailenin fertlerinin diğerlerini önemseyişi ve üzerlerine titrediği gibi.

Mutlu, sıkıntısız ve kazasız bir yıl yaşamanız dileğiyle.

Burçak Çubukçu

Yeni İş Kanunu ile Birlikte

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Konusuna Getirilen Değişiklikler

Serdar ŞARDAN
ÇMİS Araştırma Uzmanı

1977 yılında Ankara'da dünyaya gelmiştir. 1995 yılında başladığı Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri lisans programını 1999 yılında tamamlamıştır. 2003 yılı Haziran ayında Jean Monnet Modülü çerçevesinde Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi tarafından düzenlenen "AB Müktesebatı Çevirinde ve Uygulamasında Görev Alacak Kamu ve Özel Sektör Personelinin AB Hukuku Konusunda Eğitimi" konulu sertifika programını başarıyla tamamlamıştır. 2002 yılı Ocak ayından beri Sendikamızda Araştırma Uzmanı olarak görev yapan Şardan, Halen Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tez çalışmasını sürdürmektedir.

I. GİRİŞ

10 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe giren 4857 sayılı yeni İş Kanunu ile birlikte yaklaşık 30 yılı aşkın süredir Türk Endüstri İlişkileri Sistemine yön vermiş olan 1475 sayılı İş Kanunu (Kıdem Tazminatı maddesi hariç) tamamıyla yürürlükten kaldırılmıştır. Bu çok önemli yenilik ile birlikte çalışma hayatı yeni bir kimlik kazanmıştır.

1475 sayılı kanun hayata geçtiği yıllarda gereksinimleri tam olarak karşılamakla birlikte, 2000'li yıllara gelindiğinde artık ihtiyaçlara cevap veremez duruma gelmiştir. Bundan dolayı yeni ve çağdaş bir İş Kanunu'na olan ihtiyaç büyümüştür.

Çağdaşlaşma ihtiyacını karşılamak amacıyla "Esnek Çalışma", "Geçici İş İlişkisi", "İş Güvencesi" gibi kavramlarla donatılan 4857 sayılı yeni İş Kanunu'nda, "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği" olarak Endüstri İlişkileri lisanına yerleşmiş olan kavram "İş Sağlığı ve Güvenliği" olarak değiştirilmiştir.

Kanunun gerekçeler kısmında değiştirilme amacı belirtilmemiş olan "İşçi Sağlığı" kavramı, işyerinde meydana gelebilecek bir iş kazasının (örneğin büyük çaplı bir patlamanın) işyeri çevresinde yaşayanlara da zarar verebileceği endişesiyle "İş Sağlığı" olarak

değiştirilmiş olabilir. Diğer taraftan uluslararası dilde "Occupational Health and Safety"¹ (Mesleki Sağlık ve Güvenlik) olarak kullanılan kavram ile kanımca bir paralellik sağlanması amaçlanmış ve "İş Sağlığı ve Güvenliği" kavramı yeni İş Kanunu'na yerleştirilmiştir.

II. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ MADDELERDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

a) Madde 77 - İşverenlerin ve İşçilerin Yükümlülükleri

1475 sayılı eski İş Kanunu'nda İşçi Sağlığı ve Güvenliği başlıklı bölümde yer alan 73. maddede; her işverenin işyerinde gerekli iş güvenliği önlemlerini almak ve uygulamak, işçilerin de bunlara riayet etmekle yükümlü olduklarını belirtmiştir. Aynı maddede ayrıca işverenlerin işyerlerinde meydana gelecek iş kazalarını da en geç kazadan sonraki iki gün içinde Çalışma Bölge Müdürlüğüne yazı ile bildirmeleri gerektiğinden bahsedilmiştir.

Yeni Kanunda "İş Sağlığı ve Güvenliği" isimli Beşinci Bölümün ilk maddesi olan 77' nci maddede; (İşverenlerin ve İşçilerin Yükümlülükleri)'de eski Kanun maddesine ek olarak; işverenlere iş güvenliği uygulamalarına uyulup uyulmadığını denetleme görevi de verilmiş, ayrıca işçilerin

¹ BSI; "Occupational Health and Safety Management Systems - Guidelines for the implementation of OHSAS 18001", Şubat 2000

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

karşılaşılabilecekleri mesleki riskler, yasal hak ve yükümlülükleri hakkında bilgilendirilmesi, bunun yanında iş güvenliği konusunda işçilerin eğitilmesi gerektiği belirtilmiştir. Denetleme ve Eğitim yükümü, AB'nin 91/383 sayılı Belirli Süreli ve Geçici İş Hükümlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönergesi hükümleriyle aynı doğrultuda düzenlenmiştir.²

Maddenin Meclise gönderilen ilk halinde, işverenlere iş sağlığı ve güvenliği konusunda meydana gelen bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip yükümlülüğü de verilmişti. Ancak bunun uygulamada imkansız olması ve gerçekçilikten uzaklaşılacağı düşüncesiyle Meclis Genel Kurul görüşmelerinde bu hüküm tasarıdan çıkartılmıştır.

Yeni Kanunla birlikte getirilen önemli bir diğer değişiklik ile; işverenlerin işyerinde meydana gelen iş kazalarının yanısıra tespit edilen meslek hastalıklarını da bildirmesi gerektiği hükme bağlanmıştır. Ayrıca yeni kanun maddesine getirilen önemli bir değişiklik de kişi bakımından uygulama alanı konusundadır. 77'nci maddenin son fıkrasında tüzük ve yönetmeliklerde yer alan hükümlerin işyerindeki çırac ve stajyerlere de uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Yine bu konuda da mevcut AB Yönergesine bağlı kalmıştır.³

Kanunun "İdari Ceza Hükümleri" başlıklı bölümünde yer alan 105. maddede 77 nci maddede belirtilen hükümlere uymayan işveren veya vekillerine beş yüzer milyon lira para cezası verileceği belirtilmiştir.

b) Madde 78 - Sağlık ve Güvenlik Tüzük ve Yönetmelikleri

Bu maddenin birinci fıkrasında Sağlık Bakanlığı'nın görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından işyerlerinde iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesine, yaş, cinsiyet ve özel durumlar nedeniyle korunması gereken kişilerin çalışma şartlarının düzenlenmesine yönelik tüzük ve yönetmelikler çıkartılacağı hükme bağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın ilgili teşkilatına, bu kanuna tabi işyerlerinde, işçi sayısı, genişlik, yapılan iş, işin özellikleri, ağırlık ve tehlikesi bakımından hangi işyerleri için kurulmaya başlamadan önce planların gösterilerek kurma izni alınacağı, işyeri kurulduktan sonra yine aynı makama başvurularak işletme belgesi alınması gerekeceği, yine Sağlık Bakanlığı'nın görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Bu maddede eski kanun hükmünden farklı olarak çıkarılacak yönetmeliklerde Sağlık Bakanlığı'nın da görüşlerinin alınması hüküm altına alınmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında belirtilen tüzük ve yönetmeliklerdeki hükümlere uymayan işveren veya vekiline alınmayan her önlem için elli milyon para cezası verileceği, ikinci fıkrada belirtilen kurma izni ve işletme belgesi alınmadan bir işyeri açan işveren veya vekiline beş yüzer milyon para cezası verileceği, devamı halinde ise her ay için para cezası uygulanacağı belirtilmiştir.

c) Madde 79 - İşin Durdurulması veya İşyerinin Kapatılması

Maddede "bir işyerinin tesis ve tertiplerinde, çalışma yöntem ve şekillerinde, makine ve cihazlarında işçilerin yaşamı için tehlikeli olan bir husus tespit edilirse, bu tehlike giderilinceye kadar işyerlerini iş sağlığı ve güvenliği bakımından denetlemeye yetkili iki müfettiş, bir işçi ve bir işveren temsilcisi ile Bölge Müdüründen oluşan beş kişilik bir komisyon kararıyla, tehlikenin niteliğine göre iş tamamen veya kısmen durdurulur veya işyeri kapatılır. Komisyona kıdemli iş müfettişi başkanlık eder. Komisyonun çalışmaları ile ilgili sekreteryaya işleri bölge müdürlüğü tarafından yürütülür." şeklinde

² TUNCAY, A. Can; "Yeni İş Kanunu'nda İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği", TİSK, İşveren Dergisi, Temmuz 2003, s. 9

³ TUNCAY, A. Can; (a.g.e.), s. 9

hükme yer verilmiştir. Bu fıkra da yeni kanunla birlikte getirilen en önemli değişiklik; Komisyona Bölge Müdürü değil, kıdemli iş müfettişinin başkanlık etmesidir.

Maddenin geri kalan kısmında "Askeri işyerleri ile yurt emniyeti için gerekli maddeler üretilen işyerlerindeki komisyonun yapısı, çalışma şekil ve esasları Milli Savunma Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca birlikte hazırlanacak bir yönetmelikle belirtilir. Bu maddeye göre verilecek durdurma veya kapatma kararına karşı işverenin yerel iş mahkemesinde altı iş günü içinde itiraz etmek yetkisi vardır.

İş mahkemesine itiraz, işin durdurulması veya işyerinin kapatılması kararının uygulanmasını durdurmaz. Mahkeme itirazı öncelikle görüşür ve altı iş günü içinde karara bağlar. Kararlar kesindir. Bir işyerinde çalışan işçilerin yaş, cinsiyet ve sağlık durumları böyle bir işyerinde çalışmalarına engel teşkil ediyorsa, bunlar da çalışmaktan alıkonulur.

Yukarıdaki fıkralar gereğince işyerlerinde işçiler için tehlikeli olan tesis ve tertiplerin veya makine ve cihazların ne şekilde işletilmekten alıkonulacağı ve bunların ne şekilde yeniden işletilmelerine izin verilebileceği, işyerinin kapatılması ve açılması, işin durdurulmasına veya işyerinin kapatılmasına karar verilmeye kadar acil hallerde alınacak önlemlere ilişkin hususlar ile komisyonda görev yapacak işçi ve işveren temsilcilerinin nitelikleri, seçimi, komisyonun çalışma şekil ve esasları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikte

gösterilir. Bir işyerinin kurulmasına ve işletilmesine izin verilmiş olması 78 inci maddede öngörülen yönetmelik hükümlerinin uygulanmasına hiçbir zaman engel olamaz. Bu maddenin birinci fıkrası gereğince makine, tesisat ve tertibat veya işin durdurulması veya işyerinin kapatılması sebebiyle işsiz kalan işçilere işveren ücretlerini ödemeye veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermeye zorunludur." ifadelerine yer verilmiştir. Bu kısımda getirilen

ya işin tamamen veya kısmen durdurulmasına ya da işyerinin kapatılmasına karar verecektir. Her iki kararın da uygulama süresi, tehlikenin giderilmesiyle sınırlıdır. Verilen karara karşı iş mahkemesinde yapılan itirazın uygulamayı durdurmayaacağı, yeni kanunda ayrıca belirtilmiştir.

Yeni Kanun, durdurma veya kapatma kararının alınabilmesi için işyerinin kurma izni ve işletme belgesine tabi bir işyeri olması şartından vazgeçmektedir. Bu

en önemli yenilikler; İşyeri kapatılması açık bir şekilde maddeye derç edilmiş ve "İş Mahkemesine itiraz işin durdurulması veya işyerinin kapatılması kararının uygulanmasını durdurmaz" fıkrası eklenmiştir.

Komisyon tarafından durdurma veya kapatma kararı verilebilmesi için, işyerinin tertip ve tesislerinde, çalışma yöntem ve şekillerinde, makine ve cihazlarında, işçilerin yaşamı için tehlikeli olan bir hususun tespiti gerekir (md. 79/f/1). Komisyon, tehlikenin niteliğine göre

durumda, bu izni ve belgeyi almak zorunda olsun veya olmasın bütün işyerlerinde işin tamamen veya kısmen durdurulması veya işyerinin kapatılması yaptırımını uygulanabilecektir.⁴

Kanunun "İdari Ceza Hükümleri" başlıklı bölümünde yer alan 105. maddede 79. madde hükmüne aykırı olarak faaliyeti durdurulan işi izin almadan devam ettiren, kapatılan işyerlerini izinsiz açan işveren veya vekiline beş yüz milyon lira para cezası verileceği hükmüne yer verilmiştir.

⁴ SOYER, M. Polat; "4857 sayılı Yeni İş Kanunu Değerlendirme Konferans Notları", Türk-İş, Bolu, 12-13 Temmuz 2003, s. 35

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

d) Madde 80 - İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu

"Bu Kanuna göre sanayiden sayılan, devamlı olarak en az elli işçi çalıştıran ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde her işveren bir iş sağlığı ve güvenliği kurulu kurmakla yükümlüdür.

İşverenler iş sağlığı ve güvenliği kurullarınca iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun olarak verilen kararları uygulamakla yükümlüdürler.

getirilmiştir.

Kanun metninde geçen devamlı olarak en az elli işçi çalıştırma koşulunun, işyerinde hiçbir zaman elliden az işçi çalıştırılmaması anlamını taşıdığı maddenin gerekçesinde belirtilmiştir. Bu gerekçe pek tabi ki ileride çok önemli ihtilaflara yol açacak, istihdamı daraltacak bir hükümdür.

Bu maddede belirtilen iş sağlığı ve güvenliği kurullarının kurulması ve

Sigortalar Kurumunca sağlanan tedavi hizmetleri dışında kalan, işçilerin sağlık durumunun ve alınması gereken iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin sağlanması, ilk yardım ve acil tedavi ile koruyucu sağlık hizmetlerini yürütmek üzere işyerindeki işçi sayısına ve işin tehlike derecesine göre bir veya daha fazla işyeri hekimi çalıştırmak ve bir işyeri sağlık birimi oluşturmakla yükümlüdür.

İşyeri hekimlerinin nitelikleri, sayısı, işe alınmaları, görev, yetki ve sorumlulukları, eğitimleri, çalışma şartları, görevlerini nasıl yürütecekleri ile işyeri sağlık birimleri Sağlık Bakanlığı ve Türk Tabipler Birliğinin görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkarılacak bir yönetmelikte düzenlenir."

Maddeye ilaveten 16.12.2003 tarih ve 25 318 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "İşyeri Sağlık Birimleri ve İşyeri Hekimlerinin Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik"te Tabip Odalarının baskıcı tutumları nedeniyle işyeri hekimlerinin istihdamında yaşanan sorunların giderilmesi bakımından işveren kesimince devamlı olarak gündeme getirilen sorunlar göz önüne alınarak düzenleme yapılmıştır.

Tamamen yeni bir kanun hükmü olan bu maddeye aykırı olarak işyeri hekimi çalıştırma ve işyeri sağlık birimi oluşturma yükümlülüğünü yerine getirmeyen işveren veya işveren vekiline 105. maddeye istinaden beş yüzer milyon lira para cezası verilir.

çalıştırılması ile ilgili hükümlere aykırı davranan; iş sağlığı ve güvenliği kurullarınca alınan kararları uygulamayan, işveren veya işveren vekiline Kanunun 105. maddesine göre beş yüz milyon lira para cezası verilir.

e) Madde 81 - İşyeri Hekimleri

1475 sayılı kanunda düzenlenmeyen ve uygulamada büyük tartışmalara yol açan bu konu yeni kanunda yer almıştır. Buna göre; "Devamlı olarak en az elli işçi çalıştıran işverenler, Sosyal

İş sağlığı ve güvenliği kurullarının oluşumu, çalışma yöntemleri, ödev, yetki ve yükümlülükleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte gösterilir." şeklinde kanunlaştırılan yeni hükümde, sanayiden sayılan ve devamlı olarak en az elli işçi çalıştıran ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde iş sağlığı ve iş güvenliği kurulu kurma yükümlülüğü yasa ile düzenlenmektedir. Kurul kararlarının işveren tarafından uygulanması zorunlu hale

f) Madde 82 - İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanlar

4857 sayılı kanunun yeni uygulamalarından biri olan bu madde ile "Bu Kanuna göre sanayiden sayılan, devamlı olarak en az elli işçi çalıştıran ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde işverenler, işyerinin iş güvenliği önlemlerinin sağlanması, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi ve uygulanmasının izlenmesi hizmetlerini yürütmek üzere işyerindeki işçi sayısına, işyerinin niteliğine ve tehlikelilik derecesine göre bir veya daha fazla mühendis veya teknik elemanı görevlendirmekle yükümlüdürler.

İş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik elemanların nitelikleri, sayısı, görev, yetki ve sorumlulukları, eğitimleri, çalışma şartları, görevlerini nasıl yürütecekleri, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Yeni madde ile birlikte sanayiden sayılan ve devamlı olarak en az 50 işçi çalıştıran ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde işverenlere, iş güvenliği önlemlerinin sağlanması bakımından bir veya daha fazla mühendis veya teknik eleman görevlendirme yükümlülüğü getirilmiştir.

81. maddede yer alan İşyeri Hekimleri konusuna benzerlik taşıyan bu düzenlemede de İş

Güvenliği ile görevli mühendis ve teknik elemanların istihdamı, çalışma şekli vb. çıkarılacak yönetmeliğe bırakılmış ancak Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği'nin Yetkili Kurum olup olmayacağı ve çalışma usulleri önümüzdeki günlerde netlik kazanacaktır. Ayrıca bu maddenin cezai hükmü olarak da bu teknik personeli istihdam etmemek beşyüz milyon lira ile cezalandırılacağı belirtilmiştir.

g) Madde 83 - İşçilerin Hakları

İş Sağlığı ve Güvenliği olgusunun işyerlerinde tam olarak yerine getirilebilmesi açısından işverenlere yükümlülükler getirilmenin yanı sıra, işçilere de bu yükümlülükleri yerine getirmeyen işverenlere karşı bazı haklar tanıyan yeni bir hüküm kanuna eklemiştir.

Bu hükme göre "*İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği açısından işçinin sağlığını bozacak veya vücut bütünlüğünü tehlikeye sokacak yakın, acil ve hayati bir tehlike ile karşı karşıya kalan işçi, iş sağlığı ve güvenliği kuruluna başvurarak durumun tespit edilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasına karar verilmesini talep edebilir. Kurul aynı gün acilen toplanarak kararını verir ve durumu tutanakla tespit eder. Karar işçiye yazılı olarak bildirilir.*

İş sağlığı ve güvenliği kurulunun bulunmadığı işyerlerinde talep, işveren veya işveren vekiline yapılır. İşçi tesbitin yapılmasını ve durumun yazılı olarak kendisine bildirilmesini isteyebilir. İşveren veya vekili yazılı cevap vermek zorundadır.

Kurulun işçinin talebi yönünde karar vermesi halinde işçi, gerekli iş

sağlığı ve güvenliği tedbiri alınıncaya kadar çalışmaktan kaçınabilir.

İşçinin çalışmaktan kaçındığı dönem içinde ücreti ve diğer hakları saklıdır.

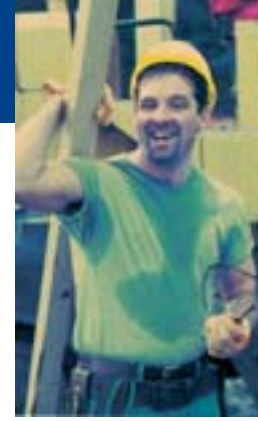
İş sağlığı ve güvenliği kurulunun kararına ve işçinin talebine rağmen gerekli tedbirin alınmadığı işyerlerinde işçiler altı iş günü içinde, bu Kanunun 24 üncü maddesinin (I) numaralı bendine uygun olarak belirli veya belirsiz süreli hizmet akitlerini derhal feshedebilir.

Bu Kanunun 79 uncu maddesine göre işyerinde işin durdurulması veya işyerinin kapatılması halinde bu madde hükümleri uygulanmaz."

Bu yeni hüküm ile birlikte işyerinde iş sağlığı ve güvenliği açısından tehlike ile karşı karşıya kalan işçiye gerekli tedbir alınması için talepte bulunma, İSG Kurulunu harekete geçirme, çalışmaktan kaçınma, çalışmaktan kaçındığı dönem için ücret isteme hakkı getirilmiştir.

Yasanın bu maddesine göre işçi, iş sağlığı ve güvenliği açısından sağlığını bozacak veya vücut bütünlüğünü tehlikeye sokacak, yakın, acil ve hayati bir tehlike ile karşı karşıya kalırsa iş görmekten kaçınabilecektir. İşçinin bu yola başvurabilmesi için, ortada yakın, acil ve hayati bir tehlikenin bulunması şarttır. Bilim Komisyonu tarafından hazırlanan tasarıda bu koşul yaşamsal veya acil bir tehlike şeklinde kaleme alınmıştı (md. 85/f/1). Ancak yasal düzenleme tasarıdan daha isabetli bir çözüm getirerek hayati bir tehlikenin yakın ve acil olmadıkça iş görmekten

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

kaçınılmasından önce ve başka önlemlerle giderilebilmesi mümkün olabilir. İş görmekten kaçınma hakkı, kural olarak en son başvurulması gereken (ultima ratio) bir yol olarak kabul edilmesi gereken bir düzenlemedir.⁵

Bu madde ile gerekli önlemlerin alınmaması halinde işçiye, md. 24/b/1 hükmüne göre iş sözleşmesini önelsiz olarak feshetme hakkı da tanınmıştır. Bu hakkın kullanılması için altı iş günlük bir sürenin öngörülmesi ise isabetli olmamıştır. Çünkü, gerekli tedbirler alınmadığı sürece altı işgünlük sürenin işlemesi zaten söz konusu değildir. Ayrıca, işçinin fesih hakkını kullanması yerine işgörmekten kaçınması daha mantıklı gözükmektedir.

h) Madde 84 - İçki veya Uyuşturucu Madde Kullanma Yasağı

Eski düzenleme ile aynı mahiyette olan bu maddede "İşyerine sarhoş veya uyuşturucu madde almış olarak gelmek ve işyerinde alkollü içki veya uyuşturucu madde kullanmak yasaktır.

İşveren; işyeri eklentilerinden sayılan kısımlarda, ne gibi hallerde, hangi zamanda ve hangi şartlarla alkollü içki içilebileceğini belirleme yetkisine sahiptir.

Alkollü içki kullanma yasağı;

a) *Alkollü içki yapılan işyerlerinde çalışan ve işin gereği olarak üretileni denetlemekle görevlendirilen,*

b) *Kapalı kaplarda veya açık olarak alkollü içki satılan veya içilen işyerlerinde işin gereği alkollü içki*

içmek zorunda olan, c) İşinin niteliği gereği müşterilerle birlikte alkollü içki içmek zorunda olan, işçiler için uygulanmaz." hükmü yer almaktadır.

i) Madde 85 - Ağır ve tehlikeli işler

İçeriğinde "Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları" yerine sadece "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı" olarak değiştirilen, 78 nci maddedeki düzenlemeye paralel olarak Sağlık Bakanlığı'nın görüşünü alma hükmü eklenen ve ayrıntısı 87 nci maddenin anlatımı kısmında değerlendirilen "Genç İşçi" kavramının kullanıldığı madde de "16 yaşını doldurmamış genç işçiler ve çocuklar ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmaz.

Hangi işlerin ağır ve tehlikeli işlerden sayılacağı, kadınlarla 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş genç işçilerin hangi çeşit ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılabilecekleri Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte gösterilir." şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Bu maddeye aykırı olarak ağır ve tehlikeli işlerde onaltı yaşından küçükleri çalıştıran veya aynı maddede belirtilen yönetmelikte

gösterilen yaş kayıtlarına aykırı işçi çalıştıran işveren veya işveren vekiline beş yüz milyon lira para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

i) Madde 86 - Ağır ve Tehlikeli İşlerde Rapor

İşyeri Hekiminin yılda en az bir defa işçileri periyodik sağlık kontrolünden geçirmesi gerektiği hükmü eklenen 86 ncı madde de;

"Ağır ve tehlikeli işlerde çalışacak işçilerin işe girişinde veya işin devamı süresince en az yılda bir, bedence bu işlere elverişli ve dayanıklı oldukları işyeri hekimi, işçi sağlığı dispanserleri, bunların bulunmadığı yerlerde sırası ile en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu, sağlık ocağı, hükümet veya belediye hekimleri tarafından verilmiş muayene raporları olmadıkça, bu gibilerin işe alınmaları veya işte çalıştırılmaları yasaktır. Sosyal Sigortalar Kurumu işe ilk giriş muayenesini yaptıktan kaçınamaz.

İşyeri hekimi tarafından verilen rapora itiraz halinde, işçi en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu hastanesi sağlık kurulunca muayeneye tabi tutulur, verilen rapor kesindir.

Yetkili memurlar isteyince, bu raporları işveren kendilerine göstermek zorundadır.

⁵ SOYER, M. Polat; (a.g.e.), s. 35

Bu raporlar damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaftır." hükümlerine yer verilmiştir.

Kanunun "İdari Ceza Hükümleri" başlıklı bölümünde bu madde uyarınca işçilere doktor raporu almayan işveren veya vekiline yüz milyon lira para cezası verileceği belirtilmiştir.

k) Madde 87 - On Sekiz Yaşından Küçük İşçiler için Rapor

4857 sayılı yeni kanun ile birlikte endüstri ilişkileri sistemine yeni bir kavram daha kazandırılmıştır. Bu kavram "genç işçi" kavramıdır. 1475 sayılı kanunda 13-18 yaş (18 dahil) arası "çocuk işçi" olarak nitelendirilirken, yeni kanunda 14-18 yaş arası çocuk ve genç işçi olarak belirtilmektedir. Bu hükmün kaynağını Avrupa Birliği'nin 02 Haziran 1994 tarih ve 94/33 sayılı Direktifi oluşturmaktadır. Direktifte; 18 yaşını doldurmamış işçiler, çocuk ve genç işçiler olarak iki grupta ayırma tabi tutulmuş, 15 yaşını tamamlamış ancak 18 yaşını doldurmamış işçiler genç işçi olarak tanımlanmıştır.⁶

87 nci madde de çocuk ve genç işçilerden söz edilerek, "Ondört yaşından onsekiz yaşına kadar (onsekiz dahil) çocuk ve genç işçilerin işe alınmalarından önce işyeri hekimi, işçi sağlığı dispanserleri, bunların bulunmadığı yerlerde sırası ile en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu, sağlık ocağı, hükümet veya belediye hekimlerine muayene ettirilerek işin niteliğine ve şartlarına göre vücut yapılarının dayanıklı olduğunun raporla belirtilmesi ve bunların onsekiz yaşını dolduruncaya kadar altı ayda

bir defa aynı şekilde doktor muayenesinden geçirilerek bu işte çalışmaya devamlarına bir sakınca olup olmadığının kontrol ettirilmesi ve bütün bu raporların işyerinde saklanarak yetkili memurların isteği üzerine kendilerine gösterilmesi zorunludur. Sosyal Sigortalar Kurumu işe ilk giriş muayenesini yapmaktan kaçınamaz.

Birinci fıkrada yazılı hekimlerce verilen rapora itiraz halinde, işçi en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu hastanesi sağlık kurulunca muayeneye tabi tutulur, verilen rapor kesindir.

Bu raporlar damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaftır." ibarelerine yer verilmiştir.

Yeni kanun maddesiyle birlikte çocuk ve genç işçiler işe alınırken ve alındıktan sonra 18 yaşını dolduruncaya kadar işin devamı süresince her altı ayda bir defa doktor muayenelerinin yapılması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Bu madde gereğince çocuklara doktor raporu almayan işveren veya işveren vekiline yüz milyon lira para cezası verileceği 105 nci maddede belirtilmiştir.

l) Madde 88 - Gebe veya Çocuk Emziren Kadınlar için Yönetmelik

Çalışma hayatını düzenleyici yönde kanunlaştırılan bu maddede "Gebe veya çocuk emziren kadınların hangi dönemlerde ne gibi işlerde çalıştırılmalarının yasak olduğu ve bunların çalışmalarında sakınca olmayan işlerde hangi şartlar ve usullere uyacakları, ne suretle emzirme odaları veya çocuk bakım

yurdu (kreş) kurulması gerektiği Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikte gösterilir." ifadesi yer almıştır.

Eski kanunda da yer alan bu maddeye getirilen yenilikle birlikte, çıkarılacak yönetmelikte Sağlık Bakanlığı'nın görüşünün alınacağı şart koşulmuştur.

Bu maddede belirtilen yönetmeliklerde gösterilen şartlara ve usullere uymayan işveren veya işveren vekiline beş yüz milyon lira para cezası verilir.

m) Madde 89 - Çeşitli Yönetmelikler

88'nci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak yine bu maddede belirtilen yönetmeliklerin çıkarılmasında Sağlık Bakanlığının görüşünün alınacağı ifadesine yer verilmiştir.

"Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı;

a) Ağır ve tehlikeli işlerden başka işler için de işçilerin işe başlamadan hekim muayenesinden geçirilmelerini,

b) Bazı işlerde çalışan işçilerin belirli sürelerde genel olarak sağlık muayenesinden geçirilmelerini,

c) Çeşitli veya bir kısım işlerde çalışan işçilerin sağlık durumlarının aksamaması, yaptıkları işin ürünlerine ve genel sağlığa yahut birlikte çalıştıkları öteki işçilere zararlı olursa, bu gibilerin o işlerden çıkarılmalarını,

⁶ EKMEKÇİ, Ömer; "Yeni İş Yasası Seminer Notları", T. Toprak, Seramik, Çimento ve Cam Sanayii İşverenleri Sendikası, Çeşme, 25-29 Haziran 2003, s.195

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

d) Ne durumda ve ne gibi şartları haiz olan işyerlerinde banyo, uyku, dinlenme ve yemek yerleri ile işçi evleri ve işçi eğitimi yerleri yapılmasını, öngören yönetmelikler hazırlayabilir." şeklinde yasalaştırılmıştır.

Yine 88 nci maddedeki ceza hükmü gibi bu maddede belirtilen yönetmeliklerde gösterilen şartlara ve usullere uymayan işveren veya vekiline beş yüz milyon lira para cezası verileceği belirtilmiştir.

III. SONUÇ

4857 Sayılı yeni İş Kanunu ile birlikte özetle;

* "İş Sağlığı ve Güvenliği" kavramı yerleştirilmektedir. Kanımızca işverenler ve işçiler artık sadece işçinin sağlık ve güvenliğini değil iş ortamının da sağlık ve güvenliğini korumak ve geliştirmek yükümlülüğü altındadırlar.

* İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin hükümlerin sadece işçilere değil işyerinde çalışan çırak ve stajyerlere de uygulanması gerekmektedir.

* İşverenlere yeni kanun ile birlikte iş sağlığı ve güvenliği konusunda mesleki risklere, kanun hükümlerine yönelik olarak işçileri bilgilendirme amacıyla eğitim verme yükümü getirilmiştir.

* İşçilere de eski kanun hükmü paralelinde iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uyma yükümü, özetle işyerinde iş güvenliği ile ilgili konulan kurallara uyma, verilen koruyucu malzemeyi kullanma

yükümü verilmiştir.

* 4857 sayılı yeni kanun işçilere iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tehlikeli bir durumla karşı karşıya kaldıklarında gerekli tedbirlerin alınması için talep, İSG Kurulunu harekete geçirme, çalışmaktan kaçınma ve çalışmaktan kaçındığı dönem için ücret isteme hakkı getirmiştir..

* Eski kanunda da yer alan İSG Kurulları yeni kanunda mevcudiyetini daha güçlü bir şekilde korumuş, Kurulların aldıkları kararları işverenin uygulama zorunluluğu getirilmiştir.

* Ve son olarak İşyeri Hekimi istihdamının yanısıra çıkarılacak yönetmelikle içeriği belirlenecek olan İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanlar istihdamı da önemli bir yeniliktir.

Yukarıda 4857 sayılı kanun ile İş Sağlığı ve Güvenliği konusuna getirilen değişiklikler ve yenilikler ayrıntılı bir şekilde incelenmeye çalışılmıştır. Bu incelemeler ışığında eski kanun döneminde uygulamada büyük problemlerle karşılaşan İşyeri Hekimleri, İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları gibi konularda yerinde düzenlemeler yapılarak, hem sorunlar ortadan kaldırılmış hem de bu kurumlara işlerlik kazandırılmıştır. Kanun lafzından da anlaşılacağı üzere yeni

kanun ile birlikte işverenlerin yanı sıra işçilere de yerinde bazı hak ve yükümlülükler getirilmiştir. Bu hak ve yükümlülükler ile birlikte eski kanundaki uygulanamayan birçok kanun hükmüne de fonksiyonlar yüklenmiştir. Tabi ki iş sağlığı ve güvenliği hükümlerinin çırak ve stajyerlere de uygulanması, iş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik eleman istihdamı, işçilerin güvenli olmayan iş ortamında çalışmaktan kaçınma hakkının verilmesi yeni kanun ile birlikte Türkiye'de yıllardan beri sadece cezai hükümlerden kaçınmak için yerine getirilen görevlerin artık çok daha ciddi boyutlarda ele alınması gerektiğinin altını çizmektedir.

KAYNAKLAR

BSI; "Occupational Health and Safety Management Systems - Guidelines for the implementation of OHSAS 18001", Şubat 2000,

EKMEKÇİ, Ömer; "Yeni İş Yasası Seminer Notları", T. Toprak, Seramik, Çimento ve Cam Sanayii İşverenleri Sendikası, Çeşme, 25-29 Haziran 2003,

SOYER, M. Polat; "4857 sayılı Yeni İş Kanunu Değerlendirme Konferans Notları", Türk-İş, Bolu, 12-13 Temmuz 2003,

TUNCAY, A. Can; "Yeni İş Kanunu'nda İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği", TİSK, İşveren Dergisi, Temmuz 2003.

GLOBALLEŞME VE EKONOMİK DEĞİŞİM

Arş. Gör. Serkan BENK
Uludağ Üniversitesi
İ.İ.B.F. Maliye Bölümü

Serkan BENK,

1974 yılında Adıyaman'da doğdu. İlk, Orta ve Lise eğitimini Malatya'da tamamladı. 1995 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümüne girdi ve 1999 yılında mezun oldu. 1999-2000 eğitim öğretim yılında KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisansa başladı. Bir yıl İngilizce hazırlık programına devam etti. Ekim 2000-Temmuz 2002 tarihleri arasında KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünde araştırma görevlisi olarak görev yaptı. Temmuz 2002 tarihinde Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Çaycuma İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümüne araştırma görevlisi olarak atandı ve aynı yıl yüksek lisans eğitimini tamamladı. Temmuz 2003 tarihinde doktora eğitimini tamamlamak üzere Yüksek Öğretim Kurulu tarafından Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde görevlendirildi. Halen doktora devam eden Benk'in yayınlanmış çeşitli makaleleri vardır.

Arş. Gör. Tekin AKDEMİR
Dokuz Eylül Üniversitesi
İ.İ.B.F. Maliye Bölümü

Tekin AKDEMİR,

1972 yılında Erzurum'da doğdu. İlk ve Orta öğrenimini Ankara'da tamamladı. 1994 Yılında KTÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde Lisans Öğrenimine başladı. 1997 yılında bölümünü bitirmeye hak kazanarak aynı yıl KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Bölümünde Yüksek Lisans eğitimine başladı. Bir yıl İngilizce hazırlık okuduktan sonra Kasım 1998'de Maliye Bölümüne Araştırma Görevlisi olarak atandı. 2001 Yılında Yüksek Lisans eğitimini tamamlayan Tekin Akdemir, aynı yıl doktora eğitimini tamamlamak üzere Yüksek Öğretim Kurulu tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde görevlendirildi. Halen Doktora Çalışmasına devam eden Tekin AKDEMİR'in Doç. Dr. Ahmet ULUSOY'la yayımlanmış bir kitap ve çeşitli makaleleri vardır.

I. GİRİŞ

Dünya ekonomisi özellikle içinde bulunduğumuz son çeyrek yüzyıl içerisinde hızlı bir globalleşme süreci içerisine girmiştir. Ülkeler arasında ticaret engellerin giderek azaldığı ve hacminin genişlediği, yabancı sermaye hareketlerinin hız kazandığı, ileri teknoloji transferleri ve işgücü akımının arttığı bu evrede ekonomik değişimlerin yanı sıra, sosyal ve kültürel birtakım değişimler de yaşanmıştır. Eski değerler ve eğilimlerin yerlerini yenileri aldığı gibi dışa kapalı bir ekonominin savunulması da gerçekçiliğini kaybetmiştir. Yeryüzü küresel bir köy halini almış, yaşanan gelişmelere ayak uyduramayan ülkelerin geride kalacağı açıkça ortaya çıkmıştır. Bu durum karşısında ülkeler, ulusal ekonomilerini dünyaya açmaya; uluslararası rekabet yarışında öne geçmeye, ekonomik işbirliği ve bölgesel birleşmelere ağırlık vermeye başlamışlardır. Öte yandan yurtiçi piyasaların dışarıya karşı açılması ve uluslararası piyasalarla bütünleşmesi beraberinde bir takım etkileri de getirmektedir. Söz konusu etkiler kimi zaman kültürel nitelikte olup, kimi zaman sosyal, kimi zamanda ekonomik nitelikte olmaktadır. Ancak globalleşmenin asıl etkisi ekonomik alanda kendisini göstermektedir. Ülkelerin uluslararası piyasalarla bütünleşme derecelerine bağlı olarak ülkelerin bazılarında

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

istihdam artışı, teknolojik gelişme ve yüksek büyüme hızı yönünde gelişmeler katedilirken, diğer bazılarında ise, büyüme hızında düşüş ve önemli finansal krizler yaşanmaktadır. Söz konusu etkiler, makro ekonomik ve sosyal maliyetlere yol açmakta, bu durum dikkatlerin globalleşme ve onun meydana getirdiği etkiler üzerinde toplanmasına neden olmaktadır. Globalleşme ve ekonomik değişim konusunun ele alındığı bu çalışmada da globalleşmenin meydana getirdiği ekonomik etkiler ele alınarak, globalleşmenin olumlu ve olumsuz etkilerine yönelik değerlendirmeler yapılacaktır.

II. GLOBALLEŞME KAVRAMI

Globalleşme kavramının, kökü olan "globe" kelimesinin 400 yıllık bir geçmişi olmasına karşın, globalleşme kavramı ilk olarak 1961 yılında Webster sözlüğüne girmiş ve 1980'lere doğru Harvard, Stanford, Columbia gibi tanınmış üniversitelerin iktisat bölümlerinde kullanılmaya başlanmıştır (AKDEMİR, 2000, s.4). Söz konusu kavramın literatürde yoğun olarak kullanılmasına karşın, sınırları kesin çizgilerle belirlenmiş bir tanımlı mevcut değildir. Bazı yazarlar, globalleşmenin sadece ekonomik boyutuna ağırlık verirken, diğerleri ekonomik boyutunun yanı sıra, siyasi ve kültürel boyutlarına da değinmektedir. Bu durum ele alınan boyuta bağlı olarak farklı globalleşme tanımlarının ortaya

çıkmasına ve tanım konusunda belirsizliklere yol açmaktadır. Belirtilen belirsizlik durumu, öğretide birbirinden oldukça farklı unsurlar içeren tanımların incelenmesinden de anlaşılabilir. Örneğin, Friedman globalleşmeyi; insanların, piyasaların, teknolojik gelişmelerle birlikte eskisinden daha hızlı, daha ucuz, daha derin bir şekilde etkileşmesi ve bütünleşmesi olarak tanımlarken (FRIEDMAN, 2000, s.18); Baylis ve Smith ise, sosyal ilişkilerin ulusal sınır, zaman ve mesafe gibi kavramlardan sıyrılması olarak tanımlamıştır (BAYLIS-SMITH, 2000, s.14). Bir başka tanımda globalleşme dört ana başlık altında tanımlanmakta; Bunlar, tarihsel süreç, ekonomik olgu, Amerikan değerlerinin hegemonyası, teknolojik ve sosyal devrim olarak sıralanmaktadır (REICH, 1998, s.4-22). Globalleşmeyle ilgili tanımlar bunlarla da sınırlı değildir. Bu kavramı Ronald Robertson tek bir mekan olarak tüm dünyanın kristalleşmesi, küresel insan koşullarının açığa çıkışı ve dünya bilinçliliği olarak ele alırken, Montsreat Guibernau; uzak yerelliklerin yerel olayların kilometrelerce uzağında gerçekleşen olaylarca şekillendirildiği dünya çapındaki toplumsal ilişkilerin yoğunlaşması şeklinde belirtmektedir (AKDEMİR, 2000, s.4). Giddens

ise yaptığı globalleşme tanımında dünyanın köklü bir değişim süreci içerisine girdiğini ve temellerinin ekonomiye dayanan bu değişimin yeryüzünün herhangi bir bölgesiyle sınırlı olmayıp, daha şimdiden hemen her yeri kapsadığından bahsetmiştir

(GIDDENS, 2000, s.20). Üzerinde tam olmasa da uzlaşmaya varılan bir globalleşme tanımı da Dünya Bankası tarafından ortaya konulmuştur. Bu tanıma göre globalleşme; dünya ekonomik aktivitesinin hızlı bir şekilde artması ve artan bu aktivitenin aynı ülkede değil farklı ülkelerdeki kişi ve kurumlar arasında gerçekleştirilmesidir (GÖKDERE, 2001, s.72).

Globalleşmeye ilişkin yukarıda verilen tanımları çoğaltmak ve çeşitlendirmek mümkündür¹. Ancak, söz konusu tanımlar incelendiğinde globalleşmenin etkilendiği farklı unsurlara ağırlık verildiği görülecektir. Sağlıklı bir globalleşme tanımının yapılabilmesi, söz konusu kavramın unsurlarını tespit etmeye ve bu unsurlar içerisinde değerlendirme yapmaya bağlıdır. Bu bağlamda globalleşmenin unsurları şöyle sıralanabilir (GÖKDERE, 2001, s.75).

Uluslararası etkileşimin ilk ayağı sınır ötesi ticarettir. Buna göre, globalleşme serbest ticaretin erdemi üzerine kurulmuştur. Dolayısıyla, globalleşmenin en önemli unsuru ülkelerarası serbest

¹ Farklı globalleşme tanımları için bkz. Nicholas Crafts- Anthony J. Vendoles, "Globalization in History: a Geographical Perspective", NBER Working Papers, October 11th 2000. Nicholas Crafts, "Globalization and Growth in 20th Century", IMF Working Papers, March 2000. David Cameron-Janice Gross Stein, "Globalization, Culture and Society", Canadian Public Policy-Analyse de Politiques, vol. XXVI Supplement 2, 2000. Kevin H. O'Rourke- Jeffrey G. Williamson, "When Did Globalization Begin?", NBER Working Papers, April 2000. Norman Gall, "Globalism and Localism", Braudel Papers, No: 16, 1997.

mal ve hizmet ticaretidir. İkinci unsur sermayenin mobil bir yapıya kavuşmasıdır. Sermaye mobilitesi aynı zamanda çokuluslu şirketlerin dünya ekonomisini kontrol altına alma fırsatını kazanmalarına da neden olmuştur. Üçüncü unsur, bilgi ve teknolojiye meydana gelen gelişmelerdir. Tekerleğin icadından günümüze kadar yaşanan teknolojik gelişmeler globalleşme sürecinin hızlanmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Aslında globalleşmeyi salt teknolojiye bağlamak yanlış olur. Ancak teknoloji, globalleşmenin itici gücü ve en önemli unsurlarından birisi haline gelmiştir. Dördüncü unsur olarak ideoloji gösterilebilir. Özellikle Doğu Bloku'nun yıkılması ile birlikte globalleşmenin bir nevi taşıyıcısı konumunda bulunan liberal piyasa ekonomisine olan güveni daha da artmıştır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak kısa bir süre içerisinde tüm maliyetlerine rağmen, başta Rusya olmak üzere eski planlı ekonomiler piyasa mekanizması süreci içerisinde serbest ticaretin ve yabancı sermayenin imkanlarından yararlanma çabası içine girmişlerdir. Diğer bir ifade ile duvarların yıkılması ile birlikte globalleşmenin önündeki en büyük engellerden birisi daha ortadan kalkmış, dünya sınırların ortadan kalktığı, sermaye ve nitelikli işgücünün serbestçe dolaşabildiği büyük bir pazar haline dönüşmüştür(BOZKURT, 2000, s.5). Bu unsurlar çerçevesinde globalleşmeyi; serbest dış ticaret rejimleri ve buna uygun kurumsal yapılar aracılığıyla ve iletişim alanındaki hızlı teknolojik

gelişmelerin ve uluslararası şirketlerin de katkısıyla malların, üretim faktörlerinin ve teknolojinin serbest dolaşımını mümkün kılan, çoğu kez bütün ülkeleri içine çeken ve onlar için eşit fırsatlar sağladığına inanılan hızlı ve yeni bir süreç olarak tanımlamak mümkündür.

III. GLOBALLEŞMEYİ ORTAYA ÇIKAN NEDENLER

Globalleşme sürecinin ortaya çıkışında çeşitli faktörlerin etkisi olmuştur. Bu faktörlerin ilki, ulaşım, taşıma, iletişim alanındaki artan teknolojik gelişmeler sonrasında, ulaşım ve taşımacılık maliyetlerinin düşmesi ve de artan üretimin yeni pazarlara açılma gereğinin ortaya çıkmasıdır. Özellikle, Kapitalizmin ortaya çıktığı ve sanayi devriminin başladığı 1870-1914 yılları arasında uluslararası ekonomik ilişkilerde sağlanan ilerlemeler ve bu dönemde yaşanan teknolojik gelişmeler, dünya üretim şeklini ve düzeyini tamamen değiştirmiştir. Buharlı makinenin icadı ile birlikte üretimin makineleşmesi, uluslararası ticareti %2.7 oranında artırırken ihracatı ise %3.5 oranında yükselmesine neden olmuştur(AKTAN-ŞEN, 1999, s.16) uluslar arası ticaretin

yanı sıra teknoloji ve üretimde meydana gelen artış, uluslararası ticarete önemli gelişmelere yol açmıştır.

1830'lu yıllarda toplam maliyetlerin büyük bir kısmı taşımacılık maliyetlerinden oluşurken, taşımacılıkta yük kapasitesi yüksek gemi ve trenlerin kullanılmaya başlanması ile birlikte maliyetler %50 oranında azalmış, daha sonraları kullanılmaya başlanan kargo uçakları ise bu maliyetleri % 80 gibi büyük bir oranda aşağıya çekmiştir. Maliyetlerin dramatik bir şekilde düşmesi uluslararası ticaret düzeyini 1910-1950 yılları arasında ortalama %6 oranında artırmıştır(BOZKURT, 2000, s.4). Maliyet konusu iletişim açısından incelendiğinde ise özellikle 1930-1990 yılları arasında yaşanan dönem çok önemlidir. 1999 yılında yayınlanan Birleşmiş Milletler İnsani Kalkınma Raporuna göre, 1990 yılı değerleriyle New York'tan Londra'ya 3 dakikalık telefon görüşmesi bedeli 1930 yılında 245 dolar iken bu tutar 1970'lere gelindiğinde %80 oranında ucuzlayarak 49 dolara, 1998 yılında ise 35 cent'e kadar düşmüştür(UNDP, 1999, s.67). Globalleşmeyi ortaya çıkaran bir diğer unsur, ticaretin önünde

Tablo :1
Ürün Taşıma Maliyetlerinin Toplam Maliyetler İçindeki Payı (%)

Ürün Adı	1830	1850	1880	1910
Buğday	79.0	76.0	41.0	27.5
Madeni Hammadde	92.0	71.0	33.0	19.0
Madeni Ürünler	27.0	21.0	10.0	6.0
Yün İplik	11.0	8.5	3.5	2.5
Tekstil Ürünleri	9.5	8.0	4.5	2.0

Kaynak: BAIROCH, 1989, s.16

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

Tablo :2
İthal Mallara Uygulanan Tarifeler (%)

ÜLKELER	1875	1913	1931	1950
Fransa	12-15	20	30	18
Almanya	4-6	17	21	26
İtalya	8-10	18	46	25
Birleşik Krallık	0	0	0	23
Kanada	--	26	--	--
ABD	40-50	44	48	14

Kaynak: BORDO ve diğerleri, 1999, s.63.

bulunan engellerin kaldırılması ve liberalleştirilmesi yönünde olmuştur. 1929 yılında yaşanan ekonomik buhran ve ardından II. Dünya Savaşının patlak vermesi globalleşme sürecini yavaşlatmış olmasına rağmen savaştan sonra yaşanan gelişmeler bu süreci tekrar ateşlemiştir. Özellikle 1950 yılında GATT'ın kurulması ile birlikte ithal mallara uygulanan tarifelerin ortalama %40 oranında aşağıya çekilmesi sonucu yeni bir globalleşme dalgasını ortaya çıkarmıştır(BORDO ve diğerleri, 1999, s.5). GATT'ın, ticaretin liberalleşmesi ve tarifelerin düşürülmesi üzerindeki etkisi Tablo 2'de de açıkça görülmektedir.

Globalleşmenin ortaya çıkmasında gelişmiş ülkelerde iç piyasaların doyması ve özellikle 1970'lerdeki petrol krizi sonrasında dış piyasalara açılma arayışı ile iktisadi faaliyetlerin hacimlerinin artmış olması da önemli bir etkidir(BOZKURT, 2000, s.28). Özellikle, 1980'li yıllarda

uygulamaya konulan deregülasyon politikaları ve yaşanan teknolojik gelişmelerin etkisiyle, firmaların faaliyetleri ulusal boyutlardan uluslararasına açılmış ve uluslararası alanda birbirleri ile rekabet eder olmuşlardır. Bu durum yeni strateji ve tekniklerin geliştirilmesi ihtiyacını doğurmanın yanı sıra, çok uluslu şirketlerin birbirleri ile işbirliği yapmalarına ve dünyanın küresel bir Pazar halini almasına yol açmıştır.

Globalleşmenin ortaya çıkmasında sosyalist bloğun çöküşünün de önemli bir etkisi bulunmaktadır. 1990'lı yıllarda Berlin duvarının ve SSCB'nin yıkılmasıyla birlikte soğuk savaş dönemi sona ermiş ülkeler arasındaki kutuplaşma ortadan kalkmıştır. İdeolojiye dayalı bu kutuplaşmanın kalkmasıyla birlikte, doğu bloğu ülkelerinin serbest piyasa ekonomisine yönelik güven duygusu artmış ve eski Doğu Bloku ülkeleri batı ile yakın ekonomik ve siyasi entegrasyon içine girmişlerdir. Piyasa ekonomisine olan yöneliş

kısa dönemde önemli maliyetler getirmiş olmakla birlikte, doğu bloğuna dahil tüm ülkeler, siyasi açıdan demokrasiyi; ekonomik açıdan da serbest piyasa ekonomisini benimsemeye başlamışlardır.

Son olarak, ulaşım ve iletişim ağındaki hızlı gelişmelerin reklamlar yoluyla mal ve hizmetlerin tanıtımını kolaylaştırması ve bunun tüketici tercihlerinde değişikliklere yol açarak dünya genelinde bir tüketim kültürünün oluşturması da globalleşmenin ortaya çıkmasında etkili olan nedenler arasında sayılabilir. Ayrıca, terörizm, örgütsel suçlar, insan hakları, göç hareketleri, çevre kirliliği, salgın hastalıklar vb. uluslararası sorunlara çözüm bulma gereğinin ülkeleri birbirlerine yakınlaraştırdığı ve ortak kararlar almaya ittiğini söylemek mümkündür(AKTAN-ŞEN, 1999, s.13).

IV. GLOBALLEŞMENİN BOYUTLARI

Globalleşme ülkeler yada bölgeler arasında daha fazla bütünleşme ve birbirine bağlılığın olduğu bir trend olarak ifade edilebilir. Söz konusu bağlılık daha çok ekonomik ve siyasi boyutlarıyla ortaya çıkmakla birlikte aynı zamanda globalleşmenin sosyal çevresel ve kültürel boyutları da söz konusudur.

Globalleşmenin ekonomik boyutu, farklı ülkelerin üretim ve pazarlarının giderek artan hız ve

derinlikte birbirine daha çok bağımlı hale gelmesini ifade etmektedir (AYDIN, 2002, s.14). Bu süreçte, mal, hizmet, sermaye ve teknoloji ülke sınırlarını aşmakta ve önlerindeki engeller ortadan kalkmaktadır. Bu süreçte, çokuluslu şirketler önemli bir rol oynamaktadır. Çokuluslu şirketler aracılığıyla teknoloji gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere doğru hareket etmekte, üretim ve pazarlama sınır tanımaz bir hale gelmektedir.

Globalleşmenin siyasi boyutu, ulus devletlerin egemenliği konusunda odaklaşmaktadır. Siyasi globalleşme, eskiden uluslar arası sistemin temel aktörü olan ulus devletin üstünlüğünü sarsmış ve ulus devleti, yetkilerini başkalarıyla paylaşmaya mecbur bırakmıştır. Ulus devlet, globalleşme ile yetki ve otoritesini uluslar arası ve uluslar üstü kuruluşlara devretmeye başlamıştır. Bu süreçte uluslararası ilişkilerin artmasına paralel olarak sorunların uluslar arası arenaya taşınması da artış göstermiş ve bunların çözümü uluslar arası işbirliğini zorunlu hale getirmiştir. Bir başka ifadeyle, uluslar arası siyasal ve ekonomik aktörler devlet egemenliğine ortak olmuş; ülkeler, ulusal ve uluslar arası politika uygulamalarında dış dünyayı dikkate almak durumunda kalmıştır (AKTAN-ŞEN, 1999, s.12). Sosyal boyutu ile globalleşme, refah devleti yaklaşımında önemli değişiklikler meydana getirmekte, artan rekabet ile birlikte, istihdam, gelir dağılımı eşitliği, ve çalışma koşullarında önemli değişiklikler meydana gelmektedir. Globalleşmenin sosyal boyutu, demokrasi, insan hakları, terör, çevre sorunları vb. uluslararası alanı ilgilendiren sorunlarla ortak

mücadeleyi sağlayarak, sorunlara daha kolay çözüm getirirken, diğer taraftan rekabet ortamına uyum sağlayabilmek için ülkelerin işgücü maliyetini azaltmaya yönelik arayışlara girmelerine ve çalışanların sosyal haklarında kısıtlamalara gitmesine yol açmaktadır. Bu durum çalışan kesimin daha düşük refah seviyesi ile yetinmelerine yol açarken, rekabet ve teknolojiye geride olan ülkelerin uluslararası pastadan daha az pay almalarına ve de ülkeler ve bölgeler arası gelir farklılıklarına yol açmaktadır. Kültürel boyutuyla globalleşme, iki unsuru içeren bir süreç olarak algılanabilir (SARIBAY, 2002, s.52). Bunlardan ilki, globalleşmenin batılı öncü toplumların kültürlerinin gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelere dayatılmasıdır. Bu kapsamda, kültürel globalleşme batı kültürünün etki alanını genişlettiği gibi, batı ile doğu kültürün kaynaşması ile de ortak kültürel değerlerin ortaya çıkmasına ve bunların tüm dünyada benimsenmesine yol açmaktadır. Kültürel globalleşmenin ikinci unsuru, globalleşmenin kültürler arası farklılıkları ortaya çıkarması ve toplumların kendilerini yeniden tanımlamalarına ve tanımlarına yol açmasıdır. Bu bağlamda, mikro milliyetçilikler ortaya çıkmakta, toplumlar kendi kültürel değerlerine daha fazla sahip çıkmaktadır.

V. GLOBALLEŞMENİN MEYDANA GETİRDİĞİ EKONOMİK ETKİLER

Dünya ekonomisini bir entegrasyon süreci içerisine sokan globalleşme, malları, sermayeyi ve işgücünü eskisi ile

kıyaslanmayacak bir düzeyde mobil hale getirmiştir. Devrim olarak nitelendirilen bu durum başta dünya ticareti olmak üzere, uluslararası arenada var olan bütün unsurları etkilemiştir. Bu etkileşimler sonucu uluslararası ticaret nitelik ve nicelik olarak tamamen değişmiştir. Bunun yanı sıra, globalleşmenin önemli unsurlarından biri olan teknoloji, yabancı sermaye yatırımlarının en önemli aracı olan çokuluslu şirketlerin gelişmesini sağlamış, söz konusu şirketleri ulus ötesi şirketler haline getirmiştir.

A-Dünya Ticareti Üzerindeki Etkileri ve Elektronik Ticaret

Globalleşme süreci ile uluslararası ticaret üzerindeki engellerin kaldırılması ve liberalleştirilmesi ticaretin gelişmesi açısından büyük etki yapmıştır. Bu bağlamda devletin ulusal üretimi merkezden yönetme kapasitesi azalmış, uluslararası şirketlerin etkinlik alanı genişlemiş ve ülkelerin birbirlerine olan karşılıklı bağımlılığı artmıştır. Uluslararası ticaret sayesinde dünyanın bir bölümünde üretilen mal ve hizmetler farklı bölgelere pazarlanmakta, teknoloji ve üretimdeki gelişmeler dünya refahını artırıcı etkilerde bulunmaktadır.

Globalleşmenin dünya ticareti üzerindeki en önemli etkisi ticareti artırıcı etkisidir. Artan bütünleşme hareketleriyle birlikte hem dünya ticaret hacmi yükselmiş hem de, ticareti yapılan mal ve hizmetlerin içeriği değişmiştir. Özellikle 1950 yılında dünya ihracat düzeyinin ülkelerin GSYİH'ları toplamındaki oranı %7.1 iken 1970'li yıllara gelindiğinde bu oran %11.7 düzeyine ulaşmıştır (PELAGIDIS,

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

1999, s.3).Dünya ticaret hacminde 1980'li yılların başındaki ekonomik duraklamadan sonra, 1980'li yılların ortalarından itibaren büyük bir canlanma başlamıştır. 1990'lı yıllara gelindiğinde globalleşme sürecinin ticaret üzerindeki etkisi giderek yoğunlaşmıştır. Özellikle 1993 yılında GATT müzakereleri çerçevesinde 117 ülkenin katılımıyla gerçekleştirilen Uruguay Round'u, dünya ticaretinin liberalleştirilmesi süreci içerisinde atılan en büyük adım olmuş, söz konusu görüşmelerin ilk etkisi tarifeler üzerinde yaşanmıştır. Uruguay Round'undan önce uygulanan yüksek tarifeler, görüşmeler sonucu ortalama %3.5 gibi oldukça düşük bir orana çekilmiş, bu durum 8 yıl içerisinde dünya toplam yatırım düzeyini 12 kat, mal ve hizmet ticaretini ise 3 kat artırmıştır(SHIBATA, 2001, s.2). Uruguay turu çerçevesinde yapılan görüşmeler dünya ticaretinde sadece tarifelerin düşürülmesi ile birlikte bir serbestleşmeyi sağlamamış, aynı zamanda ihracat sübvansiyonları, anti-damping uygulamaları ve ticaret üzerinde bulunan teknik engeller gibi sorunları da tamamen ortadan kaldırmıştır(AKTAN-ŞEN, 1999, s.54). Tablo 3'de açıkça görüldüğü gibi Uruguay Round'u ile birlikte uluslararası ticarette görülen gelişmelerin yanı sıra, uluslararası yabancı yatırım ve döviz işlemlerinde de büyük gelişmeler sağlamıştır.

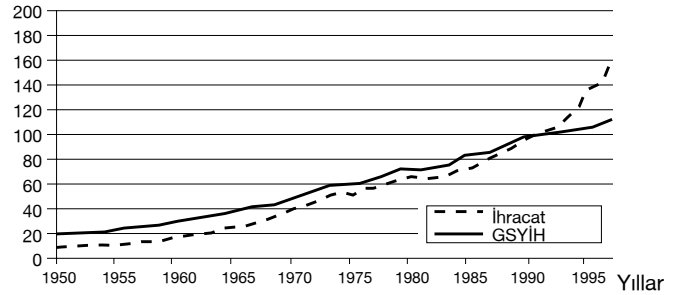
1990-2000 dönemi dünya ticaretindeki gelişmeler incelendiğinde, ticaretin hem ithalatta hem de ihracatta %6'lık bir büyümeye sağladığı ve sadece 2000 yılında %12'lik rekor bir artış düzeyine ulaştığı

görülmektedir(GÖKDERE, 2001, s.77). Bu dönemde ticaretin bu denli hızlı bir şekilde gelişmesinin önemli bir nedeni olarak bilgisayar teknolojisinde yaşanan gelişmeleri ve Internet'in icadı gösterilebilir. Dünyanın her yerindeki bilgisayarların yüksek hızlı veri hatları yada kablosuz sistemlerle birbirine bağlandığı global bir ağ olarak tanımlanan Internet, ilk başta askeri amaçlar için tasarlanmış olmasına rağmen daha sonraları sermaye ve iş gücü gibi

unsurların mobilitelerini artıran bir teknoloji haline gelmiştir(DÖNMEZ, 1999, s.9). Teknolojik temelleri ABD Savunma Bakanlığı tarafından yapılan araştırma çalışmalarıyla 1960'larda atılan Internet, 1990'lı yılların başlarında geniş bir kullanım alanına kavuşmuş ve iş dünyası ve evlerde de kullanılmaya başlanmıştır. Internet kullanımında yaşanan bu gelişmeler yeni bir ticaret şekli olan elektronik ticaretin doğmasına neden olmuştur. En geniş anlamıyla herhangi bir ticari sonuç doğuran elektronik işlem

Grafik:1

% Dünyada Mal ve Hizmet Ticaretinin Gelişimi (1990=100)

Kaynak: Responses to the Challenges of Globalization, Commission of The European Communities, Brussels, February 2002, pp.17.

Tablo :3

Uruguay Round'u Sonrası Yaşanan Ekonomik ve Ticari Gelişmeler

Ekonomik ve Ticari Gelişme	Uruguay Round'dan Önce	Uruguay Round'dan Sonra
Mal Ticaretindeki Yıllık Artış	1.2-1.6 (1950-1984)	2.9 (1984-1997)
Yabancı Yatırımın Dünya GSMH İçindeki Payı	0.4-0.6 (1970-1985)	0.9-1.2 (1990-1996)
Günlük Döviz İşlemleri	10-20 Milyar\$ (1973) 60Milyar\$ (1983)	700 Milyar\$ (1990) 1.3 Trilyon \$ (1995)

Kaynak: PREEG, 1998, s. 18.

manasına gelen elektronik ticaret, daha önceleri kapalı ağlar üzerinden gerçekleştiriliyordu. 1996 yılından itibaren elektronik ticaret, diğer bütün bilgisayar ağlarına ulaşabilen büyük bir pazar haline almıştır (ANBAR, 2002, s.3). Bu durum, ticaretin hacmini de artırmıştır. Elektronik ticaret hacmi 1990'lı yılların başında neredeyse sıfır düzeyinde iken, 2000'li yıllardan itibaren milyar dolarlarla ifade edilmeye başlanmıştır. Elektronik ticaret hacmindeki gelişimi göstermesi açısından Tablo 4 önemli bir örnektir. Bu tabloda da görüldüğü gibi elektronik ticaret hacmi 2000 yılı için Finlandiya, İsviçre ve Kanada gibi birçok ülkenin GSYİH' dan daha yüksek seviyelerde gerçekleşmeye başlamıştır. Bunun yanında 1997 yılında ABD'de

yapılan elektronik ticaret hacmi 5 milyar dolar iken, bu rakamın 2002 yılında 327 milyar doları geçmiş olup (MUKUL-RAMKISHEN, 2001, s.144) ayrıca Forrester Research'un yaptığı bir araştırmaya göre elektronik ticaret hacminin 2003 yılında 3 trilyon doları geçmesi tahmin edilmektedir (www.dpdcom.com, 12 Kasım 2002). Tahminlerin farklı düzeylerde gerçekleşmesinin en önemli sebebi, mevcut teknik imkanlarla dünya elektronik ticaret hacminin tam olarak tespit edilememesidir.

Elektronik ticaretin kısa bir sürede bu kadar gelişmesinin en önemli nedeni, işlemlerin son derece basit ve maliyetlerin her iki taraf (üretici ve tüketici) için de düşük olmasıdır. Örneğin fiziki bir mekan açmak için işyeri, personel, malzeme vb

unsurlar gerekiyken, elektronik ticaret yapmak için bir web sayfası hazırlamak yeterli olmaktadır. Web sayfasında haftanın 7 günü 24 saat işlem yapılabilmesi vede dünya genelinde milyonlarca kişinin girişine olanak sağlanması nedeniyle maliyetler daha düşüktür. Bu durum büyüklüklerine bakılmaksızın bütün firmalara büyük avantajlar sağlamıştır. Elektronik ticaret sonrasında firmaların maliyet yapısı değişmiş, işletmelerin ileri ve geriye doğru ilişkilerinde maliyet düşüşleri sağlanmıştır. Örnek olarak Avustralya'daki firmaların %100'ü, Brezilya'daki firmaların %75'i, Almanya'daki firmaların %67'si ve ABD'deki firmaların %43'ü geleneksel ticaret şeklinin yanı sıra elektronik ticareti de kullanmaya başlamışlardır

Tablo: 4
Elektronik Ticaretin Boyutuna İlişkin Tahmini Değerler* (Milyar \$)

Bölgeler	2002	%	2006	%
Asya ve Pasifik'in Gelişmekte Olan Ülkeleri	87,6	3,8	660,3	5,1
Latin Amerika Ülkeleri	7,6	0,3	100,1	0,8
Geçiş Ekonomileri	9,2	0,4	90,2	0,7
Afrika Ülkeleri	0,5	0,0	6,9	0,1
Gelişmekte Olan Ülkeler Toplamı	104,9	4,6	857,5	6,7
Kuzey Amerika	1677,3	73,1	7489,0	58,2
Avrupa'nın Gelişmiş Ülkeleri	246,3	10,7	2458,6	19,2
Asya ve Pasifik'in Gelişmiş Ülkeleri	264,8	11,5	2052,1	16,0
Gelişmiş Ülkeler Toplamı	2188,4	95,4	11979,7	93,3
Dünya Toplamı	2293,5	100	12837,3	100

Kaynak: UNCTAD, 2002, UN, 2002.

* Firmadan Firmaya + Firmadan Tüketicieye

(www.ey.com/global, 14 Nisan 2002).

Elektronik ticaret işlemlerinden sadece mal ticaretinin yapıldığı anlaşılmamalıdır. Bilgisayar teknolojisinin gelişmesi ile birlikte elektronik ticaretin kapsamına mal ticaretinin yanında bilgi alışverişi, ödeme ve anlaşma yapma, reklam, müzik, oyun, bilgisayar yazılımı

gibi dijitalleştirilmiş ürünlerin satışı yada kiralama, bankacılık, sigortacılık, komisyonculuk, taşımacılık, eğitim ve sağlık gibi hizmetler de girmektedir (GÜNAYDIN, 2000, s.5).

Elektronik ticaretin belirtilen faydalarına karşın, birtakım olumsuzlukları da beraberinde

getirdiğini unutmamak gerekir. Şöyle ki, elektronik ticaret geleneksel dağıtım ve perakendecilik alanında otomasyon sağlama nedeniyle istihdam kaybına neden olmaktadır. Ayrıca, mal ve hizmet alışverişinin elektronik ortamlara kayması vergi mükellefi, vergiyi doğuran olay ve alacaklı vergi

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

idaresinin tespitini güçleştirmektedir. Elektronik ticaretin bir diğer olumsuz etkisi ise vergi tabanını daraltması yönündedir. Elektronik ticaret işlemleri konusunda henüz global düzeyde etkin bir vergileme yapılmadığından birçok ticari işlem elektronik ortamlara kaydırılmakta, bu alandaki vergileme boşlukları nedeniyle önemli düzeyde vergi kayıpları doğmaktadır. Bu kayıpları önlemek üzere ülkelerin bireysel manada vergi koyması ticaretin diğer ülkelere kaymasına neden olmaktadır. Bu ise vergileme alanında bir boşluğa yol açmakta, devletleri vergi geliri kaybına uğratmaktadır.

B- Uluslararası Sermaye Üzerindeki Etkileri

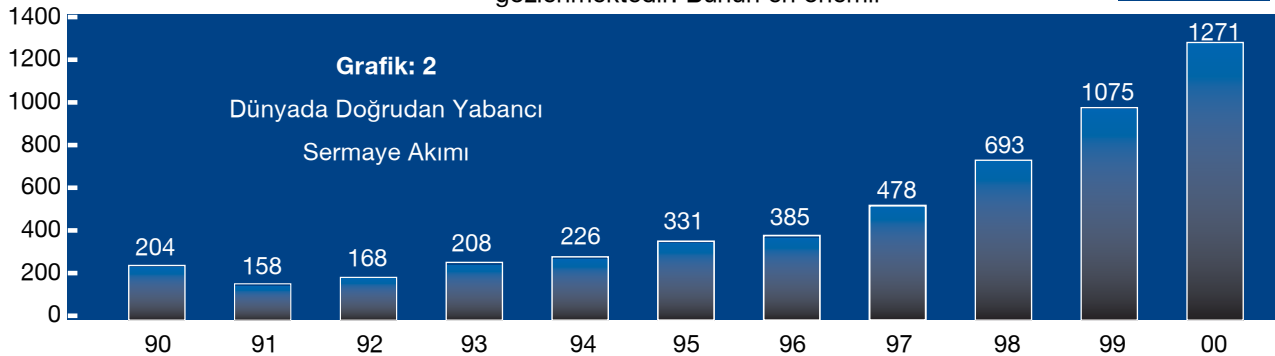
Globalleşme süreci ile birlikte dünya ekonomisi son yıllarda daha sıkı bir entegrasyona doğru ilerlemektedir. Bu entegrasyonun temel anahtarını uluslararası yatırımlar oluşturmaktadır. Uluslararası yatırımların gelişmesindeki temel faktör ise teknolojik ilerlemedir. Telekomünikasyon ve iletişim fiyatlarındaki dramatik düşüşler, bilgisayar teknolojisinde yaşanan büyük gelişmeler ve İnternet kullanımının yaygınlaşması

sermayenin uluslararası hareketlilik düzeyini artıran en önemli etkenler olmuşlardır(UN., 2001, ss.12-14). Sermaye mobilitesindeki bu gelişmeler, söz konusu faktörün literatürdeki isminin "Cıva Sermaye" anlamına gelen "Quicksilver Capital" şeklinde değişmesine neden olmuştur(EDWARDS-RUGY, 2002, s 6).

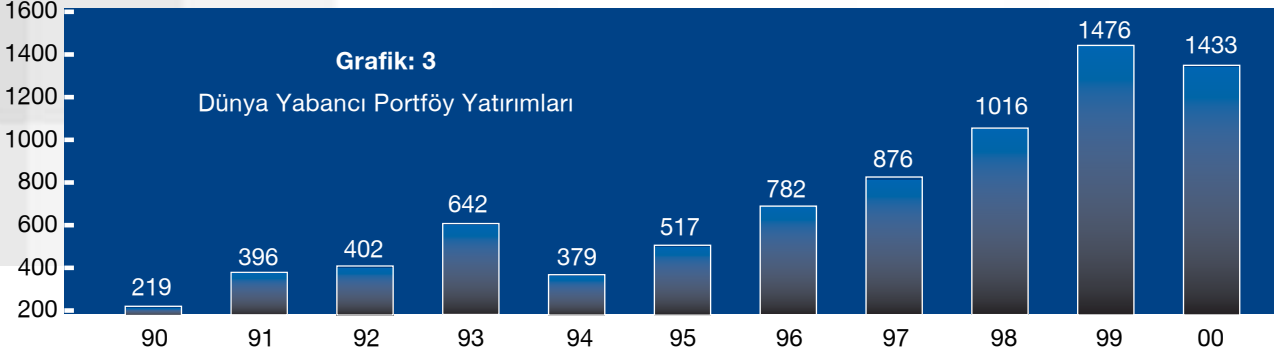
Temel olarak sermaye yatırımları vade yapıları bakımından iki grupta incelenir. Bunlar; vadesi kısa olan portföy yatırımları ve daha uzun bir vade yapısına sahip olan doğrudan yabancı sermaye yatırımlarıdır. Yaşanan globalleşme süreci her iki yatırım sürecini artırmış olmakla birlikte, portföy yatırımları globalleşme sürecinden daha fazla etkilenmişlerdir. Bunun sebebi portföy yatırımlarının kısa vadeli yatırımlar olması dolayısıyla daha cazip olmasıdır. Bu durum Grafik 1 ve 2'de daha açık bir şekilde görülmektedir. Ayrıca 1998 yılı göstergeleri incelendiğinde bu yıldan itibaren gerek doğrudan yabancı sermaye yatırımlarında ve gerekse yabancı portföy yatırımlarında bir artış olduğu gözlenmektedir. Bunun en önemli

sebebi 1990'lı yılların başından itibaren ülkelerin büyük bir çoğunluğunun (yaklaşık %95'inin) yabancı sermaye ile ilgili mevzuatlarını yeniden düzenlemeleridir(UN., 2001, s.12-14). Yapılan bu düzenlemelerin ortak özellikleri, yabancı sermaye yatırımlarının önünde bulunan teknik engellerin ortadan kaldırılması ve liberalleştirilmesi olarak belirtilebilir.

Sermaye hareketliliğinin yüksek olmasının bir diğer önemli sebebi ise vergileme konusudur. Yaşanan gelişmeler sermayenin, vergilemenin yol açtığı getiri oranlarındaki değişimlere karşı hassas olmasına neden olmuştur. Bu durum doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını globalleşme süreci ile birlikte daha çok akışkan (footloose) bir hale getirmiştir. Bu akışkanlık sayesinde doğrudan yabancı sermaye yatırımları bir çok ülkede üretim-dağıtım zincirleri oluşturarak yüksek mobilitenin getirmiş olduğu fırsatlardan

Kaynak: UN., 2001, s.51.

Kaynak: IMF, 2001, s.72

yararlanmaya başlamıştır. Yaşanan bu gelişmeler sermayenin ve sermaye ihraç eden ülkelerin güçlerini artırırken sermaye ithal eden ülkeleri zayıflatmıştır(MUKUL-RAMKISHEN, 2001, s.122). Sermaye hareketlerinin artması özellikle 1980'li yıllarda ve sonrasında hızlı bir gelişme göstermiştir. Daha önce sermaye hareketleri önünde önemli kısıtlamalar söz konusu iken bu tarihten sonra sermaye hareketlerini kısıtlayan sınırlamalar büyük ölçüde ortadan kalkmıştır. Hızla bütünleşen finans piyasaları, uluslararası sermaye hareketlerinin hacminin artmasını sağladığı gibi, sermaye hareketlerinin kaynağı ve kanallarını da değiştirmiştir. Son 20 yıldır, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere önemli düzeyde sermaye hareketi söz konusudur. Ancak, sermaye hareketlerinin büyük çoğunluğu üretimi ve istihdamı artırmaya yönelik doğrudan yabancı sermaye hareketlerinden ziyade daha çok kısa vadeli spekülasyon yatırımlarına yöneliktir. Faiz ve kur farkından kaynaklanan kazanç peşinde olan bu spekülasyon fonları beklentilerin kötüleştiği en küçük bir ekonomik ve siyasal istikrarsızlık durumunda hızla ülkeyi terk etmekte ve ciddi finansal krizlere yol açmaktadır.

Ülkeleri krize sürükleyen kısa vadeli spekülasyon sermaye hareketlerinin finansal globalleşmeyle artması soruna çözüm bulmak amacıyla çeşitli arayışları beraberinde getirmektedir. Bu amaçla yeniden gündeme gelen bir çözümde Tobin Vergisidir. İlk kez 1970'lerde James Tobin tarafından önerilen bu çözüme göre, ülkeler arasında spekülasyon sermaye hareketlerinin oluşturduğu istikrarsızlıkları önlemek amacıyla, bu tür sermayelerin spekülasyon maliyetlerini yükselterek kar etme olanağını azaltmak gerekmektedir. Bu amaçla, spot para piyasalarında bir para biriminden diğerine geçiş sırasında yüzde 0.1 ile yüzde 0.5 arasında değişen bir oranda dünya çapında ad valorem bir döviz işlemleri vergisi önerilmektedir(BENK, 2002, s.70).

C- İşgücü Üzerindeki Etkileri

Ülkelerin serbest dolaşıma koymuş oldukları büyük engellere rağmen, globalleşme ile birlikte yaşanan teknolojik gelişmeler ve bölgesel düzeyde oluşturulan ticaret bölgeleri (Regional Trade Zones) sayesinde işgücü de en az sermaye kadar yüksek bir uluslararası hareketlilik düzeyine kavuşmuştur(EDWARDS-RUGY,

2002, s. 12).

Bundan önceki dönemlerde insanlar ekonomik olmayan nedenlerden dolayı göç etmek zorundaydılar. Örneğin insanlar aileleri ile yeniden bir araya gelebilmek için ülkelerini terk etmeye zorunda kalıyorlardı. Günümüzde ise göç etmenin nedenleri giderek değişmektedir. Yapılan bir çalışmaya göre, önceleri göçün temel sebepleri ailevi ve politik faktörler iken günümüzde ekonomik nedenler ağır basmaya başlamıştır(OECD, 2001, s.92). Bunun yanında globalleşme sürecinin işgücü mobilitesine neden olduğu değişiklikleri şöyle sıralanabilir(EDWARDS-RUGY, 2002, s. 32):

İlk olarak göçü engelleyen baskıcı bir çok rejim ortadan kalkmıştır. Özellikle sosyalist rejimlerin yıkılması ve ülkelerin pazar ekonomilerine geçmeleri işgücü hareketliliğini önemli ölçüde artırmıştır.

İkincisi, bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler sonucu işgücü İnternet yoluyla yeni iş ortamları hakkında bilgi edinebilmektedirler. Artık insanlar İnternet yoluyla dünyadaki bütün gelişmeleri ve iş olanaklarını takip edebilmektedirler. Örneğin Bombay'da bulunan bir kişi

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

İnternet yoluyla Berlin'deki bir mühendislik şirketine mühendislik hizmeti sunabilmektedir (HUFBAUER, 2000, s.24). Üçüncü olarak seyahat ve iletişim maliyetlerinde yaşanan düşüşlerin, işgücü mobilitesini artırdığı söylenebilir(UNDP, 1999, s.67). Dördüncüsü, bölgesel ticaret anlaşmaları işgücü hareketliliğinin artmasına büyük ölçüde olanak sağlamasıdır²(GLOBERMAN, 2000, s.901-922). Karşılıklı olarak yapılan bu anlaşmalar sonucunda işgücü bu ülkelerde serbest olarak dolaşma hakkı kazanmaktadır. Beşinci olarak ülkeler kalifiye işgücü alanındaki göç alım limitlerini artırmıştır. ABD kalifiye işgücü alım süresini 2003 yılına kadar uzatmıştır(MURTHY, 2000, s.40). Kanada gibi bazı ülkeler ise kendi göç sistemlerini bu yönde yeniden düzenlemişler ve bu ülkeler karşılıklı kalifiye işgücü göçünü kolaylaştırıcı anlaşmalar imzalamışlardır(OECD, 2000, s.41). Son olarak, ileri teknoloji alanında çalışan göçmenlerin başarısı diğer insanları da göçe teşvik etmektedir. Yapılan bir çalışmaya göre 1998 yılında Çin ve Hindistan'dan göç edenlerin %24'ü Silikon Vadisindeki ileri teknoloji firmalarında çalışmaktadır ve bu durum Hindistan ve Çin'deki diğer insanları göç etmeleri konusunda teşvik etmektedir(SAXENIAN, 1999, s.42).

Yukarıda sayılan etkenlerin dışında demografik faktörler de işgücü hareketliliği üzerinde önemli rol oynamaktadır (MUKUL-RAMKISHEN, 2001 s.125). Bazı ülkelerde özellikle emekli olan işgücü oranlarındaki artış bazı ülkelerdeki genç nüfusun söz konusu ülkelere yönelmesini

sağlamıştır. Örnek olarak, 2030 yılında ABD nüfusunun %35'i, Avrupa nüfusunun ise %45'inin 65 yaşın üstünde olacağı tahmin edilmektedir(HUFBAUER, 2000, s.42). Bu durum yaşlı nüfusa sahip ülkeler açısından fiyatların rekabet edilebilir düzeyde kalabilmesi için büyük bir sorun olmakta ve dolayısıyla diğer gelişmekte olan geçiş ülkelerinin sahip olduğu genç ve kalifiye iş gücüne ihtiyaç duymaktadırlar. Aynı sorun bir çok Doğu Asya ülkesinde ve özellikle Japonya, Tayvan ve Singapur'da kendisini göstermeye başlamıştır. Bu ülkelerdeki emekli işgücü oranları giderek artmakta ve bu ülkelerin verimlilik oranları giderek düşmektedir. Bu durumun önlenmesi için gelişmiş bir çok ülke emek yoğun üretimlerini geliştirmekte olan ülkelere kaydırmakta, tekstil, mobilya, demir-çelik ve gıda gibi sektörlerde istihdam edilen niteliksiz işgücü işsiz kalmaktadır. Gelişmiş ülkelerde işçi ücretlerinin yüksekliği nedeniyle bu ülkelerin emek yoğun üretimde geliştirmekte olan ülkelere rekabet edememesi ve üretimlerini geliştirmekte olan ülkelere kaydırmalarının yanı sıra, ülkeler arasında yaşanan yoğun rekabet ve uluslararası ticaret pastasından daha fazla pay kapma yarışı, firmaları sermaye yoğun teknoloji kullanmaya itmektedir. Ayrıca, endüstri toplumundan bilgi toplumuna geçiş iş alanlarını imalat sektöründen hizmet sektörüne kaydırarak gelişmiş ülkelerde

istihdamın yapısını değiştirdiğinden niteliksiz işgücünün iş bulma olanakları azalmakta dünya çapında istihdamda gerilemeler yaşanmaktadır.

İşgücü piyasasının küreselleşmesi sonrasında gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında ücret farklılıkları da artmıştır. Son 20 yıl boyunca ücret artışları durgunlaşmış veya küçük ölçüde artmış ve hane halkı gelirleri büyük ölçüde farklılaşmıştır. Gelir dağılımında yüzde 40'lık alt dilimde yer alan ailelerin reel gelirleri düşmüş, yüzde 40'lık üst dilimde yer alanların gelirleri kısmen artmış ve yüzde 20'lik orta dilimde yer alanların gelirleri de 1973 seviyesinde kalmıştır(MASCA, 1998, s.360).

D- Çokuluslu Şirketlerin Gelişimi Üzerindeki Etkileri

Yabancı sermaye yatırımlarının en önemli araçları olan çokuluslu şirketler, 19 yy. sonlarına doğru ortaya çıkmış ve II. Dünya Savaşı'ndan sonra faaliyet alanlarını bütün dünyaya yaymışlardır(JENKINS, 1992, s.228). Bu dönemden itibaren özellikle ABD firmaları hemen hemen bütün iştirakleri, bağlı şirketleri ve şubeleriyle birlikte zengin bir denizaşırı şebekesi oluşturmuşlardır(GÜNAYDIN, 1998, s.16). Oluşturulan bu şebekeyle birlikte işlenmiş mal ihracatı ve hammadde ithalatının

² Bu konuya örnek olarak Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşmasını gösterilebilir. Bu anlaşma ile birlikte ABD ile Kanada arasında işgücünün serbest dolaşımı sağlanmıştır Ayrıca Avrupa Birliği üye ülkeler arasında işgücünün serbest dolaşımına izin vermektedir.

büyük bir bölümü ABD şirketlerine bağlı deniz aşırı şirketler tarafından gerçekleştirilmekteydi (VERNON, 1991, s.43). 1960'lı yıllara gelindiğinde Avrupa ve Japon şirketlerinin de deniz aşırı şebekeler oluşturmaları ve ABD'li rakiplerinden daha hızlı yayılmaya başlamaları, çokuluslu şirketlerin dünya ekonomisinde önemli bir güç haline gelmelerine neden olmuştur (GÜNAYDIN, 1998, s.16). Geleneksel olarak çokuluslu şirketlerin Üçüncü Dünya ülkelerindeki faaliyetleri tarım, madencilik ve petrol alanlarında yoğunlaşmıştı. Çokuluslu şirketlerin bu ülkelerde faaliyet göstermelerinin nedeni, söz konusu ülkelerin hammadde ve iş gücü olarak zengin olmalarıydı. Ancak çokuluslu şirketler 1950'lilerden başlayarak faaliyetlerini imalata yöneltmeye başladılar. Özellikle 1960'ların sonlarına doğru bazı üçüncü dünya ülkelerinde, belirli imalat süreçlerinin ve ürünlerinin çevre ülkelere kaydırılıp, buradan elde edilen nihai ürünün sanayileşmiş ülkelere geri ihracı ile birlikte imalatla yeni bir yabancı yatırım türü ortaya çıkmaya başladı. 1990'lı yıllara gelindiğinde çokuluslu şirketler, faaliyet alanlarını Üçüncü Dünya ülkeleriyle sınırlandırmayıp bütün dünyaya yayılmaya başladılar. Artık bu oluşumlar için siyasal rejim, gelişmişlik ve ulusal sınır farkı gibi konular önem arz etmemeye başlamıştı (SEYİDOĞLU, 1996, s.661). Bu durum özellikle dışa kapalı bazı ülkelerin liberalleşmesinde ve globalleşmenin hızlanmasında önemli bir etki meydana getirmiştir. Globalleşmenin en önemli ekonomik etkilerinin belirleyicisi

olarak görülen çokuluslu bu yapı, mal ve hizmet üretiminin artmasının en önemli aracı haline gelmiştir. Böylelikle hem ekonominin hem de üretimin yapılanmasında belirleyici hale gelen çokuluslu şirketler, üretim faaliyetlerini tüm dünyaya yayarak aynı zamanda işgücü ve hammadde piyasaları yanında pazar paylarını da geliştirmişlerdir. Global ekonominin karakteristik özelliği olan uluslararasılaşma sonucu 1970'li yıllarda sayıları birkaç yüzü geçmeyen çokuluslu şirket sayısını günümüzde 40.000'e ulaştırmıştır (İYİBOZKURT, 1999, s.37). Yaşanan bu gelişmeler çokuluslu şirketleri ileri düzeyde bir güce kavuşturmuştur. Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra günümüze kadar geçen globalleşme süreci içinde çokuluslu şirketlerin kazandıkları özellikler şöyle sıralanabilir (ANDERSEN-CAVANAGH, 1997, s.1):

1-Teknolojik gelişmeyi de beraberinde getiren globalleşme, çokuluslu şirketleri milliyetleri olmayan, ülkelere bağımsız ulus ötesi şirketler haline getirmiştir (ÇETİNTAŞ, 2001, s.19). En büyük 200 çokuluslu şirketin yıllık satışları ile bazı ülkelerin GSMH'ları karşılaştırıldığında, 49 çokuluslu şirketin ülke büyüklüğüne kavuştukları görülmektedir. Bu konuyla ilgili olarak çarpıcı bir örnek olması açısından General Motors firmasının cirosu Danimarka'nın GSMH'dan, Toyota firmasının cirosu ise Norveç'in GSMH'dan daha fazla olduğunu söylenebilir (RAMBERT, 1999, s.25).

2-Çokuluslu şirketlerin toplam satışlarındaki artış, dünya üretimindeki artışı geçmiştir.1993

yılında dünya üretiminin %25'ini oluşturan çokuluslu şirketler, 1999 yılında bu oranı %27.5'e çıkarmışlardır. Ayrıca en büyük 200 çokuluslu şirketin yıllık satışları toplamı en büyük 10 ülke dışında kalan ülkelerin toplam gelirlerini aşmıştır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra yoğun bir şekilde yaşanan globalleşme süreci sadece çokuluslu şirketlerin gelişimini sağlamamış, aynı zamanda bu şirketlerin ürettiği malların bileşimini de tamamen değiştirmiştir. Buna ilaveten artık satın alınan ürünlerin ulusal kaynağına tespit etmek oldukça zor bir hal almıştır. Aynı ürün, birçok ülkede aynı özelliklerle üretilebilmekte ve gerçek anlamda çokuluslu ürünler ortaya çıkmaktadır.

3-1999 yılı itibariyle çokuluslu şirketlerin yıllık satış toplamaları, dünya nüfusunun %24'ünü oluşturan yoksulluk içindeki 1.2 milyar kişinin yıllık gelirleri toplamının yaklaşık 18 katına ulaşmıştır.

4-Dünya ticaretinin büyük bir kısmını gerçekleştiren çokuluslu şirketler vergileme konusunda aynı başarıyı gösterememektedirler. Söz konusu şirketler transfer fiyatlama yöntemini başarıyla kullanarak elde ettikleri gelirleri düşük vergi oranlarını kullanan ülkelere aktarmakta, bu durum sonucu olarak vergi matrahı global olarak erimektedir.

E- Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri

Küreselleşme gelir dağılımı ilişkisi başlıca iki alanda kendini göstermektedir. Bunlardan ilki gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki gelir dağılımı, diğeri ise aynın ülkenin farklı bölgeleri

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

arasındaki gelir dağılımıdır. Bu konuda yapılan çalışmalar daha çok globalleşmenin gelir dağılımını bozucu etkileri üzerinde durmakta ve söz konusu sürecin zengini daha zengin fakiri daha fakir yaptığını belirtmektedir. Ayrıca, yayınlanan çeşitli istatistikler globalleşmenin gelişmiş ve azgelişmiş ülkeler arasındaki gelir dağılımını giderek açtığını göstermektedir. 1960 yılında toplam ülke sayısının yüzdeleri cinsinden ifade edildiğinde, en zengin ilk %20 ülkenin geliri, en fakir %20 ülkenin gelirinin 30 katıyken, 1990 yılına gelindiğinde bu fark 60 1997 yılında ise, 74 çıkmıştır. Ülkelerin gelirleri yerine dünya nüfusunun gelirini bir bütün olarak ele aldığımızda ise, 1990'da dünyadaki fertlerin en zengin ilk %20'sinin gelirinin en fakir ilk %20'sinin gelirinin 150 katına eşit olduğu görülmektedir. Burada 60'tan 150'ye sıçrama en fakir ülkelerde gelir dağılımını en zengin ülkelerdeki gelir dağılımından daha kötü olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Birleşmiş Milletler 2000 yılı İnsani Kalkınma Raporuna göre en zengin %20 lik gelir grubunun dünya gelirinin %86'sını , ortadaki %60'lık grubun dünya gelirinin %13 ünü , en alt %20 lik grubun ise dünya gelirinin %1 ini alması, ve de mal ve hizmet ihracatındaki en zengin %20'lik dilimin payı %82 iken, en alt %20'lik dilimim payının %1 olması globalleşmenin yalnız ülkeler arasında değil aynı ülkenin farklı bölgeleri arasında da gelir dağılımı eşitsizliğinin arttığını göstermektedir (ADALI,1997, ss. 52-53).

Globalleşme, gelir dağılımı ilişkisi açısından Dünya Bankası'nın Küresel Ekonomik Görünüşler

Tablo:5

Zengin ve Fakir Ülkeler Arasında Kişi Başına Düşen Gelir Açısından Farklılıklar *

Dönem	Gelirler Arasındaki fark
1820	
1870	
1913	
1960	
1990	
1997	

Kaynak: "Trends, in Global Income Distribution",
<http://www.ids.ac.uk/ids/global/pdfs/Globincdist2002.pdf>

2000 Raporu'na göre, gelişmekte olan ülkelerde toplam ulusal üretimin 1987-1996 yılları arasında yılda %3'ten fazla artış göstermesine karşın, günde iki ABD \$'nın altında gelir elde ederek yaşayanların sayısı 2.5 milyar kişiden 2.7 milyar kişiye ulaşmıştır (SELA MOĞLU, 2000, s.38). Gelir dağılımı açısından gerek ülkeler, gerekse bireyler açısından yapılan değerlendirmeler, gelir dağılımı eşitsizliğin önemli boyutlara ulaştığını göstermektedir. Ancak, bu konuda bir değerlendirme yaparken ülkelerin içinde bulunduğu koşulların göz ardı edilmemesi gerektiği önemli bir gerçektir. Nitekim, gelişmiş ülkeler sahip oldukları ileri teknoloji, sermaye ve bilgi birikimi ile daha fazla ve nitelikli üretim yapma şansına sahipken, fakir ülkeler bu olanaktan yoksundur. Bu da söz konusu ülkeler arasında gelir dağılımı eşitsizliğini artırmaktadır.

IV-Globalleşmeye Karşı Oluşan Tepkiler

Globalleşme, getirdiği olumlu gelişmenin yanı sıra bazı olumsuzluklar da taşımaktadır. Bu durum globalleşme konusunda iki farklı görüşü karşı karşıya getirmiştir. Aşırı globalleşmeciler³ olarak adlandırılan globalleşme yanlılarına göre ekonomik entegrasyon kaçınılmazdır ve bu durum büyük verimlilik sağlayarak dünya kaynaklarının daha etkin kullanılmasına neden olacak ve sosyal refahı artıracaktır (www.receita.fazenda.gov.br, 3 Ağustos 2002). Aşırı globalleşmeciler globalleşmeye karşı çıkmanın anlamsız olduğunu ve globalleşme sürecinin engellenemeyeceğini savunmaktadırlar. Globalleşme karşıtlarının⁴ bu olguya karşı çıkmalarının ekonomik dayanakları ise şöyle sıralanabilir (BENK, 2002, ss16-18):

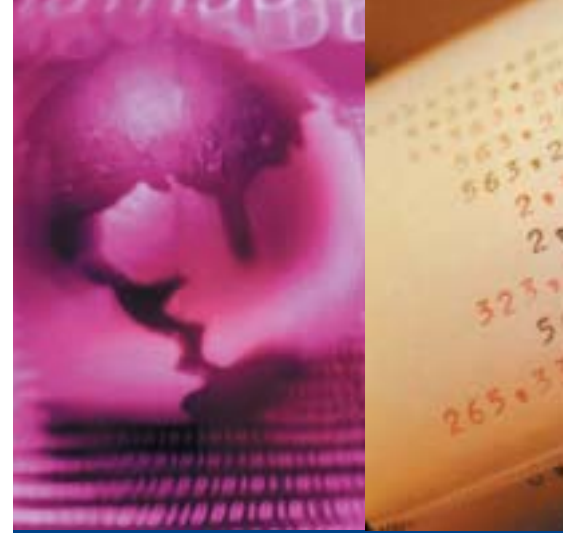
³ Aşırı globalleşmecilere hyperglobalist'ler de denir (Bknz, Veyssel BOZKURT, Küreselleşmenin İnsani Yüzü, Alfa Yayınları:836, Ekim, 2000).

⁴ Bunlara kuşkucular da denir (Bknz, BOZKURT, a.g.e., s.18-23).

Globalleşme karşıtlarına göre globalleşme sürecinin ilk etkisi "Makroekonomik" zayıflık şeklinde kendini göstermektedir. Bu zayıflığın en önemli sebebi, globalleşme ile birlikte ithal mallara olan talebin artmasıdır. Bu durum hemen hemen bütün gelişmiş ülkeler için geçerlidir. Amerika ticaret rakamları incelendiğinde son otuz yıl içerisinde ticaret (ithalat ve ihracat), Amerikan GSMH'sını %50 oranında artırmıştır. 1960'larda ithalat ve ihracat Amerikan GSMH'sının %10'u kadardı. Oysa bugün bu oran %25'lere kadar yükselmiştir. Globalleşme karşıtları, ithal mallara olan talep artışının ülkelerin ticari açıklarının da artmasına neden olacağına inanmaktadırlar. Bu duruma gelişmekte olan ülkeler açısından da bakmak gerekir. İhracatı birkaç hammaddeye dayalı olan bu ülkeler için globalleşme süreci ile birlikte artan dış ticaret açıklarının yanında ülke iç pazarlarını da kaybetmeyle karşı karşıya kalmışlardır. Ayrıca nispi olarak ucuzlayan mal ve hizmetler karşısında bu ülkelerin gelirleri de önemli ölçüde düşmüştür. Globalleşme karşıtlarının savunduğu ikinci konu ise globalleşmenin oluşturduğu "Mikroekonomik" zayıflıktır. Mikroekonomik zayıflığın temelinde işgücü pazarının yeterince esnek olmaması veya ücretlerden alınan vergilerin yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Globalleşme karşıtlarına göre globalleşme ile birlikte işgücü gelirlerine uygulanan vergiler daha da artacaktır. Bu durumda ülke içi pazar dengeleri bozulacaktır. Bunlara göre, ülke içi ekonomik dengeleri bozan bir diğer konu ise teknolojik

gelişmelerden dolayı malların ulaşım ve üretim maliyetlerindeki dramatik düşmeler ve ülkeler arası ticaret engellerinin ortadan kalkmasıdır. Bu durum mikroekonomik zayıflığı artıracaktır. Globalleşme karşıtlarının savunduğu üçüncü tez ise globalleşmenin oluşturduğu "Finansal zayıflıktır". Globalleşmenin ekonomiye yaptığı en önemli etki, şüphesiz sermaye hareketlerine getirdiği akışkanlıktır. Bu sayede dünya finans piyasaları birbirine entegre olmuşlardır. Burada yabancı sermaye işlemlerinin %80' inin bir haftadan daha kısa bir sürede gerçekleştiğini hatırlatmakta yarar vardır(MUKUL-RAMKISHEN, 2001 s.29). Teknolojik gelişmeler dikkate alındığında bu süre günümüzde giderek kısalmaktadır. Sermayenin hızlı bir şekilde el değiştirmesi sonucu ülkelerde reel ekonominin payı da giderek azalmaktadır. Bu durum üretime ayrılan payların azalmasına neden olmaktadır. Ayrıca dünya pazarlarının globalleşme süreci içerisinde giderek tek bir pazar haline gelmesi sonucu, herhangi bir ülkede meydana gelen bölgesel bir kriz kolayca diğer ülkeleri de etkileyebilmektedir. Böyle bir ortamda yaşanan ekonomik krizlerin etkisi ve yayıldığı alan genişlemektedir. Asya krizi buna en iyi örnektir. Kendi bölgesinde bile çok önemli bir ülke olmayan Tayland'da baş gösteren kriz kısa bir zamanda bütün Asya kıtasını ve dünyayı etkisi altına almıştır. Tayland'ın parasını devalüe etmeye zorlanmasıyla başlayan krizin nelere yol açabileceğini hiç kimse tahmin edemezdi. Ancak Tayland'da başlayan kur depreminin yayılış hızı ve etki alanı

gerçekten şaşırtıcıydı. Üç ay gibi kısa bir süre içerisinde Malezya, Singapur, Endonezya ve G. Kore'de yaşanan devalüasyonların olumsuz sonuçları, hemen bütün Asya ülkelerinde ve binlerce kilometre uzaklıktaki Brezilya'da bile hisse senedi borsalarında büyük çaplı düşüşler yaşatmıştır(ULUAGAY, 1999, s.21) Globalleşme karşıtlarının desteklediği diğer bir durum ise çokuluslu şirketlerle ilgilidir. Çokuluslu şirketlerin özellikle yapılarında sosyal hakların yeterince gelişmediği ülkelere

yönelmesi tepkileri arttırmaktadır. Çokuluslu şirketler, ekonomik avantajların gösterdiği yere yerleşecektir. Maliyetleri yerel hükümetlere yıkacaklar, rahatsız edilirlse gitme tehdidini ortaya atacaklar ve hem ücretleri hem de sosyal maliyetleri aşağıya çekmeye çalışacaklardır(HIRST-THOMPSON, 1998, s.15). Aynı zamanda bu şirketlerin ülkeler arasındaki gelir eşitsizliğinin en önemli nedeni olduğu öne

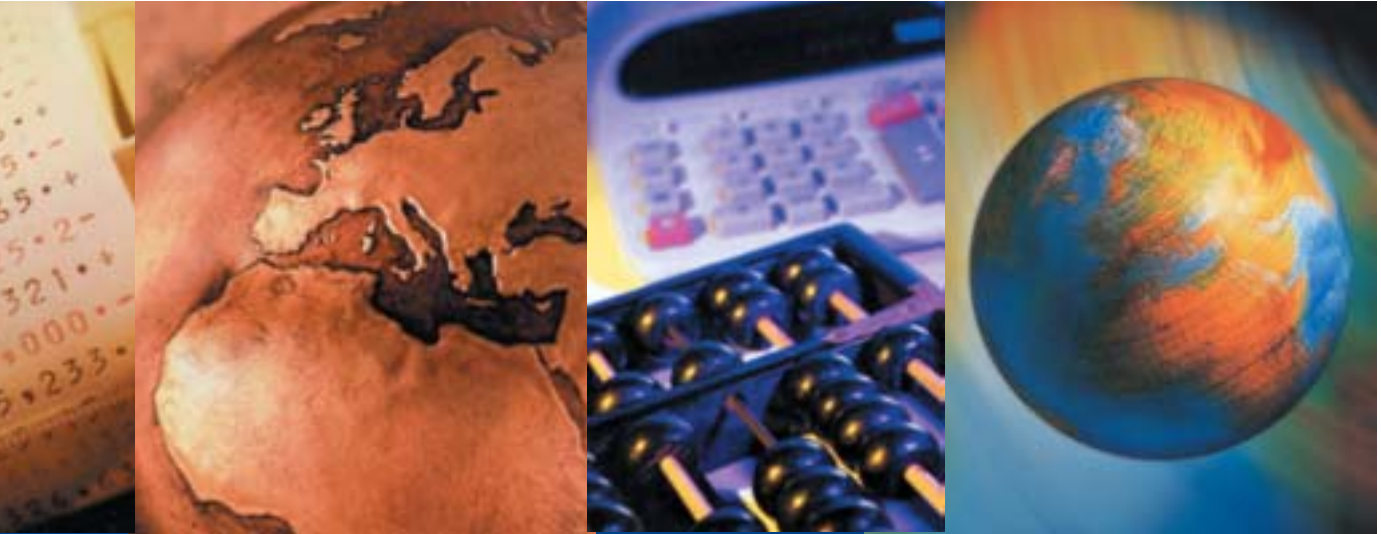
Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

sürülmektedir. Özellikle üçüncü dünya ülkelerinde bu şirketlerin sermaye sahiplerinin farklı ülkelerden olduklarına dikkat çekilerek bu gibi bir yapının globalleşmeye, emperyalizmin yeni yüzü niteliğini kazandırdığı savunulmaktadır(ZURRWICKI, 1979, s.66).

Ülkeler, globalleşme sürecinden önemli faydalar sağlayabilme potansiyeline sahiptirler, fakat bu potansiyeli fiilen yakalamada hala bazı problemler vardır. Bu ise esas olarak ekonomik hedeflere daha fazla önem verilmesi ve sosyal

edilen ve ülkelerin giderek birbirlerine yaklaşması ve bütünleşmesini ifade eden bu olgu, günümüzün en tartışılan konularının başında gelmektedir. Globalleşme yeni bir olgu olmamakla birlikte, 1980'li yıllarda etkisini yoğun olarak hissettirmeye başlamıştır. Bugün ekonomiden siyasete, çevreden, kültüre, sosyal yaşama pek çok alanda globalleşmenin etkisi görülmüştür. Artan iktisadi ilişkiler ve bütünleşme ile birlikte, ülkeleri birbirlerine yakınlaştıran ve ortak bir takım değerleri ortaya çıkaran

Kuşkusuz ekonomik içerikli eleştiriler de vardır. Bu nedenle eleştirileri yalnızca sosyal ve kültürel alanlarla sınırlamakta yanıltıcı olabilir. Nitekim artan bütünleşme hareketleriyle birlikte, ulusların birbirlerine olan bağımlılığı da artmakta, bir bölgede yaşanan ekonomik istikrarsızlık diğer bölgelere kolayca yayılmakta ve bu etki önemli boyutlara ulaşabilmektedir. Bu etkilerin önemli bir bölümü finansal nitelikteki krizlerle kendini göstermekle beraber, başta ABD ve Avrupa Birliği gibi ülkelerde

hedefleri (adalet gibi) göz ardı edilmesinden kaynaklanmaktadır (GÜNAYDIN, 2000, s.140).

V- SONUÇ

Globalleşme, entegrasyon veya küreselleşme içinde bulunduğumuz yüzyılda oldukça sık duyduğumuz kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekonomik, sosyal, siyasi ve kültürel alanlarda birtakım etkileşimler olarak ifade

bu süreç, faydalarının yanı sıra birtakım olumsuzluklara da yol açmıştır. Globalleşmenin yol açtığı faydaların önemli bir bölümü, ekonomik alanda kendini gösterirken, ulus devletin egemenliğini tartışmaya açması, batı kültürünü dayatması, sosyal refah devleti anlayışında değişiklikler meydana getirmesi ve ülkeler arasındaki gelir dağılımı eşitsizliğini büyümesi gibi nedenlerle eleştiriye uğramaktadır.

yaşanan durgunluk süreçleri de gelişmekte olan ülkelerin ihracatları önünde engel oluşturmakta durgunluk süreci dünya refahını azaltıcı etkiler ortaya çıkarmaktadır. Yaşanan tüm olumsuzluklara karşın, içinde bulunduğumuz yüzyılda dünya ekonomisi geçmişle kıyaslanamayacak oranda gelişmeler kaydetmiştir. Sermaye, işgücü, teknoloji ve ticaretin önündeki engellerin kalkmasıyla ülkeler arasındaki

ticaret önemli boyutlara ulaşmış, üretim ve pazarlamanın belirli bir coğrafya esas almasının yerine tüm dünyayı hedef alınır olmuştur. Bu süreçte özellikle çok uluslu şirketler önemli bir rol oynarlarken, söz konusu şirketler, 1993 yılında, dünya üretiminin % 25'ini, 1999 yılında ise, %27.5'ini gerçekleştirilmişlerdir. Çok uluslu şirketlerini üretiminin ulaştığı bu boyut, söz konusu şirketlerin dünya mal ve hizmet üretiminin artmasının en önemli aracı olarak anılmalarına ve globalleşmenin çok uluslu şirketler ile anılmasına yol açmıştır. Globalleşmenin etkisini yoğun olarak hissettirdiği 1980'li yıllar sadece çok uluslu şirketler açısından değil, başka açılardan da önemli değişimlerin yaşandığı yıllar olmuştur. Bu dönemde uluslararası sermaye hareketlerinde önemli artışlar yaşanırken, sermaye hareketlerinin önü ve içeriği de değişmiştir. Geçmişte daha çok doğrudan yabancı sermaye yatırım şeklinde olan bu hareket, bugün daha da eşitlenerek kısa vadeli sermaye hareketleri ve portföy yatırımı şeklinde dönüşmüştür. 1990'lı yıllarla birlikte SSCB'nin dağılışı ve Berlin duvarının yıkılması ideolojiye dayalı kutuplaşmayı ortadan kaldırmış, bu durum liberalizmin tüm dünyada etkisini ve ağırlığını hissettiren bir ekonomik sistem olarak benimsenmesine yol açmıştır. Serbest ticaret önündeki engellerin kalkmasında GATT ve WTO gibi kuruluşların yanı sıra, AB, NAFTA, ASEAN gibi uluslararası iktisadi işbirliği kuruluşları da önemli bir rol oynamış bu durum dünya ticaret hacminin ve refahının artmasına katkıda bulunmuştur. Globalleşmenin ekonomik alanda b

ir çok faydası olmasına karşın, bu gelişmelerin ne kadarının globalleşmeyle ortaya çıktığını açık olarak belirtmek oldukça zordur. Ancak yaşanan süreçte elde edilen tecrübelerden ekonomilerini dışa açan, dış dünya ile piyasalarını bütünleştiren ve yeni teknolojilerin kullanımını teşvik eden ülkelerin daha hızlı kalkınma şansı elde ettiğinin görülmesi, globalleşmenin ekonomik anlamda bir takım yararları olduğunu gözler önüne sermektedir. Sonuç olarak globalleşmenin ülkeler açısından önemli faydaları olduğunu söylemek mümkündür. Globalleşme ile artan işgücü dolaşımı, yabancı sermaye hareketleri ve teknoloji transferleri ülkelerin önlerinde yeni fırsatlar sunarken, hesapsız ve aşırı bütünleşme beraberinde birtakım riskleri de getirmektedir. Bu nedenle özellikle az gelişmiş ülkelerin dünya piyasaları ile bütünleşirken dikkatli olmaları ve artan rekabet ortamında, dünya ticaretinde kendilerine yer edinebilmek istiyorlarsa, teknoloji ve AR-GE faaliyetlerine önem vermeleri gerektiğini belirtmek mümkündür.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- ADALI**, Coşkun, Günümüz Kapitalizmi ve Devlet Üzerine, Sarmal Yayınevi, 1997.
- AKDEMİR** Seher, "Küreselleşme Sürecinde İstikrar ve Yapısal Uyum Programları", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2000.
- AKTAN**, Coşkun, Can, **ŞEN**, Hüseyin, Globalleşme Ekonomik Kriz ve Türkiye, TOSYÖV Yayınları, Ankara, 1999.
- ANBAR**, Adem, "E-ticarette Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Uludağ Üniversitesi, İİBF Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 4, Kış Dönemi, Aralık 2001.
- ANDERSON**, Sarah, **CAVANAGH**, John,

"Top 200: The Rise of Corporate Global Power", Institute For Policy Studies, 2000. <http://www.ips-dc.org/reports/top200text.htm>

AYDIN Mehmet S., "Küreselleşmeye Genel Bir Bakış", Siyasi, Ekonomik ve Kültürel Boyutlarıyla Küreselleşme, Ufuk Kitapları, 1. Baskı, İstanbul, Temmuz 2002.

BAYLIS, John, **SMITH**, Steve, "The Globalization of World Politics: An Introduction to international Relations", Oxford Book Review, 2000.

BENK, Serkan : "Globalleşmenin Vergi Sistemleri Üzerindeki Etkileri", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aralık 2002.

BORDO, Michael, D.ve Diğ., "Is Globalization Today Really Different Than Globalization A hundred Years Ago?", NBER Working Paper, NO:7195, <http://www.nber.org/papers/w7195>, 1999.

BOZKURT, Veysel, "Küreselleşme: Kavram, Gelişim ve Yaklaşımlar", Uludağ Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt: 18, Sayı:2, Nisan 2000.

ÇETİNTAŞ, Hakan, "Küresel Rekabet ve İşbirliği", İşveren Dergisi, Cilt:XXXIX, Sayı:10, Temmuz 2001.

DÖNMEZ, Recai, "Vergi Hukuku Açısından Küreselleşme ve Elektronik Ticaret", Anadolu Üniversitesi İİBF. Dergisi, s.XIV, ss.415-452, 1999.

EDWARDS, Chris, **DE RUGY**, Veronique, "International Tax Competition. A 21st-Century Restraint on Government", Cato Institute, Policy Analysis, No: 431, <http://www.cato.org/pubs/pas/>, (14 Mart 2002).

FRIEDMAN, Thomas, The Lexus and The Olive Tree, First Anchor Books, p.18, April 2000.

GIDDENS, Anthony, Elimizden Kaçıp Giden Dünya, Çev. Orhan Akınhay, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000.

GLOBERMAN, Steven, "Trade Liberalisation and The Migration of Skilled Professional and Managers: The North American Experience, World Economy 23, NO:7, July 2000.

GÖKDERE, Ahmet, "Küreselleşmeye Genel Bir Bakış", Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt: 1, Sayı:1, 2001.

GÜNAYDIN, İhsan, "Dış Çevresel Maliyetlerin İçselleştirilmesinde Kullanılan Araçlar ve Bunların Değerlendirilmesi", Yayımlanmamış Doçentlik Çalışması,

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

Karadeniz Teknik Üniversitesi, İ.İ.B.F.,
Maliye Bölümü, Maliye ABD., Trabzon,
Mayıs 2000.

-----:"Vergi Politikalarının
Uluslararası Doğrudan Sermaye
Yatırımları Üzerine Etkisi", Yayınlanmamış
Doktora Tezi, Karadeniz Teknik
Üniversitesi, SBE, Trabzon, Mayıs 1998.

HIRST, Paul, **THOMSON**, G,
Küreselleşme Sorgulanıyor, Çev.: Çağla
Erdem, Elif Yücel, Dost Kitabevi, Ankara,
1998.

HUFBAUER, C. Gary : "Tax Policy in a
Global Economy: Issues Facing Europe
and The United States", Institute for
International Economics, Working Paper,
USA, 2000.

IMF : "Balance of Payments Statistics
Yearbook, IMF Washington, 2001

İYİBOZKURT, Erol, Küreselleşme ve
Türkiye, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa,
1999.

MASCA, Mahmut, "Küreselleşmenin
ekonomik yönden analizi", Yönetim ve
Ekonomi C.B.Ü., İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Dergisi, Yıl:1998, Sayı:4

MUKUL G. Asher, **RAMKISHEN** S.
Rajan, "Globalization and The Tax
Systems: Implications for Developing
Countries with Particular Reference to
Southeast Asia", Asean Economic
Bulletin, pp. 120-140, April 2001.

MURTHY, Sheela : "Major Immigration
Bill Passes Both Houses of Congress",
<http://www.murty.com/udh1f.html>,
October 3, 2000.

OECD, "Trends in International
Migration", OECD, Paris, 2001.

-----:"Economic Outlook", OECD,
Paris, June 2000

PELAGIDIS, Teodoros, "Facets of The
Globalization of International Trade",
<Http://www.idis.gr/people/pelagidis5.htm>,
(5 Eylül 2002).

PREEG, H., Ernest : "From Here To Free
Trade: Essay in Post Uruguay Round
Trade Strategy", University of Chicaco
Press, 1998.

RAMBERT, Iqnacio, "Globaliter Rejimler,
Başka Türlü Totalitarizm", İTÜ Vakfı
Dergisi, Sayı 29, Haziran 1999.

REICH, Simon : "What is Globalization?
Four Possible Answers", Kellogg Institute
Working Paper, No: 261, December
1998.

SARIBAY Ali Yaşar, "Kültürel Bir Olgu
Olarak Globalleşme", Siyasi, Ekonomik
ve Kültürel Boyutlarıyla Küreselleşme,
Ufuk Kitapları, 1. Baskı, İstanbul, Temmuz

2002.

SAXENIAN, Anna Lee, "Silicon Valley's
Skilled Immigrants: Generating Jobs and
Wealth For California", Public Policy
Institute of California Research Brief,
June 1999.

SELA MOĞLU Ahmet, "Yoğunlaşan
Sosyal Sorunlarıyla Küreselleşme",
Küreselleşmenin İnsani Yüzü, Alfa
Yayınları:836, 1. Baskı, İstanbul, Ekim
2000

SEYİDOĞLU, Halil, Uluslararası İktisat,
11.Baskı, Güzem Yayınları, İstanbul,
1996.

SHIBATA, Hirofumi, "Global Competition
and Public Finance", U.N. Workshop on
Financial Management and
Accountability, Rome, November 28-30,
2001.

UN, "Conference on Trade and
Development, United Nations", Geneva,
2002

-----, "World Investment Report", UN
New York, 2001.

UNCTAD, "E-Commerce and
Development Report", New York, 2002

UNDP, "Human Development Report",
<http://www.undp.org/hdr1999>, (12 Nisan
2002).

ULUAGAY, Osman , Quo Vadisi, Doğan
Kitapçılık, İstanbul, Ekim, 1999.

VERNON, Roymand : "Çokuluslu
Şirketler", Çev. Feyza Atabek, Banka ve
Ekonomik Yorumlar Dergisi, Sayı: 8,
Ağustos 1991.

<http://www.dpdcom.com>,
(12 Kasım 2001)

<http://www.ey.com>,
(14 Nisan 2002)

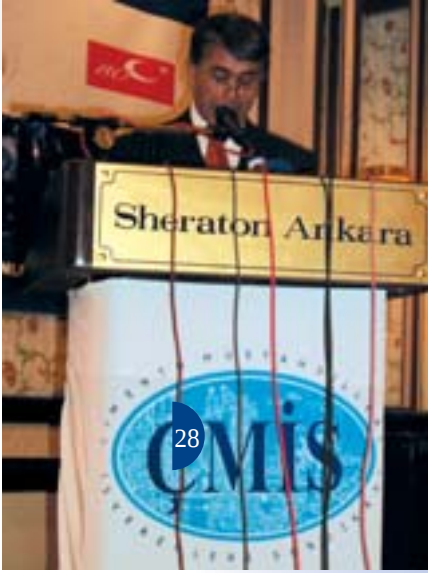
<http://www.receita.fazenda.gov.br>,
(3 Ağustos 2002)

[http://www.emarketer.com/ereports/e
global/](http://www.emarketer.com/ereports/global/), (2 Mayıs 2002)

[http://www.ids.ac.uk/ids/global/pdfs/G
lobincdist2002.pdf](http://www.ids.ac.uk/ids/global/pdfs/Globincdist2002.pdf),
(15 Temmuz 2003)

TARİHİ PROJENİN TANITIMI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

28

Sendikamızca üyelerimizden 26 çimento fabrikasına yönelik olarak Eylül 2003 ayında başlatılan **"ÇMİS OHSAS 18001 Projesi"**nin tanıtım toplantısı 25 Aralık 2003 tarihinde Ankara Sheraton Oteli'nde gerçekleştirilmiştir.

Yoğun bir katılım ile gerçekleştirilen toplantıda ilk önce projeye ilgili olarak hazırlanan tanıtım filmi konuklara sunulmuş, ardından Sendikamız Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Eren açış konuşmasını yapmıştır. Daha sonra söz alan TİSK Yönetim Kurulu Başkanı Refik Baydur konuyla ilgili görüşlerini açıklamıştır. Son olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, projenin Türk Çalışma Hayatı için büyük bir öneme haiz olduğunu belirterek projenin başarıyla devamında Bakanlık olarak her türlü desteği sağlayacaklarını dile getirmiştir.

Toplantıya ayrıca, Türk-İş, Hak-İş Konfederasyonun Başkanları, Çalışma Bakanlığı ve SSK bürokratları, Sendikamız Yönetim ve Denetleme Kurulu Üyeleri, Üyemiz Yöneticileri, İşveren Sendikaları temsilcileri ve çok sayıda basın mensubu iştirak etmiştir.

Sendikamız Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet EREN'in "ÇMİS OHSAS 18001 Projesi" toplantısında yaptığı Açış Konuşması

“ Saygıdeğer Bakanım, Sayın Müsteşar Yardımcıları, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Değerli Başkanı, Türk-İş, Hak-İş ve DİSK'in Kıymetli Başkanları, Basınıımızın Güzide Temsilcileri, Çimento Ailemizin Değerli Üyeleri, Kıymetli misafirlerimiz;

Sözlerime Çimento Müstahsilleri

İşverenleri Sendikası olarak Dünyada ve yurdumuzda ilk olarak başlattığımız bu projenin tanıtımında özellikle Sayın Bakanımız ve siz değerli konuklarımızı burada görmekten duyduğum mutluluğu dile getirerek başlamak istiyorum.

Değerli misafirlerimiz, çimento sektörü ülkemizin lokomotif sektörlerinden biridir. Sendikamıza üye kuruluşlardan 26 Fabrikamızda başlattığımız bu proje hakkında sizlere kısaca bilgi vermek istiyorum:

İkinci Dünya Savaşı'nın hemen ardından Japonya, İngiltere, A.B.D. gibi sanayileşmiş ülkelerde başlayan ve diğer gelişmiş ülkelere de hızla yayılan üretim ve yönetim şekillerinde yaşanan değişiklikler, beraberinde şu anda uluslararası standart haline dönüşmüş çeşitli yönetim sistemlerini iş yaşamına kazandırmıştır.

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

Bizler, Çimento Sanayicileri Türkiye'de yaşanan gelişmelere paralel olarak, kendi fabrikalarımızda Kalite Sistemlerimizi belgelendiren ISO 9001 ve AB standardı olan CE belgelerine sahip olduk. Bunun yanı sıra Çevre Sistemimizi belgelendiren ISO 14001 konusundaki çalışmalarımız da devam etmektedir. Bu belgeler ürünlerimizin kalitelerini onaylarken, aynı zamanda üretimde çevreye verdiğimiz önemin de kanıtları oldular.

Bugün ise; Türkiye'deki Çimento Sektörünün önemli bir kuruluşu olan ve 2004 yılında 40. kuruluş yıldönümünü kutlamaya hazırlandığımız Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası öncülüğünde Türkiye'deki 26 çimento fabrikasında, 2001 yılında Türk Standardı haline dönüşen OHSAS 18001 (İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Standardı) belgelendirme çalışmaları başlatılmıştır.

OHSAS 18001 kuruluşların bu sisteme olan ihtiyacına yönelik olarak, kuruluşlarda oluşturulan İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sisteminin düzgün bir şekilde işlediğini belgelendirmek ve aynı zamanda Kalite ve Çevre Yönetim Sistemleri ile olan uyumu da göz önünde bulundurularak önleyici yaklaşım felsefesini yerleştirmek amacıyla İngiliz Standartları Enstitüsü (BSI) tarafından hazırlanmıştır.

SSK istatistiklerine göre 2002 yılında 72.344 iş kazasının olduğu ve bu kazalar sonucu 872 çalışanın hayatını kaybettiği, bunun yanında, dünya genelinde ILO istatistiklerine göre her yıl ortalama 250 milyon iş kazası olduğu ve ortalama 335.000 kişinin evine ulaşmadığı düşünüldüğünde OHSAS 18001 gibi önleyici yaklaşımların ne kadar önemli olduğu görülmektedir.

Bu düşünceden hareketle, Sendikamızca bu yılın Ocak ayında başlatılan ve yaklaşık 8000 çalışanı kapsayan İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinçlendirme Eğitimi çalışmalarının ardından bu büyük projeye adım atılmıştır.

Projenin sosyal boyutunu bir an için bir kenara bırakacak olursak, projenin tamamlanabilmesi için fabrikalarımızda yatırım için yüksek rakamlı bütçeler ayrılacaktır. Yapacağımız bu yatırımlar da, Türkiye Ekonomisi içinde küçümsenmeyecek rakamlar olacak, Ülke Ekonomisi için bir katma değer sağlayacaktır.

Proje tamamlandığında Sendika'ya üye tüm çimento fabrikalarının ortak deklarasyonu; "Biz üretim yaparken çalışanımıza zarar vermiyoruz, sağlığını koruyoruz" olacaktır.

Bir diğer önemli ve bize ayrıca gurur veren husus ise; sözlerimin başında da belirttiğim gibi, böyle kapsamlı ve bir ekonomi içinde tüm sektörü kapsayan bir belgelendirme çalışmasının dünyanın hiçbir ülkesinde yapılmamış olmasıdır.

Değerli misafirlerimiz bir işveren sendikası olarak tüm bu çabalarımız, Üye işyerlerimizde iş sağlığı ve iş güvenliğini kültürünü yaygınlaştırmak ve çalışanlarımızı iş çıkışında, işe geldikleri gibi sağlıklı ve mutlu olarak eve, sevdiklerine ulaştırabilmek içindir.

İnanıyoruz ki hayati önemi olan bu projenin gerçekleştirilmesinin ardından, Türk Sanayisine bundan önce de öncülük etmiş olan çimento sektörü, diğer sektörlerle ışık tutacak ve Türk Sanayisinin bu konuya önem vermesini sağlayacaktır.

Sendikamızla birlikte bu projenin gerçekleşmesinde desteğini esirgemeyen ve daima yanımızda

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

olan başta Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız Sayın Murat BAŞESGİOĞLU ve çalışma arkadaşlarına, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdür Vekili Rana GÜVEN hanıma, üye kuruluş temsilcilerimize ve özellikle de bu faaliyetin başlatılması kararını alan çalışma arkadaşlarımız Yönetim Kurulu Üyelerimiz ile bu projede emeği geçen herkese teşekkür ediyor, belgelenme aşamasında da birlikte olmak ümidiyle hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum."

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat BAŞESGİOĞLU yaptığı konuşmasında;

işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunun sadece işletmelerce değil, kamuoyunca da benimsenmesi gerektiğini; işletmelerin bu konuda yapacağı çalışmalar sonunda karşılayacakları maliyetin, bu konuya önem vermemeleri durumunda ileride karşılamaları gerekecek olan maliyetten kat kat daha az olacağını ve bu hususta harcanacak paraya acınmaması gerektiğini vurguladı. 4857 sayılı İş Yasası'na bu bağlamda çok önemli düzenlemeler getirdiğini belirten Başesgioğlu, "Avrupa Birliği ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) kriterlerine uygun İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Yönetmeliği geliştirildi. Özellikle İşyeri Hekimliği konusu sektörün de görüşü alınarak yönetmelik olarak Resmi Gazete'de yayınlandı. Önümüzdeki dönemde de hem idari hem de diğer düzenleyici tedbirleri almaya devam edeceğiz" dedi. Bakanlık olarak işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunu önemsediklerini, bu konudaki her projeye bütün imkanlarıyla destek olacaklarını ifade eden BAŞESGİOĞLU, böyle bir projenin başlatılmasından dolayı Sendikamız Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Ahmet EREN ve çalışma arkadaşlarına teşekkür ederek ve ileride bu projenin belgelendirme aşamasında da birlikte olma dileklerini sunarak konuşmasını bitirdi.

OHSAS 18001 PROJEMİZ DEVAM EDİYOR...

OHSAS 18001
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSTEMİ
UYGUNLUK BELGESİ PROJESİ
Güvenliğimiz için...

ÇİMENTO MÜSTAHSİLLERİ İŞVERENLERİ SENDİKASI

Sendikamızca 26 üyemiz Çimento Fabrikasına yönelik olarak Eylül ayının sonunda başlattığımız OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Uygunluk Belgesi çalışmamız çerçevesinde 26 çimento fabrikasının ön denetim çalışmaları tamamlanmıştır.

Ön denetim çalışmaları neticesinde sistemin kuruluş aşamasında durum tespiti ve geçmişe yönelik değerlendirme yapma fırsatı bulunacak olan ön denetim raporu hazırlanmakta, denetlenen fabrikaya 4 hafta

içinde ulaştırılmaktadır. Diğer taraftan, fabrikalarda proje grupları içerisinde görev alacak personele yönelik olarak gerçekleştirilen "OHSAS 18001 Bilgilendirme Eğitimleri" de devam etmektedir. Aralık ayı sonu itibarıyla 7 adet eğitim tamamlanmış olup, bu kapsamda yaklaşık 210 kişi eğitime tabi tutulmuştur.

Proje çerçevesinde Ocak ayından itibaren danışmanlık sürecine adım atılacak, aynı zamanda eğitim çalışmaları da devam edecektir.

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

“TİSK MEVZUAT KOMİSYONU”

SENDİKAMIZDA TOPLANDI

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) bünyesinde oluşturulan Mevzuat Komisyonu 09 –10 Aralık ve 18 Aralık 2003 tarihlerindeki toplantılarını Sendikamız Binasında gerçekleştirdi.

TİSK'e üye Sendikaların hukuk müşavirlerinin katılımıyla oluşan komisyon, çalışma hayatına ilişkin yasal değişiklikleri incelenmekte ve komisyon üyelerinin katkılarıyla ortak görüşler oluşturmaktadır. Yeni İş Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte ortaya çıkan yeni yasal düzenlemeler ve çıkarılacak Yönetmelikler konusunda Haziran ayından bu yana yoğun faaliyette bulunan Komisyon'da, Sendikamızı temsilen Genel Sekreterimiz Av. Sancar Bayazıt ve Sendikamız Avukatları Füsun Gökçen ve Ertan İren yer almaktadır.

"Betonda Dürabilite

C 30 Seminerleri -III-"

DÜZENLENDİ

Sendikamızın da katkılarıyla Türkiye Hazır Beton Birliği ve TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Ankara Şubesi tarafından 12 Aralık 2003 tarihinde Ankara İçkale Otel'i'nde "Betonda Dürabilite için C 30 Seminerleri -III-" düzenlendi. Açılışını TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Ankara Şubesi

Başkanı Kemal Türkarslan, THBB Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Gürdal ve TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı Taner Yüzgeç'in yaptığı seminerde Prof. Dr. Hulusi Özkul, Prof. Dr. Mehmet Ali Taşdemir, Prof. Dr. İlhan Eren birer tebliğ sunmuşlardır.

Nuh Grubundan **KIDEMLİ İŞÇİLERE** Teşekkür Plaketi

Nuh Grubunun her yıl geleneksel olarak düzenlediği Kıdemli İşçiliği Teşvik Töreni 24 Aralık 2003 tarihinde İzmit Venüs Restaurant'ta düzenlenen görkemli bir gecede kutlandı. Geceye Nuh Çimento, Nuh Beton ve Nuh Yapı çalışanı 500 kişi katıldı, 230 personele plaket ve kol saati verildi.

Düzenlenen geceye Nuh Çimento Sanayi A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Atalay ŞAHİNOĞLU, Yönetim Kurulu Başkan Vekili

Özer YURTBİLİR, Nuh Grubu Genel Koordinatör Yardımcısı Ercan Sayarı, Nuh Yapı Ürünleri ve Makine Sanayi A.Ş. Genel Müdürü Bilge İŞİKKENT, Nuh Beton A.Ş. Genel Müdürü Ayhan GÜLERYÜZ, şirket yöneticileri, Türkiye Çimse-İş Hereke Şube Başkanı Metin BOZKURT ve Kocaeli'deki basın mensupları katıldı.

Ödül töreni öncesinde Sendika Başkanı Metin BOZKURT ve Yönetim Kurulu Başkanı Atalay ŞAHİNOĞLU birer konuşma yaptılar. ŞAHİNOĞLU yaptığı konuşmada "Biz daima çalışanımızın yanında olduk. Ülke çapında bu kadar işçi çıkarmalar varken, Nuh çalışanlarından bir kişi bile "Acaba yarın bir gün beni de işten çıkarırlar mı?" şeklinde düşünmemiştir. Buna fırsat vermedik. Ülkenin sıkıntı içinde bulunduğu günlerde biz bir işçi bile çıkarmadık. Ekonomimizi şimdi çok iyi görüyorum. Ama işsizlik hala en büyük sorun. 2004 yılını da yatırım yılı ilan ettik ve yatırımlarımızı tamamladıktan sonra bu işçi arkadaşlarımızla

daha büyük başarılarla imza atacağız" diyerek işçilere olan güvenini ve sevgisini dile getirdi.

Bu anlamlı gecede Milli Prodüktivite Merkezi (MPM) tarafından "Yılın Verimli İşçi ve İşvereni" töreninde ödül alan Üretim Müdürü Mürsel KAYA ve Üretim Şefi Orhan GÜR'e Yönetim Kurulu Başkanı Atalay ŞAHİNOĞLU tarafından katkılarından dolayı tekrar teşekkür edildi, ayrıca yıl içinde fabrikada başarılı çalışmalarda bulunanlar altınla ödüllendirildi.

Konuşmaların ardından Nuh Çimento, Nuh Beton ve Nuh Yapı şirketlerinde çalışan personele plaket ve hediyeler verildi. Gecede ilk olarak 35 yılını tamamlayan Metin AKBAŞ' a ödülünü Nuh Çimento Sanayi A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Atalay ŞAHİNOĞLU verdi. Ardından 30,25,20,15,10 ve 5 yılını tamamlayan çalışanlar da plaketlerini geceye katılan şirket yöneticilerinden aldılar. Gece daha sonra canlı müzik eşliğinde eğlenceli bir şekilde devam etti.

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

Konya Çimento Fabrikası'nda **EMEKLİLER GECESİ**

Üyemiz Konya Çimento Fabrikası'nda bu yıl geleneksel hale getirilen "KONYA ÇİMENTO EMEKLİLER GECESİ"nin ilki, 25 Aralık 2003 tarihinde fabrika sosyal tesislerinde Üst Yönetim, Müdürler, teknik ve idari personel ile 2003 yılı içerisinde emekli olan Konya Çimento personelinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Gecede bir konuşma yapan Konya Çimento Fabrikası Genel Müdürü Davut ULUS, Konya Çimento'nun gelişmesinde emekleri olan tüm personele gayretlerinden dolayı teşekkür etmiş, emekli olmuş eski mesai arkadaşlarına da ikinci baharlarında sağlık ve mutluluklar dilemiştir.

Gecenin sonunda emekli olan personele şükran plaketi ve çeşitli hediyeler verilmiştir.

35

Konya Çimento Fabrikası'nda **EĞİTİM**

Üyemiz Konya Çimento Fabrikası'nda İş Güvenliği'ni de yakından ilgilendiren İş Makinaları Operatörlüğü eğitimi gerçekleştirmiştir.

12 Aralık 2003 tarihinde Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Konya Şubesi tarafından yapılan eğitim sonucu 10 kişi operatör belgesi almaya hak kazanmıştır.

Çimentaş Grubunda **KIDEM TÖRENİ** Düzenlendi.

36

Üyemiz Çimentaş Topluluğunda 10-20 ve 25 kıdem yıllarını dolduran personel için geleneksel olarak düzenlenen Kıdem Töreni, bu yıl 16 Aralık 2003 tarihinde Üst Düzey Yöneticilerin ve çalışanların katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Aynı tören 25 Aralık 2003 tarihinde Kars Çimento Fabrikası'nda da tekrarlanmıştır. Ayrıca Çimentaş Grubunda kıdem süresi 30 yılı aşan bir çalışan da, Cemetir'in Roma'daki merkezine, eşiyle birlikte davet edilerek, plaketi orada verilmiştir.

BOLU ÇİMENTO FABRİKASI'nda **EĞİTİM FAALİYETLERİ**

Üyemiz Bolu Çimento San. A.Ş.' de "Performans Yönetim Sistemi" eğitimi değerlendirme yapacak tüm personele (Teknisyen, Mühendis, Şef, Müdür) 12 Ekim 2003 tarihinde Prof. Dr. İlhan ERDOĞAN tarafından verilmiştir.

Alınan Eğitimde; Başarı değerlendirme kavramı ve başarıyı oluşturan faktörler, Başarı değerlemenin amacı ve değerlendirme sonuçlarının kullanımı, Başarı

değerleme ölçekleri, Çok faktörlü değerlendirme ölçeği, Bolu Çimento uygulaması, Değerleme ölçeğinin kullanımı, ölçek faktör puanları ve kişi puanının analizi, Başarı değerlendirme dikkat edilecek noktalar, Başarı değerlendirme hataları ve hataları giderme yöntemi, Açık ve kapalı başarı değerlendirme teknikleri, Başarı değerlendirme sonrası görüşme, görüşmenin sebebi ve uygulanış biçimi konularına yer verilmiştir.

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

OYSA ÇİMENTO SAN. ve TİC. A.Ş.'de **İŞ GÜVENLİĞİ EĞİTİMİ FAALİYETİ**

Dünyamızda teknolojiye ve bilimde yaşanan büyük gelişmelerin sonucunda hızla gelişen sanayileşmeye paralel olarak işyerlerinde yeterli önlemlerin alınmaması sonucunda her yıl artan iş kazaları, çevre kirliliği ve meslek hastalıklarının insan sağlığını tehdit eder bir noktaya ulaşmış olduğu acı bir gerçektir.

İşyerlerindeki iş kazalarının önlenmesi için çalışanların eğitimlerle bilinçlendirilmesi, işverenlerin alınması gereken önlemleri alması ve çalışanların da

bunlara uyarak koruyucu ekipman ve malzemelerini mazeretler göstermeden kullanması gereklidir.

İşverenler üzerlerine düşen görevlerin büyük bir kısmını gerçekleştirmektedirler. Sonuçta çalışanların eğitimlerle bilinçlendirilmesi gerektiği görülmektedir.

OYSA Çimento San. ve Tic. A.Ş.'de 01-04 Aralık 2003 tarihleri arasında OYSA personeli 86 kişi, Müteahhit personeli 95 kişi, toplam 181 kişiye İş Sağlığı ve Güvenliği ile Yangından Korunma ve Yangın Tüplerini Kullanma konulu teorik eğitimler Niğde Fabrikası eğitim salonunda Koruyucu Bakım ve İkmal Mühendisi (İş Sağlığı ve Güvenliği Sorumlusu) Mehmet Akif ERMAN tarafından verilmiştir. Ocak 2004 ayı içerisinde ise 3 adet hazır beton tesisinde çalışan OYSA personeli 8 kişiye ve Müteahhit personeli 36 kişiye aynı eğitimler verilecektir. Böylelikle toplam 225 kişiye eğitim verilmiş olacaktır.

İŞKUR'UN II. GENEL KURULU YAPILDI

ULUSAL İSTİHDAM STRATEJİ ve POLİTİKA ÖNERİLERİ BELİRLENDİ.

Türkiye İş Kurumu'nun II. Genel Kurulu 12-13 Kasım 2003 tarihlerinde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın da katılımıyla Ankara'da yapıldı.

Genel Kurul öncesinde TİSK, TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ, KESK, TOBB, TESK, Milli Eğitim Bakanlığı, DPT, DİE ve AB Genel Sekreterliği temsilcilerinin ve İŞKUR Genel Müdürü ve yetkililerinin katılımıyla hazırlık toplantıları yapıldı. Konfederasyonumuz Temsilcilerinin iştirak ettiği bu toplantılarda, "Ulusal İstihdam Politika Önerilerini Belirleme Komisyonu" ile "Ulusal İstihdam Politikalarının Uygulanmasında Türkiye İş Kurumu'ndan Beklentiler İle Yapılması Gerekenlere İlişkin Önerileri Belirleme Komisyonu"nun oluşturulması kararlaştırılarak, bu

Komisyonlar için taslak raporlar hazırlandı. Bu çerçevede, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) görüşleri yazılı olarak sunuldu ve toplantılarda sözlü olarak da dile getirildi.

12-13 Kasım 2003 tarihlerinde toplanan Genel Kurul'un Divan Başkanlığını TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, Başkan Vekilliğini T.Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik Sanayii İşverenleri Sendikası (KİPLAS) Genel Sekreteri Doç.Dr. Ali Rıza Büyükuslu, Katip Üyeliklerini Kamu İşletmeleri İşverenleri Sendikası (KAMU-İŞ) Genel Sekreter Yardımcısı Selahattin Bedir ve TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı Enis Bağdadioğlu yaptı.

Genel Kurul'un ilk günü, Başbakan

Recep Tayyip Erdoğan, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, TİSK Yönetim Kurulu Başkan Vekili Necmettin Öztemir, TÜRK-İŞ Başkanı Salih Kılıç, DİSK Başkanı Süleyman Çelebi, HAK-İŞ Başkanı Salim Uslu, TOBB Başkan Vekili Hüseyin Üzülmaz ve İŞKUR Genel Müdürü Necdet Kenar birer açış konuşması yaptılar.

Öğleden sonra Çalışma Raporunun müzakeresine ve Komisyon çalışmalarına geçildi. "Ulusal İstihdam Politika Önerilerini Belirleme Komisyonu"nda Sendikamız Genel Sekreter Yardımcısı Burçak Çubukçu; "Ulusal İstihdam Politikalarının Uygulanmasında Türkiye İş Kurumu'ndan Beklentiler İle Yapılması Gerekenlere İlişkin Önerileri Belirleme Komisyonu"nda

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

da MESS Ankara Bölge Temsilcisi Av. Mesut Ulusoy TİSK Temsilcileri olarak yer aldılar. Ayrıca, TİSK'den bir teknik ekip de Komisyonların çalışmalarına iştirak ettiler.

Genel Kurul'un ikinci günü, "AB İstihdam Stratejisi ve Türkiye'nin Uyum Süreci" konusunda İŞKUR tarafından yapılan sunumun ardından Komisyon raporları okunarak müzakere edildi. TİSK Temsilcileri bu bölümde söz alarak İŞKUR'dan beklentiler konusunda işveren kesimi görüşlerini aktardılar.

Genel Kurul, Bakan Murat Başesgioğlu'nun kapanış konuşmasıyla sona erdi.

İŞKUR Genel Kurulu, önemli bir sosyal diyalog başarısını gerçekleştirerek, Ülkemizde oluşturulması gereken Ulusal İstihdam Stratejisi ve bağlantılı politikalar konusunda sosyal uzlaşmaya dayalı öneriler getirdi.

Genel Kurul'u meydana getiren

hükümet, işçi, işveren ve diğer sivil toplum kuruluşlarının önerdiği Ulusal İstihdam Stratejisi'nin temel unsurları şöyle:

Tam istihdamın sağlanması
Beşeri sermayenin ve işgücü nitelik düzeyinin geliştirilmesi
İşte kalite ve verimliliğin artırılması
Girişimciliğin ve ekonominin rekabet gücünün geliştirilmesi
Gelir dağılımının iyileştirilmesi
Bölgesel gelişme farklarının azaltılması
Kayıtdışı ekonominin küçültülmesi ve "düzgün iş"lerin çoğaltılması
Bu Strateji'nin Temel Politikaları ise aşağıdaki gibi öneriliyor:

1. Sosyal Diyalog ve İşbirliği Etkili Biçimde Sağlanmalıdır.
2. Uygulanacak Ekonomi Politikaları Üretim, Yatırım, İhracat ve İstihdamı Temel Almalıdır.
3. Bölgesel İstihdam Farklılıklarını Gidermeye Yönelik, Geri Kalmış Bölgeler İçin Girişimciliği Destekleyecek Önlemler Alınmalıdır.
4. Girişimcilik ve İstihdam Yaratma Teşvik Edilmelidir.

5. KOBİ'ler ve Esnaf-Sanatkarlar Desteklenmelidir.

6. İşsizler ve İşgücü Dışındakiler İçin Aktif İstihdam Tedbirleri Uygulanmalıdır.

7. Kayıtdışı İstihdam, Kayıtlı İstihdama Dönüştürülmelidir.

8. İstihdam Üzerindeki Yükler Azaltılmalıdır.

9. Nüfus Artış Hızının Düşürülmesine Yönelik Etkin Çalışmalar Yürütülmelidir.

10. İşgücü Piyasasındaki Değişime İşletmelerin ve İşgücünün Uyum Sağlanmalıdır.

11. Beşeri Sermaye Yatırımları ve Yaşam Boyu Öğrenme Desteklenmelidir.

12. Kadınların İşgücü Piyasasına Girişi ve Kadın İstihdamının Artırılmasına Yönelik Tedbirler Uygulanmalıdır.

13. Dezavantajlı Grupların İşgücü Piyasasına Girişi ve İstihdamı Teşvik Edilmelidir.

14. Çocuk İşçiliği Önlenmelidir.

15. Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Sistemize Edilmelidir.

TİSK ve MUĞLA ÜNİVERSİTESİ

"İSTİHDAM, KADIN İŞGÜCÜ ve YENİ İŞ KANUNU"

KONULU SEMİNERİ
MÜŞTEREKEN DÜZENLEDİ.

05 Aralık 2003 tarihinde Muğla Üniversitesinde "İstihdam, Kadın işgücü ve Yeni İş Kanunu" konulu seminer, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) ve Muğla Üniversitesi tarafından müştereken düzenlendi.

Seminer, TİSK Genel Sekreteri Bülent Pirler, Muğla Üniversitesi İİBF Dekanı Prof. Dr. Ömer Faruk Çolak, Muğla Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Şener Oktik, Muğla Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Saim Gürsoy ve Muğla Valisi Hüseyin Aksoy'un açış

konuşmalarıyla başladı.

"Sanayileşme ve Kadın İşgücü" konulu Birinci Oturumunun başkanlığını Prof. Dr. Nilgün Çelebi yaptı. Prof. Dr. Ömer Faruk Çolak, "Yeni Sanayileşen Bölgelerde Kadın İstihdamı", Yrd. Doç. Dr. Birgül Çiftçi "Türkiye'de Sanayileşme Sürecinde Çalışan Kadınlar ve Aile İçi Yaşamı" konulu tebliğlerini sundular.

Prof. Dr. Ömer Gürkan'ın başkanlığını yaptığı "Çalışma Hayatı, Kadın İşgücü ve Kadın Girişimciler" konulu ikinci oturumda, TİSK Yönetim Kurulu Üyesi ve T.Ağaç İşverenleri Sendikası Yönetim Kurulu Başkanı Solmaz Coşkun, kadın işgücünün çalışma hayatındaki gelişimini bilgisayar slaytları eşliğinde aktardı. Doğa Bitkisel Ürünler Tic. ve San. A.Ş. Yönetim Kurulu Feryal Menemenli, bir kadın girişimci olarak iş hayatında yaşadıklarını katılımcılarla paylaştı.

"Yeni İş Kanunu ve Kadın İşgücü" konulu Üçüncü Oturumda Prof. Dr. Abdurrahman Ayhan ve Yrd. Doç. Dr. Serap Kapız, Yeni İş Kanununda yer alan kadın işgücüne yönelik düzenlemeleri açıkladılar. Seminer tartışmaların ardından sona erdi.

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

Uraz Tantuğ, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun Yürütme Komitesi Üyesi'ğine seçildi

11 Kasım 2003, Salı günü gerçekleştirilen Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) Yönetim Kurulu Toplantısında MESS Yönetim Kurulu Başkan Vekili Uraz Tantuğ, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun Yürütme Komitesi Üyeliği'ne seçildi.

1938 yılında İstanbul'da doğan Tantuğ, Kabataş Erkek Lisesi ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu.

Çalışma hayatına, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü'nde başladı. Burada, Sendikal İlişkiler ve Toplu İş Sözleşmeler Bölüm Müdürü ve Genel Müdürlük Müşaviri olarak görev yaptı.

1975 yılında özel sektöre geçerek Alarko Topluluğu'na katıldı. Alarko

Topluluğu'nda 1975 yılından Ocak 1998'e kadar Endüstri İlişkileri Koordinatörü olarak görevini sürdürdü ve bu görevinin yanı sıra Alamsaş Alarko Ağır Makine San. A.Ş.'de Yönetim Kurulu Üyeliği yaptı. 1998 - 2000 yılları arasında işçi-işveren ilişkileri ile ilgili Başkanlık Danışmanı olarak çalıştı.

Halen Alarko Şirketler Topluluğu'nun, işveren kuruluşları nezdindeki yetkili temsilcisidir.

Uraz Tantuğ, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) Yönetim Kurulu Üyesi; Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Türkiye İş Kurumu Yönetim Kurulu Üyesidir.

Uraz TANTUĞ
TİSK Yürütme Komitesi Üyesi

Ayrıca, MESS Eğitim Vakfı Yönetim Kurulu Başkan Vekili olup çeşitli Vakıflarda da Mütevelli Heyeti ve Yönetim Kurulu Üyesi olarak çalışmaktadır.

Kendisini tebrik ediyoruz.

Başsağlığı

Üyemiz Set Group Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi
Sayın Dr. Faruk Yağız'ın eşi,

NEŞE YAĞIZ

vefat etmiştir.

Merhumeye Allah'tan rahmet, ailesine ve tüm sevenlerine başsağlığı dileriz.

Çimento İşveren Dergisi

Başsağlığı

Çimento İşveren Dergisi Sendikamız Yönetim Kurulu Eski Üyelerinden
Sayın Cengiz Özdemir'in eşi,

MERAL ÖZDEMİR

vefat etmiştir.

Merhumeye Allah'tan rahmet, ailesine ve tüm sevenlerine başsağlığı dileriz.

Çimento İşveren Dergisi

27 Aralık 2003 Cumartesi günü

YOL-İŞ İNTES İNŞAAT EĞİTİM MERKEZİ'nin temeli

Başbakan Sayın R. Tayyip Erdoğan
tarafından atıldı.

Temel atma törenine ayrıca, Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, Milletvekilleri Necati Çetinkaya, Ahmet Koca, Egemen Bağış, İsmail Alptekin ve Ankara Valisi Yahya Gür katıldı.

Törende, açılış konuşması İNTES Yönetim Kurulu Başkanı M. Şükrü Koçoğlu tarafından yapıldı ve ardından, YOL-İŞ Başkanı Fikret Barın, TÜRK-İŞ Başkanı Salih Kılıç, Ankara Sanayi Odası Başkanı Zafer Çağlayan söz aldı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu ise konuşmasında, işsizlikle mücadelede en önemli yollardan birinin ömür boyu eğitim anlayışıyla sunulan mesleki eğitim hizmetleri olduğunu belirtip Merkezi bu açıdan önemli bir başlangıç olarak nitelendirdi.

Başbakan Sn. Erdoğan, işçi ve işveren tarafının, bir diğeri olmadan varlığının anlamsızlaşacağını, bu nedenle birinin yaşadığı sıkıntının

diğeri de etkileyeceğini, bu nedenle işçi ve işveren taraflarının, sorunlara, sosyal barış çerçevesinde, birbirlerine güven duyarak çözüm üretmeleri gerektiğini, İnşaat Eğitim Merkezinin iki tarafın ortak çözüm arayışının güzel bir örneği olduğunu ifade etti.

Sayın Başbakan ve Sayın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına sunulan plakelerin ardından temeli atılan İnşaat Eğitim Merkezi, yenilikçi ve bütüncül bir anlayışla, inşaat sektöründe meslek standartlarının belirlenmesi ve geliştirilmesi, belirlenmiş standartlara göre eğitim programlarının hazırlanması, bu eğitim programlarını uygulayacak eğiticilerin seçimi ve eğitilmesi ve eğitim sonunda verilecek belgelerin uluslararası geçerliliği için uluslararası akreditasyonunun sağlanmasını hedeflemektedir.

İnşaat Eğitim Merkezi, nitelikli işgünün yetiştirilmesi sorununa sosyal taraflarının ortak çözüm

arayışının bir ürünüdür. İNTES ve YOL-İŞ uzun yıllar, çok sayıda toplu iş sözleşmesi imzalamış ve bu sözleşmeleri herhangi bir sorun yaşamadan başarı ile uygulamışlardır. Eğitim Merkezi, işveren ve işçi sendikalarının birlikte yürüteceği bir proje olması nedeniyle Türkiye ve Avrupa'da bir ilk niteliği taşımaktadır.

Sektörün nitelikli ve sertifikalı işgücü ihtiyacını karşılamayı hedefleyen İnşaat Eğitim Merkezi, gerçek bir inşaat şantiyesindeki ekipman, donanımına göre birebir modellenerek, gerçek şantiye koşullarının sağlandığı bir ortamda eğitim imkanı sunacaktır. Merkez, toplam 2500 m2'lik 10 ayrı uygulama atölyesi, beton, demir ve çelik laboratuvarı, 180 kişilik yatakhane, 250 kişilik bir yemekhane, 500 kişilik konferans salonu, 5 tane teori sınıfı, 25 kişilik bilgisayar odası, okuma ve internet odası, fitness salonu, voleybol ve basketbol sahasına sahip olacaktır.

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

İntes Geleneksel Toplantısı

Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası tarafından gerçekleştirilen Aylık Geleneksel toplantı 24 Aralık 2003 tarihinde Ecetaş İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Toplantıya konuşmacı olarak Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı Ahmet Tıktık iştirak etti.

Toplantının açılış konuşmasını İNTES Yönetim Kurulu Başkanı M. Şükrü Koçoğlu yaptı. Koçoğlu konuşmasının başlangıcında inşaat sektörünün son birkaç yıldır düşüş içerisinde olduğunu ve önümüzdeki sene de düşüşün devam edeceğini, bu süreç içerisinde Devlet Planlama Teşkilatının aktivitesi ve görüşlerinin sektör temsilcilerimiz için önem arz ettiğini belirtti.

Koçoğlu sözlerine, inşaat sektörünün 2003 yılı üçüncü dönemi sonucunda yüzde 17 civarında küçüldüğünü, enflasyon da hesaba katıldığında 2004 yılında yüzde 35 ile yüzde 40 arasında reel bir düşüş olduğunu, 2003 yılında DİE verilerine göre 656 inşaat firması, 1323 ticarethane, 1202 imalathanenin kapandığını ve ticarethane ve imalatçıların içerisinde de büyük bir oranda inşaat sektörüne dolaylı olarak ürün sağlayan firmalar olduğunu dolayısıyla inşaat firmalarının birinci sırada yer aldığını ve sonuç olarak sektörün güç koşullar içerisinde bulunduğunu belirterek devam etti.

Daha sonra Koçoğlu 2004 yılı bütçesi ile belirlenen ödeneklerin dışında tespit edilecek, kısa sürede ekonomiye kazandırılacak projeler için şu önerileri sundu: ilk olarak mühendislik çalışması ve rasyonel projeler seçilmeli, ikinci olarak geri dönüşümü hızlı, yüksek yeni projeler devreye alınmalı, üçüncü olarak kredili projelerde idarelerin de öngöreceği şekilde, kısmen kredili projelerin belli bir yüzdesinin, belli bir bölümün yatırım bütçesinden çıkarılması ve son olarak taahhüde bağlı projeler yapılmalıdır.

Koçoğlu sözlerine 2003 yılı itibarıyla yatırım programına göre yaklaşık olarak 74 milyar dolarlık bir proje stoku olduğunu ve bunun ekonomiye mutlaka kazandırılması gerektiğini ve mühendislik çalışması sonucu rasyonel projelerin seçilmesi gerektiğini vurgulayarak son verdi. Daha sonra söz alan Tıktık sözlerine 2003 yılının kamu yatırımları ve inşaat sanayii açısından olumsuz bir dönem olduğunu, kamu yatırımlarının bir önceki yıla göre, yüzde 22,2 oranında, reel olarak gerilediğini vurgulayarak başladı ve bunun nedenini şu şekilde açıkladı :

Bilindiği gibi, 2002-2004 yılında IMF destekli bir ekonomik

program uygulanmaktadır. Bu programın ana eksenini, makro ekonomik istikrarı sağlamak ve kamu borcunu sürdürülebilir seviyeye indirmek için kamuda millî gelirin yüzde 6,5 oranında bir faiz dışı fazla yaratmak eksenine oturtmaktır. 2002'ye göre faiz dışı fazla, konsolide bütçede 2,7 iken bu oranı bu sene yüzde 5'e çektik. Bu fazlanın, 1,8'i vergi barışıyla birlikte, ek motorlu taşıt ve ek bina vergisiyle birlikte vergi gelirlerinden ve geriye kalan 0,7'si de yatırımları kısarak oluşturuldu. Bu da, kamu yatırımlarını ve inşaat sanayiini olumsuz etkiledi.

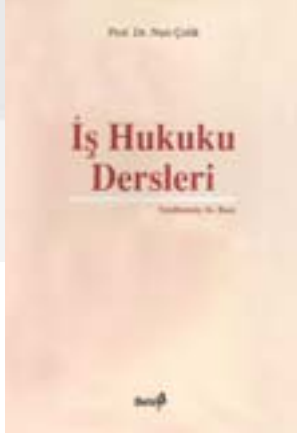
Tıktık, kamu yatırımlarına ayrılacak fonların azalmasının ikinci nedeninin, dış proje kredilerinin bütçe içine alınması olduğunu ve kamu yatırımlarıyla ilgili olarak sorunun orta ve uzun vadede geldiğini, 1990'lı yıllardaki kamu açıklarının, kamu finansman gereğini ve dolayısıyla da faiz oranlarının artması ile birlikte bütçenin faiz giderleri bölümünü artırdığını, bütçe harcamaları içinde yıllar itibarıyla yatırımlara ayrılan pay düşerken, transferin payının ve özellikle de faiz ödemeleri payının arttığını, faiz yükünün bütçe içerisindeki payının azaltılarak bu oranın kalkınmaya ve diğer harcama kalemlerine ayrılması gerektiğini ifade etti.

Tıktık, 2001 yılının başından itibaren rasyonelleştirme çalışmalarının başlatıldığını, 2001, 2002 ve 2003 yılında bazı projelerin, ilerlemesinde önemli aşamalar kaydedildiğini, önceliği olmayan projelerin yatırım programından çıkarıldığını, aynı ödeneği daha fazla ödenek şeklinde, daha az sayıdaki projeye dağıtarak 2003 yılı itibarıyla yatırımların tamamlanma süresinin, ortalama 12,5 yıldan 7,5 yıla indiğini belirtti.

tamamlanarak ekonomiye kazandırılabilir, uygulamasında önemli fizikî gerçekleştirmeler sağlanmış, yatırım programında yer alıp dış finansmanla sağlanması onaylanmış projelere, başlatılmış bulunan diğer projelerle bağlantılı veya eş zamanlı olarak yürütülmesi ve tamamlanması gereken projelere, afetlerin önlenmesi ve afet hasarlarının telafisine yönelik projelere, e-Dönüşüm Türkiye Projesi Kısa Dönem Eylem Planı ile birlikte, uyumlu bilgi ve iletişim teknolojisi projelerine öncelik verileceğini belirten Tıktık kamu yatırımlarında öncelik verilecek sektörlerin eğitim, sağlık, teknoloji altyapısı, enerji sektörleri olduğunu vurguladı ve özellikle enerjide anahtar teslimi ihalesi yapılan ve kullanılmaması durumunda yükümlülük üstlenildiği dış proje kredilerine yatırımlarına yönelineceğini ve yeni baraj yerine, barajı bitmiş ama, sulama ağı ihtiyacı olan sulama projelerine öncelik verileceğini, kentsel altyapı ve ulaştırma sektörünün öncelikli sektör olduğunu ifade etti.

Tıktık, orta vadedeki hedefin kamu finansmanında belli bir rahatlatma sağlayarak sürdürülebilir borç yükü ile reel faizleri düşürmek ve yüzde 6,5 olan faiz dışı fazla verme ihtiyacının azaltılarak ve borcu da belli bir seviyeye indirerek, 2005 yılından itibaren, yatırımlara, altyapı yatırımlarına, sulama yatırımlarına şimdi olduğundan daha fazla gerekli kaynağı ayırmak gerektiğini önemini vurguladı.

Tıktık sözlerine, işsizliği önlemede önemli faktörün büyümeyi sağlamak olduğunu, büyümeye sağlandığı takdirde istihdamın da artacağını, özellikle son iki yılda, istihdam yoğun inşaat ve malî müesseseler sektöründe ciddi boyutta gerileme olduğunu özellikle kamu yatırımlarındaki azalmanın da istihdamı olumsuz etkilediğini, ve sonuç olarak sürdürülebilir büyüme ile 2004 ve sonrasında dönemde de yatırımlara belli oranda rahatlık getirilmesiyle istihdamda artışın sağlanacağını belirterek son verdi.

"İŞ HUKUKU DERSLERİ"

Prof. Dr. Nuri Çelik'in "İş Hukuku Dersleri" isimli Kitabının Yenilenmiş 16. Basısı Ekim ayında yayınlandı.

Beta Yayınevi tarafından yayınlanan kitap, 4857 sayılı İş Kanununun getirdiği yasal değişikliklere, yeni yayınlara ve yargı kararlarına yer verilmek suretiyle yenilenmiş.

İş hukukuyla ilgilenenlere yarar sağlayabilmek için uygulama sorunları da eserde incelenmiştir.

Önceki basılarında olduğu gibi kitabın yenilenmiş basısı da, İş hukuku uygulayıcılarının başvurulabileceği önemli bir kaynak.

"TÜRKİYE'DE SOSYAL GÜVENLİK ve SOSYAL SİGORTALAR"

Prof. Dr. Yusuf Alper'in "Türkiye'de Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigortalar" isimli kitabı Ekim ayında yayınlandı.

Ekin Kitabevi tarafından yayınlanan kitapta, sosyal sigorta mevzuatında yapılan son değişiklikler de dikkate alınarak Türk Sosyal Güvenlik Sistemi, Sosyal Sigortalar Kurumu, Bağ-Kur ve İşsizlik Sigortası incelenmiştir.

Yazarın kitap önsözünde belirttiği gibi, 2004 yılı iş ve sosyal güvenlik kanunlarında yapılan değişikliklerin hayata geçirildiği ve çalışma taraflarının bu değişikliklere uyum sağlamaya çalıştıkları yoğun bir dönem olacaktır. Kitap, sosyal güvenlikle ilgilenenlere önemli bir kaynak teşkil etmekte.

"İŞ HUKUKUNUN ESASLARI"

Prof. Dr. Kenan Tunçomağ ve Prof. Dr. Tankut Centel'in birlikte hazırladıkları "İş Hukukunun Esasları" isimli kitabın yeni basısı, Kasım ayında yayınlandı.

Beta yayınevi tarafından yayınlanan eserde, Genel kavramlar, İş Sözleşmeleri, Sendikalar, Toplu İş Sözleşmeleri, Arabuluculuk ve Tahkim, Grev ve Lokavt konuları ayrıntılı bir şekilde incelenmekte, Yargıtay kararlarına yer verilmektedir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra Türk çalışma yaşamındaki bireysel iş ilişkilerinde yeni bir dönem başlamıştır. Eserin üçüncü basısı, söz konusu yasal değişikliği ve önceki basıdan buyana öğreti ile yargı kararlarında yaşanan gelişmeleri yansıtmaktadır. Bu itibarla, eser uygulayıcıların ve öğrencilerin yeni dönemdeki uygulamalar hakkında bilgi edinebilecekleri önemli bir kaynaktır.

Hukuk - Yargıtay Kararı

Derleyen: Av. Ertan İREN

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO: 2003/17723

KARAR NO:2003/17653

KARAR TARİHİ: 23.10.2003

KARAR ÖZETİ: GENEL TATİL GÜNÜ OLAN CUMA GÜNÜNDEN SONRAKİ CUMARTESİ GÜNÜNÜN GENEL TATİL GÜNÜ OLARAK KABUL EDİLMEMESİ

Davacı genel tatil günü olan Cuma gününden sonraki Cumartesi gününün de genel tatil günü olarak değerlendirilmesini talep etmektedir. Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunu'nun 2/D maddesinde; "Bu kanunda belirtilen Ulusal Bayram ve genel tatil günleri Cuma günü akşamı sona erdiğinde müteakip Cumartesi gününün tamamı tatil yapılır.." hükmü yer almaktadır. Kanunun bu maddesinin düzenleniş amacı, Kanunun yayımlandığı tarihte Cumartesi günleri saat 13'e kadar çalışma yapılmasıdır. Yasa belirtilen maddesiyle bu süreyi de tatil gününün kapsamı içine almış olup, Cumartesi gününün genel tatil günü olarak kabulü mümkün değildir.

DAVA: Davacı, hafta tatili gündeliklerinin ödenmesine karar verilmesini istemiştir. Yerel mahkeme, isteği hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı dava dilekçesinde Genel Tatil gününün son gününün Cuma gününe rastladığını, ertesi gün olan Cumartesi gününde de çalıştırılması nedeniyle kendisine Toplu İş Sözleşmesinin 36/II. maddesine göre tatil günü ücreti ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkeme Genel Tatil gününü takibeden Cumartesi gününün de Ulusal Bayram ve Genel Tatiller hakkındaki Kanun uyarınca genel tatil günü olarak kabul edilmesi gerektiği görüşüyle davacının isteklerini kabul etmiş olup, karar davalı tarafça temyiz edilmiştir. Davacının dayanak yaptığı 01.03.2001-28.02.2003 dönemini kapsayan Toplu İş Sözleşmesinin

36.maddesinin "Ulusal Bayram ve Genel Tatil Günleri Ücretleri" başlıklı II.bendinde; "...ulusal bayram ve genel tatil günleri, ilgili kanunlarda belli edilen günler olup, bu güne ait ücretleri çalıştırılmadıkları takdirde bir iş karşılığı olmaksızın tam yevmiye, tatil yapmayarak çalıştırıldıkları takdirde ise bir misli fazlası ödenir. Ayrıca, bu iki misli ücretin % 50'si tutarı tazminat olarak ödenir.." hükmü yer almaktadır.

Yine aynı sözleşmenin 36.maddesinde "... haftalık iş süresi 5 gün ve 45 saat olarak uygulanan işçilerden haftalık iş süresine uygun olarak çalışmış olup, Cumartesi günü dinlenmesi gereken işçilerin bu gün çalıştırılmaları halinde çalıştıkları süreye ait ücretleri % 75 zamlı ödenir.." denilmektedir. Davacı genel tatil günü olan Cuma gününden sonraki Cumartesi gününün de genel tatil günü olarak değerlendirilmesini talep etmektedir. Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunu'nun 2/D maddesinde; "Bu kanunda belirtilen Ulusal Bayram ve Genel Tatil Günleri Cuma günü akşamı sona erdiğinde müteakip Cumartesi gününün tamamı tatil yapılır.." hükmü yer almaktadır. Kanunun bu maddesinin düzenleniş amacı, Kanunun yayımlandığı tarihte Cumartesi günleri saat 13'e kadar çalışma yapılmasıdır. Yasa belirtilen maddesiyle bu süreyi de tatil gününün kapsamı içine almış olup, Cumartesi gününün genel tatil günü olarak kabulü mümkün değildir. Bugünün de normal Cumartesi günü olarak değerlendirilmesi gerekir.

Ayrıca yukarıda belirtilen Yasada genel tatil günlerinin kaç gün olduğu da belirtilmiştir. İlgili toplu iş sözleşmesinde Cumartesi günleri çalışma yapılması halinde ödenecek ücret de açıkça belirtilmiştir. Yine 1475 sayılı İş Kanununun 38. maddesinde de Cumartesi günü

ücreti düzenlendiği gibi aynı Yasanın 42.maddesinde de genel tatil günü ücretinin hangi günler için ödeneceği belirtilmektedir. Bütün bu yasal düzenlemeler karşısında son günü Cumaya gelen genel tatil gününün de genel tatil günü olarak kabul edilmesi mümkün olamayacağından, usul ve yasaya aykırı olarak verilmiş olan mahkeme kararının bozulması gerekmektedir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 23.10.2003 gününde oybirliği ile karar verildi.

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO: 2003/18234

KARAR NO:2003/17604

KARAR TARİHİ: 23.10.2003

KARAR ÖZETİ: BELİRLİ SÜRELİ HİZMET AKDI İLE ÇALIŞAN İŞÇİNİN İŞ GÜVENCESİ HÜKÜMLERİNDEN YARARLANAMAMASI

4773 sayılı Yasanın 13/A maddesi gereğince işçinin belirsiz süreli akitle çalışması halinde feshin geçersizliği istenebilir. Somut olayda belirli süreli hizmet akdi mevcut olduğundan, feshin geçersizliği, işe iade ve tazminat isteklerinin reddi gerekir.

DAVA : Davacı, feshin geçersizliğine ve işe iadesine karar verilmesini, karşı davacı ise ihbar tazminatının ödenmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, asıl davayı kısmen hüküm altına almış, karşı dava hakkında karar vermemiştir. Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

1.Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2.Taraflar arasında 18.02.2002 tarihli bir yıllık belli süreli hizmet akdi genel müdür yardımcılığı görevi işi yapılmıştır. 18.02.2003 tarihinde akit bir yıl için yenilenmiştir. Bu yenileme süresi içerisinde 06.06.2003 tarihinde iş ilişkisi sona erdirilmiştir. Akdin sona erdiği tarihte taraflar arasında belirli süreli hizmet akdi mevcut olduğundan feshin geçersizliğine işe iade ve tazminat isteklerinin reddi gerekirken, yazılı şekilde kabulü hatalıdır.

SONUÇ :

Yukarıda açıklanan nedenlerle;
1. Mahkemenin feshin geçersizliğine, davalının işe iadesine tazminat isteklerinin kabulüne dair kararın bozularak ortadan kaldırılmasına,
2. Davacı işçinin davasının reddine,
3.Yeniden harç alınmasına yer olmadığına
4. Davalı yararına takdir olunan 200.000.000 TL.vekalet ücretinin davalıdan alınıp davalıya verilmesine,
5. Davacının yaptığı mahkeme masraflarının üzerinde bırakılmasına, kesin olmak üzere 23.10.2003 gününde oybirliğiyle karar verildi.

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ**ESAS NO:** 2003/18733**KARAR NO:**2003/18729**KARAR TARİHİ:** 06.11.2003**KARAR ÖZETİ: GEÇERSİZ NEDENLE FESİH HALİNDE ÖDENECEK TAZMİNAT**

1475 sayılı İş Kanununun 4773 sayılı Kanunla değişik 13/D maddesinde, tazminatın alt ve üst sınırları gösterilmiştir. Davacının kıdemi 4 yıl 6 ay 12 gündür. Buna göre gerekçe dahi gösterilmeden tazminatın alt sınırdan ayrılarak 8 ay olarak belirlenmesi fazladır. Tazminat miktarı belirlenirken davalının brüt ücreti üzerinden hesaplama yapılmalı;

ikramiye ve diğer sosyal haklar dikkate alınmamalıdır. Öte yandan en çok 4 aylık ücret alacağı işçinin işverence işe başlatılmaması halinde muaccel olacağından faiz başlangıcı da bu tarih olmalıdır. Yazılı şekilde ücret alacağına dava tarihinden itibaren faiz yürütülmesi de hatalıdır.

DAVA:Davacı, işe iadesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm duruşmalı olarak süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş ise de; işin mahiyeti itibarıyla duruşma isteminin reddine, incelemenin evrak üzerinde yapılmasına karar verildikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı iş sözleşmesinin geçerli bir sebep bulunmadan feshedildiğini ileri sürerek feshin geçersizliğine, işe iadesine, işe başlatılmaması halinde bir yıllık ücreti tutarında tazminat belirlenmesine ve dört aylık ücretin hüküm altına alınmasını istemiştir. Davalı işveren iş sözleşmesinin geçerli sebeple feshedildiğini ileri sürerek davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece, feshin geçersizliğine, davalının işe iadesine, yasal sürede başvurulmasına rağmen işe başlatılmaması halinde ödenmesi gereken tazminat miktarının sekiz aylık brüt ücreti tutarı olan 26.820.000.000.TL olarak belirlenmesine ve dört aylık ücret alacağının 3.410.000.000.TL olarak belirlenip, taleple bağlı kalınarak 10.000.000.000.TL'nin dava tarihinden itibaren yasal faizi ile tahsiline karar verilmiştir.

Mahkemece verilen feshin geçersizliğine ve davalının işe iadesine ilişkin karar dosya içeriğine, usul ve yasaya uygun bulunmuştur.

Ancak, 1475 sayılı Kanunun 4773 sayılı Kanunla değişik 13/D maddesinde tazminatın alt ve üst sınırları gösterilmiştir. Davacının kıdemi 4 yıl 6 ay 12 gündür. Buna göre gerekçe dahi gösterilmeden tazminatın alt sınırdan ayrılarak 8 ay olarak belirlenmesi fazladır. Tazminat miktarı belirlenirken davalının brüt ücreti üzerinden

hesaplama yapılmalı; ikramiye ve diğer sosyal haklar dikkate alınmamalıdır.

Öte yandan en çok 4 aylık ücret alacağı işçinin işverence işe başlatılmaması halinde muaccel olacağından faiz başlangıcı da bu tarih olmalıdır. Yazılı şekilde ücret alacağına dava tarihinden itibaren faiz yürütülmesi de hatalıdır. Açıklanan nedenlerle, kararın bu yönlerden bozularak ortadan kaldırılmasına ve 1475 sayılı İş Kanunu'nun 13/C maddesinin son cümlesi gereğince aşağıdaki şekilde Dairemizce karar vermek gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarıda gösterilen nedenlerle;

1. Kartal 1. İş Mahkemesinin 01.10.2003 gün ve 2003/277-398 Esas Karar sayılı kararının bozularak ortadan kaldırılmasına,
2. İşverence yapılan feshin geçersizliğine ve davalının işe iadesine,
3. Davacının yasal sürede başvurulmasına rağmen, işverenin süresi içinde işe başlatılmaması halinde ödenmesi gereken tazminat miktarının işçinin altı aylık ücreti olarak belirlenmesine,
4. Davacının işe iade için işverene süresi içinde müracaatı halinde hak kazanılacak olan ve kararın kesinleşmesine kadar en çok dört aya kadar ücretinin ve diğer haklarının davalıdan alınarak davacıya ödenmesine,
5. Dava mahiyeti itibarıyla maktu harca tabi olduğundan yatırılan harçtan maktu karar harcının mahsubu ile fazla yatırılan harcın talep halinde ilgisine iadesine,
6. Davacı vekille temsil edildiğinden karar tarihinde yürürlükte olan tarife göre 200.000.000 TL vekalet ücretinin davalıdan alınıp davacıya verilmesine,
7. Davacının yaptığı 27.700.000 TL masrafların davalıdan alınıp davacıya verilmesine,
8. Peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgilie iadesine oybirliğiyle kesin olarak 06.11.2003 gününde karar verildi.

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ**ESAS NO:** 2003/19019**KARAR NO:**2003/19234

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

KARAR TARİHİ: 13.11.2003

KARAR ÖZETİ: GEÇERSİZ NEDENLE FESİH HALİNDE ÖDENECEK TAZMİNAT

4857 sayılı İş Kanunun 21. maddesine göre; Mahkemece feshin geçersizliğine karar verildiğinde, başvurusu üzerine işveren bir ay içinde işçiye işe başlatmaz ise, işçiye en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlüdür. Yasada en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tazminat olarak belirleneceği düzenlendiği halde, mahkemece üst sınırı aşacak şekilde tazminat belirlenmesi hatalıdır.

DAVA: Davacı, feshin kararının iptaline ve işe iadesine karar verilmesini istemiştir. Yerel mahkeme, isteği hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI:

Mahkemece, davacının iş akdinin davalı işverence geçerli bir nedene dayanmadığı gerekçesiyle, feshin geçersizliğine ve işe iadesine karar verilmesi, dosya içeriğine uygun düşüğünden usul ve yasaya uygundur.

Ancak; davacının iş akdi 4857 sayılı İş Kanunu yürürlüğe girdiği 10.06.2003 tarihinden sonra 30.06.2003 tarihinde feshedilmiştir.

Bu yasanın 21. maddesine göre; işçiye başvurusu üzerine işveren bir ay içinde işe başlatmaz ise, işçiye en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlüdür .

Mahkemenin hüküm fıkrasında ise davacı için bir yıllık ücreti tutarında tazminatın belirlenmesine karar verilmiştir. Yasada en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tazminat olarak belirleneceği düzenlendiği halde, mahkemece üst sınırı aşacak şekilde tazminat belirlenmesi hatalıdır.

Açıklanan nedenlerle yerel mahkeme kararının bozularak ortadan

kaldırılmasına ve Dairemizce 4857 sayılı İş Kanununun 20/3 maddesi uyarınca aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmıştır.

SONUÇ:

Yukarıda gösterilen nedenlerle;

1. Mahkemenin 25.09.2003 gün ve 2003/548-431 Esas-Karar sayılı kararının bozularak ortadan kaldırılmasına,

2. İşverence yapılan feshin geçersizliğine ve davacının işe iadesine,

3. Davacının yasal sürede başvurmamasına rağmen işverenin süresi içinde işe başlatmaması halinde ödenmesi gereken tazminat miktarının dört aylık ücreti tutarı olarak belirlenmesine,

4. Davacı işçinin işe iadesi için işverene süresi içinde başvurmaması halinde hak kazanılacak olan ve kararın kesinleştiği tarihe kadar gerçekleşen en çok 4 aya kadar ücret ve diğer haklarının davalıdan tahsiline,

5. Harç peşin alındığından yeniden alınmasına yer olmadığına,

6. Avukatlık ücret tarifesine göre 200.000.000.-TL vekalet ücretinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

7. Davacının yapmış olduğu 64.000.000.-TL yargılama giderinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine,

8. Peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 13.11.2003 günü oybirliği ile karar verildi.

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO: 2003/14562

KARAR NO:2003/16477

KARAR TARİHİ: 09.10.2003

KARAR ÖZETİ: ÜCRET ALACAĞININ EMSAL İŞÇİ DİKKATE ALINARAK HESAPLANMASI

Davacı işçinin fark ücret alacağı emsali TİS'e tabi işçinin ücreti dikkate alınarak hesaplanmıştır. Davacı işçi emsal olarak nazara alınan işçiden çok sonra sendikaya üye olmuştur. Başka bir anlatımla Toplu İş Sözleşmesinden yararlanma tarihleri arasında uzun bir süre vardır. Bu durumda emsali işçinin ücretine göre

fark ücret alacağının hesaplanması doğru olmaz.

DAVA : Davacı, TİS'den doğan ücret farkı alacağının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

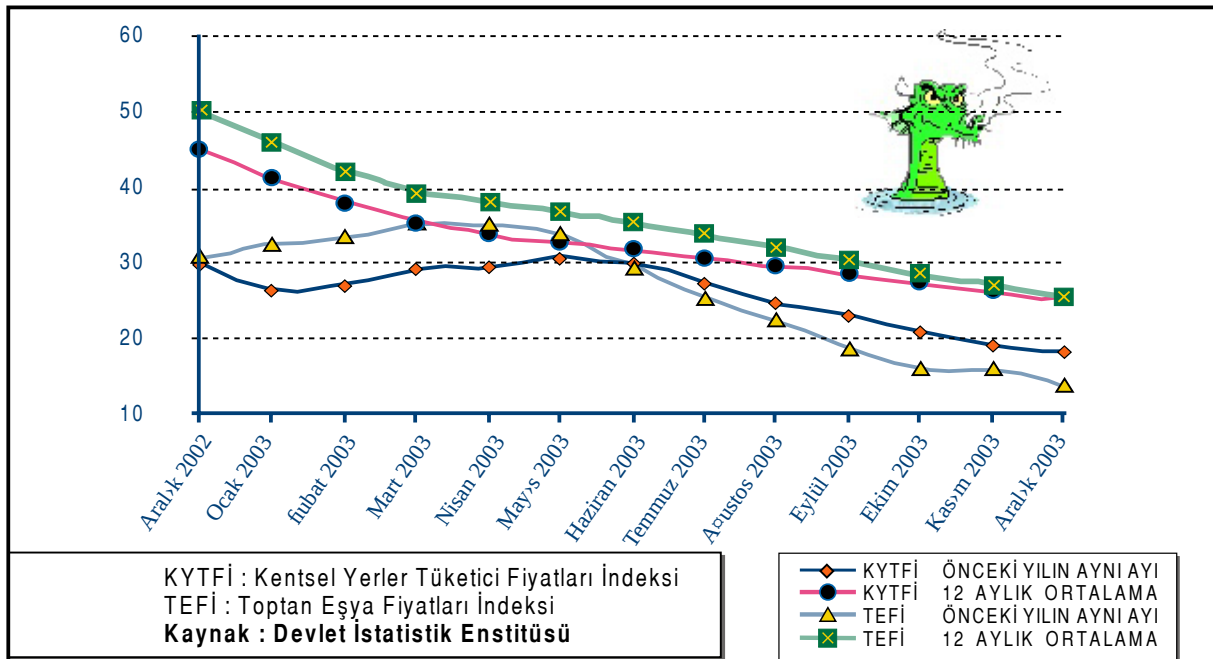
1. Dosyadaki yazılara toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2. Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda davacı işçinin fark ücret alacağı emsali TİS'e tabi işçinin ücreti dikkate alınarak hesaplanmıştır. Davacı işçi emsal olarak nazara alınan işçiden çok sonra sendikaya üye olmuştur. Başka bir anlatımla Toplu İş Sözleşmesinden yararlanma tarihleri arasında uzun bir süre vardır. Bu durumda emsali işçinin ücretine göre fark ücret alacağının hesaplanması doğru olmaz. Mahkemece yapılacak iş, davacının Toplu İş Sözleşmesinden yararlanmaya başladığı tarihte almakta olduğu ücretine o döneme ait zam ve sonraki zamlar uygulanmak suretiyle alması gereken ücret tespit edilmeli, dava tarihi itibarıyla varsa fark ücreti belirlenerek hüküm altına alınmalıdır. Hatalı bilirkişi raporuna dayanılarak hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harının istek halinde ilgiliye iadesine, 09.10.2003 gününde oybirliği ile karar verildi.

DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ
TÜKETİCİ FİYATLARI VE TOPTAN EŞYA FİYATLARI İNDEKSİNE GÖRE ENFLASYON RAKAMLARI
KARŞILAŞTIRMASI
(1994 = 100)

	KYTFİ ÖNCEKİ YILIN AYNI AYI	KYTFİ 12 AYLIK ORTALAMA	TEFİ ÖNCEKİ YILIN AYNI AYI	TEFİ 12 AYLIK ORTALAMA
Aralık 2002	29.7	45.0	30.8	50.1
Ocak 2003	26.4	41.3	32.6	45.9
Şubat 2003	27.0	37.9	33.4	42.1
Mart 2003	29.4	35.5	35.2	39.4
Nisan 2003	29.5	33.8	35.1	37.8
Mayıs 2003	30.7	32.7	33.7	36.7
Haziran 2003	29.8	31.7	29.6	35.4
Temmuz 2003	27.4	30.7	25.6	33.8
Ağustos 2003	24.9	29.5	22.7	32.1
Eylül 2003	23.0	28.4	19.1	30.3
Ekim 2003	20.8	27.4	16.1	28.5
Kasım 2003	19.3	26.3	16.2	27.1
Aralık 2003	18.4	25.3	13.9	25.6

Mevzuat Özel Eki No: 26

MEVZUAT

Hazırlayan: Av. Füsün Gökçen

01 Kasım 2003 - 31 Aralık 2003 tarihleri arası

Resmi Gazete'de

yayımlanmış bulunan ve

Endüstri İlişkileri konularına ilişkin Mevzuat

R.G. 12 Kasım 2003 - Sayı: 25287

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Bakanlar Kurulu Kararı

**6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü
Hakkında Kanunun 51 inci Maddesine Göre
Uygulanmakta Olan Gecikme Zammı Nispeti ile
İlgili Karar**

Karar Sayısı: 2003/6345

Bakanlar Kurulundan:

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre uygulanmakta olan gecikme zammı nispeti ile ilgili ekli Karar'ın yürürlüğe konulması; Maliye Bakanlığı'nın 07/08/2003 tarihli ve 033700 sayılı yazısı üzerine, adı geçen Kanunun 51 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 03/11/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

03/11/2003 Tarihli ve 2003/6345 Sayılı

Kararnamenin Eki

KARAR

Madde 1 - 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 4369 sayılı Kanunla değişik 51 inci maddesinin dördüncü fıkrası ile Bakanlar Kurulu'na verilen yetkiye istinaden aynı maddenin birinci fıkrasında yer alan

gecikme zammı nispeti her ay için ayrı ayrı uygulanmak üzere %4 olarak belirlenmiştir.

Madde 2 - Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 - Bu Kararı Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Bakanlar Kurulu Kararı

**6772 Sayılı Kanun Kapsamına Giren Kurumlarda
Çalışan İşçilere, 2003 Yılında Yapılacak İlave
Tediye'nin Tamamının Ödenmesi Hakkında Karar**

Karar Sayısı: 2003/6346

Bakanlar Kurulundan:

04/07/1956 tarihli ve 6772 sayılı Kanun kapsamına giren kurumlarda çalışan işçilere aynı Kanunun 3 üncü maddesine göre 2003 yılında yapılacak ilave tediye'nin tamamının 21/11/2003 tarihine kadar ödenmesi; Maliye Bakanlığı'nın 10/11/2003 tarihli ve 25941 sayılı yazısı üzerine, mezkur Kanunun 4 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 10/11/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Tebliğler**Tahsilat Genel Tebliği Seri No: 429****Maliye Bakanlığından:**

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ve taksitlendirilen amme alacaklarına uygulanacak yıllık tecil faizi oranı ile aynı Kanunun 51 inci maddesi uyarınca ödeme müddeti içerisinde ödenmeyen amme alacaklarına vadenin bitim tarihinden itibaren uygulanacak aylık gecikme zammı nispetinin belirlenmesine ilişkin olarak aşağıdaki açıklamaların yapılması uygun görülmüştür.

I - TECİL FAİZİ ORANI

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesi ile Bakanlığımıza tanınan yetkiye istinaden, halen yıllık % 60 olarak uygulanmakta olan tecil faizi oranı bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren yıllık %36 olarak belirlenmiştir.

Bundan böyle, 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine istinaden bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren yapılacak müracaatlara dayanılarak tecil edilen amme alacaklarına yıllık % 36 oranında tecil faizi uygulanacaktır.

Bu Tebliğin yayımı tarihinden önceki müracaatlara dayanılarak tecil edilecek olan amme alacaklarına müracaat tarihlerinden bu Tebliğin yayımı tarihine kadar geçen süre için geçerli olan oranlar, bu Tebliğin yayımı tarihinden sonra da % 36 oranında tecil faizi uygulanması gerekmektedir.

Aynı şekilde, bu Tebliğin yayımı tarihinden önce tecil edilmiş ve tecil şartlarına uygun olarak ödenmekte olan amme alacaklarının bu Tebliğin yayımı tarihinden sonra ödenmesi gereken taksit miktarlarına; bu Tebliğin yayımı tarihine kadar geçen süre için geçerli olan oranlar, bu Tebliğin yayımı tarihinden sonra da % 36 oranında tecil faizi uygulanacaktır.

Tecilin gerçekleşmesi üzerine borcu tecil edilen mükelleflere yapılacak bildirimde; faiz oranının belirlendiği kısmın altı çizilmek suretiyle hangi oranda tecil faizi ödeneceğine dair gerekli uyarı yapılacaktır.

II - GECİKME ZAMMI NİSPETİ

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesinin dördüncü fıkrasının Bakanlar Kuruluna verdiği yetkiye istinaden 31/01/2002 tarihli ve 24657 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 28/01/2002 tarihli ve 2002/3550 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca 31/01/2002 tarihinden geçerli olmak üzere amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı %7 nispetinde gecikme zammı uygulanmaktaydı.

Anılan maddenin Bakanlar Kuruluna verdiği yetkiye istinaden 12/11/2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3/11/2003 tarihli ve 2003/6345 sayılı Bakanlar Kurulu

Kararı ile amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı %4 nispetinde gecikme zammı uygulanması kararlaştırılmış ve belirtilen Karar 12/11/2003 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Buna göre, 12/11/2003 tarihinden önce vadesi geldiği halde bu tarihe kadar ödenmemiş olan amme alacaklarının bu tarihten itibaren ödenecek kısımlarına ve 12/11/2003 tarihinden itibaren vadesi geldiği halde vadelerinde ödenmeyen amme alacaklarına yukarıda belirtilen nispetlerde ve 381 Seri No'lu Tahsilat Genel Tebliğinde yer alan esaslar doğrultusunda gecikme zammı uygulanacaktır.

Tebliğ olunur.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 18 Kasım 2003 - Sayı: 25293

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ**Bakanlar Kurulu Kararları**

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ve 2925 Sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa Göre Sigortalı ve Hak Sahibi Olan Kimselere, Bu Kanunlar Gereğince Bağlanan Gelir ve Aylıkların Ödeme Tarihlerinin Belirlenmesine İlişkin 24/12/2002 Tarihli ve 2002/5001 Sayılı Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar

Karar Sayısı: 2003/6399

Bakanlar Kurulundan:

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa göre sigortalı ve hak sahibi olan kimselere, bu kanunlar gereğince bağlanan gelir ve aylıkların ödeme tarihlerinin belirlenmesine ilişkin 24/12/2002 tarihli ve 2002/5001 sayılı Kararnamede değişiklik yapılmasına ilişkin ekli Karar'ın yürürlüğe konulması; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 10/11/2003 tarihli ve 033390 sayılı yazısı üzerine, 506 sayılı Kanunun 98 inci ve 2925 sayılı Kanunun 39 uncu maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nca 12/11/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

12/11/2003 Tarihli ve 2003/6399 sayılı Kararnamenin Eki KARAR

Madde 1 - 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa göre sigortalı ve hak sahibi olan kimselere, bu kanunlar gereğince bağlanan gelir ve aylıkların ödeme tarihlerinin belirlenmesine ilişkin 24/12/2002 tarihli ve 2002/5001 sayılı Kararnamenin eki Karara aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 1- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa göre sigortalı ve hak sahibi olan kimselere bağlanan gelir ve aylıkların ödeme tarihleri 2003/Kasım ayına münhasır olmak üzere aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir.

a) Tahsis numarasının son rakamı 9 ve 7 olanlara 17 Kasım 2003 tarihinden,

b) Tahsis numarasının son rakamı 5 ve 3 olanlara 18 Kasım 2003 tarihinden,

c) Tahsis numarasının son rakamı 1 ve 8 olanlara 19 Kasım 2003 tarihinden,

d) Tahsis numarasının son rakamı 6 ve 4 olanlara 20 Kasım 2003 tarihinden,

e) Tahsis numarasının son rakamı 2 ve 0 olanlara 21 Kasım 2003 tarihinden,

itibaren aylıkları peşin olarak ödenir.

Ödeme tarihlerinin öne alınması nedeniyle gelir ve aylıklardan herhangi bir kesinti yapılmaz."

Madde 2 - Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 - Bu Kararı Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Tebliğler

Kurumlar Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 84)

Maliye Bakanlığından:

4008 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununun 41 inci maddesine eklenen 8 ve Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesine eklenen 13 numaralı bent hükümleri ile işletmelerin kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin gider ve maliyet unsurları toplamına, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre o yıl için tespit edilmiş olan yeniden değerlendirme oranının, ilgili kuruluştan alınan bilgilere göre Maliye Bakanlığınca o yıl için hesaplanan ortalama ticari

kredi faiz oranına bölünmesi suretiyle bulunacak indirim oranının uygulanması suretiyle hesaplanacak tutarın % 25'inin gider olarak kabul edilmemesi öngörülmüştür.

Bu hüküm uyarınca gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin 2003 yılı Temmuz - Eylül üçüncü geçici vergi dönemi dokuz aylık kazançları için gider indirimi kısıtlaması uygulamasına esas alınacak indirim oranı % 62,9 olarak tespit edilmiştir.

Bu durumda, tespit edilen orana göre mükellefler, kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin gider ve maliyet unsurlarının (%62,9 x %25=) %15,7'sini kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alacaklardır.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 23 Kasım 2003 - Sayı: 25298

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Yönetmelikler

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik

Başbakanlıktan:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı; toplumda ve kamu görevlilerinde insan hakları bilincini geliştirmek, insan haklarını korumak, ihlal iddialarını incelemek ve araştırmak, insan hak ve özgürlüklerinin kullanılmasının önündeki engeller ile hak ihlallerine yol açan sosyal, siyasi, hukuki ve idari nedenleri incelemek, araştırmak ve bunların çözümüne ilişkin önerilerde bulunmak üzere, illerde "İl İnsan Hakları Kurulu" ile ilçelerde "İlçe İnsan Hakları Kurulu"nun kuruluş, görev ve çalışma esaslarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik il ve ilçe İnsan Hakları Kurullarının kuruluş, görev ve çalışma esaslarına ilişkin iş ve işlemleri kapsar.

Hukuki dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun ek 6 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte;

a) Bakanlık: Başbakanın görevlendireceği insan haklarından sorumlu Başbakan Yardımcılığını veya Devlet Bakanlığını,

b) Bakan: Başbakan tarafından görevlendirilen insan haklarından sorumlu Başbakan Yardımcısını veya Devlet Bakanını,

c) Başkanlık: Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığını,

d) İl Kurulu: İl İnsan Hakları Kurulunu,

e) İl Masası: İl İnsan Hakları Danışma ve Başvuru Masasını,

f) İlçe Kurulu: İlçe İnsan Hakları Kurulunu,

g) İlçe Masası: İlçe İnsan Hakları Danışma ve Başvuru Masasını,

h) Sivil Toplum Kuruluşu: Çalışmaları gönüllülük esasına dayalı, tüzüklerinde ve çalışma programlarında insan hakları konularına yer verilen dernek, vakıf gibi tüzel kişiliğe sahip kuruluşları,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Kuruluşu

İl Kurulu

Madde 5 - Bu Yönetmelikte belirtilen görevleri yerine getirmek üzere İl Kurulu, vali veya valinin görevlendireceği bir vali yardımcısının başkanlığında;

a) Büyükşehir statüsü bulunan illerde büyükşehir belediye başkanı veya başkan yardımcısı, diğer illerde il belediye başkanı veya başkan yardımcısı,

b) İl Genel Meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği bir temsilci,

c) Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan siyasi partilerin il başkanları veya görevlendirecekleri bir temsilci,

d) Üniversite rektörleri veya bu konuda görevlendirecekleri bir öğretim üyesi ya da elemanı,

e) Valilik tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan bir avukat veya hukuk fakültesi mezunu bir kamu görevlisi,

f) Baro temsilcisi,

g) Tabip odasından bir temsilci,

h) Ticaret veya sanayi odasından valilik tarafından belirlenecek bir temsilci,

i) Valilik tarafından belirlenecek diğer meslek odaları veya sendikalarından bir temsilci,

j) Mahalli televizyon, gazete, radyo gibi kuruluşlardan başvuranlar arasından valilik tarafından belirlenecek bir temsilci,

k) Muhtarlar derneği başkanı, yoksa mahalle muhtarlarından başvuranlar arasından valilik tarafından belirlenecek bir temsilci,

l) Okul-aile birliklerinden başvuranlar arasından valilik tarafından belirlenecek bir temsilci,

m) Sivil Toplum Kuruluşlarından başvuranlar arasından valilik tarafından belirlenecek en az üç temsilciden,

oluşur.

Kurul başkanı gerekli gördüğü durumlarda ilgili kamu veya özel kuruluş temsilcilerini veya kişileri de toplantıya çağırabilir.

İlçe Kurulu

Madde 6 - Bu Yönetmelikteki görevleri yerine getirmek üzere İlçe Kurulu, kaymakamın başkanlığında;

a) İlçe belediye başkanı veya başkan yardımcısı,

b) İl Genel Meclisinin ilçeden seçilen üyeleri arasından seçeceği bir temsilci,

c) Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan siyasi partilerin ilçe başkanları veya görevlendirecekleri bir temsilci,

d) Fakülte veya yüksekokulun bu konuda görevlendirecekleri bir öğretim üyesi veya elemanı,

e) Kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan bir avukat veya hukuk fakültesi mezunu bir kamu görevlisi,

f) İlçede görev yapan avukatlardan başvuranlar arasından kaymakamlık tarafından belirlenecek bir temsilci,

g) İlçede görev yapan doktorlardan başvuranlar arasından kaymakamlık tarafından belirlenecek bir temsilci,

h) Kaymakamlık tarafından belirlenecek meslek odalarından veya sendikalarından bir temsilci,

i) Mahalli televizyon, gazete, radyo gibi kuruluşlardan başvuranlar arasından kaymakamlık tarafından belirlenecek bir temsilci,

j) Muhtarlar derneği başkanı, yoksa mahalle muhtarlarından başvuranlar arasından kaymakamlık tarafından belirlenecek bir temsilci,

k) Okul-aile birliklerinden başvuranlar arasından kaymakamlık tarafından belirlenecek bir temsilci,

l) Sivil Toplum Kuruluşlarından başvuranlar arasından kaymakamlık tarafından belirlenecek en az iki temsilciden,

oluşur.

Kurul Başkanı gerekli gördüğü durumlarda ilgili kamu veya özel kuruluş temsilcilerini veya kişileri de toplantıya çağırabilir.

Danışma ve başvuru masaları

Madde 7 - İllerde valilik yazı işleri müdürlüğünde, ilçelerde kaymakamlık yazı işleri müdürlüğünde herkesin kolayca ulaşabileceği bir danışma ve başvuru masası oluşturulur. Masaya gelen başvurularla ilgilenmek üzere illerde vali, ilçelerde kaymakam tarafından sürekli bir memur görevlendirilir. Masa görevlisinin hukuk formasyonuna sahip olması veya halkla ilişkiler konusunda uzman olması göz önünde bulundurulur.

Komisyonlar

Madde 8 - En az üç üyeden oluşmak üzere, İl ve İlçe Kurulları bünyesinde;

- a) Halkla ilişkiler ve iletişim faaliyetleri,
 - b) İnsan hakları eğitimi ve insan hakları bilincini geliştirme,
 - c) İnsan hakları ihlallerini araştırma, inceleme ve değerlendirme,
- konularında birer komisyon oluşturulur.

Gerekli görülen hallerde diğer konularda da komisyonlar oluşturulabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Görevleri

Genel görevler

Madde 9 - İl ve İlçe Kurulları;

- a) İllerde Bakanlık, Başkanlık, Valilik, İl Masası, İl Kurulu üyeleri ve İlçe Kurulları tarafından İl Kurulunun gündemine getirilen; ilçelerde de Bakanlık, Başkanlık, Valilik, İl Kurulu, Kaymakamlık, İlçe Masası ve İlçe Kurulu üyeleri tarafından İlçe Kurulu gündemine getirilen konuları değerlendirmek,
- b) İnsan hakları ihlal iddialarını incelemek ve araştırmak,
- c) İnsan haklarının korunması ve insan hak ve özgürlüklerinin kullanılmasının önündeki engeller ile hak ihlallerine yol açan sosyal, siyasi, hukuki ve idari sebepleri incelemek, araştırmak ve bunların çözümüne ilişkin valilik veya kaymakamlık makamına önerilerde bulunmak,
- d) Her türlü ayrımcılığın önlenmesi için gerekli çalışmaları yapmak,
- e) İdarenin uygulamalarında vatandaşlara hoşgörü ve nezaketle yaklaşılmasını sağlamak amacıyla gerekli çalışmaları yapmak,

f) Ayda bir tüm çalışmaları özet olarak, ilçelerde İl Kuruluna, illerde Başkanlığa bildirmek,

ile görevlidir.

Halkla ilişkiler ve iletişim

Madde 10 - İl ve İlçe Kurulları;

- a) İl ve İlçe Masaları kurmak,
- b) İnsan haklarına ilişkin ihbar, dilek, talep ve şikayeti olan kişilerin, insan hakları kurullarına başvurularını kolaylaştırmak için, bütün kamu kurum ve kuruluşları ile şehrin önemli noktalarına "İnsan Hakları Başvuru Kutuları" koymak ve bu kutuların valilik ve kaymakamlık tarafından görevlendirilen personel marifetiyle mümkün olan en kısa sürede açılmasını ve içindekilerin bir tutanakla masa başkanlığına teslim edilmesini sağlamak,
- c) Telefon ve elektronik postayla ihbar imkanını sağlayacak tedbirleri almak, bu amaçla herkesin danışma ve başvuru masalarına ulaşılabilmesi için telefon ve elektronik mektup adreslerini yazılı ve görsel basın aracılığıyla halka duyurmak,
- d) Kurulların çalışmalarıyla ilgili olarak halkı bilgilendirmek, bu amaçla yazılı ve görsel basın kuruluşlarıyla işbirliği yapmak ve internet imkanından yararlanmak,
- e) Kurulların görev ve çalışmalarında sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğini geliştirmek,
- f) Sivil toplum kuruluşlarının insan hakları konularında çalışmalar yapmalarını teşvik etmek ve desteklemek,

ile görevlidir.

Bilgilendirme, bilinçlendirme ve eğitim

Madde 11 - İl ve İlçe Kurulları;

- a) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yer alan insan hakları konularında her türlü çalışmayı yaparak, kurul üyeleri, uygulayıcılar ve vatandaşların bilinçlendirilmesini sağlamak amacıyla etkinlikler düzenlemek,
- b) Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi metni ve insan hakları konusunda taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeleri kurul üyelerine, kamu kurum ve kuruluşlarına ve vatandaşlara dağıtmak,
- c) İnsan hakları ile ilgili kitap, broşür ve mevzuat metinlerini temin ederek kurul üyelerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına ve vatandaşlara dağıtmak,
- d) İnsan hakları konusunda, levha, afiş, broşür ve panolar hazırlanarak veya temin edilerek halkın görebileceği yerlere asmak,
- e) İnsan hakları bilincinin yaygınlaştırılması amacıyla, köy ve mahalle muhtarlıklarıyla diyalogu geliştirmek,

f) İnsan hakları konusunda panel, konferans, seminer, konser, tiyatro, slayt ve film gösterisi gibi etkinlikler düzenlemek,

g) Yerel radyo ve televizyon kanallarında uzmanların katılımıyla insan hakları konusunda programlar düzenleyerek aydınlatıcı bilgiler verilmesini sağlamak,

h) İlk ve orta dereceli okullarda insan hakları öğrenci kolu kurulmasını ve insan haklarına saygı bilincini yerleştirmek için etkinlikler düzenlenmesini teşvik etmek,

i) Fakültelerin ve yüksekokulların insan hakları alanındaki faaliyetlerini desteklemek,

j) Çevre bilincini yaygınlaştırmak amacıyla bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapmak,

k) Kütüphanelere insan hakları konulu kitap, dergi ve broşür gibi kaynakları temin ederek halkın kullanımına sunulmasını sağlamak,

ile görevlidir.

Araştırma ve izleme

Madde 12 - İl ve İlçe Kurulları;

a) İnsan haklarıyla ilgili konularda üniversiteler, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla işbirliği yaparak araştırma yapılması, yaptırılması ve rapor hazırlanmasını sağlamak,

b) Kadın, çocuk, hasta ve özürli hakları ile ilgili araştırmalar yapılması ve çözümler üretilmesini teşvik etmek,

c) İnsan hakları ihlaline neden olan çevre ve trafik sorunları ile ilgili araştırmalar yapılması ve çözümler üretilmesini teşvik etmek,

d) İlköğretim çağına geldiği halde çeşitli sebeplerle okula gidemeyen çocuklarla ilgili araştırmalar yapılmasını sağlamak,

e) Sokak çocuklarının sorunlarının çözümüne, çocuk işçiliğinin ve çocuk dilenciliğinin önlenmesine yönelik çalışmalar yapılmasını sağlamak,

f) İnsan hakları uygulamalarını yerinde görmek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlara ziyaretler gerçekleştirmek,

g) İnsan hakları uygulamalarının teşvik edilmesi amacıyla örnek kurum ve kuruluşlar ile kamu görevlilerinin tespit edilerek ödüllendirilmesini sağlamak,

h) Karakol ve nezarethane denetleme formlarını inceleyerek varsa aksaklıkların giderilmesi hususunda ilgililere tavsiyelerde bulunmak,

i) Nezarethane koşullarının iyileştirilmesi ve ilgili mevzuata uygun hale getirilmesi hususunda tavsiyelerde bulunmak,

j) Sanık haklarının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamaya yönelik araştırma ve inceleme yapmak,

ile görevlidir.

İhlal iddialarını inceleme ve karara bağlama

Madde 13 - İl ve İlçe Kurulları; insan hakları ihlali iddiaları ile ilgili başvuruları incelemek ve araştırmak, inceleme ve araştırma sonuçlarını değerlendirmek, ulaşılan sonuçları konusuna göre Cumhuriyet savcılıklarına ya da ilgili idari makamlara iletmek ve sonucunu takip etmekle görevlidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Çalışma Usul ve Esasları

Kurul toplantı esasları

Madde 14 - Kurullar aşağıdaki usul ve esaslara göre çalışır;

a) Kurullar ayda bir defa toplanır. Ancak gerekli görülen durumlarda, başkanın çağırısı üzerine ayda birden fazla da toplanabilir.

b) Kurul toplantılarına illerde vali veya valinin görevlendireceği bir vali yardımcısı, ilçelerde kaymakam başkanlık eder.

c) Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile karar verir.

d) Kararlara itirazı olan üyelerin karşı oy gerekçeleri, karar altında özet olarak kaydedilir.

e) Kurul Başkanı ve üyeleri; kendileri, alt ve üst soylarından biri ve eşleri ile ilgili olan konuların görüşüldüğü toplantılara katılamazlar.

f) Toplantıya katılmayan üyelerin mazeretleri toplantı tutanağında belirtilir. Kurul toplantılarına katılmakta özen göstermeyen üyelerin kurum ve kuruluşları uyarılır ve üç defa üst üste kurul toplantılarına katılmayanların üyeliği düşmüş sayılır.

g) Gündem, kurul başkanı tarafından üyelerin teklifleri de dikkate alınarak hazırlanır ve toplantıdan önce kurul üyelerine dağıtılır.

h) Toplantılar nedeniyle üyelere herhangi bir ücret ödenmez.

Sekreteryas hizmeti

Madde 15 - Kurulun sekreteryas hizmetleri, illerde ve ilçelerde yazı işleri müdürlükleri tarafından yürütülür. Zorunlu masraflar valilik ve kaymakamlık tarafından karşılanır.

Komisyonların çalışma usul ve esasları

Madde 16 - Komisyonlar toplantılarını çalışma şartlarına göre belirleyecekleri aralıklarla gerçekleştirir. Komisyonlar çalışmalarını yaparken diğer kurul üyelerinin bilgi ve

görüşüne de başvurabilir. Komisyonlar yapacakları çalışmaları araştırma, inceleme ve değerlendirme raporlarını kurul gündemine getirmek üzere kurul başkanına sunar.

Başvuruların alınması

Madde 17 - Masalar başvuruların alınmasında aşağıdaki usul ve esaslara uyar;

a) Başvuruların mümkün olabildiğince kolaylaştırılması esas olup, başvurular dilekçeyle, telefonla, elektronik posta veya şehrin değişik yerlerine konulan İnsan Hakları Başvuru Kutuları aracılığıyla veya sözlü olarak yapılabilir.

b) Elektronik posta mesajları ve İnsan Hakları Başvuru Kutuları mümkün olan en kısa sürede açılır.

c) Başvuru sahibinden başvuruya ilgili bilgi ve belgeler alınır.

d) Dilekçeyle yapılan başvurularda, başvuru sahibine başvurunun tarih ve sayısını gösteren bir alındı belgesi verilir.

e) Masaya gelen tüm başvurular, takibinin yapılması amacıyla dosyalanır, takip defterine kaydedilir; her başvuruya bir kayıt numarası verildikten sonra en kısa sürede kurul başkanına iletilir.

Başvuruların değerlendirilmesi ve sonuçlandırılması

Madde 18 - Başvuruların değerlendirilmesi ve sonuçlandırılmasında aşağıdaki usul ve esaslara uyulur;

a) İl ve İlçe Kurullarına yapılan başvurular, İl ve İlçe Masaları aracılığıyla kurul gündemine getirilir.

b) İl ve İlçe Masalarına gelen her başvuru kurulda görüşülür ve başvurularla ilgili ne tür işlemler yapılacağına karar verilir.

c) Başvurular, konularına göre ilgili kanunlarda belirtilen zamanaşımı süreleri göz önünde tutularak değerlendirilir.

d) Kurulda alınan kararlar ve yapılan işlemler yazılı olarak başvuru sahibine en geç otuz gün içerisinde bildirilir ve gerekli hallerde ara bilgi de verilir.

e) Kurul, gerekli gördüğü hallerde re'sen veya başvuru sahibinin isteği üzerine, başvuru sahibini veya temsilcisini dinleyebilir.

f) Başvuru hakkında karar verilmesine imkan vermeyen eksiklikler söz konusu ise, eksikliklerin tamamlanması için ara karar alınır.

g) Bakanlık ve Başkanlık tarafından iletilen konular ilgili kurulda öncelikle görüşülerek sonuçlandırılır ve sonucundan Bakanlığa veya Başkanlığa bilgi verilir.

h) Başvuru sahibine verilecek yanıtta, hakları konusunda kendisine başvurabileceği yasal yollar hakkında bilgi verilir.

i) Kurul kararları, ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından geciktirilmeksizin öncelikle ele alınıp sonuçlandırılır.

Raporlama

Madde 19 - Kurullar tarafından faaliyetleri ile ilgili aylık rapor hazırlanır. Hazırlanan raporlar dönemi izleyen ayın ilk 10 günü içerisinde valilik kanalıyla Başkanlığa gönderilir.

Ayrıca kurullar, Dünya İnsan Hakları Günü ve Haftası programı çerçevesinde yapılan faaliyetleri içerir bir raporu bir ay içerisinde valilik kanalıyla Başkanlığa gönderir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Yürürlükten kaldırılan hükümler

Madde 20 - 02/11/2000 tarihli ve 24218 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "İnsan Hakları Kurullarının Görev, Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 21 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 22 - Bu Yönetmelik hükümlerini insan haklarından sorumlu Bakan yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Yönetmelikler

İnsan Hakları Danışma Kurulunun Kuruluş, Görev ve İşleyişi ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Başbakanlıktan:

MADDE 1 - 15/08/2001 tarihli ve 24494 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İnsan Hakları Danışma Kurulunun Kuruluş, Görev ve İşleyişi ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin değişik 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Madde 4 - Kurul aşağıda sayılan kuruluş temsilcileri ve kişilerden oluşur:

a) Başbakanlık, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ve Özürlüler İdaresi Başkanlığından asgari genel müdür yardımcısı veya müstakil daire başkanı düzeyinde birer temsilci,

b) Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü İnsan Hakları Merkezinden bir temsilci,

c) Adli Tıp Kurumundan bir temsilci,

d) Üye sayısı yüzbinin üstünde olan memur ve işçi sendikaları konfederasyonlarından birer temsilci,

e) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK), Türkiye Sakatlar Konfederasyonu ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonundan (TİSK) birer temsilci,

f) Türkiye Barolar Birliğinden bir temsilci,

g) Bünyelerinde insan hakları birimi bulunan ve Üst Kurul tarafından belirlenen yedi il barosundan birer temsilci,

h) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden (TOBB) ve Türkiye Ziraat Odaları Birliğinden (TZOB) birer temsilci,

i) Türk Tabipler Birliğinden bir temsilci,

j) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinden bir temsilci,

k) Türkiye Gazeteciler Cemiyeti ve Basın Konseyinden birer temsilci,

l) Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlar Danışma Kurulundan iki temsilci,

m) İnsan Hakları alanında faaliyet gösteren ve Üst Kurul tarafından belirlenen sivil toplum kuruluşlarından birer temsilci,

n) Çalışmalarında insan hakları konularına yer veren on öğretim üyesi,

o) Uluslararası mahkemelerde daha önce görev yapmış Türk uzmanlardan iki kişi,

p) Yazı ve çalışmalarında insan hakları konularına yer veren araştırmacı veya yazarlardan beş kişi,

(a-m) bentlerindeki temsilciler kuruluşlarınca, (n,o ve p) bentlerindeki üyeler Üst Kurul tarafından belirlenir."

MADDE 2 - Aynı Yönetmelikte geçen "Devlet Bakanı" ibareleri, "Bakan" şeklinde değiştirilmiştir.

Yürürlük

MADDE 3 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 4 - Bu Yönetmelik hükümlerini Kurulun bağlı olduğu Bakan yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 02 Aralık 2003 - Sayı: 25304

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Milletlerarası Sözleşmeler

Gemiadamlarının Sağlığının Korunması ve Tıbbi Bakımına İlişkin 164 Sayılı Sözleşme'nin Onaylanması Hakkında Karar Karar Sayısı: 2003/6395

Bakanlar Kurulundan:

15/07/2003 tarihli ve 4945 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Gemiadamlarının Sağlığının Korunması ve Tıbbi Bakımına İlişkin 164 Sayılı Sözleşme'nin onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 23/09/2003 tarihli ve DHGY/333093 sayılı yazısı üzerine, 31/05/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 30/10/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

Gemiadamlarının Sağlığının Korunması ve Tıbbi Bakımına İlişkin 164 Sayılı Sözleşme

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunun daveti üzerine, 24 Eylül 1987 tarihinde Cenevre'de yaptığı Yirmidördüncü oturumunda;

Oturum gündeminin dördüncü maddesinde yeralan, 1946 tarihli Tıbbi Muayene (gemi adamları) Sözleşmesi, 1949 tarihli Mürettebatın Barındırılması Sözleşmesi (revize), 1970 tarihli Mürettebatın Barındırılması (ilave hükümler) Sözleşmesi, 1958 tarihli Gemilerdeki Ecza Dolabı Tavsiye Kararı, 1958 tarihli Gemide Tıbbi Danışma Tavsiye Kararı, 1970 tarihli Kazaların Önlenmesi (gemiadamları) Sözleşmesi hükümlerini,

1978 tarihli Gemiadamları Eğitimi, Sertifikalandırılması ve Vardiya Tutma Esasları Uluslararası Sözleşmesi'nin gemilerde olası hastalık ve kaza durumlarında tıbbi yardım eğitimine ilişkin hükümlerini not ederek;

Gemiadamları için sağlığın korunması ve tıbbi bakım alanındaki çalışmaların başarıyla yürütülmesi amacıyla, Uluslararası Çalışma Örgütü, Uluslararası Denizcilik Örgütü ve Dünya Sağlık Teşkilatının, kendi alanlarındaki çalışmalar hakkında yakın bir işbirliği içinde bulunmaları gerektiğini not ederek;

Aşağıdaki standartların buna göre Uluslararası Denizcilik Örgütü ve Dünya Sağlık Teşkilatının işbirliği ile hazırlandığını ve bunların uygulanması için bu kuruluşlarla işbirliğinin sürdürülmesinin önerildiğini belirterek ve

Gündemin 4. maddesini oluşturan Gemiadamlarının sağlıklarının korunması ve tıbbi bakımlarına ilişkin bazı önerilerin kabulünü kararlaştırmış,

Bu önerilerin bir uluslararası sözleşme şeklini alması gerektiğini hükmederek,

Sağlığın Korunması ve Tıbbi Bakım (gemi adamları) Sözleşmesi, 1987 olarak adlandırılacak olan aşağıdaki sözleşmeyi bindokzyüzsekseneydi yılı Ekim ayının sekizinci gününde kabul etmiştir.

Madde 1

1. Bu Sözleşme; yürürlükte bulunan ülkeye kayıtlı, genellikle ticari deniz seferi ile iştigal eden ve deniz aşırı seferler yapan, mülkiyeti özel veya kamuya ait olan bütün gemilere uygulanır.

2. Yetkili merci, bu Sözleşmenin hükümlerini, balıkçı gemisi sahipleri ve balıkçıları temsil etme yetkisini haiz örgütlere danışarak, uygulanabilir olduğuna hükmedildiği kadarıyla, ticari deniz balıkçılığına da uygular.

3. Bir geminin, bu Sözleşme bağlamında, deniz nakliyatçılığıyla mı yoksa deniz balıkçılığıyla mı iştigal ettiğine dair bir tereddüt hasıl olduğunda; söz konusu belirsizlik gemi sahipleri, gemi adamları ve balıkçıların ilgili örgütleriyle istişare edildikten sonra yetkili merci tarafından giderilir.

4. Bu Sözleşme bağlamında "gemi adamı"; bu Sözleşmenin hükümlerinin geçerli olduğu deniz aşırı sefer yapan gemilerde her hangi bir sıfatla istihdam edilen kişiyi ifade eder.

Madde 2

Bu Sözleşmenin yürürlüğe konması ulusal yasa veya yönetmelikler, toplu sözleşmeler, işyeri yönetmelikleri, hakem kararları, mahkeme kararları veya ulusal koşullara uygun diğer vasıtalarla sağlanır.

Madde 3

Her üye ülke; gemi sahiplerini, ulusal yasa veya yönetmelikler yoluyla sağlık ve temizlik bakımından gemilerini uygun durumda bulundurmalarından sorumlu tutar.

Madde 4

Her üye; gemi adamlarına, gemilerde koruyucu sağlık ve tıbbi bakım olanakları sağlayan önlemlerin alınmasını temin eder. Alınan bu önlemler;

(a) Hem gemide yapılan işlere özgü özel koşullar hem de mesleki koruyucu sağlığa ilişkin ve gemi adamlığı mesleğine has tıbbi bakım ile ilgili genel koşulların sağlanmasını temin eder.

(b) Karadaki işçiler için genellikle elde edilebilir olanla mümkün olduğunca benzer koruyucu sağlık olanakları ve tıbbi bakımı gemi adamlarına da sağlamayı hedefler.

(c) Elverir hallerde, gemi adamlarının uğrak limanlarında gecikmeksizin doktora gitme hakkını garanti altına alır.

(d) Gemiadamına, gemideki görevini sürdürürken, ulusal hukuk ve uygulama uygun bir şekilde ücretsiz koruyucu sağlık olanakları ve tıbbi bakım sağlanmasını temin eder.

(e) Hasta veya yaralı gemi adamlarının tedavisi ile sınırlı tutulmaz, önleyici nitelikte önlemleri de içerir ve gemi adamlarının, aralarında sağlıksız bir durumun baş göstermesini önlemek üzere kendi üzerlerine düşeni yerine getirebilmeleri için sağlık eğitimi ve tanıtım programlarının geliştirilmesine özel önem verir.

Madde 5

1. Bu Sözleşmenin kapsamında olan gemiler bir ecza dolabı bulundurmakla yükümlüdürler

2. Ecza dolabında bulundurulması gerekenler ve gemideki tıbbi ekipman, geminin tipi, gemide bulunan insan sayısı ile seferin niteliği, varış yeri ve süresi göz önünde tutularak yetkili merci tarafından belirlenir.

3. Ecza dolabının muhtevası ve gemide bulundurulacak tıbbi ekipmanla ilgili ulusal mevzuata ait hükümler kabul edilir ya da gözden geçirilirken yetkili merci; hem tıp alanındaki ilerlemeler hem kabul görmüş tedavi yöntemlerinde meydana gelen gelişmeler hem de Dünya Sağlık Teşkilatı tarafından bastırılan Gemiler için Uluslararası Tıp Rehberi ve Temel İlaç Listesi isimli yayınların en son basımları gibi bu alandaki uluslar arası başvuru kaynaklarını göz önünde tutar.

4. Ecza dolabı ile muhtevası ve geminin tıbbi ekipmanı layıkıyla idame ettirilir ve yetkili mercein görevlendireceği sorumlu kişiler tarafından 12 ayı aşmayacak düzenli aralıklarla denetlenir, bütün ilaçların son kullanım tarihleri ile muhafaza koşullarının kontrol edilmesi temin edilir.

5. Yetkili merci ecza dolabında bulunan malzemenin; bir listesinin hazırlanmasını, ilaçların özel adlarıyla birlikte genel olarak bilinen isimlerinin, son kullanma tarihlerinin, muhafaza şartlarının etiketlerinde belirtilmesini ve ülkesinde kullanılan tıp rehberi ile uyumlu olmasını temin eder.

6. Yetkili merci tehlikeli madde olarak tasnif edilen ancak Uluslar arası Denizcilik Örgütü tarafından yayınlanan Tehlikeli Maddelerin Yol Açtığı Kazalar İçin Tıbbi İlk Yardım Rehberi'nin en son basımında yer verilmemiş olan yük söz konusu olduğunda, bu maddenin niteliği, yol açacağı tehlikelerle ilgili gerekli bilgi ile gerekli kişisel korunma aygıtları, uygun tıbbi prosedürler ve söz konusu maddeye özgü antidotların gemi kaptanı, gemi adamları ve diğer ilgili kişilerin kullanımına hazır olmasını temin eder. Böylece özgül antidotlar ve kişisel korunma aygıtları tehlikeli madde niteliğini haiz yüklerin taşındığı zamanlarda gemide bulundurulur.

7. Yetkili bir tıp personeli tarafından gemiadamı için reçetelendirilen bir ilacın gemide bulunmadığı ve acil ihtiyaç hasıl olduğu zaman, gemi sahibi bu ilacı en kısa zamanda getirmek için gereken her türlü imkana başvurur.

Madde 6

1. Bu Sözleşmenin uygulanma kapsamında olan her gemi yetkili merci tarafından onaylanıp kabul edilen Gemi Tıp Kılavuzu bulundurmakla yükümlüdür.

2. Söz konusu tıp kılavuzu, ecza dolabında bulunan tıbbi malzemenin nasıl kullanılacağına ilişkin izahını yapar ve mesleği doktorluk olmayan bir kişinin, radyo veya uydu aracılığıyla tıbbi yönlendirme olmaksızın gemideki hasta veya yaralı bir kimsenin bakımını yapabilmesi göz önünde tutularak tasarlanır.

3. Ülkesinde kullanılacak bir Gemi Tıp Kılavuzu, uygulamaya konurken veya varolan gözden geçirilirken yetkili merci Gemiler İçin Uluslararası Tıp Rehberi ve Tehlikeli Maddelerin Yol Açtığı Kazalar İçin Tıbbi İlk Yardım Rehberi'nin en yeni basımları da dahil olmak üzere bu alandaki uluslar arası tavsiyeleri dikkate alır.

Madde 7

1. Yetkili merci amacına uygun olarak tasarlanıp kotarılmış bir sistem vasıtasıyla uzman önerileri de dahil sefer halindeki gemilere radyo veya uydu aracılığıyla tıbbi danışma yardımının gece ve gündüz kesintisiz olarak kullanıma hazır tutulmasını temin eder.

2. Radyo ve uydu aracılığıyla gemi ve kıyı arasında süre giden tıbbi haberleşme de dahil bu tür bir tıbbi danışma yardımı kayıtlı oldukları ülkeye bakılmaksızın her gemi için ücretsiz olarak kullanıma açıktır.

3. Radyo ve uydu aracılığıyla tıbbi danışma yardımına açık olanların optimum kullanımı maksadıyla;

(a) Bu Sözleşmenin kapsamında olan ve radyo tesisatı ile teçhiz edilmiş bütün gemiler tıbbi danışma yardımı alabilecekleri radyo istasyonlarının tam bir listesini hazır bulundururlar.

(b) Bu Sözleşmenin kapsamında olan ve uydu iletişim sistemi ile teçhiz edilmiş bütün gemiler tıbbi danışma yardımı alabilecekleri kıyıdaki yer istasyonlarının tam bir listesini hazır bulundururlar.

(c) Listelerin güncelliği muhafaza edilir ve geminin iletişim işlerinden sorumlu olan kimsenin nezaretine verilir.

4. Tavsiyede bulunacak doktorun ne tür bir bilgiye ihtiyaç duyduğunu ve gönderilen tavsiyeyi anlayabilmeleri için radyo veya uydu aracılığıyla tıbbi tavsiye talebinde bulunacak gemiadamlarına Gemi Tıp Kılavuzu ile Uluslararası Denizcilik Örgütü tarafından yayınlanan Uluslararası İşaret Kodları'nın en son basımının tıp ile ilgili sinyaller bölümü öğretilir.

5. Yetkili merci bu madde uyarınca tıbbi görüş bildirecek doktorların gerekli eğitimi almış olmaları ve gemi şartları hakkında bilgi sahibi olmalarını temin eder.

Madde 8

1. Bu Sözleşme kapsamında, içinde 100 veya daha fazla gemiadamı bulunduran ve genellikle süresi üç günün aşan uluslararası seferlere çıkan gemiler mürettebatının tıbbi bakımdan sorumlu üyesi olarak bir tıp doktoru bulundurur.

2. Hangi gemilerin mürettebata dahil bir tıp doktoru bulunduracağını, diğer unsurların yanı sıra seferin süresi, niteliği ve içinde bulunacak şartlar ile gemideki gemiadamlarının miktarını dikkate alarak ulusal yasa veya yönetmelikler belirler.

Madde 9

1. Bu Sözleşme kapsamında olan ancak bir doktoru olmayan bütün gemiler mürettebat dahil olmak üzere, devamlı işlerinin bir parçasını teşkil edecek şekilde tıbbi bakımdan ve ilaçların kullanımından sorumlu belirli kişileri gemide bulundurur.

2. Doktor olmayan ancak tıbbi bakımdan sorumlu kişiler tıbbi beceri alanında yetkili merci tarafından onaylı teorik ve uygulamalı bir eğitim kursunu tatminkar bir düzeyde tamamlamış olurlar. Bu kurslar;

(a) 1600 groston dan küçük ve genellikle sekiz saat zarfında vasıflı tıbbi bakım ve olanaklara ulaşabilecek gemilerde, böyle istihdam edilen kişileri, bir gemide karşılaşılabilecek hastalık ve yaralanmalara etkin bir şekilde derhal müdahale edebilecek ve radyo veya uydu aracılığıyla alınacak tıbbi danışma yardımını uygulayabilecek şekilde eğiten temel eğitimden oluşur.

(b) Diğer bütün gemiler için daha ileri düzeyde, ilgili kişinin sefer halindeki bir gemiye gönderilen eşgüdümlü tıbbi yardım programlarına etkin bir şekilde katılımını mümkün kılacak, hasta veya yaralı kişiye denizde kaldığı süre boyunca tatminkar bir tıbbi bakım verilebilmesini sağlayabilecek, uygulanması mümkün ise bir hastanenin acil servisinde uygulamalı eğitim ile damar içi tedavi gibi hayat kurtarma teknikleri üzerine eğitimden oluşur. Olanaklı ise, bu eğitim, radyo ve uydu aracılığıyla tıbbi hizmet alanında uzmanlık bilgisi dahil gemi adamlığı mesleğinin koşulları ve ortaya çıkan tıbbi sorunlar hakkında tam bilgi ve anlayışa sahip bir hekimin gözetiminde verilir.

3. Bu maddede sözkonusu edilen kurslar hem Uluslararası Denizcilik Örgütü'nün yayınladığı Gemiler için Uluslararası Tıp Rehberi, Tehlikeli Maddelerin Yol Açtığı Kazalar İçin Tıbbi İlk Yardım Rehberi, Rehber Belgeler-Uluslararası Denizcilik Taşımacılığı Eğitim Rehberi isimli kitapların en son basımlarının içerikleri ile Uluslararası İşaret Kodları'nın tıbbi işaretler bölümü hem de benzer ulusal kılavuzlar temel alınarak yapılır.

4. Bu maddenin 2. fıkrasında sözü edilen kişiler ve yetkili merciin gerekli olduğuna hükmetmesi halinde diğer gemiadamları yaklaşık beş yılda bir yeni gelişmelerden

kopmamak, varolan bilgi ve becerilerini idame ettirmek ve artırmak üzere tazeleme kurslarına giderler.

5. Bütün gemiadamları deniz taşımacılığı meslek eğitimleri kapsamında, gemideyken bir kaza ile karşı karşıya kalındığında veya ortaya çıkabilecek bir başka acil tıbbi durumla karşılaştıklarında derhal yapılması gerekenler hakkında eğitime tabi tutulurlar.

6. Gemide tıbbi bakımdan sorumlu kişi veya kişilere ek olarak mürettebattan bir veya daha fazla sayıda kişi gemide ortaya çıkması muhtemel kaza veya hastalık hallerinde derhal etkin bir şekilde müdahale edebilmelerini teminen temel tıbbi bakım eğitiminden geçirilirler.

Madde 10

Bu Sözleşme kapsamında olan bütün gemiler uygulanabilir ise diğer gemilerden bir talep geldiğinde mümkün olan her türlü tıbbi yardımı sağlarlar.

Madde 11

1. 15 ve daha fazla gemiadamından oluşan mürettebatı bulunan ve üç günden fazla süreyle seferde kalacak olan, 500 ve daha fazla grostonluk her gemide ayrı bir hastane bölümü olur. Yetkili merci kıyı ticareti ile iştigal eden gemiler için bu koşulu hafifletebilir.

2. Bu hüküm 200 ila 500 grostonluk gemiler ve römorkörler için makul ve işlerliği varsa uygulanır.

3. Yelkenle sevk edilen gemilerde bu madde uygulanmaz.

4. Hastane içinde yatanların rahatça yerleşebilecekleri, her türlü hava şartlarında layıkıyla bakım görebilecekleri giriş ve çıkışı kolay uygun bir yere kurulur.

5. Hastane yerleşimi konsültasyon yapılmasına ve ilk yardım hizmeti verilebilmesine uygun olarak tasarlanır.

6. Giriş, yataklar, havalandırma, ıskılandırma, ısıtma ve su tesisatı hastaların rahatını sağlayacak ve tedavilerine imkan verecek şekilde tasarlanır.

7. Gerekli yatak miktarı yetkili makam tarafından tespit edilir.

8. Helalar sadece hastaların kullanımına tahsis edilir ve hastane içinde yada yakınında olur.

9. Hastane bölümü tıbbi amaçlar dışında kullanılmaz.

Madde 12

1. Yetkili merci; gemi doktoru, kaptan veya tıbbi bakımdan sorumlu kişi ile kıyıda hastane veya doktorlar tarafından kullanılmak üzere, gemiadamları için örnek bir standart tıbbi rapor formu itihaz eder (benimseyip kabul eder).

2. Söz konusu form; hasta veya yaralı gemiadamı hakkında tıbbi bilgiler ve ilintili malûmatın gemiyle kıyı arasında iletilmesini kolaylaştıracak şekilde özel olarak tasarlanır.

3. Formda yer alan bilgiler gizlidir ve gemiadamının tedavisini kolaylaştırmaktan başka herhangi bir amaçla kullanılmaz.

Madde 13

1. Bu Sözleşmenin tarafları gemiadamlarının sağlıklarının korunması ve gemide tıbbi bakımlarının geliştirilmesi hususunda işbirliği yapar.

2. Bu işbirliği aşağıdaki hususları kapsar;

(a) 1979 yılına ait Uluslararası Deniz Taşımacılığı Arama ve Kurtarma Sözleşmesi ve Uluslararası Denizcilik Örgütü tarafından geliştirilen Ticaret Gemileri Arama Kurtarma El Kitabı ile Uluslar arası Denizcilik Örgütü Arama ve Kurtarma El Kitabı hükümlerine uyan; periyodik yer tespiti raporlama sistemleri, kurtarma eşgüdüm merkezleri, acil helikopter hizmeti gibi vasıtalarla gemide ciddi olarak hastalananlar veya yaralıları denizde süratli tıbbi yardım ve acil tahliye operasyonları düzenlemek, arama ve kurtarma faaliyetlerini geliştirip eşgüdümlü hale getirmek.

(b) Doktor bulunduran balıkçı gemilerinden optimum yarar sağlamak, denize hastane ve kurtarma imkanları sağlayacak gemiler yerleştirmek,

(c) Gemiadamlarına acil tıbbi yardım verecek doktor ve tıbbi bakım olanaklarının dünya ölçeğinde hizmete hazır uluslararası bir listesini derleyip bunu sürekli kılmak.

(d) Acil tedavi için gemiadamlarını limanlara indirmek.

(e) Gemiadamının istek ve ihtiyaçlarını dikkate alarak, söz konusu tıbbi durumla ilgili sorumlu doktorun tıbbi tavsiyesi doğrultusunda, gemide hastalanan gemiadamının mümkün olan en kısa sürede ülkesine gönderilmesi.

(f) Gemiadamının istek ve ihtiyaçlarını dikkate alarak, söz konusu tıbbi durumla ilgili sorumlu doktorun tıbbi tavsiyesi doğrultusunda, gemiadamına ülkesine gönderilmesi esnasında kişisel yardım sağlamak.

(g) Aşağıdaki amaçlar doğrultusunda sağlık merkezleri kurmak için çaba göstermek

(i). gemiadamlarının genel sağlık durumu, tedavi, önleyici sağlık bakımı için araştırma yapmak

(ii). Deniz nakliyatı hekimliği alanında tıp ve sağlık personeli yetiştirmek

(h) gemiadamlarının karşılaşabileceği iş kazaları, hastalıklar, ölümcül durumlar hakkında istatistiki bilgi toplamak ve değerlendirmek, toplanan bu bilgileri diğer işçilerle ilgili iş kazaları, hastalıklar ve ölümcül durumlar hakkında varolan ulusal istatistiksi sistemlerle bütünleştirmek uyumlu hale getirmek

(i) Teknik bilgi, eğitim malzemesi ve personeli, eğitim kursları, seminer ve çalışma gruplarıyla ilgili uluslararası değişim programları düzenlemek

(j) Limanlarda gemiadamlarına özel sağlık ve önleyici sağlık hizmeti ve tıbbi hizmet sağlamak veya genel sağlık, tıp ve rehabilitasyon hizmetlerini gemiadamlarının hizmetine açık tutmak

(k) Mümkün olduğunca yaşamını yitiren gemiadamının akrabalarının isteklerine uygun olarak bedenini veya küllerini ülkesine göndermek

3. Gemiadamları için koruyucu sağlık ve tıbbi bakım alanında uluslararası işbirliği Üyeler arasında iki veya çok taraflı anlaşmalar veya istişare (konsültasyon) temelinde yapılır.

Madde 14

Bu sözleşme'nin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderilir ve onun tarafından tescil edilir.

Madde 15

1. Bu Sözleşme sadece, onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilen Uluslararası Çalışma Örgütü üyesi ülkeler için bağlayıcıdır.

2. Bu sözleşme, iki üyenin onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu sözleşme, daha sonra, onu onaylayan her üye için, onay belgesinin tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 16

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne göndereceği ve Genel müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilecektir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra hüküm ifade edecektir.

2. Bu Sözleşmeyi onaylamış olup da, onu bundan önceki fıkra söz konusu edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmeyen her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilir.

Madde 17

1- Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslararası Çalışma Örgütünün bütün üyelerine duyurur.

2- Genel Müdür, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken

bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 18

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 19

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü zaman bu Sözleşmenin, uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve konferansın gündemine sözleşmenin tamamen veya kısmen tadili konusunun konulup konulmaması hususunu inceler.

Madde 20

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde;

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 16 ncı madde dikkate alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2. İş bu Sözleşme, Sözleşmeyi onaylayan fakat tadil edici sözleşmeyi onaylamayan üyeler için, mevcut şekil ve kapsamı ile yürürlükte kalacaktır.

Madde 21

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi de eşit derecede geçerlidir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Milletlerarası Sözleşmeler

Gemiadamlarının Yıllık Ücretli İznine İlişkin 146 Sayılı Sözleşme'nin Onaylanması Hakkında Karar Karar Sayısı: 2003/6396

Bakanlar Kurulundan:

15/07/2003 tarihli ve 4940 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Gemiadamlarının Yıllık Ücretli İznine İlişkin 146 Sayılı Sözleşme"nin onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 23/09/2003 tarihli ve DHGY/332947 sayılı yazısı üzerine, 31/05/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 30/10/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

Gemiadamlarının Yıllık Ücretli İznine İlişkin 146 Sayılı Sözleşme

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunun daveti üzerine, 13 Ekim 1976 tarihinde Cenevre'de yaptığı altmışikinci oturumunda;

Oturum gündeminin ikinci maddesinde yeralan, 1970 tarihine ait 132 sayılı Ücretli Tatiller Sözleşmesi (revize) ışığında, fakat söz konusu sözleşmeyle sınırlı kalmadan, 91 sayılı Gemiadamlarının Ücretli Tatilleri Sözleşmesi'nde 1949, düzeltmeler yapılmasına ilişkin önergeler benimsenerek ve bu önergelerin bir uluslararası sözleşme şeklini alması gerektiğine hükmederek,

Gemiadamlarının Yıllık Ücretli İzinlerine İlişkin Sözleşme, 1976 olarak adlandırılacak olan aşağıdaki sözleşmeyi bindokuzyüzyetmişaltı yıl Ekim ayının işbu yirmidokuzuncu gününde kabul etmiştir.

Madde 1

Bu sözleşme hükümleri, henüz toplu sözleşmeler, hakem kararları, mahkeme kararları, yasa gereği ücret tespiti yöntemi ya da ulusal koşullara uygun ulusal uygulamalarla tutarlı bir başka tarzda yürürlük kazanmamışsa, ulusal yasa veya yönetmelikler marifetiyle yürürlüğe konur.

Madde 2

1. Bu sözleşme gemiadamı olarak istihdam edilen kişilere uygulanır.

2. Bu sözleşme bağlamında gemiadamı sıfatı;

a) savaş gemisi;

b) balık avcılığı işinde kullanılan ya da balık avcılığı ile doğrudan ilişkili ya da balina avcılığı ya da benzer işlerde kullanılan gemiler dışında, bu sözleşmenin yürürlükte olduğu ülkeye kayıtlı açık deniz seferi yapan gemilerde her hangi bir sıfatla istihdam edilen kişileri ifade eder.

3. Hangi tip gemilerin bu sözleşmenin uygulanması amacıyla açık deniz gemisi sayılacağı, gemi sahipleri ve gemiadamlarının varsa ilgili örgütlerine danışıldıktan sonra ulusal yasa veya yönetmeliklerle belirlenir.

4. Bu sözleşmeyi onaylayan her üye, sözleşmenin uygulama alanını, sektörün içinde bulunduğu koşulların gerektirdiği değişiklikleri, gemi sahipleri ve işçilerin varsa ilgili örgütlerine danıştıktan sonra, yapmak suretiyle, bu maddenin 2. fıkrası (b) bendinde yer alan gemiadamı tanımının dışında kalan kişileri veya bazı kategorileri de kapsayacak şekilde genişletebilir.

5. Bu maddenin 4. paragrafına uygun olarak bu sözleşmenin uygulanmasını genişleten her üye, uygulamanın genişletildiği kategorileri ve varsa değişiklikleri onay sırasında bu onayına ekleyeceği bir bildirimde belirtecektir.

6. Bu sözleşmeyi onaylamış olan üye onaylama sırasında belirlenmiş kategoriler varsa ve daha sonra sözleşmenin uygulama alanını bu kategorilerin dışında kalanları da kapsayacak şekilde genişletirse bu durumu Uluslar arası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne bir deklarasyonla bildirir.

7. Zorunluluk gereği kadar olmak üzere deniz aşırı sefer yapan gemilerde istihdam edilen kişilerden sınırlı sayıda kategorilere dahil olanlar gemi sahipleri ile gemiadamlarının varsa ilgili örgütleriyle danışılarak yetkili makam tarafından ya da ülkede geçerli sistem yoluyla alınacak önlemlerle sözleşmenin uygulama kapsamının dışında tutulabilirler.

8. Bu sözleşmeyi onaylayan üye, sözleşmenin uygulanması hakkında Uluslararası Çalışma Örgütü anayasasının 22. Maddesi uyarınca vereceği ilk raporunda, bu maddenin 3. ve 7. fıkralarına uygun olarak uygulama kapsamı dışında bıraktığı kategorileri gerekçeleri ile birlikte bir liste halinde bildirir. Takip eden raporlarında ise, uygulama kapsamı dışında bırakılan kategoriler açısından ulusal mevzuatının durumunu ve gene bu kategoriler bakımından sözleşmenin hangi ölçüde uygulanabilir olduğu veya hangi ölçüde uygulanmasını önerdiğini belirtir.

Madde 3

1. Bu sözleşmenin uygulandığı her gemiadamı, asgari süre ile belirlenen yıllık ücretli izin hakkına sahiptir.

2. Bu sözleşmeyi onaylayan her üye, onaya ekleyeceği bir deklarasyon ile yıllık ücretli izin süresini bildirecektir.

3. İzin, her halükarda bir yıllık hizmet süresi için 30 takvim gününden az olmayacaktır.

4. Bu sözleşmeyi onaylayan her üye, ILO Genel Müdürlüğüne daha sonra bildireceği bir deklarasyon ile onay sırasında bildirdiği süreden daha uzun yıllık izin süresini bildirebilir.

Madde 4

1. Önceki maddede öngörülen tam izin hakkı için, herhangi bir yıldaki hizmet süresi gereken süreden daha az olan bir gemiadamı o yıl içindeki hizmet süresiyle orantılı yıllık ücretli izin hakkına sahiptir.

2. Bu sözleşmedeki "yıl" deyimi bir takvim yılı veya aynı süreye denk herhangi bir süreyi ifade eder.

Madde 5

1. Yıllık ücretli izne hak kazanmak için, hizmet süresinin hesaplanması yöntemi, her ülkede yetkili makam veya uygun mekanizma ile belirlenir.

2. Her ülkede yetkili makam ya da uygun mekanizma yoluyla belirlenecek koşullara bağlı olarak gemideki görev yerleri dışında yapılan çalışma hizmet süresinden sayılır.

3. Her ülkenin yetkili makamı ya da uygun mekanizma yoluyla belirlenecek koşullara bağlı olarak onaylı denizcilik meslek kurslarına devam edilirken veya ilgili gemiadamının isteği dışında hastalık, yaralanma, analık gibi nedenlerle işbaşında bulunulmayan süreler hizmet süresinden sayılır.

Madde 6

Aşağıdaki süreler, bu Sözleşmenin 3 ncü madde 3 ncü paragrafında belirtilen asgari yıllık ücretli izin süresinden sayılmayacaktır.

(a) Yıllık ücretli izin ile çakışsın ya da çakışmasın, bandıra ülkesinin resmi ya da geleneksel tatil günleri,

(b) Her ülkede yetkili makam ya da uygun mekanizma yoluyla belirlenecek koşullara bağlı olarak hastalık, yaralanma ya da analık nedeniyle oluşan iş göremezlik süreleri,

(c) Görev başında olduğu süre içinde geçici kıyı izinleri,

(d) Her ülkede yetkili makam ya da uygun mekanizma yoluyla belirlenecek koşullara bağlı olarak her türden telafi izinleri

Madde 7

1. Bu sözleşmede geçen yıllık iznini kullanan her gemiadamı en azından her ülkede yetkili makam ya da uygun mekanizma yoluyla belirlenen yöntemle hesap edilen yıllık izin süresinin karşılığı normal ücretini (ücretin aynı olarak ödenen kısmının nakit karşılığı dahil olmak üzere) alır.

2. Bu maddenin 1. fıkrası uyarınca tahakkuk ettirilen miktarlar, ulusal yasa ve yönetmelikler ya da gemiadamı ve işvereni bağlayıcı bir sözleşmeyle farklı bir uygulama şart koşulmamış ise izne çıkılmadan önce ödenir.

3. Hak kazandığı yıllık iznini kullanmadan işinden ayrılan ya da çıkartılan gemiadamı, yıllık iznine tekabül eden bu maddenin 1. fıkrasında belirtilen ücreti alır.

Madde 8

1. Yıllık ücretli iznin parçalara bölünmesi ya da bu iznin müteakip yılın izniyle birleştirilmesine yetkili makam ya da her ülkede uygun mekanizma yoluyla izin verilebilir.

2. Bu maddenin 1. fıkrasına bağlı olarak ve gemiadamı ile işvereni bağlayıcı bir sözleşmede farklı bir uygulama şartı koşmamışlarsa, bu sözleşmede geçen yıllık izin kesintisiz bir süreden oluşur.

Madde 9

Her ülkede, yetkili makam tarafından ya da uygun mekanizma yoluyla, İstisnai durumlarda geçerli olmak üzere, bu sözleşmeye dayanılarak verilmesi gereken yıllık izin yerine asgari 7. Maddede şart koşulan ücrete eşit miktarda nakit ödeme yapılmasına dair hüküm getirilebilir.

Madde 10

1. İznin kullanılacağı zaman; yönetmelikler, toplu sözleşme, hakem kararı veya ulusal uygulamalarla uyumlu diğer araçlarla aksi kararlaştırılmamışsa ve mümkünse ilgili gemiadamı veya temsilcisine danışılıp anlaşmaya varıldıktan sonra işveren tarafından belirlenir.

2. Hiçbir gemiadamının rızası olmaksızın, hangisi evine daha yakınsa, işe alındığı veya çalıştığı yerden başka bir yerde izin kullanması istenemez, toplu sözleşme, ulusal yasa veya yönetmelik hükümleri saklıdır.

3. Yıllık iznine bu maddenin 2. fıkrasında belirtilenden farklı bir yerden ayrılması isteniyorsa, bir gemiadamı, evine yakın olan hangisiyse istihdam edildiği ya da tayfa olarak toplandığı yere ulaşım giderlerinin karşılanması hakkına sahiptir ve izne ayrıldığı yere geri dönüşüyle doğrudan ilgili iâşe ve diğer masrafları işveren tarafından karşılanır. Yolda geçen süreler gemiadamının hak kazandığı yıllık izin süresinden düşülemez.

Madde 11

3 üncü Madde'nin 3. fıkrasında belirtilen asgari yıllık ücretli izin hakkını kullandırmayan veya bu hakkın sözleşmenin 9. maddesi uyarınca istisnai olarak getirilen koşulun dışında yazılmış olan herhangi bir akit hükümsüzdür.

Madde 12

Yıllık iznini kullanan gemiadamı, sadece olağanüstü acil durumda ve zamanında tebligat yapılmak suretiyle işe çağrılır.

Madde 13

Bu sözleşme hükümlerine etkinlik kazandıracak usullerin icabı olarak, yıllık ücretli izinle ilgili düzenleme veya yasa maddelerinin tam olarak tatbik ve icrasını sağlamak üzere, yeterli denetim ya da diğer vasıtalar yardımıyla, müessir önlemler alınacaktır.

Madde 14

Bu Sözleşme 1949 tarihli Ücretli tatiller (Gemiadamları) Sözleşmesini (Revize) tadil eder.

Madde 15

Bu Sözleşme'nin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderilir ve onun tarafından tescil edilir.

Madde 16

1. Bu Sözleşme, sadece onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilen Uluslararası Çalışma Örgütü üyesi ülkeler için bağlayıcıdır.

2. Bu sözleşme, iki üyenin onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu sözleşme, daha sonra, onu onaylayan her üye için, onay belgesinin tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 17

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve Genel Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilecektir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra hüküm ifade edecektir.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmeyen her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilir.

Madde 18

1- Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslar arası Çalışma Örgütünün bütün üyelerine duyurur.

2- Genel Müdür, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 19

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tüm bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 20

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren, her 10 yıllık devrenin sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve konferansın gündemine sözleşmenin tamamen veya kısmen tadili konusunun konulup konulmaması hususunu inceler.

Madde 21

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde;

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 17 inci madde dikkate alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2. İş bu Sözleşme, Sözleşmeyi onaylayan fakat tadil edici sözleşmeyi onaylamayan üyeler için, mevcut şekil ve kapsamı ile yürürlükte kalacaktır.

Madde 22

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metnlerinin her ikisi de eşit derecede geçerlidir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 04 Aralık 2003 - Sayı: 25306

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ**Tebliğler****Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği**

(Sıra No: 325)

Maliye Bakanlığından:

Bilindiği üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (10) numaralı bendinde "Bir hesap dönemi sonu itibarıyla yapılacak değerlemede esas alınacak yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Devlet İstatistik Enstitüsünün Toptan Eşya Fiyatları Genel İndeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır.

Geçici vergi dönemleri itibarıyla yapılacak değerlemede esas alınacak yeniden değerlendirme oranı bir önceki yılın Kasım ayından başlamak üzere; 3, 6, 9 ve 12 nci aylarda bir önceki 3, 6, 9 ve 12 aylık dönemlere göre Devlet İstatistik Enstitüsünün Toptan Eşya Fiyatları Genel İndeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranı esas alınmak suretiyle belirlenir.

Bu oranlar Maliye Bakanlığınca Resmi Gazete ile ilan edilir." hükmü yer almaktadır.

Bu oranlar uyarınca yeniden değerlendirme oranı 2003 yılı için % 28,5 (yirmi sekiz virgöl beş) olarak tespit edilmiştir.

Bu oran, aynı zamanda 2003 yılına ait son geçici vergi dönemi için de uygulanacaktır.

Öte yandan, bu konuda daha önce yayımlanmış olan tebliğler de yürürlükte bulunmaktadır.

Tebliğ olunur.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 08 Aralık 2003 - Sayı: 25310 (Mükerrer)

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Türkiye Şişe Ve Cam Fabrikaları Anonim Şirketine Bağlı İşyerlerinde Kristal-İş Sendikası Tarafından Uygulanmakta Olan Grevin 60 Gün Süreyle Ertelenmesi Hakkında Karar

Bakanlar Kurulu Kararı

Karar Sayısı : 2003/6479

Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları Anonim Şirketine bağlı işyerlerinde Kristal-İş Sendikası tarafından uygulanmakta olan grevin, milli güvenliği bozucu nitelikte görüldüğünden 60 gün süreyle ertelenmesi; 5/5/1983 tarihli ve 2822 sayılı Kanunun 33 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 04/12/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 09 Aralık 2003 - Sayı: 25311

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Yönetmelikler

İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmelik, işyerlerinde sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için alınacak önlemleri belirler.

Bu amaçla;

a) Mesleki risklerin önlenmesi, sağlık ve güvenliğin korunması, risk ve kaza faktörlerinin ortadan kaldırılması,

b) İş sağlığı ve güvenliği konusunda işçi ve temsilcilerinin eğitimi, bilgilendirilmesi, görüşlerinin alınması ve dengeli katılımlarının sağlanması,

c) Yaş, cinsiyet ve özel durumları sebebi ile özel olarak korunması gereken kişilerin çalışma şartları,

ile ilgili genel prensipler ve diğer hususlar bu Yönetmelikte düzenlenmiştir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren tüm işyerlerini kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 78 inci maddesine göre düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

a) Risk değerlendirmesi: İşyerlerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin, işçilere, işyerine ve çevresine verebileceği zararların ve bunlara karşı alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla yapılması gerekli çalışmaları,

b) Sağlık ve güvenlik işçi temsilcisi: İşyerinde sağlık ve güvenlik konularında işçileri temsil etmeye yetkili kişiyi,

c) Önleme: Mesleki riskleri önlemek veya azaltmak için işyerinde yapılan işlerin bütün aşamalarında planlanmış veya alınmış önlemlerin tümünü,

d) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İşverenlerin Yükümlülükleri

Genel Hükümler

Madde 5 - İşverenlerin yükümlülükleri ile ilgili genel hükümler aşağıda belirtilmiştir:

a) İşveren, işle ilgili her konuda işçilerin sağlık ve güvenliğini korumakla yükümlüdür.

b) İşverenin iş sağlığı ve güvenliği konusunda işyeri dışındaki uzman kişi veya kuruluşlardan hizmet alması bu konudaki sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

c) İşçilerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki yükümlülükleri, işverenin sorumluluğu ilkesini etkilemez.

İşverenin Genel Yükümlülükleri

Madde 6 - İşveren aşağıda belirtilen sağlık ve güvenlikle ilgili hususları yerine getirmekle yükümlüdür:

a) İşveren, işçilerin sağlığını ve güvenliğini korumak için mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dahil gerekli her türlü önlemi almak, organizasyonu yapmak, araç ve gereçleri sağlamak zorundadır.

İşveren, sağlık ve güvenlik önlemlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun sürekli iyileştirilmesi amaç ve çalışması içinde olacaktır.

b) İşveren, sağlık ve güvenliğin korunması ile ilgili önlemlerin alınmasında aşağıdaki genel prensiplere uyacaktır:

- 1) Risklerin önlenmesi,
 - 2) Önlenmesi mümkün olmayan risklerin değerlendirilmesi,
 - 3) Risklerle kaynağında mücadele edilmesi,
 - 4) İşin kişilere uygun hale getirilmesi için, özellikle işyerlerinin tasarımında, iş ekipmanları, çalışma şekli ve üretim metodlarının seçiminde özen gösterilmesi, özellikle de monoton çalışma ve önceden belirlenmiş üretim temposunun hafifletilerek bunların sağlığa olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi,
 - 5) Teknik gelişmelere uyum sağlanması,
 - 6) Tehlikeli olanların, tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanlarla değiştirilmesi,
 - 7) Teknolojinin, iş organizasyonunun, çalışma şartlarının, sosyal ilişkilerin ve çalışma ortamı ile ilgili faktörlerin etkilerini kapsayan genel bir önleme politikasının geliştirilmesi,
 - 8) Toplu korunma önlemlerine, kişisel korunma önlemlerine göre öncelik verilmesi,
 - 9) İşçilere uygun talimatların verilmesi.
- c) İşveren, işyerinde yapılan işlerin özelliklerini dikkate alarak;
- 1) Kullanılacak iş ekipmanının, kimyasal madde ve preparatların seçimi, işyerindeki çalışma düzeni gibi konular da dahil işçilerin sağlık ve güvenliği yönünden tüm riskleri değerlendirir. Bu değerlendirme sonucuna göre; işverence alınan önleyici tedbirler ile seçilen çalışma şekli ve üretim yöntemleri, işçilerin sağlık ve güvenlik yönünden korunma düzeyini yükseltmeli ve işyerinin idari yapılanmasının her kademesinde uygulanmalıdır.
 - 2) Bir işçiye herhangi bir görev verirken, işçinin sağlık ve güvenlik yönünden uygunluğunu göz önüne alır.
 - 3) Yeni teknolojinin planlanması ve uygulanmasının, seçilecek iş ekipmanının çalışma ortam ve koşullarına,

işçilerin sağlığı ve güvenliğine etkisi konusunda işçiler veya temsilcileri ile istişarede bulunur.

4) Ciddi tehlike bulunduğu bilinen özel yerlere sadece yeterli bilgi ve talimat verilen işçilerin girebilmesi için uygun önlemleri alır.

d) Aynı işyerinin birden fazla işveren tarafından kullanılması durumunda işverenler, yaptıkları işin niteliğini dikkate alarak; iş sağlığı ve güvenliği ile iş hijyeni önlemlerinin uygulanmasında işbirliği yapar, mesleki risklerin önlenmesi ve bunlardan korunma ile ilgili çalışmaları koordine eder, birbirlerini ve birbirlerinin işçi veya işçi temsilcilerini riskler konusunda bilgilendirirler.

e) İş sağlığı ve güvenliği ile iş hijyeni konusunda alınacak önlemler hiç bir şekilde işçilere mali yük getirmez.

Koruyucu ve Önleyici Hizmetler

Madde 7 - İşyerinde sağlık ve güvenlikle ilgili koruyucu ve önleyici hizmetlerin yerine getirilmesi için aşağıda belirtilen hususlara uyulacaktır:

a) Bu Yönetmeliğin 5 ve 6 ncı maddelerinde belirtilen yükümlülükler saklı kalmak kaydıyla, işveren, işyerindeki sağlık ve güvenlik risklerini önlemek ve koruyucu hizmetleri yürütmek üzere, işyerinden bir veya birden fazla kişiyi görevlendirir.

b) Sağlık ve güvenlikle görevli kişiler, işyerinde bu görevlerini yürütmeleri nedeniyle hiçbir şekilde dezavantajlı duruma düşmezler. Bu kişilere, söz konusu görevlerini yapabilmeleri için yeterli zaman verilir.

c) İşyerinde bu görevleri yürütebilecek nitelikte personel bulunmaması halinde, işveren dışarıdan bu konuda yeterlik belgesi olan uzman kişi veya kuruluşlardan hizmet alır.

d) İşveren hizmet aldığı kişi veya kuruluşlara, işçilerin sağlık ve güvenliğini etkilediği bilinen veya etkilemesi muhtemel faktörler hakkında bilgi verir. Bu kişi veya kuruluşlar, bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin (b) bendinde sözü edilen işçiler ve bu işçilerin işverenleri hakkındaki gerekli bilgilere de ulaşabilmelidirler.

e) İşyerinde sağlık ve güvenlik hizmetlerini yürütmek üzere:

- 1) Görevlendirilen kişiler gerekli nitelik, bilgi ve beceriye sahip olacaktır.
- 2) Dışarıdan hizmet alınan kişi veya kuruluşlar gerekli kişisel beceri, mesleki bilgi ve donanımına sahip olacaktır.
- 3) Görevlendirilen kişiler veya dışarıdan hizmet alınan kişi veya kuruluşların sayısı; işyerinin büyüklüğü, maruz kalınabilecek tehlikeler ve işçilerin işyerindeki dağılımı dikkate alınarak, koruyucu ve önleyici çalışmaların organizasyonunu yapmaya ve yürütmeye yeterli olacaktır.

f) İşyeri içindeki veya dışındaki kişi veya kuruluşların bu maddede belirtilen sağlık ve güvenlik risklerini önleme ve risklerden korunma ile ilgili görev ve sorumlulukları açık

olarak belirlenir. Bu kişi ve kuruluşlar gerektiğinde birlikte çalışırlar.

g) İşverenin yeterli mesleki bilgi, beceri ve donanıma sahip olması halinde, işyerinin büyüklüğü, işin niteliği ve işçi sayısı dikkate alınarak bu maddenin (a) bendinde belirtilen hususların yerine getirilmesi sorumluluğunu kendisi üstlenebilir.

h) İş sağlığı ve güvenliği konularında hizmet verecek kişi ve kuruluşların nitelikleri ve belgelendirilmesi ile işverenin sorumluluğu hangi hallerde üstlenebileceği ile ilgili usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirlenir.

İlk Yardım, Yangınla Mücadele ve Kişilerin Tahliyesi, Ciddi ve Yakın Tehlike

Madde 8 - İlk yardım, yangınla mücadele ve kişilerin tahliyesi, ciddi ve yakın tehlike ile ilgili uyulacak hususlar aşağıda belirtilmiştir:

a) İşveren;

1) İşyerinin büyüklüğünü, yapılan işin özelliğini ve işyerinde bulunan işçilerin ve diğer kişilerin sayısını dikkate alarak; ilk yardım, yangınla mücadele ve kişilerin tahliyesi için gerekli tedbirleri alır.

2) Özellikle ilk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapar.

b) İşveren, (a) bendinde belirtilen ilk yardım, yangınla mücadele ve tahliye işleri için, işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeleri dikkate alarak, bu konuda eğitilmiş, uygun donanıma sahip yeterli sayıda kişiyi görevlendirir.

c) İşveren;

1) Ciddi ve yakın tehlikeye maruz kalan veya kalma riski olan tüm işçileri, tehlikeler ile bunlara karşı alınmış ve alınacak önlemler hakkında mümkün olan en kısa sürede bilgilendirir.

2) Ciddi, yakın ve önlenemeyen tehlike durumunda, işçilerin işi bırakarak derhal çalışma yerlerinden ayrılıp güvenli bir yere gidebilmeleri için gerekli talimatı verir ve gerekeni yapar.

3) Ciddi ve yakın tehlike durumunun devam ettiği çalışma şartlarında, zorunlu kalınması halinde, gerekli donanıma sahip ve özel olarak görevlendirilen kişiler hariç, işçilerden çalışmaya devam etmelerini istemeyecektir.

d) Ciddi, yakın ve önlenemeyen tehlike durumunda işyerini veya tehlikeli bölgeyi terk eden işçiler bu hareketleri nedeniyle dezavantajlı duruma düşmeyecek ve herhangi bir zarar görmeyecektir.

e) İşveren, işçilerin kendileri veya diğer kişilerin güvenliği için ciddi ve yakın bir tehlike olduğunda ve amirine hemen haber veremedikleri durumlarda, kendi bilgileri doğrultusunda ve mevcut teknik donanımlar ile tehlikenin

sonuçlarının engellenmesi için gerekeni yapabilecek durumda olmalarını sağlamak zorundadır.

İşçiler, kendi görevlerini yapmakta ihmal veya kusurlu davranışları olmadıkça bu hareketlerinden dolayı dezavantajlı duruma düşürülemezler.

İşverenin Diğer Yükümlülükleri

Madde 9 - İşveren yukarıda belirtilen yükümlülükleri ile beraber aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdür:

a) İşveren;

1) İşyerinde risklerden özel olarak etkilenebilecek işçi gruplarının durumunu da kapsayacak şekilde sağlık ve güvenlik yönünden risk değerlendirmesi yapar.

2) Risk değerlendirmesi sonucuna göre, alınması gereken koruyucu önlemlere ve kullanılması gereken koruyucu ekipmana karar verir.

3) Üç günden fazla işgünü kaybı ile sonuçlanan iş kazaları ile ilgili kayıt tutar.

4) İşçilerin uğradığı iş kazaları ile ilgili rapor hazırlar.

b) (a) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bentlerinde belirtilen çalışmalar ve değerlendirmelerle ilgili kayıt ve dokümanların hazırlanması ile (a) bendinin (3) ve (4) numaralı alt bentlerinde belirtilen belgelerin düzenlenmesi, işyerinin büyüklüğü ve yapılan işin niteliğine göre, Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uygun şekilde yapılır.

İşçilerin Bilgilendirilmesi

Madde 10 - İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin etkin bir biçimde sürdürülmesi için işçilerin bilgilendirilmesi esastır. Bu amaçla;

a) İşveren, işyerinin büyüklüğüne göre;

1) İşyerinin geneli ile işçinin çalışmakta olduğu bölümde veya yaptığı her işte yürütülen faaliyetler, sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirler hakkında,

2) Bu Yönetmeliğin 8 inci maddesinin (b) bendine göre, işyerinde görevlendirilen kişiler hakkında,

işçilerin ve temsilcilerinin gerekli bilgiyi almalarını sağlamak zorundadır.

b) İşveren, başka işyerlerinden çalışmak üzere kendi işyerine gelen işçilerin de, (a) bendinde belirtilen bilgileri almalarını sağlamak üzere, söz konusu işçilerin işverenlerine gerekli bilgileri verir.

c) İşveren, işyerinde sağlık ve güvenlik ile ilgili özel görev ve sorumluluğu bulunan işçilerin veya temsilcilerinin bu görevlerini yürütebilmeleri için;

1) Bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin (a) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bentlerinde belirtilen risk değerlendirmesi ve alınan koruyucu önlemlere,

2) Bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin (a) bendinin (3) ve (4) numaralı alt bentlerinde belirtilen iş kazası kayıtları ve raporlarına,

3) Sağlık ve güvenlikle ilgili denetim faaliyetlerinden, bu konuda sorumlu kişi ve kuruluşlardan, koruma ve önleme çalışmalarından elde edilen bilgilere,

ulaşabilmelerini sağlar.

İşçilerin Görüşlerinin Alınması ve Katılımlarının Sağlanması

Madde 11 - İşveren sağlık ve güvenlikle ilgili konularda işçilerin görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması için aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdür:

a) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği konularında işçi veya temsilcilerinin görüşlerini alır, öneri getirme hakkı tanır ve bu konulardaki görüşmelerde yer almalarını ve dengeli katılımlarını sağlar.

b) İşverence, iş sağlığı ve güvenliği konusunda özel görevleri bulunan işçi veya temsilcilerinin özellikle aşağıdaki konularda dengeli bir şekilde yer almaları sağlanır veya önceden görüşleri alınır:

1) Sağlık ve güvenliği önemli derecede etkileyebilecek herhangi bir önlemin alınmasında.

2) Bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinin (a) bendinde belirtilen işler ile 7 nci maddesinin (a) bendinde ve 8 inci maddesinin (b) bendinde belirtilen kişilerin görevlendirilmesinde.

3) Bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin (a) bendinde ve 10 uncu maddesinde belirtilen hususlarda.

4) Bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinin (c) bendinde belirtilen işyeri dışındaki uzman kişi veya kuruluşlardan hizmet alınmasında.

5) Bu Yönetmeliğin 12 nci maddesinde belirtilen eğitimin organizasyonu ve planlanmasında.

c) İş sağlığı ve güvenliği konusunda özel görevi bulunan işçi temsilcileri, tehlikenin azaltılması veya tehlikenin kaynağında yok edilmesi için işverene öneride bulunma ve işverenden gerekli tedbirlerin alınmasını isteme hakkına sahiptir.

d) İş sağlığı ve güvenliği konusunda özel görevleri bulunan işçi veya işçi temsilcileri, bu görevlerini yürütmeleri nedeniyle dezavantajlı duruma düşürülemezler.

e) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği konusunda özel görevi bulunan işçi temsilcilerine, bu Yönetmelikte belirtilen görevlerini yerine getirebilmeleri için her türlü imkanı sağlar ve herhangi bir ücret kaybı olmadan çalışma saatleri içerisinde yeterli zamanı verir.

f) İşçiler veya temsilcileri, iş sağlığı ve güvenliği konusunda işverence alınan önlemlerin ve sağlanan imkanların yetersiz olduğu kanaatine varmaları halinde Bakanlığa başvurma hakkına sahiptir.

İşçi temsilcileri, işyerinde yetkili makamlarca yapılan denetimler sırasında görüşlerini bildirme hakkına sahiptir.

İşçilerin Eğitimi

Madde 12 - İşyerinde sağlık ve güvenliğin sağlanması ve sürdürülebilmesi için;

a) İşveren, her işçinin çalıştığı yere ve yaptığı işe özel bilgi ve talimatları da içeren sağlık ve güvenlik eğitimi almasını sağlamak zorundadır. Bu eğitim özellikle;

1) İşe başlanmadan önce,

2) Çalışma yeri veya iş değişikliğinde,

3) İş ekipmanlarının değişmesi halinde,

4) Yeni teknoloji uygulanması halinde,

yapılır.

Eğitim, değişen ve yeni ortaya çıkan risklere uygun olarak yenilenir ve gerektiğinde periyodik olarak tekrarlanır.

b) İşveren, başka işyerlerinden çalışmak üzere kendi işyerine gelen işçilerin yaptıkları işlerde karşılaşacakları sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimat almalarını sağlar.

c) Sağlık ve güvenlik ile ilgili özel görevi bulunan işçi temsilcileri özel olarak eğitilir.

d) (a) ve (c) bentlerinde belirtilen eğitim, işçilere veya temsilcilerine herhangi bir mali yük getirmez ve eğitimlerde geçen süre çalışma süresinden sayılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İşçilerin Yükümlülükleri

İşçilerin Yükümlülükleri

Madde 13 - İşçiler işyerinde sağlık ve güvenlikle ilgili aşağıda belirtilen hususlara uymakla yükümlüdür:

a) İşçiler, davranış ve kusurlarından dolayı, kendilerinin ve diğer kişilerin sağlık ve güvenliğinin olumsuz etkilenmemesi için azami dikkati gösterirler ve görevlerini, işveren tarafından kendilerine verilen eğitim ve talimatlar doğrultusunda yaparlar.

b) İşçiler, işveren tarafından kendilerine verilen eğitim ve talimatlar doğrultusunda, özellikle;

1) Makina, cihaz, araç, gereç, tehlikeli madde, taşıma ekipmanı ve diğer üretim araçlarını doğru şekilde kullanmak,

2) Kendilerine sağlanan kişisel koruyucu donanımı doğru kullanmak ve kullanımdan sonra muhafaza edildiği yere geri koymak,

3) İşyerindeki makina, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalardaki güvenlik donanımlarını kurallara uygun olarak kullanmak ve bunları keyfi olarak çıkarmamak ve değiştirmemek,

4) İşyerinde sağlık ve güvenlik için ciddi ve ani bir tehlike olduğu kanaatine vardıkları herhangi bir durumla karşılaştıklarında veya koruma tedbirlerinde bir aksaklık ve eksiklik gördüklerinde, işverene veya sağlık ve güvenlik işçi temsilcisine derhal haber vermek,

5) İşyerinde, sağlık ve güvenliğin korunması için teftiş yetkili makam tarafından belirlenen zorunlulukların yerine getirilmesinde, işverenle veya sağlık ve güvenlik işçi temsilcisi ile işbirliği yapmak,

6) İşveren tarafından güvenli çalışma ortam ve koşullarının sağlanması ve kendi yaptıkları işlerde sağlık ve güvenlik yönünden risklerin önlenmesinde, işveren veya sağlık ve güvenlik işçi temsilcisi ile mevzuat uygulamaları doğrultusunda işbirliği yapmak,

ile yükümlüdürler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Sağlık Gözetimi

Madde 14 - İşveren, işçilerin işyerinde maruz kalacakları sağlık ve güvenlik risklerine uygun olarak sağlık gözetimine tabi tutmakla yükümlüdür:

a) İşçilerin işe girişlerinde sağlık durumlarının yapacakları işe uygun olduğunu belirten sağlık raporu alınır.

b) Yapılan işin özelliğine göre, işin devamı süresince sağlık muayeneleri düzenli aralıklarla yapılır.

Risk Grupları

Madde 15 - Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, özürllüler ve diğer hassas risk grupları, özellikle bunları etkileyen tehlikelere karşı korunurlar.

Sağlık ve Güvenlik İşçi Temsilcisi

Madde 16 - İşyerinde sağlık ve güvenlikle ilgili çalışmalara katılma, çalışmaları izleme, önlem alınmasını isteme, önerilerde bulunma ve benzeri konularda işçileri temsil etmeye yetkili, bir veya daha fazla işçi, sağlık ve güvenlik işçi temsilcisi olarak görev yapar.

Sağlık ve Güvenlik İşçi Temsilcisi, işyerinde çalışan işçiler tarafından seçilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

İlgili Avrupa Birliği Mevzuatı

Madde 17 - Bu Yönetmelik 12/06/1989 tarihli ve 89/391/EEC sayılı Avrupa Birliği Konsey Direktifi esas alınarak hazırlanmıştır.

Yürürlük

Madde 18 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 19 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 12 Aralık 2003 - Sayı: 25314

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Milletlerarası Sözleşmeler

İş Kazalarının Önlenmesine (Gemiadamları) İlişkin 134 Sayılı Sözleşme'nin Onaylanması Hakkında Karar

Karar Sayısı: 2003/6375

Bakanlar Kurulundan:

15/07/2003 tarihli ve 4935 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "İş Kazalarının Önlenmesine (Gemiadamları) İlişkin 134 Sayılı Sözleşme"nin onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 23/09/2003 tarihli ve DHGY/332920 sayılı yazısı üzerine, 31/05/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'na 30/10/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

İş Kazalarının Önlenmesine (Gemiadamları) İlişkin 134 Sayılı Sözleşme

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunun daveti üzerine, 14 Ekim 1970 tarihinde Cenevre'de yaptığı ellibeşinci oturumunda;

İş Teftişi (Gemi Adamları) Hakkında 1926 tarihli Tavsiye Kararı; İş Kazalarının Önlenmesi Hakkında 1929 tarihli Tavsiye Kararı; Liman İşçilerinin Kazalara Karşı Korunması (Revize) Hakkında 1932 tarihli Sözleşme; Gemi Adamlarının Tıbbi Muayenesi Hakkında 1946 tarihli Sözleşme ve Makinelere Karşı Korunma Hakkında 1963 tarihli Sözleşme ve Tavsiye Kararı hükümleri başta olmak

üzere, gemide ve limanda çalışmaya uygulanan ve gemi adamlarının iş kazalarından korunması ile ilgili olan mevcut Uluslararası Çalışma Sözleşmeleri ve Tavsiye Kararlarının hükümlerini kaydederek;

Gemide çalışanların güvenliğini sağlamak amacıyla gemide bir dizi güvenlik önlemlerinin alınmasını öngören, Denizde İnsan Hayatının Korunmasına İlişkin 1960 tarihli Sözleşme ve 1966 yılında revize edilmiş olan Uluslararası Su Batım Çizgisi Hakkındaki Sözleşmeye ek Tüzüklerin hükümlerini kaydederek;

Oturum gündeminin beşinci maddesinde yeralan, denizdeki ve limandaki gemilerde kazaların önlenmesine ilişkin çeşitli önerilerin kabulüne karar vererek;

Bu önerilerin bir uluslararası sözleşme şeklini alması gerektiğine hükmederek;

Gemilerde kazaların önlenmesi alanındaki faaliyetlerin başarısı için Uluslararası Çalışma Örgütü ile Hükümetlerarası Deniz Taşımacılığı Danışma Örgütü arasındaki yakın işbirliğin korunmasının önemini kaydederek;

Aşağıdaki standartların Hükümetlerarası Deniz Taşımacılığı Danışma Örgütünün işbirliği ile hazırlandığını ve bu normların uygulanması konusunda bu Örgüt ile işbirliği yapmaya devam edilmesinin önerildiğini kaydederek;

İş Kazalarının Önlenmesi (Gemiadamları) Sözleşmesi, 1970 olarak adlandırılacak aşağıdaki Sözleşmeyi Bindokuzyüzyetmiş yılı Ekim ayının bu otuzuncu gününde kabul etmiştir.

Madde 1

1 - Bu Sözleşme bakımından "gemi adamı" deyimini, savaş gemisi hariç, Sözleşmenin yürürlükte olduğu bir ülkede kayıtlı olan ve devamlı deniz taşımacılığına ayrılmış bir gemide, herhangi bir unvanla çalıştırılan herkesi kapsar.

2 - Bu Sözleşmenin amaçları bakımından bazı kişi gruplarının gemiadamı olarak kabul edilip edilmemeleri konusunda bir tereddüt oluşması halinde, her ülkede, ilgili armatör ve gemiadamları kuruluşlarıyla görüşüldükten sonra yetkili makam tarafından buna karar verilir.

3 - Bu Sözleşme bakımından "iş kazası" deyimini, gemi adamlarının işle ilgili olarak yada iş sırasında maruz kaldıkları kazaları kapsar.

Madde 2

1 - Yetkili makam her deniz ülkesinde, iş kazalarının uygun şekilde rapor edilebilmesi, araştırılabilmesi ve bu kazalar hakkında kapsamlı istatistikler tutulması ve incelenebilmesi için gerekli tedbirleri alır.

2 - Tüm iş kazaları bildirilir ve istatistikler ölümcül kazalar veya geminin zarar gördüğü kazalarla sınırlı kalmaz.

3 - İstatistikler iş kazalarının sayısını, niteliğini, nedenlerini ve sonuçlarını kapsayacak ve kazanın geminin hangi bölümünde, örneğin güverte, makine dairesi veya yemek yeme yeri- ve nerede meydana geldiğini- örneğin denizde veya limanda belirtir.

4 - Yetkili makam, ölümle veya ciddi yaralanma ile sonuçlanan iş kazaları ile ulusal yasalar ve yönetmeliklerde belirtilen diğer tüm kazaların nedenleri ve koşulları hakkında araştırma yapar.

Madde 3

Denizcilikteki istihdama özgü risklerden kaynaklanan kazaların önlenmesi için sağlam bir temel oluşturmak amacıyla, bu tür kazaların genel seyri ve istatistiklerin ortaya koyduğu tehlikeler hakkında araştırmalar yapılır.

Madde 4

1 - İş kazalarının önlenmesine ilişkin kurallar yasalarda veya yönetmeliklerde, uygulama talimatlarında ya da başka uygun belgelerde konur.

2 - Bu hükümler, gemi adamlarının çalışmasına uygulanabilecek olan işte kazaların önlenmesi ve sağlığın korunması ile ilgili tüm genel kurallara atıfta bulunur ve denizcilik işlerine özgü kazaların önlenmesi için alınacak önlemleri belirler.

3 - Bu hükümler özellikle aşağıdaki konulara ilişkin olur:

- a) Genel ve temel hükümler;
- b) Gemilerin yapısal özellikleri;
- c) Makineler;
- d) Güvertede veya altında alınacak özel önlemler;
- e) Yükleme ve boşaltma teçhizatı;
- f) Yangınların önlenmesi ve söndürülmesi;
- g) Çapalar, zincirler ve kablolar;
- h) Tehlikeli yükler ve safra;
- i) Denicilerin şahsi koruyucu donanımı.

Madde 5

1 - 4. Maddede belirtilen kazaların önlenmesine ilişkin hükümler, armatörlerin, gemiadamlarının ve bu hükümlere uymak zorunda bulunan diğer ilgili kişilerin yükümlülüklerini açıkça belirler.

2 - Genel olarak, armatörlerin kazalardan koruyucu malzeme veya diğer önleyici donanım sağlama yükümlülükleri ile gemiadamlarının bu malzeme ve donanımları kullanma ve kendileriyle ilgili koruyucu tedbirlere uymalarını öngören hükümlerle birlikte konulur.

Madde 6

1 - 4. Maddede belirtilen hükümlerin, yeterli teftiş ya da yöntemlerle uygulanmasını sağlamak üzere uygun tedbirler alınır.

2 - 4. Maddede öngörülen hükümlere uyulmasını sağlamak üzere gerekli tedbirler alınır.

3 - Denetim ve uygulamalardan sorumlu makamların denizcilikle ilgili işlere ve uygulamalara aşına olmalarını sağlayacak gerekli tüm önlemler alınır.

4 - Uygulanmayı kolaylaştırmak amacıyla, ilgili hükümlerin metni ya da özeti, örneğin gemide belirgin bir yere asılmak suretiyle gemicilerin dikkatine sunulur.

Madde 7

Kazaların önlenmesi amacıyla, gemi mürettebatı arasından kaptan başkanlığında bir yada birden çok uygun kişi ya da gemi personeli ve sorumlular arasından belirlenmiş uygun bir komitenin atanması sağlanır.

Madde 8

1 - İş kazalarının önlenmesi programları yetkili makam tarafından, armatör ve gemiadamları örgütleriyle işbirliği halinde hazırlanır.

2 - Bu programların uygulanması, yetkili makamın, armatörlerin ve gemiadamlarının ya da bunların temsilcilerinin aktif olarak katılacakları şekilde organize edilir.

3 - Özellikle, hem armatörlerin hem de gemiadamları örgütlerinin temsil edileceği milli veya kaza önleme komiteleri veya özel çalışma grupları oluşturulur.

Madde 9

1 - Yetkili makam, her sınıf ve derecedeki gemiadamı için mesleki eğitim kurumlarının ders programlarına mesleki görevler, kazaların önlenmesi ve iş'de sağlığın korunmasına ilişkin önlemlerle ilgili eğitimin dahil edilmesini teşvik eder ve milli koşullar elveriyorsa sağlar.

2 - Ayrıca, gemi adamlarının dikkatini, örneğin uygun talimatları içeren resmi duyurularla belirli bazı tehlikelere çekmek için uygun ve uygulanabilir tüm tedbirler alınır.

Madde 10

Üyeler, uygun olması halinde diğer hükümetlerarası ve uluslar arası kuruluşların yardımıyla, iş kazalarının önlenmesi için tüm diğer düzenlemeleri mümkün olduğu ölçüde bir örnek hale getirmek amacıyla işbirliği yapmaya gayret sarfeder.

Madde 11

Bu sözleşme'nin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir ve onun tarafından tescil edilir.

Madde 12

1. Bu Sözleşme, sadece onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilen Uluslararası Çalışma Örgütü üyesi ülkeler için bağlayıcıdır.

2. Bu sözleşme, iki üyenin onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu sözleşme, daha sonra, onu onaylayan her üye için, onay belgesinin tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 13

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmeyen her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilir.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmeyen her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilir.

Madde 14

1- Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve feshihlerin kaydedildiğini Uluslar arası Çalışma Örgütünün bütün üyelerine duyurur.

2- Genel Müdür, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 15

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, kaydetmiş olduğu bütün onama ve feshihlere ilişkin tüm bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 16

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren, her 10 yıllık devrenin sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve konferansın

gündemine sözleşmenin tamamen veya kısmen tadil konusunun konulup konulmaması hususunu inceler.

Madde 17

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde;

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 13 üncü madde dikkate alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2. İş bu Sözleşme, Sözleşmeyi onaylayan fakat tadil edici sözleşmeyi onaylamayan üyeler için, mevcut şekil ve kapsamı ile yürürlükte kalacaktır.

Madde 18

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi de eşit derecede geçerlidir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Milletlerarası Sözleşmeler

Ticaret Gemilerinde Çalışan Kaptanlar ve Gemi Zabıtlarının Mesleki Yeterliliklerinin Asgari İcaplarına İlişkin 53 Sayılı Sözleşme'nin Onaylanması Hakkında Karar

Karar Sayısı: 2003/6378

Bakanlar Kurulundan:

25/06/2003 tarihli ve 4906 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Ticaret Gemilerinde Çalışan Kaptanlar ve Gemi Zabıtlarının Mesleki Yeterliliklerinin Asgari İcaplarına İlişkin 53 Sayılı Sözleşme'nin onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 23/09/2003 tarihli ve DHGY/332647 sayılı yazısı üzerine, 31/05/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 30/10/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

Ticaret Gemilerinde Çalışan Kaptanlar ve Gemi Zabıtlarının Mesleki Yeterliliklerinin Asgari İcaplarına İlişkin 53 Sayılı Sözleşme

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunun daveti üzerine 6 Ekim 1936 tarihinde Cenevre'de yaptığı yirmibirinci oturumunda;

Toplantı gündeminin dördüncü maddesinde yeralan, denizci ülkelerin ticaret gemilerinde çalışan kaptanlar, nöbetçi güverte ve makine zabıtlarının mesleki yeterliliklerinin asgari icaplarına ilişkin bazı önerilerin kabulüne karar vererek;

Bu önerilerin bir uluslararası sözleşme şeklini alması gerektiğine hükmederek,

Gemi Zabıtlarının Yeterlilik Belgeleri Sözleşmesi, 1936, şeklinde adlandırılacak olan aşağıdaki sözleşmeyi bindokuzyüzotuzaltı yılı Ekim ayının işbu yirmidördüncü gününde kabul etmiştir.

Madde 1

1- Bu Sözleşme, sözleşmenin yürürlükte olduğu ülkede tescilli yapılmış olan gemilerle aşağıda belirtilen gemiler dışında tüm açık deniz gemilerine uygulanır.

a) Savaş gemileri,

b) Ticarete kullanılmayan devlete veya kamuya ait gemiler,

c) Yelken direkli düz karinalı ağaç gemiler

2- Ulusal yasalar veya yönetmelikler, kayıtlı tonajı 200 tonilatodan küçük olan gemileri kısmen veya tamamen kapsam dışında bırakabilir.

Madde 2

Bu Sözleşmenin uygulanması bakımından aşağıdaki deyimler kendilerine burada verilen anlama sahiptirler:

a) "Kaptan veya süvari" gemiyi sevk ve idare eden kişi,

b) "Nöbetçi güverte zabiti" kılavuz kaptan dışında, geminin seyrüseferinden veya hareketinden sorumlu kişi,

c) "Çarkçıbaşı" geminin mekanik sevkinden daimi olarak sorumlu kişi,

d) "Nöbetçi çarkçı" gemiyi yürüten makinaların çalışmasından belirli sürelerle fiilen sorumlu kişi,

Madde 3

1- Hiç kimse, bu sözleşmenin uygulandığı bir gemide kaptan, nöbetçi güverte zabiti, çarkçıbaşı, nöbetçi çarkçı gibi işlerde, bu geminin kayıtlı olduğu ülkenin yetkili makamınca verilen veya onaylanan ve bu işler için yeterli olduğunu gösteren bir belge olmadan işe alınamaz veya çalıştırılmaz.

2- Bu madde hükümlerine ancak zorunlu hallerde istisnalar getirilebilir.

Madde 4

1- Hiçbir kimseye;

a) ilgili belgenin verilmesi için öngörülen yaşa ulaşmamışsa,

b) ilgili belgenin verilmesi için öngörülen asgari mesleki deneyim süresini tamamlamamışsa, ve

c) talip olunan belgelerin karşılığı olan görevlerin yerine getirilmesi bakımından gerekli niteliklere sahip olup olmadığını belirlemek amacıyla yetkili makam tarafından düzenlenen ve denetlenen sınavlarda başarılı olmamışsa, yeterlilik belgesi verilmez.

2 - Ulusal yasalar veya yönetmelikler;

a) her dereceden yeterlilik belgesi almak üzere başvuran adaylar tarafından ulaşılmaması gereken asgari bir yaş ve tamamlanması gereken bir asgari mesleki deneyim süresi öngörmelidir.

b) Yeterlilik belgesi almak üzere başvuran adayların, talep ettikleri belgelerin karşılığı olan görevlerin yerine getirilmesi için gerekli olan niteliklere sahip olup olmadıklarını ölçmek amacıyla, yetkili makam tarafından düzenlenen ve denetlenen bir veya daha çok sınav yapılmasına imkan tanınmalıdır.

3 - Örgüte üye her ülke, onay tarihinden itibaren üç yıllık süre içinde;

a) ilgili belgenin karşılığı olan görevler için yeterli pratik deneyimi olan; ve

b) bunlarla ilgili olarak herhangi bir ciddi teknik hata kaydı bulunmayan, bu Maddenin 2 (a) paragrafına istinaden düzenlenen sınavlara katılmamış kişilere de yeterlik belgeleri verebilir.

Madde 5

1 - Sözleşmeyi onaylayan her üye, etkin bir denetim sistemi kurarak Sözleşmenin gerektiği biçimde uygulanmasını sağlar.

2 - Ulusal yasalar veya yönetmelikler, bir üyenin yetkili makamlarının, sözleşme hükümlerinin ihlali nedeniyle ülkede kayıtlı gemileri seferden alıkoyabilecekleri durumları belirler.

3 - Bu Sözleşmeyi onaylayan bir üyenin yetkili makamları, aynı şekilde Sözleşmeyi onaylamış bir başka üye ülkede kayıtlı bir gemide Sözleşme hükümlerinin ihlal edildiğini belirlemesi durumunda ülkesinde o geminin kayıtlı olduğu üyenin konsolosu ile temasa geçebilirler.

Madde 6

1 - Ulusal yasalar veya yönetmelikler, Sözleşmeye uyulmaması halinde uygulanacak olan disiplin cezalarını veya cezai yaptırımları belirler.

2 - Disiplin cezaları veya cezai yaptırımlar özellikle, aşağıda belirtilen durumlar için öngörülür;

a) Armatörün veya onun görevlendirdiği kişinin, kaptanın veya süvarinin, bu Sözleşmenin gerekli kıldığı yeterlilik belgesi bulunmayan bir kişiyi işe alması,

b) Kaptan veya süvarinin Sözleşmenin 2. maddesinde tanımlanan işlerin, bu işlerin gerektirdiği ya da daha üstün bir yeterlilik belgesi bulunmayan bir kişiye gördürülmesine izin vermesi,

c) Bir kişinin gerekli belgelere sahip olmamasına rağmen hile veya sahte evraklarla söz konusu 2. Maddede tanımlanan işlerden herhangi birini ifa etmek üzere işe girmesi,

Madde 7

1 - Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Anayasasının 35. maddesinde atıf yapılan topraklara ilişkin olarak; bu Sözleşmeyi onaylayan her ILO üyesi, onay belgesine;

a) ilgili üyenin Sözleşme hükümlerinde hiçbir değiştirme yapmaksızın uygulamayı taahhüt ettikleri toprakları,

b) Sözleşme hükümlerinde değişme yapılacak topraklarla ilgili taahhütleriyle birlikte sözü edilen değişikliklerin detaylarını,

c) Bu Sözleşmeye göre uygulama yapılamayacak toprakları ve bu durumlarda uygulanamama nedenlerini,

e) Kendi kararını kendi verecek topraklar konusunda beyanlarını ekleyeceklerdir.

2 - Bu maddenin birinci paragrafının (a) ve (b) bentlerinde atıfta bulunulan yükümlülükler, onaylamanın bir parçası olarak kabul edilecek ve onaylamayla aynı şekilde geçerli olacaktır.

3 - Herbir Üye, müteakip bir beyanla bu maddenin birinci paragrafının (b), (c) ve (d) bentleri uyarınca belirttiği çekinceleri tamamen ya da kısmen iptal edebilir.

Madde 8

Bu Sözleşme'nin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir ve onun tarafından tescil edilir.

Madde 9

1. Bu Sözleşme, sadece onama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edilen Uluslararası Çalışma Örgütü üyesi ülkeler için bağlayıcıdır.

2. Bu sözleşme, iki üyenin onay belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu sözleşme, daha sonra, onu onaylayan her üye için, onay belgesinin tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 10

İki ILO üyesinin onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edildiğinde, keyfiyet derhal Genel Müdür tarafından tüm ILO üyelerine bildirilir. Diğer üyelerin onay belgelerinin sonradan tescili de yine bütün üyelere bildirilir.

Madde 11

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve Genel müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedilebilecektir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra hüküm ifade edecektir.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmeyen her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilir.

Madde 12

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren, her 10 yıllık devrenin sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve konferansın gündemine sözleşmenin tamamen veya kısmen tadili konusunun konulup konulmaması hususunu inceler.

Madde 13

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde;

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 11 inci madde dikkate alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2. İş bu Sözleşme, Sözleşmeyi onaylayan fakat tadil edici sözleşmeyi onaylamayan üyeler için, mevcut şekil ve kapsamı ile yürürlükte kalacaktır.

Madde 14

Bu Sözleşme'nin Fransızca ve İngilizce metnlerinin her ikisi de eşit derecede geçerlidir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----**Milletlerarası Sözleşmeler****68 Sayılı Sözleşme'nin Onaylanması Hakkında Karar Karar Sayısı: 2003/6386**

Gemilerde Mürettebat İçin İaşe ve Yemek Hizmetlerine İlişkin 15/07/2003 tarihli ve 4943 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Gemilerde Mürettebat İçin İaşe ve Yemek Hizmetlerine İlişkin 68 Sayılı Sözleşme'nin onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 23/09/2003 tarihli ve DHGY/332744 sayılı yazısı üzerine, 31/05/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 30/10/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

Gemilerde Mürettebat İçin İaşe ve Yemek Hizmetlerine İlişkin 68 Sayılı Sözleşme

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunun daveti üzerine 6 Haziran 1946 tarihinde Seattle'da yaptığı yirmisekizinci oturumunda;

Toplantı gündeminin dördüncü maddesinde yer alan, gemilerde mürettebat için iaşe ve yemek hizmetlerine ilişkin bazı önerilerin kabulüne karar vererek;

Bu önerilerin bir uluslararası sözleşme şeklini alması gerektiğine hükmederek,

"Gemilerde İaşe ve Yemek Hizmetlerine İlişkin" (Gemi Mürettebatı) 1946 tarihli Sözleşme olarak adlandırılacak aşağıdaki sözleşmeyi bindokuzyüzkırkaltı yılının Haziran ayının işbu yirmiyedinci gününde kabul etmiştir.

Madde 1

1 - Bu Sözleşmenin yürürlükte olduğu Uluslararası Çalışma Örgütü üyesi her ülke, bu Sözleşmenin yürürlükte olduğu ülkede kayıtlı, yük veya yolcu taşıyan kamuya ait veya özel mülkiyet altında bulunan ticari amaçlı her açık deniz gemisi mürettebatının iaşesinin ikmali ve yemek hizmetleri için uygun bir standardı geliştirmekle yükümlüdür.

2 - Ulusal yasalar veya yönetmelikler veya bu tür yasa veya yönetmeliklerin bulunmaması halinde, işçi ile işveren

arasındaki toplu sözleşmeler, bu Sözleşme bakımından açık deniz gemileri olarak kabul edilecek gemileri veya gemi sınıflarını belirler.

Madde 2

Toplu sözleşmeler uyarınca layıkıyla yerine getiriliyor olması dışında, aşağıda belirtilen işler yetkili makam tarafından ifa edilir:

a) Yiyecek ve su ikmali, yemek hizmetleri ile kiler ve soğutma bölümleri dahil gemideki mutfak ve diğer yemek yeme yerlerinin yapımı, yeri, havalandırılması, ısıtılması, aydınlatılması ve su tesisatının kurulması, donanımı ile ilgili yönetmeliklerin hazırlanması ve uygulanması;

b) Gemideki yiyecek ve su ikmali, yatacak yerlerin, yiyeceklerin saklanması, kullanılması ve hazırlanması ile ilgili düzenlemelerin ve teçhizatın teftişi;

c) Yiyecek bölümü personelinin sahip olmaları gereken vasıfların belgelendirilmesi,

d) Düzgün bir iae ve yemek hizmetleri sağlama yöntemleri hakkında araştırma ve buna ilişkin eğitim ve propaganda çalışması;

Madde 3

1) Yetkili makam, gemiadamları ve armatör örgütleri, yiyecek ve sağlık sorunlarıyla ilgilenen ulusal ve yerel makamlarla yakın bir işbirliği içinde çalışır ve gerektiği hallerde bu makamların sunduğu hizmetlerden yararlanabilir.

2) Bu makamların faaliyetleri yetki çatışmalarının veya belirsizliğinin önlenmesini sağlayacak şekilde uygun biçimde koordine edilir.

Madde 4

Yetkili makam, müfettişler de dahil olmak üzere yetmişmiş sürekli personel bulundurur.

Madde 5

1) Her üye 1. Maddede belirtilen gemilerdeki mürettebatın sağlık ve rahatlığını sağlamak amacıyla yiyecek temini ve yemek hizmetlerine ilişkin yasaları ve yönetmelikleri hazırlar.

2) Bu yasa veya yönetmelikler;

a) Miktarı, besleyici değeri, kalitesi ve çeşitliliği bakımından mürettebatın büyüklüğü, yolculuğun niteliği ve süresi ile uyumlu erzak ve su sağlanmasını,

b) Her gemideki yiyecek bölümünün, mürettebata düzgün yemek hizmetleri sunulmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesi ve teçhiz edilmesini,

öngörmelidir.

Madde 6

Ulusal yasalar veya yönetmelikler, yetkili makam tarafından;

a) Erzak ve su stoklarını,

b) Erzak ve suyun saklanması ile kullanımında yararlanılan bütün mekanları ve teçhizatını,

c) Mutfak ve yemeklerin hazırlanmasında ve sunulmasında kullanılan diğer teçhizatı, ve

d) Yemek bölümünde görevli mürettebatın bu yasa ve yönetmeliklerin öngördüğü vasıflara sahip olup olmadıklarını,

teftiş edecek bir sistemi öngörmelidir.

Madde 7

1- Ulusal yasalar veya yönetmelikler veya bu yasaların veya yönetmeliklerin bulunmadığı hallerde işverenler ve işçiler arasındaki toplu iş sözleşmeleri;

a) Erzak ve su stoklarını

b) Erzak ve suyun saklanmasında ve kullanımında yararlanılan tüm mekanlar ve teçhizat ile mutfak ve yemeklerin hazırlanmasında ve sunulmasında yararlanılan diğer teçhizatın,

kaptan veya onun bu amaçla görevlendireceği bir başka zabıt tarafından yiyecek bölümünden bir mürettebat ile birlikte açık denizde belirli aralıklarla denetlenmesini öngörmelidir.

2- Bu tür denetimlerin her birinin sonucu kaydedilir.

Madde 8

Geminin kayıtlı bulunduğu ülkenin yetkili makamlarının temsilcileri, ulusal yasalar veya yönetmelikler tarafından belirtilen sayıdaki veya orandaki mürettebat veya gemiadamları veya armatörlerin tanınmış bir örgütünün yazılı şikayeti üzerine, özel bir denetim yapmakla yükümlüdür. Bu şikayetler geminin kalkışını geciktirmemek bakımından, mümkün olan en erken bir zamanda ve geminin limandan ayrılış saatinden en az yirmidört saat öncesinde yapılır.

Madde 9

1- Müfettişler, gemi kaptanına veya armatöre veya diğer sorumlu kişiye, yiyecek hizmetlerinin düzeyini geliştirme konusunda tavsiyelerde bulunma yetkisine sahiptirler.

2- Ulusal yasa veya yönetmelikler;

a) Yürürlükteki yasaların veya yönetmeliklerin gereklerini yerine getirmeyen armatör, kaptan, mürettebat ve diğer sorumlu kişi, ile

b) Bir müfettişin görevini yerine getirmesini engelleme teşebbüsü hakkında cezai yaptırımlar getirir.

3- Müfettişler, çalışmaları ve sonuçları hakkında belli bir forma uygun olarak hazırlayacakları raporları düzenli olarak sunarlar.

Madde 10

1- Yetkili Makam, bir yıllık rapor hazırlar.

2- Yıllık rapor ait olduğu yıl bitimini izleyen olabildiğince en erken bir zamanda hazırlanır ve ilgili tüm kuruluşlar ve kişilerin istifadesine hazır bulundurulur.

3- Bir Yıllık Rapor örnekleri Uluslararası Çalışma Bürosuna gönderilir.

Madde 11

1- Açık deniz gemilerinin yiyecek bölümünde çalışacaklar için mesleki eğitim kursları, ya onaylanmış okullar tarafından ya da hem armatörler hem de gemiadamları örgütleri tarafından kabul edilip benimsenen diğer düzenlemeler vasıtasıyla sağlanır.

2- Daha önce eğitilmiş olan kişilerin teorik ve pratik bilgi ve yeteneklerini güncelleştirmeyi amaçlayan "tazeleyici kurslar" için kolaylıklar sağlanır.

Madde 12

1- Yetkili makam, gemideki yiyecek hizmetlerinin gereklerini özellikle göz önüne alarak, yiyeceklerin satın alınması, depolanması, korunması ve yemeklerin hazırlanması ve sunulmasına ilişkin güncel bilgileri derler.

2- Bu bilgiler genellikle, gemiler için yiyecek maddeleri ve donanımı üreten ve satan tüccarların, gemi kaptanlarının, aşçıların ve kamarotlarının, armatörlerin, gemiadamlarının ve onların örgütlerinin kullanımına bedava veya makul bir ücret karşılığında sunulur. Bu amaçla, el kitapları, broşürler, afişler, grafikler veya mesleki dergiler gibi uygun yayın araçları kullanılır.

3- Yetkili makam, yiyecek israfını önlemek, uygun bir hijyen düzeyinin korunmasını sağlamak amacıyla tavsiyelerde bulunur.

Madde 13

Yetkili makam, yiyecek bölümü personeline yeterlilik belgesi verilmesi, bilgi toplanması ve yayınlanması ile ilgili görevlerin tamamını veya bir kısmını, genel olarak gemicilerle ilgili benzer faaliyetleri yürüten bir merkezi kurma veya makama devretmek suretiyle yerine getirebilir.

Madde 14

Bu sözleşme'nin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir ve onun tarafından tescil edilir.

Madde 15

1- Bu Sözleşme sadece, onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilen Uluslararası Çalışma Örgütü Üyesi ülkeler için bağlayıcıdır.

2- Bu Sözleşme, içlerinde her biri en az 1 milyon tonilatoluk kayıtlı nakliye gemisi filosuna sahip 5 ülkenin yer alacağı ülkelerden (ABD, Arjantin Cumhuriyeti, Avustralya, Belçika, Brezilya, Kanada, Şili, Çin, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Birleşik Krallık, Yunanistan, Hindistan, İrlanda, İtalya, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, İsveç, Türkiye ve Yugoslavya) 9'unun onay belgelerinin tescil edildiği tarihten 6 ay sonra yürürlüğe girer. Bu hükme, Sözleşmenin üye ülkeler tarafından kısa zamanda onaylanmasını kolaylaştırmak ve teşvik etmek amacıyla yer verilmiştir.

3- Bu Sözleşme, daha sonra, onu onaylayan her üye için, onay belgesinin tescil edildiği tarihten altı ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 16

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve Genel Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilecektir.

Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra hüküm ifade edecektir.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmeyen her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilir.

Madde 17

1- Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslar arası Çalışma Örgütünün bütün üyelerine duyurur.

2- Genel Müdür, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 18

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tüm bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 19

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren, her 10 yıllık devrenin sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve konferansın gündemine sözleşmenin tamamen veya kısmen tadili konusunun konulup konulmaması hususunu inceler.

Madde 20

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde;

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 16 ncı madde dikkate alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2. İşbu Sözleşme, sözleşmeyi onaylayan fakat tadil edici Sözleşmeyi onaylamayan üyeler için, mevcut şekil ve kapsamı ile yürürlükte kalacaktır.

Madde 21

Bu sözleşme'nin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisinde eşit derecede geçerlidir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 13 Aralık 2003 - Sayı: 25315

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ**Tebliğ**

4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 4822 Sayılı Kanun ile Değişik 22 nci ve Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin 5 inci Maddelerinde Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğ (TRKGM-2003/04)

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan:

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 22 nci maddesinde yer alan parasal sınırın; her yılın Ekim ayı sonunda Devlet İstatistik Enstitüsü'nün Toptan Eşya Fiyatları Endeksinde meydana gelen yıllık ortalama fiyat artışı oranında artırılacağı ve bu durumun, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca her yıl Aralık ayı içinde Resmi Gazete'de ilan edileceği; diğer taraftan, 01.08.2003 tarih ve 25186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında; büyükşehir statüsünde

bulunan illerde kurulan il hakem heyetlerinin, mal ve hizmet bedeli Bakanlıkça her yıl başında belirlenecek tutarın üzerindeki uyuşmazlıklara bakmakla görevli ve yetkili olacağı, hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer verilen hükümler uyarınca, anılan parasal sınırlar; Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı tarafından bildirilen Toptan Eşya Fiyatları Endeksinde meydana gelen ortalama %16,1 oranında artış esas alınarak 2004 yılı için;

1- 4077 sayılı Kanunun; değişik 22 nci maddesinin altıncı fıkrasında, tüketici sorunları hakem heyetlerinin kararlarının bağlayıcı olacağına ilişkin üst veya tüketici mahkemelerinde delil olacağına ilişkin alt parasal sınır, 580,500,000.- (beşyüzseksenmilyonbeşyüzbin) TL.,

2- Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında, büyükşehir statüsünde bulunan illerde faaliyet gösteren il hakem heyetlerinin uyuşmazlıklara bakmakla görevli ve yetkili olmalarına ilişkin parasal sınır, 1,500,000,000.- (birmilyarbeşyüz milyon) TL.

olarak 01/01/2004 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere tespit edilmiştir.

Tebliğ olunur.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 15 Aralık 2003 - Sayı: 25317

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ**Milletlerarası Sözleşmeler**

Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin 166 Sayılı Sözleşme'nin Onaylanması Hakkında Karar Karar Sayısı: 2003/6376

Bakanlar Kurulundan:

15/07/2003 tarihli ve 4941 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin 166 Sayılı Sözleşme'nin onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 23/09/2003 tarihli ve DHGY/333106 sayılı yazısı üzerine, 31/05/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 30/10/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin 166 Sayılı Sözleşme (Revize)

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu'nun daveti üzerine 24 Eylül 1987 tarihinde Cenevre'de yaptığı yetmişdördüncü oturumunda,

1926 yılına ait Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin Sözleşme'nin ve 1926 yılına ait Gemiadamlarının (Kaptan ve Miçoların) Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin Tavsiye Kararı'nın kabul edilmesinden bu yana deniz nakliyat sektöründe meydana gelen gelişmelerin; Sözleşme'de, Tavsiye Kararı'nın uygun unsurlarını da içerecek şekilde, düzeltme gerektirdiğini müşahade ederek ve gemiadamlarının ülkelerine geri gönderilmesine ilişkin olarak, 1926 yılına ait Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin Sözleşme'de yer verilmeyen pek çok konuda ulusal mevzuat ve uygulamaların dikkate değer gelişmeler sağladığına işaretler; gemiadamlarının ülkelerine geri gönderilmeleri hususunun bazı yeni yönleri açısından ve deniz nakliyatçılığında yabancı uyrukluları çalıştırmanın yaygınlaştığı da hesaba katılarak, yeni bir uluslararası belgeye gereksinim duyulduğu göz önünde bulundurularak, gündemin 5. Maddesini oluşturan 1926 yılına ait 23 numaralı Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin Sözleşme'nin ve 1926 yılına ait 27 numaralı Gemiadamlarının (Kaptan ve Miçoların) Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin Tavsiye Kararı üzerine verilen önergelerin benimsenmiş ve bu önergelerin bir uluslararası sözleşme hüviyeti kazanması kararlaştırılarak, bin dokuz yüz seksen yedi yılı, Ekim ayının dokuzuncu günü, 1987 yılına ait Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesi (Revize) Sözleşmesi adıyla anılacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul etmiştir.

BÖLÜM I

KAPSAM ve TANIMLAR

Madde 1

1. Bu Sözleşme, yürürlükte olduğu Üye'nin ülkesine kayıtlı hem kamu hem de özel sektöre ait genellikle ticari deniz taşımacılığı işine tahsis edilmiş, deniz aşırı sefer yapan gemilere ve bu türden gemilerin sahiplerine ve bu tür gemilerde çalışan gemi adamlarına uygulanır.

2. Tatbikatı elverişli ise yetkili merci, bu Sözleşmenin hükümlerini balıkçı teknesi sahipleri ve balıkçıların temsil yetkisine sahip örgütlerine danışarak ticari deniz balıkçılığına da uygular.

3. Bu Sözleşme bağlamında gemilerin ticari deniz nakliyat gemisi ya da ticari deniz balıkçılığı gemisi olarak kabul edilmelerine ilişkin tereddütü gemi sahibi, gemiadamı ve balıkçı örgütleriyle istişarede bulunduktan sonra yetkili merci giderecektir.

4. Bu Sözleşme bağlamında "gemiadamı" sözcüğü, bu Sözleşme hükümlerine tabi bir deniz aşırı sefer yapan gemide herhangi bir sıfatla istihdam edilmiş kişi anlamında kullanılır.

BÖLÜM II

HAK KAZANIMLARI

Madde 2

1. Gemiadamı aşağıda belirtilen durumlarda ülkesine gönderilme hakkına sahiptir;

(a) süreli ücretli iş veya belirlenmiş bir sefer yurtdışında sona ermiş ise,

(b) sözleşme hükümleri veya gemiadamının yaptığı iş akdine göre verilen bildirimin süresinin dolması üzerine,

(c) tıbbi olarak seyahat etmesi mümkün ise, ülkesine geri gönderilmesini gerektiren bir hastalık, sakatlık veya tıbbi tedavi durumunda seyahat etmesini engelleyecek bir durum olmadığı tespit edildiği zaman, hastalık, yaralanma veya diğer sağlık nedenleri yüzünden,

(d) geminin batması halinde,

(e) iflas, geminin satışı, kütük değişikliği ya da benzer nedenlerle gemi sahibinin, işveren olarak yasalardan veya akitten kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirebilmesinin mümkün olmadığı hallerde,

(f) ulusal mevzuat veya toplu sözleşmelerde belirlendiği şekliyle gemiadamı geminin yollandığı savaş bölgesine gitmeye rıza göstermiyorsa,

(g) bir hakem kararı veya toplu sözleşme hükmüne uygun olarak ya da benzer başka bir sebeple çalışmaya ara verilmesi veya çalışmanın sona erdirilmesi halinde,

2. Gemiadamının ülkesine gönderilme hakkını kazanması için gemide çalışması icap eden azami süreyi ki bu süre 12 aydan kısa bir süre olur, ulusal yasa veya yönetmelikler veya toplu sözleşme belirler. Söz konusu azami süre belirlenirken gemiadamının çalışma ortamını etkileyen koşullar dikkate alınır. Her Üye mümkün olan her halde teknolojik değişim ve gelişmeler ışığında bu süreyi azaltmayı gözetir ve Deniz Taşımacılığı Ortak Komisyonu'nun konuyla ilgili tavsiye kararlarından herhangi birinin yönlendirmesine açık olabilir.

BÖLÜM III

VARIŞ YERLERİ

Madde 3

1. Bu Sözleşmenin yürürlükte olduğu her Üye, ulusal yasa veya yönetmeliklerinde gemiadamlarının ülkelerine gönderilebilecekleri varış yerlerini belirler.

2. Bu şekilde öngörülen varış yerleri arasına gemiadamının işe alındığı yer, toplu sözleşmeyle şart koşulan yer, gemiadamının ikamet ettiği ülke veya işe alınma sırasında karşılıklı olarak üzerinde anlaşmaya varılan yer dahil edilir.

Gemi adamı öngörülen varış yerleri arasından geri gönderileceği yeri seçme hakkına sahiptir.

BÖLÜM IV

GERİ GÖNDERME HAZIRLIKLARI

Madde 4

1. Uygun ve süratli vasıta ile geri göndermenin temini gemi sahibinin yükümlülüğüdür. Normal ulaşım biçimi hava yoluyla olanıdır.

2. Gönderme masrafları gemisahibi tarafından karşılanır.

3. Geri gönderme; ulusal mevzuat veya toplu sözleşmelere göre gemiadamının çalışma ilişkisinden kaynaklanan yükümlülüklerini ciddi olarak yerine getirmemesinden dolayı gerçekleşiyor ise, bu Sözleşme hükümleri, ulusal mevzuat veya toplu sözleşme icabı gönderme masraflarının tamamı ya da bir kısmının gemi adamından tahsil edilmesi hakkına halel getirmez.

4. Gemi sahibi tarafından karşılanacak masraflar aşağıdakileri içerir:

(a) 3. madde gereğince seçilen varış noktasına gidiş,

(b) gemiadamının gemiden ayrılmasından itibaren varış noktasına kadar yiyecek ve barınma giderleri,

(c) ulusal mevzuat veya toplu sözleşme hükümlerinde yer verilmiş ise gemiadamının gemiden ayrılmasından itibaren varış noktasına kadar ücret ve harçlıklar,

(d) gemiadamının 30 kilograma kadar kişisel bagajının varış noktasına kadar taşınma masrafları,

(e) zaruri hallerde gemiadamının varış noktasına seyahat etmesine engel bir durum ortadan kalkıncaya kadar tedavi giderleri.

5. Gemi sahibi, çalışma ilişkisinin başlangıcında gemiadamından geri gönderilme masrafları karşılığında peşinen bir ödeme yapmasını istemeyeceği gibi 3. fıkra ile hükmedilen haller dışında ücret ve diğer kazançlarından geri gönderilme masrafını tahsil etmez.

6. Ulusal yasa veya yönetmelikler; gemi sahibinin, kendisi tarafından istihdam edilmemiş gemiadamının geri gönderilme masraflarını sözkonusu gemiadamını istihdam eden işverenden tahsil etmesi hakkına halel getirmez.

Madde 5

Gemi sahibi geri gönderilme hakkını kazanmış bir gemiadamının gönderilme masraflarını karşılamaz veya gerekli hazırlıkları yapmaz ise;

(a) Geminin kayıtlı olduğu üyenin yetkili mercii ilgili gemiadamının geri gönderme masraflarını karşılar, gerekli

hazırlıkları yapar. Geminin kayıtlı olduğu üye bunu yerine getirmez ise gemiadamının geri gönderilirken ayrılacağı devlet ya da uyuşu olduğu devlet gönderilme masraflarını karşılar ve gerekli hazırlıkları yapar. Masrafı karşılayan ve hazırlıkları yapan devlet geminin kayıtlı olduğu üyeden masrafı tahsil eder.

(b) Gemiadamının gönderilmesine ilişkin tahakkuk eden masraflar geminin kayıtlı olduğu üye tarafından gemi sahibinden tahsil edilebilir niteliktedir.

(c) Gönderme giderleri, 4. maddenin 3. fıkrasıyla hükmedilenlerin dışında hiçbir şekilde gemi adamına yüklenemez.

BÖLÜM V

DİĞER DÜZENLEMELER

Madde 6

Ülkesine geri gönderilecek gemiadamı pasaport ve geri gönderilmesiyle ilgili diğer kimlik belgelerini alır.

Madde 7

Geri gönderilme için bekleme ve yolculukta geçen süre gemiadamının hak kazandığı ücretli izin süresinden düşülemez.

Madde 8

Gemiadamı 3. madde uyarınca varış noktasına ulaştığında ya da geri gönderilme hakkını ulusal mevzuat veya toplu sözleşmelerle belirlenen makul bir süre içinde talep etmediğinde usulüne uygun olarak geri gönderilmiş olduğu kabul edilir.

Madde 9

Bu Sözleşmenin hükümleri, toplu sözleşmeler veya ulusal koşullara uygun diğer yollardan yürürlüğe konmadığı takdirde ulusal yasa veya yönetmelikler yoluyla yürürlüğe konulur.

Madde 10

Her üye limanlarını ziyaret eden veya karasularından ya da karasal su yollarından geçen gemilerde çalışan gemiadamlarının ülkelerine geri gönderilmelerini olanaklı kıldığı gibi yerlerine başka gemiadamlarının alınmasına da olanak sağlar.

Madde 11

Her üyenin yetkili mercii ülkesinde kayıtlı gemi sahiplerinin bu Sözleşmenin hükümlerine göre hareket etmelerini yeterli gözetim ve denetim uygulayarak temin eder ve konuyla ilgili bilgiyi Uluslararası Çalışma Örgütü'ne bildirir.

Madde 12

Bu Sözleşmenin metni; bu Sözleşmenin geçerli olduğu üye devlete kayıtlı her geminin mürettebatının anlayacağı dilde hazırlanıp istifadeye sunulur.

BÖLÜM VI**NİHAİ HÜKÜMLER****Madde 13**

Bu Sözleşme 1926 yılına ait Gemiadamlarının Geri Gönderilmesi Sözleşmesi'ni değiştirir.

Madde 14

Bu sözleşme'nin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderilir ve onun tarafından tescil edilir.

Madde 15

1. Bu Sözleşme, sadece onama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edilen Uluslararası Çalışma Örgütü üyesi ülkeler için bağlayıcıdır.

2. Bu sözleşme, iki üyenin onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu sözleşme, daha sonra, onu onaylayan her üye için, onay belgesinin tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 16

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne göndereceği ve Genel Müdürlüğün tescil edeceği bir belge ile feshedebilecek. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra hüküm ifade edecektir.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmeyen her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilir.

Madde 17

1- Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bütün üyelerine duyurur.

2- Genel Müdür, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 18

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tüm bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 19

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü zaman bu Sözleşmenin, uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve konferansın gündemine sözleşmenin tamamen veya kısmen tadili konusunun konulup konulmaması hususunu inceler.

Madde 20

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde;

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 16 ncı madde dikkate alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2- İş bu Sözleşme, Sözleşmeyi onaylayan fakat tadil edici sözleşmeyi onaylamayan üyeler için, mevcut şekil ve kapsamı ile yürürlükte kalacaktır.

Madde 21

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metninin her ikisi de eşit derecede geçerlidir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Milletlerarası Sözleşmeler

**Gemiadamlarının Ulusal Kimlik Kartlarına İlişkin
108 Sayılı Sözleşme'nin Onaylanması Hakkında
Karar Karar Sayısı: 2003/6377**

Bakanlar Kurulundan:

15/07/2003 tarihli ve 4939 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Gemiadamlarının Ulusal Kimlik Kartlarına İlişkin 108 Sayılı Sözleşme'nin onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 23/09/2003 tarihli ve DHGY/332891 sayılı yazısı üzerine, 31/05/1963 tarihli ve 244 sayılı

Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 30/10/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

Gemiadamlarının Ulusal Kimlik Kartlarına İlişkin 108 Sayılı Sözleşme (1)

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu'nun daveti üzerine, 29 Nisan 1958 tarihinde Cenevre'de yaptığı Kırkıbirinci oturumunda;

Oturum gündeminin yedinci maddesinde yer alan, ulusal gemi adamı kimliklerinin karşılıklı olarak veya uluslararası tanınma hususu ile ilgili bazı önerilerin kabulüne karar vererek;

Bu önerilerin bir uluslararası sözleşme şeklini alması gerektiğine hükmederek,

Gemiadamı Kimlik Belgesi Sözleşmesi, 1958 olarak adlandırılacak olan aşağıdaki sözleşmeyi Bin dokuz yüz elli sekiz yılı Mayıs ayının işbu onüçüncü gününde kabul etmiştir.

Madde 1

1- Bu Sözleşme, bu Sözleşmenin geçerli olduğu ülkeye kayıtlı ve genellikle ticari deniz seferi ile iştigal eden savaş gemileri dışındaki gemilerde hangi sıfatla olursa olsun çalışan gemi adamlarına uygulanır.

2- Hangi Kategorilerdeki kişilerin bu sözleşme kapsamına girdiği hususunda kuşkuya düşülmesi halinde kimlerin gemi adamı sayılacağını, gemi sahipleri ve gemi adamları örgütlerine danışarak, her ülkenin yetkili makamı belirler.

Madde 2

1- Bu sözleşmenin yürürlükte olduğu her üye devlet uyruğu olan her gemi adamının talebi üzerine, bu sözleşmenin 4. Maddesi hükümlerine uyan gemi adamı kimlik belgesini düzenleyip verir. Üye devlet; uyruğu olan, ancak bir gemi adamı kimlik belgesinin verilmesinin pratik olarak mümkün olmadığı bazı kategorilerdeki gemi adamlarına hamilinin gemi adamı olduğu belirten bir pasaport verebilir. Bu sözleşmenin amaçları doğrultusunda böyle bir pasaport bir gemi adamı belgesi ile aynı etkiye sahiptir.

2- Bu sözleşmenin yürürlükte olduğu üye devlet, kendisine kayıtlı bir gemide çalışan ya da ülkesindeki iş ve işçi bulma kurumuna kayıtlı her hangi bir gemi adamına başvurusu halinde gemi adamı kimlik belgesi verebilir.

Madde 3

Gemi adamı belgesi her zaman belge sahibi gemi adamının mülkiyetinde olur.

Madde 4

1- Gemi adamı belgesinin tasarımı sade olur, dayanıklı malzemeden yapılır ve üzerinde yapılan değişiklikler kolayca anlaşılacak şekilde düzenlenir.

2- Gemi adamı kimlik belgesi, belgeyi düzenleyen makamın adı ve ünvanı, verildiği yer ve tarihi ve belgenin bu sözleşme kapsamında düzenlenmiş olduğunu belirten bir ibareyi ihtiva eder.

3- Gemi adamı belgesi, belge hamili ile ilgili olarak şu bilgileri içerir:

- a) Tam ismi (adı ve varsa soyadı)
- b) doğum yeri ve tarihi
- c) uyruğu
- d) fiziki özellikleri
- e) fotoğrafı ve
- f) imzası ya da imza atamıyorsa başparmağının izi

4- Üye Devlet yabancı bir gemi adamı için gemi adamı kimlik belgesi düzenlemişse gemi adamının uyruğunun belirtilmesi gerekli değildir, böyle bir ibare belgeye işlenmiş olsa bile bu söz konusu gemi adamının uyruğu hakkında kati bilgi sayılmaz.

5- Gemi adamı kimlik belgesinin geçerli olduğu süre belgede açıkça belirtilir.

6- Yukarıdaki maddelerin hükümlerine bağlı olarak gemi adamı kimlik belgesinin biçimi ve içeriği gemi sahipleri ve gemi adamları örgütlerine danışılarak üye devlet tarafından belirlenir.

7- Ulusal yasa veya yönetmelikler gemi adamı kimlik belgelerinin yukarıda belirtilenlerden daha fazla bilgi içermesini zorunlu tutabilir.

Madde 5

1- Bu sözleşmenin yürürlükte olduğu ülkenin yetkili makamlarınca düzenlenmiş geçerli bir gemi adamı kimlik belgesine sahip olan her gemi adamının belgeyi veren ülkeye tekrar girişine izin verilir.

2- Gemi adamının söz konusu gemi adamı kimlik belgesinde belirtilen geçerlilik süresinin dolmasından sonraki bir yıl içerisinde belgeyi düzenleyen ülkeye tekrar giriş hakkı vardır.

Madde 6

1- Her üye, geminin limanda olduğu sırada kısa süreli kıyı izni için ülkeye giriş izni talep edildiği takdirde geçerli bir gemiadamı kimlik belgesi olan her gemiadamının bu sözleşmenin geçerli olduğu topraklarına girişi için izin verir.

2- Gemiadamı kimlik belgesinde kayıt düşülmek için yeterli boşluklar bulunuyorsa her üye, geçerli bir gemiadamı kimlik

belgesi taşıyan her gemiadamının bu sözleşmenin geçerli olduğu topraklarına;

- a) gemisine gitmek veya başka bir gemiye aktarılmak için,
- b) çalıştığı gemiye ulaşmak için veya ülkesine dönüş için transit geçiş maksadıyla, veya
- c) ilgili üyenin onaylayacağı herhangi bir başka amaçla girişine izin verir.

3- Önceki fıkrada sayılan nedenlerden biriyle topraklarına girişe izin vermeden önce bütün üyeler, denizci, armatör veya ilgili görevli yahut ilgili konsolos tarafından denizcinin niyeti hakkında ve niyetini gerçekleştirebileceği gerekçesiyle yazılmış yazılı bir kanıt da dahil olmak üzere tatminkar bir delili isteyebilir. Üye, denizcinin bulunma süresini bulunmanın amacı bakımından makul olarak değerlendirilebilecek bir süreyle sınırlayabilir.

4- Bu maddede belirtilenlerin hiçbiri bir üyenin herhangi bir kişinin topraklarına girişini veya topraklarında bulunmasını engelleme hakkını kısıtlayacak şekilde yorumlanamaz.

Madde 7

Bu sözleşme'nin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderilir ve onun tarafından tescil edilir.

Madde 8

1. Bu Sözleşme, sadece onama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edilen Uluslararası Çalışma Örgütü üyesi ülkeler için bağlayıcıdır.
2. Bu sözleşme, iki üyenin onay belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.
3. Bu sözleşme, daha sonra, onu onaylayan her üye için, onay belgesinin tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 9

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık süre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne göndereceği ve Genel Müdürlüğün tescil edeceği bir belge ile feshedebilecektir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra hüküm ifade edecektir.
2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmeyen her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilir.

Madde 10

1- Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslar arası Çalışma Örgütü'nün bütün üyelerine duyurur.

2- Genel Müdür, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 11

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 12

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü zaman bu Sözleşmenin, uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve konferansın gündemine sözleşmenin tamamen veya kısmen tadili konusunun konulup konulmaması hususunu inceler.

Madde 13

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde;

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 9 uncu madde dikkate alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2. İş bu Sözleşme, Sözleşmeyi onaylayan fakat tadil edici sözleşmeyi onaylamayan üyeler için, mevcut şekil ve kapsamı ile yürürlükte kalacaktır.

Madde 14

Bu Sözleşme'nin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi de eşit derecede geçerlidir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Milletlerarası Sözleşmeler

Liman İşlerinde Sağlık ve Güvenliğe İlişkin 152 Sayılı Sözleşme'nin Onaylanması Hakkında Karar Karar Sayısı: 2003/6388

Bakanlar Kurulundan:

16/07/2003 tarihli ve 4946 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Liman İşlerinde Sağlık ve Güvenliğe İlişkin 152 Sayılı Sözleşme'nin onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 23/09/2003 tarihli ve DHGY/332959 sayılı yazısı üzerine, 31/05/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'na 30/10/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

Liman İşlerinde Sağlık ve Güvenliğe İlişkin 152 Sayılı Sözleşme

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu'nun daveti üzerine, 6 Haziran 1979 tarihinde Cenevre'de yaptığı Altmışbeşinci oturumunda;

1929 yılına ait Yüklerin İşaretlenmesi (Gemiyle Nakledilen Paketler) Sözleşmesi, 1963 yılına ait Makinaların Gözetimi Sözleşmesi ve 1977 yılına ait Çalışma Ortamı (Hava Kirliliği, Gürültü ve Titreşim) Sözleşmesi olmak üzere, çalışma hayatına ilişkin mevcut Uluslararası Sözleşme ve Tavsiye Kararlarında yer alan şartları dikkate alarak, oturum gündeminin dördüncü maddesinde yer alan, 1932 yılına ait 32 sayılı Kazaların Önlenmesi (Liman işçileri) Sözleşmesi (Revize) üzerinde değişiklikler yapılmasına ilişkin bazı önerilerin kabulüne karar vererek;

Bu önerilerin bir uluslararası sözleşme şeklini alması gerektiğine hükmederek,

İş Sağlığı ve Güvenliği (Liman İşleri) Sözleşmesi, 1979 olarak adlandırılacak olan aşağıdaki sözleşmeyi Bindokuzyüz yetmiş dokuz yılı Haziran ayının yirmibeşinci gününde kabul etmiştir.

BÖLÜM I

KAPSAM VE TANIMLAR

Madde 1

Bu sözleşmenin uygulanmasında "Liman İşleri" terimi, bir geminin yüklenmesi veya boşaltılması işinin tamamını veya bir kısmını ve bununla ilgili arızı herhangi bir işi kapsar; bu işlerin tanımı ulusal mevzuat veya tatbikatçı tarafından yapılacaktır. İlgili işçi ve işveren kuruluşlarına, bu tanımın yapılmasında veya tadil edilmesinde danışılacak veya buna başka bir şekilde katılacaktır.

Madde 2

1. Üye Ülkeler,

a) Güvenli çalışma şartlarının sağlanması ve

b) İlgili İşveren ve işçi kuruluşlarına danıştıktan sonra, yetkili makamın istisna ve muafiyet tanınmasının her durumda makul olacağına kanaat getirmesi şartıyla, trafiğin gayri muntazam olduğu ve küçük gemilere hasredildiği yerlerdeki liman işleri veya balıkçı tekneleri veya onların belli kategorileri ile ilgili liman işleri bakımından bu sözleşme hükümlerine istisna ve muafiyetler getirebilirler.

2. Yetkili makam ilgili işçi ve işveren kuruluşlarına danıştıktan sonra, değişikliklerin eşdeğer faydayı sağlayacağına ve temin edilen topyekün korunmanın bu sözleşme hükümlerinin tam uygulanmasından doğan korunmadan daha az olmadığına kanaat getirirse, bu Sözleşmenin III. Bölümünün ayrıntılı hükümleri tadil edilebilir.

3. Bu Maddenin 1 inci bendi uyarınca tanınan istisna ve muafiyetler ve 2 nci bendi uyarınca yapılan önemli değişiklikler bunların sebepleri ile birlikte, Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasası'nın 22 nci maddesine göre verilen sözleşmenin uygulanması hakkındaki raporlarda belirtilecektir.

Madde 3

Bu sözleşmenin uygulanmasında;

(a) "işçi" terimi liman işlerinde çalışan herhangi bir kişiyi,

(b) "işinin ehli kişi" özel görev veya görevlerin ifası için gerekli bilgi ve tecrübeye sahip ve yetkili makamca muteber kabul edilen bir kişiyi,

(c) "sorumlu kişi" terimi, özel bir görev veya görevlerin ifasında sorumlu olmak üzere, duruma göre işveren gemi kaptanı veya donanımın sahibi tarafından tayin olunan ve görev veya görevlerin gereği gibi ifası için gerekli yetki ve yeterli bilgi ve tecrübeye sahip bir kimseyi,

(d) "yetkili kişi" terimi, işveren, gemi kaptanı veya sorumlu kişi tarafından özel bir işle veya işleri üstlenmek üzere yetkilendirilen ve gerekli teknik bilgi ve tecrübeye sahip bir kimseyi,

(e) "kaldırma aygıtı" terimi yükleri kaldırmak, indirmek, asılı ya da kaldırılmış haldeyken bir yerden diğerine taşımak için gemide veya kıyıda kullanılan, kıyıda elektrikli çalışan rampalar dahil olmak üzere, sabit veya seyyar bütün yükleme-boşaltma aygıtlarını,

(f) "serbest teçhizat" terimi, yükün kaldırma aygıtına bağlanmasında kullanılan ancak, ne yük ne de aygıtın tamamını veya bir parçasını teşkil etmeyen teçhizatı,

(g) "Giriş" terimi çıkışı da,

(h) "Gemi" terimi, savaş gemileri hariç olmak üzere her türlü gemi, tekne, mavnalı, layter ve hoverkraft'ı

kapsar.

BÖLÜM II

GENEL HÜKÜMLER

Madde 4

1. Ulusal yasa veya yönetmelikler,

a) Güvenilir ve sağlığa tehlike arz etmeyen işyeri, teçhizat ve çalışma metotlarını sağlamak ve idame ettirmek,

b) İşyerlerine güvenli giriş-çıkış sağlamak ve idame ettirmek,

c) İşçilerin, işlerinden veya işlerin icrasından doğan kaza ve yaralanma risklerine karşı korunmasını garanti etmek için gerekli gözetim ve denetimi sağlamak,

d) Kaza ve yaralanma risklerine karşı korunma başka şekilde sağlanamadığından makul olarak ihtiyaç duyulan her türlü şahsi koruyucu teçhizat ve koruyucu elbise ve her türlü can kurtarma aletlerini işçilere vermek;

e) Uygun ve yeterli ilk yardım ve kurtarma imkanlarını sağlamak ve idame ettirmek,

f) Ortaya çıkabilecek herhangi bir fevkalade hal ile başa çıkmak için uygun usuller geliştirmek ve tesis etmek;

amaçlarıyla, liman işleriyle ilgili olarak bu sözleşmenin III üncü bölümüne uygun önlemler alınmasını öngörecektir.

2. Bu sözleşmenin gereği olarak alınacak önlemler:

a) Liman yapıları ve liman işlerinin yürütüldüğü diğer yerlerin inşaatı, donanımı ve bakımı ile ilgili genel ihtiyaçlar,

b) Yangın ve infilakın önlenmesi ve bunlardan korunması,

c) Gemilere, ambarlara, iskelelere, teçhizat ve kaldırma aygıtlarına emniyetli giriş-çıkış,

d) İşçilerin nakliyesi,

e) Ambar kapaklarının açılıp kapanması, ambar ağızlarının korunması, ambarlarda çalışma,

f) Kaldırma ve diğer yükleme-boşaltma aygıtlarının inşaa bakım ve kullanılması,

g) İskelelerin inşası, bakım ve kullanımı,

h) Gemi donanımının (arma) ve maçunalarının kullanımı,

i) Kaldırma aygıtları, zincir ve halatları da dahil serbest teçhizat ile yükün kendi üzerinde bulunan izbiro (saban) ve diğer kaldırma gereçlerinin denenmesi uygun bir şekilde muayenesi, teftişi ve belgelenmesi,

j) Farklı türden yüklerin, yükleme ve boşaltılması;

k) Malların depolanması ve istiflenmesi,

l) Çalışma ortamındaki tehlikeli maddeler ve diğer tehlikeler;

m) Şahsi koruyucu teçhizat ve koruyucu elbise;

n) Temizlik ve yıkanma yerleri ile konfor imkanları,

o) Tıbbi gözetim ve denetim,

p) İlk yardım ve kurtarma tesisleri;

q) Güvenlik ve sağlık organizasyonu,

r) İşçilerin eğitimi,

s) Meslek hastalığı ve kazalarının bildirim ve tahkiki,

3. Bu maddenin 1 inci paragrafı gereği alınan önlemlerin uygulanması, etkili makam tarafından kabul edilmiş teknik standartlar veya meslek kuralları veya ulusal tatbikat ve koşullara uygun diğer müsait metotlarla ağılanacak ve desteklenecektir.

Madde 5

1. Ulusal yasa veya yönetmelikler, duruma göre işveren, gemi sahipleri, kaptan veya diğer kimselerden, uygun kişileri, bu sözleşmenin 4 üncü maddesinin 1 inci bendinde öngörülen önlemlere uyulması hususunda işbirliği yapma ödevini üstlenirler. Uygun koşullarda, yetkili makam bu işbirliği için genel usulleri belirleyecektir.

2. İki veya daha fazla sayıda işverenin aynı zamanda aynı işyerinde faaliyette bulundukları hallerde söz konusu işverenler, her birinin çalıştırdığı işçilerin sağlık ve güvenliğine karşı olan sorumluluklarına hâle getirmeksizin, öngörülen önlemlere uyulması hususunda işbirliği yapma ödevini üstlenirler. Uygun koşullarda, yetkili makam bu işbirliği için genel usulleri belirleyecektir.

Madde 6

1. İşçilerin;

a) Kendilerinin veya diğerlerinin korunması için sağlanan güvenlik gereçleri ve aygıtlarını kötüye kullanmamalarını veya bunların işleyişine gereksiz yere müdahale etmemelerini şart koşan,

b) Kendi güvenlikleri veya işteki eylem ve ihmallerinden etkilenebilecek diğer kimselerin güvenlikleri için itina göstermelerini gerektiren,

c) Düzeltici önlemlerin alınması amacıyla tehlike arzettiğine inandıkları ve kendilerinin düzeltmediği her türlü durumu en yakın üstlerine derhal bildirmelerini öngören, önlemler alınacaktır.

2. İşçiler işyerinde, çalışma metot ve teçhizatı üzerindeki kontrolleri ölçüsünde güvenli çalışmayı sağlamaya katılma ve çalışma usullerinin güvenliğe etkileri hakkında görüş bildirme hakkına sahip olacaklardır. Bu sözleşmenin 37 nci maddesine uygun olarak sağlık ve güvenlik komitelerinin tesis edilmiş olması halinde, ulusal yasalar veya uygulamaya uygun olduğu ölçüde bu hak, bu komiteler aracılığı ile kullanılacaktır.

Madde 7

1. Bu sözleşme hükümlerini, ulusal yasa veya yönetmelikler veya ulusal uygulama ve koşullarla çelişmeyen diğer uygun yöntemler yoluyla yürürlüğü koyarken, yetkili makam, ilgili işçi ve işveren kuruluşları ile danışma halinde hareket edecektir.

2. Bu sözleşmenin 4 üncü maddesinin 1 inci bendinde değinilen önlemlerin uygulanmasında işçi ve işverenler veya onların temsilcileri arasında yakın bir işbirliğini öngören hükümler getirilecektir.

BÖLÜM III**TEKNİK TEDBİRLER****Madde 8**

Bir işyerinin emniyetsiz hale gelmesi veya sağlığa tehlike arzemesi durumlarında, işyerinin tekrar güvenli hale getirilmesine kadar işçileri korumak için (etrafı çevirme, işaretleme, gerektiğinde işin durdurulması da dahil olmak üzere diğer uygun yollar kullanılarak) etkili önlemler alınacaktır.

Madde 9

1. Liman işlerinin görüldüğü her yer ve bunların giriş ve çıkışları uygun ve yeterli bir şekilde aydınlatılacaktır.

2. Kaldırma aygıtları, araç ve şahısların hareketine tehlike arzemesi muhtemel olan engeller, uygulamadaki nedenlerle kaldırılamazsa, uygun ve gözle görülebilir şekilde işaretlenecek ve gerektiğinde yeterli bir şekilde aydınlatılacaktır.

Madde 10

1. Taşıt trafiği veya mal veya malzemenin yığılması için kullanılan bütün yüzeyler maksada uygun olacak ve bu durumları layıkıyla idame ettirilecektir.

2. Mal ve malzemeler istiflenip yığılıyor ve bu istif ve yığınlardan tekrar aktarılıyorsa söz konusu çalışma, malların ve malzemelerin kendi nitelikleri ile ambalaj özellikleri göz önünde tutularak güvenilir ve düzenli bir şekilde yapılacaktır.

Madde 11

1. Araçların ve yükleme boşaltma aygıtlarının güvenli kullanılmasına imkan verecek genişlikte giriş ve çıkış için geçitler bırakılacaktır.

2. Gerekli ve mümkün olan hallerde yayaların giriş ve çıkışları için ayrı geçitler bırakılacak, bunlar yeterli genişlikte olacak ve mümkün olduğu ölçüde araçların kullandığı geçitlerden ayrı tutulacaktır.

Madde 12

Liman işlerinin görüldüğü yerlerde yangın söndürmek için uygun ve yeterli imkanlar sağlanacak ve kullanılmak üzere hazır bulundurulacaktır.

Madde 13

1. Makinelerin tehlikeli parçaları, işe yarar bir şekilde mahfazalı oldukları haldeki gibi emniyetli bir durum veya yapıda değil iseler, etkin bir şekilde mahfazalı olacaklardır.

2. Acil bir durumda her türlü makineyi işleten gücün derhal kesilmesi için etkin önlemler alınacaktır.

3. Makinelerde herhangi bir kimseyi tehlikeye sokacak herhangi bir tamir bakım veya temizleme işinin yapılmasının zorunlu olduğu hallerde, sorumlu bir şahsın denemek veya makine durmuş iken yapılması mümkün olmayan bir ayarlama maksadıyla makineyi çalıştırabilmesi şartıyla işin başlamasından önce makine durdurulacak ve tamir bakım işi tamamlanıncaya kadar makinelerin yeniden çalıştırılmamasını sağlayacak yeterli önlemler alınacaktır.

4. Yalnızca yetkili kişilerin

(a) Yapılmakta olan iş için gerekli olduğunda mahfazayı çıkarmasına

(b) Bir güvenlik gerecini, temizlemek, ayarlamak veya onarmak maksadıyla çalışmaz hale getirmesine veya çıkarmasına izin verilecektir.

5. Herhangi bir mahfazanın çıkarılması halinde yeterli önlemler alınacak ve mümkün olur olmaz mahfazanın yerine takılacaktır.

6. Herhangi bir güvenlik gereci çıkarılır veya çalışmaz hale getirilirse, gereç mümkün olur olmaz yerine konulacak veya çalışır hale getirilecek ve bu yapılmıyaya kadar da ilgili teçhizatın kullanılmamasını veya kazaen çalıştırılmaması garanti altına almak için önlemler alınacaktır.

7. Bu maddenin uygulanmasında "makine" terimi her türlü kaldırma aygıtı, mekanize ambar kapağı veya güçle çalışan teçhizatı ifade eder.

Madde 14

Bütün elektrikli teçhizat ve tesisat tehlikeyi önleyecek tarzda yapılacak, takılacak, işletilecek ve idame ettirilecek ve yetkili makam tarafından kabul edilmiş bulunan standartlara uyulacaktır.

Madde 15

Bir gemi, rıhtım veya başka bir gemiye yanaşık olarak yüklenir veya boşaltılırken, bu gemiye uygun olarak kurulmuş ve tutturulmuş giriş-çıkış imkanı sağlanacak ve her zaman kullanıma hazır bulundurulacaktır.

Madde 16

1. Gemi veya başka yerlere ve buralardan işçilerin deniz yoluyla taşınması zorunlu olduğunda işçilerin güvenlik içinde binme, taşınma ve inmelerini garanti etmek için yeterli önlemler alınacaktır; kullanılan teknelerin bu maksada uymaları gereken koşullar tespit edilecektir.

2. İşçilerin bir işyerine veya buradan kara yoluyla nakledilmeleri zorunlu olduğunda işveren tarafından sağlanan ulaşım vasıtaları güvenli olacaktır.

Madde 17

1. Geminin ambar veya yük güvertesine giriş,

(a) sabit merdiven veya bu mümkün olmadığında uygun boyutlarda dayanıklı ve uygun yapıda, sabit el merdiveni veya basamaklı direk ya da oyma basamakla,

(b) yetkili makamın kabul ettiği diğer araçlarla, olacaktır.

2. Mümkün olduğu ölçüde bu maddede belirtilen giriş araçları ambar açıklıklarından ayrı olacaktır.

3. İşçiler, bu maddede belirtilenler dışında, ambar ve yük güvertesine giriş araçlarını kullanmayacaklar veya kullanmaya mecbur edilmeyeceklerdir.

Madde 18

1. Kullanılacağı iş için sağlam yapıda ve yeter dayanıklılıkta ve gereği gibi bakım görmemiş hiçbir ambar kapağı ve kemere kullanılmayacaktır.

2. Bir kaldırma aygıtı yardımıyla açılıp kapatılan ambar kapakları, sapan veya diğer kaldırma teçhizatınca bağlanması için kolayca ulaşılabilen ve uygun parçalarla donatılacaktır.

3. Ambar kapakları ve kemere her yere uyacak türden değil ise, ait oldukları ambar ağızları ve kemere yerlerini gösterecek şekilde belirgin bir biçimde işaretlenir.

4. Yalnızca yetkili kişinin (mümkün olan hallerde gemi mürettebatından birinin) güçle çalışan ambar kapaklarını açıp kapamasına izin verilecektir; kapakların hareketinden herhangi bir kişinin yaralanması muhtemel iken ambar kapakları açılıp kapanmayacaktır.

5. Bu maddenin 4 üncü bendi hükümleri, gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, tekne içindeki kapılar, rampalar, geri toplanır güverteler ve benzeri teçhizat gibi geminin güçle çalışan teçhizatına uygulanacaktır.

Madde 19

1. İçinde ya da üzerinde işçilerin çalıştığı güvertelerde, işçiler ve araçların düşmesi muhtemel boşluklar yeterince muhafaza altına alınacaktır.

2. Yeterli yükseklik ve dayanıklılıkta mezarna ile teçhiz edilmemiş ambar ağızları, işe verilen kısa fasıllar hariç kullanılmadığında kapatılacak ve korkuluğu konacaktır; ve sorumlu bir kişi bu önlemlerin yerine getirilmesini sağlamakla görevlendirilecektir.

Madde 20

1. Ambardaki güç makineleri çalışırken veya güçle çalışan aygıtlar yardımıyla yükleme veya boşaltma faaliyetleri yürürken bu ambarda veya yük güvertesinde bulunması gereken işçilerin güvenliğini garanti etmek için bütün zaruri önlemler alınacaktır.

2. Ambar ağızı altındaki ambarda çalışmakta iken ambar kapakları ve kemere çıkarılmayacak veya değiştirilmeyecektir. Yükleme veya boşaltma yapılmadan önce yerine sağlam olarak bağlanmamış her ambar kapağı veya kemere çıkarılacaktır.

3. İçten patlamalı motorlar veya diğer kaynaklardan çıkan gazların sağlık açısından yarattığı tehlikeyi önlemek üzere ambar veya yük güvertesinde temiz hava sirkülasyonu vasıtasıyla yeterli havalandırma sağlanacaktır.

4. Kuru dökme yük, herhangi bir ambar veya güverte arasında yüklemekte veya boşaltılmakta veya bir işçinin gemideki bölme veya haznede çalışması zorunlu iken güvenilir kaçış yollarında dahil olmak üzere şahısların güvenliği için yeterli düzenlemeler yapılacaktır.

Madde 21

Bütün kaldırma aygıtı, serbest teçhizatın her parçası ve yükün mütemmim cüzünü teşkil eden kaldırma tesisatı veya sapan

(a) Kullanıldığı amaç için iyi tasarlanmış ve yapılmış yeterli dayanıklılıkta iyi tamir görmüş ve bakımı yapılmış kaldırma aygıtı ise zaruri olduğu üzere doğru kurulmuş olacak

(b) Güvenli ve gerektiği gibi kullanılacak ve bilhassa işinin ehli bir kişinin denetiminde denenmek maksadıyla kullanılması hariç güvenli çalışma kapasitesinin üstünde yüklenmemiş olacaktır.

Madde 22

1. Bütün kaldırma aygıtları ve serbest teçhizatın her parçası ilk kullanışından önce ve güvenliğini etkilemesi muhtemel olan herhangi bir parçasının önemli ölçüde tadil veya tamir edilmesinden sonra, işinin ehli bir kişi tarafından ulusal mevzuata uygun olarak denenecektir.

2. Gemi teçhizatının bir parçasını teşkil eden kaldırma aygıtları en az beş yılda defa tekrar denenecektir.

3. Kıyıda kurulmuş kaldırma aygıtları, yetkili makam tarafından öngörülecek zamanda tekrar denenecektir.

4. Kaldırma aygıtı ve serbest teçhizat parçasının bu maddeye uygun olarak yapılan her türlü denemesinin tamamlanması üzerine, aygıt veya teçhizat denemeyi

yapan kişi tarafından tamamiyle muayene edilecek ve belgelenecektir.

Madde 23

1. 22 nci maddenin gereklerine ilaveten her türlü kaldırma aygıtı ve serbest teçhizatın her parçası işinin ehli bir kişi tarafından belli aralıklarla ve tamamen muayene edilecek ve belgelenecektir. Bu muayeneler, 12 ayda bir defa gerçekleştirilecektir.

2. 22 nci maddenin 4 üncü bendi ve bu maddenin 1 inci bendinin uygulanmasında "tamamen muayene" aygıtın veya serbest teçhizat parçasının güvenli oluşu hakkında sağlam bir sonuca varabilmek için işinin ehli bir kişi tarafından gerektiğinde diğer uygun yol ve yöntemlerle desteli olarak gözle tefferruatlı incelenmesini ifade eder.

Madde 24

1. Serbest teçhizatın her parçası kullanılmadan önce kontrol edilecektir.

2. Bu maddenin birinci bendinin uygulanmasında sorumlu bir kişi tarafından gözle saptamaya yapmanın mümkün olabileceği ölçüde veya askının sürekli kullanılmaya müsait olup olmadığının gözle ayrıntılı olarak denetlenmesini ifade eder.

Madde 25

1. Kaldırma aygıtı ve serbest teçhizat parçalarının güvenli olup olmadıkları hakkında bir bakışta bilgi veren bu türden geçerliliği gerektiği gibi onaylı kayıtlar duruma göre gemide veya kıyıda tutulacaktır; bu sözleşmenin 24 üncü maddesinin 1 inci bendinde değinilen kontroller için yalnızca kontrolün kusur ortaya koyması halinde kayıt tutulması şartıyla, kayıtlar emniyetli çalışma kapasitesi ve bu sözleşmenin 22, 23 ve 24 üncü maddelerinde değinilen deneme muayene ve kontrollerin tarih ve sonuçlarını belirtecektir.

2. Kaldırma aygıtları ve serbest teçhizat parçalarının bir kaydı, Uluslararası Çalışma Bürosu tarafından tavsiye olunan model dikkate alınarak yetkili makam tarafından öngörülen şekilde tutulacaktır.

3. Kayıt; kaldırma aygıtları ve serbest teçhizat parçalarının, duruma göre, denenmesi, tamamiyle muayenesi ve kontrolü ile ilgili olarak Uluslararası Çalışma Bürosu tarafından önerilen modelleri göz önünde tutarak yetkili makam tarafından öngörülen bir formda, yetkili makam tarafından verilen ve geçerli olarak kabul edilen belgeleri veya bu belgelerin doğruluğu tasdikli örneklerini ihtiva edecektir.

Madde 26

1. Bu Sözleşmeyi onaylamış olan üyelerin, gemi teçhizatının parçasını teşkil eden kaldırma aygıtları ve serbest teçhizat parçalarının denenmesi, tamamiyle muayenesi, kontrolü ve belgelenmesi için yapılan

düzenlemelerin ve bunlarla ilgili kayıtların karşılıklı olarak tanınmasını garanti altına almak amacıyla;

(a) bu Sözleşmeyi onaylamış bulunan her bir üye ülkedeki yetkili makam, görevlendirme ya da tanımının devam etmesinin tatminkar icraata bağlı olmasını sağlayacak şartlar altında, deneme ve/veya tam muayene ve bunlarla alakalı işlerin yürütülmesi için işinin ehli kimseleri ya da ulusal ya da uluslar arası kuruluşları görevlendirecek, görevlendirmedeği takdirde bu işleri üstlenmiş olmalarını tanıyacaktır.

(b) bu Sözleşmeyi onaylamış bulunan her üye; bu fıkranın (a) bendi uyarınca görevlendirilmiş, görevlendirme yoksa tanınmış olan kişi veya kurumları kabul edecek veya tanıyacak veya bu türden bir kabul etme ya da tanıma prosedürü için karşılıklı anlaşma yoluna gidecektir. Her iki durumda da, kabul veya tanımının devam edip etmemesi, üstlenilen işlerin tatminkar bir şekilde ifa edilmesine bağlı olacaktır.

2. Eğer;

(a) yetkili makam; gerekli deneme, muayene ve kontrolün bu Sözleşme hükümlerine uygun olarak yapılmadığına deneme veya muayene belgesi veya duruma göre tasdikli kayda baktığında kanaat getirmezse veya

(b) yetkili makamın nazarında, aygıt veya teçhizatın kullanımı yeterince güvenli değilse kaldırma aygıtı, serbest teçhizat diğer yükleme-boşaltma aygıtları kullanılmayacaktır.

3. Yetkili makamın yeterli bulduğu bir teçhizat kullanıldığında, bu maddenin 2. fıkrası, geminin yükleme ve boşaltma işinde gecikmeye yol açacak şekilde işletilmeyecektir.

Madde 27

1. Sadece birtek emniyetli yük haddine sahip her kaldırma aygıtı (geminin dikme vinci hariç) ile serbest teçhizatın her parçası üzerine emniyetli yük haddi açık bir şekilde damgalanacak bu uygulanabilir değilse başka yollar kullanılarak işaretlenecektir.

2. Değişken emniyetli yük hadlerine sahip her kaldırma aygıtı (geminin dikme vinci hariç) aygıt operatörünün her kullanım modunda aygıtın emniyetli yük haddini belirleyebileceği uygun araçlarla donatılmış olacaktır.

3. Geminin her dikme vinci (döner vinç hariç);

(a) basit palanga ile,

(b) alt yük makarası ile,

(c) muhtemel bütün makara konumlarında bileşik palanga ile, kullanıldığında geçerli olan emniyetli yük haddi ile işaretlenecektir.

Madde 28

Her gemi dikmelerinin ve yardımcı teçhizatın güvenli çarmık ve halat donanımına imkan vermek için gereken arma tarz ve üslubuyla birlikte ilgili diğer bilgiyi hazır bulunduracaktır.

Madde 29

Yükü doldurma ve payandalamada kullanılan palet ve benzeri aygıtlar sağlam yapılı ve yeterince dayanıklı olacak, güvenli kullanımlarını etkileyecek gözle görülür bir kusurları olmayacaktır.

Madde 30

Yükler saplanmadıkça veya kaldırma aygıtına başka bir şekilde güvenli olarak bağlanmadıkça indirilip kaldırılmayacaktır.

Madde 31

1. Her konteyner terminali; işçilerin güvenliği uygulanabilir makuliyette sağlanmak üzere düzenlenip işletilecektir.
2. Konteyner gemilerinde; konteynerleri yerlerine rapteden ve çözen gemiadamlarının güvenliği sağlanacaktır.

Madde 32

1. Her türlü tehlikeli yük; tehlikeli maddelerin deniz yoluyla taşınmasına uygulanan ve özel olarak tehlikeli maddelerin limanlarda yüklenip boşaltılması hususuyla ilgili uluslararası kuralların gereklerine uygun olarak paketlenecek, işaretlenecek, yüklenip boşaltılacak, yığılacak ve istif edilecektir.

2. Tehlikeli maddeler; bu türden maddelerin taşınmasına dair uluslar arası kurallara uygun olarak paketlenmiş, işaretlenmiş ve etiketlenmiş değilse yüklenip boşaltılmayacaktır.

3. Tehlikeli maddelerin kap ve konteynerleri kırılmış veya tehlike arzedecek şekilde hasar görmüş ise söz konusu bölgedeki tehlikeyi ortadan kaldırmak için gerekli olanların dışındaki liman işleri durdurulacak, işçiler tehlike ortadan kaldırılıncaya kadar güvenli bir yere sevk edilecektir.

4. İşçilerin zehirli ve zararlı madde ve ajanlara maruz kalmalarını veya oksijensiz ya da parlayıcı hacimlerde bulunmalarını önleyecek yeterli önlemler alınacaktır.

5. İşçilerin; zehirli veya zararlı madde bulunması beklenen ya da oksijen yetersizliği olması mümkün kapalı mekanlara girmeleri gerektiğinde, kazaların önlenmesi için veya sağlığa zararlı bir durumun ortaya çıkmasını engellemek üzere yeterli tedbir alınacaktır.

Madde 33

İşçileri işyerindeki aşırı gürültünün zararlı etkilerinden korumak için gerekli önlemler alınacaktır.

Madde 34

1. Kaza riski veya sağlığa zararlı durumlara karşı yeterli korunmanın diğer imkanlarla sağlanamıyor olması halinde işçilere, işlerini icra ederken, makul ölçüler içinde, gerekli kişisel koruyucu teçhizat ve elbise verilecek ve işçilerin bunları kullanmaları zorunlu tutulacaktır.

2. İşçiler, kişisel koruyucu teçhizat ve elbiseleri koruyup, saklamaktan sorumlu tutulacaktır.

3. Kişisel koruyucu teçhizat ve elbisenin gereği gibi bakımı işveren tarafından yapılacaktır.

Madde 35

Kaza vukuunda, tehlikeyi artırmaksızın mümkün olan ölçüde, tehlike altındaki işçilerin kurtarılması, ilk yardımın yapılması ve yaralıların nakli için eğitilmiş personel de dahil olmak üzere yeterli imkanlar hazır bulundurulacaktır.

Madde 36

1. Her üye, ulusal yasa veya yönetmeliklerle veya ulusal uygulama ve koşullarla tutarlı diğer uygun metotlar kullanarak ve işçi ve işverenlerin ilgili örgütlerine danıştıktan sonra;

(a) işte mevcut risklerden hangileri için başlangıçta veya periyodik sağlık muayenesi ya da her ikisinin de gerekli olacağını,

(b) risklerin nitelik ve derecesini ve özel koşulları göz önünde bulundurarak periyodik muayeneler arasındaki süreyi,

(c) meslekle ilgili özel tehlikelere maruz kalmış işçiler için gerek görülen özel soruşturmaların kapsamını,

(d) işçilere verilecek mesleki sağlık hizmeti için alınması gereken uygun önlemleri tayin edecekler.

2. Bu maddenin 1. fıkrası gereği olarak yapılan bütün sağlık muayenesi ve tetkikler işçiler için ücretsiz olacaktır.

3. Sağlık muayenesi ve tetkikine ait kayıtlar gizli tutulacaktır.

Madde 37

1. Önemli sayıda işçi bulunan her limanda işçi ve işveren temsilcilerini de içine alan Güvenlik ve Sağlık Komiteleri kurulacaktır. Bu komiteler gerektiğinde diğer limanlarda da kurulacaktır.

2. Bu komitelerin oluşturulması, terkihi ve görevleri yerel koşulların gerektirdikleri dikkate alınarak, işçi ve işverenlerin ilgili örgütlerine danışıldıktan sonra ulusal mevzuat ya da ulusal uygulama ve şartlarla tutarlılık içinde diğer vasıtalarla tespit edilecektir.

Madde 38

1. Çalıştığı işle ilgili olası tehlikeler ve alınacak başlıca önlemler hakkında yeterli eğitim veya ders verilmeyen hiçbir işçi liman işlerinde çalıştırılmayacaktır.

2. Bir kaldırma aygıtı ya da yükleme-boşaltma aygıtı yalnızca en az 18 yaşında olan, yeterli kabiliyet ve beceriye sahip bir kimse ya da layıkıyla denetim ve gözetim altında eğitimden geçmekte olan bir kimse tarafından kullanılacaktır.

Madde 39

İş kazaları ve hastalıklarının önlenmesi çalışmalarına yardımcı olmak üzere bunların yetkili makamlara bildirilmesi ve gerekiyorsa soruşturulmasını sağlamak için gerekli önlemler alınacaktır.

Madde 40

Limanlarda çalışılan mekanlara makul mesafede, layıkıyla idame ettirilen, ulusal mevzuat ve uygulamaya uygun olarak kafi miktarda, yeterli düzeyde ve elverişli yıkanma ve temizlik tesisleri sağlanacaktır.

BÖLÜM IV**UYGULAMA****Madde 41**

Bu Sözleşmeyi onaylamış olan her üye

a) Liman işi ile ilgili şahıs ve kuruluşların iş güvenliği ve sağlığı bakımından görevlerini belirleyecek.

b) Bu sözleşme hükümlerinin uygulanması için, uygun cezaların öngörülmesi dahil olmak üzere, gerekli önlemleri alacaktır.

c) Bu sözleşme gereği olarak alınacak önlemlerin uygulanmasını gözetmek için uygun teftiş hizmetlerini sağlayacak veya uygun teftişin yerine getirildiğine kanaat getirecektir.

Madde 42

1- Ulusal yasa veya yönetmelikler

a) bir geminin inşaa ve donatımı;

b) kıyıda kurulmuş kaldırma aygıtı veya diğer yükleme-boşaltma aygıtının yapım ve donatımı;

c) Herhangi bir serbest teçhizat parçasının yapımı bakımından bu sözleşme hükümlerinin uygulanmasında geçerli olacak zaman sürelerini tayin edecektir.

2- Bu maddenin 1 inci bendine göre tayin olunacak zaman süreleri, sözleşmenin onaylanmasından itibaren dört yılı aşmayacaktır.

BÖLÜM V**NIHAİ HÜKÜMLER****Madde 43**

Bu sözleşme, 1932 tarihli Kazalara Karşı Korunma (Liman İşçileri) sözleşmesi (Revize) ve 1929 tarihli Kazalara Karşı Korunma (Liman İşçileri) sözleşmesinin tekrar gözden geçirilmesidir.

Madde 44

Bu sözleşmenin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir ve onun tarafından tescil edilir.

Madde 45

1. Bu Sözleşme, sadece onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilen Uluslararası Çalışma Örgütü üyesi ülkeler için bağlayıcıdır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu Sözleşme, daha sonra, onu onaylayan her üye için, onay belgesinin tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 46

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve Genel Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilecektir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra hüküm ifade edecektir.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmeyen her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilir.

Madde 47

1- Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslararası Çalışma Örgütünün bütün üyelerine duyurur.

2- Genel Müdür, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 48

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tüm bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 49

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü zaman bu Sözleşmenin, uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve konferansın gündemine sözleşmenin tamamen veya kısmen tadili konusunun konulup konulmaması hususunu inceler.

Madde 50

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde;

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 46 ncı madde dikkate alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2. İş bu Sözleşme, Sözleşmeyi onaylayan fakat tadil edici sözleşmeyi onaylamayan üyeler için, mevcut şekil ve kapsamı ile yürürlükte kalacaktır.

Madde 51

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi de eşit derecede geçerlidir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 16 Aralık 2003 - Sayı: 25318

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ**Yönetmelikler**

İşyeri Sağlık Birimleri ve İşyeri Hekimlerinin Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:**BİRİNCİ BÖLÜM****Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar****Amaç**

Madde 1 - Bu Yönetmelik işyeri sağlık birimlerinin kuruluşu, yapılanması, çalışma usul ve esasları ile işyeri hekimlerinin nitelikleri, sayısı, işe alınmaları, görev, yetki ve sorumlulukları, eğitimleri ve çalışma şartları ile ilgili usul ve esasları belirler.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik hükümleri 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında yer alan ve devamlı olarak en az elli işçi çalıştıran işyerlerinde uygulanır.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 10/06/2003 tarihli ve 25134 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 81 inci maddesine dayanılarak çıkarılmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

Genel Müdürlük: İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünü,

SSK: Sosyal Sigortalar Kurumunu,

İş Sağlığı Hizmetleri: Çalışanların sağlık gözetimi, öncelikle koruyucu hekimlik hizmetleri, sağlığın geliştirilmesi, ilk yardım, acil tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerini,

Sağlık Birimi: İşyerinde iş sağlığı hizmetlerini yürütmek için gerekli donanım ve personele haiz birimi,

Ortak Sağlık Birimi: Birden fazla işyerine hizmet vermek üzere kurulan sağlık birimini,

İşyeri hekimi: Bakanlıkça sertifikalandırılmış hekimi,

İşyeri hemşiresi/sağlık memuru: Bakanlıkça sertifikalandırılmış hemşire veya sağlık memurunu,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

İşverenlerin yükümlülükleri

Madde 5 - İşverenler, elli ve daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde bir sağlık birimi kurmak zorundadırlar.

İşverenler, işyerlerinde sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamının tesis edilmesi, sağlık ve güvenlik risklerinin önlenmesi ve koruyucu hizmetlerin yürütülmesi için gerekli tedbirlerin belirlenmesi, bu tedbirlerin uygulanması ve uygulamaların izlenmesi işlerini yürütmek üzere; işyerinin risk grubuna ve işçi sayısına göre bir veya daha fazla işyeri hekimi görevlendirmek ve bu görevlerin yapılması için gerekli yer, donanım ve personeli temin etmekle yükümlüdürler.

İşverenler, işyerinde görev yapan işyeri hekiminin adı, soyadı, adresi, çalışma saatleri ile yetki ve sorumlulukları konusunda çalışanları bilgilendirmekle yükümlüdürler.

İşverenler, işyeri hekiminin görevini etkili bir şekilde yürütebilmesi amacıyla gerekli planlama ve düzenlemeler yapmasına ve mesleği ile ilgili gelişmeleri izlemesine imkan sağlar.

İşyeri sağlık hizmetlerinin yürütümünden işveren sorumludur.

Çalışanların hak ve yükümlülükleri

Madde 6 - Çalışanlar ve temsilcileri, sağlıklı bir çalışma ortamının oluşması için bu konuda hazırlanan talimat ve prosedürlere uymak, işyeri sağlık biriminin çalışmalarına destek sağlamak, sağlık muayeneleri, bilgilendirme ve eğitim programlarına katılmak ve gerektiğinde işbirliği yapmakla yükümlüdürler.

Çalışanlar ve temsilcileri, işyerinde sağlık gözetiminin yerine getirilmesine ilişkin organizasyonlarda karar verme sürecinde yer alırlar.

Çalışanlar ve temsilcileri, sağlık gözetiminde yürütülecek hizmetlerin amaç ve yöntemleri hususunda önceden haberdar edilirler. Sağlık gözetimi sonucunda elde edilen verilerin kullanılması ile ilgili bilgilendirilirler.

Çalışanlar, sağlık muayenelerinin sonuçlarıyla ilgili olarak hatalı veya hataya yol açabilecek bilgiye itiraz hakkına sahip olup, bu işlemi nasıl yapacakları konusunda işveren tarafından bilgilendirilirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İşyeri Sağlık Biriminin Yapısı, Çalışma Usul ve Esasları

Sağlık birimi

Madde 7 - Sağlık biriminde; en az bir işyeri hekimi ile birlikte en az bir işyeri hemşiresi veya sağlık memuru görevlendirilmesi zorunludur.

Sağlık birimi, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yürütülebilmesine ve çalışacak personel sayısına yetecek büyüklükte, kolay ulaşılabilir, tercihen tek katlı bir binada veya kurulacağı binanın giriş katında olmalıdır. Sağlık birimi; en az bir muayene odası, bir müdahale odası, bir yardımcı sağlık personeli odası ile bekleme odasından oluşur. Sağlık biriminde yeterli aydınlatma, havalandırma, ısıtma, soğuk ve sıcak su tesisatı bulunmalı, sağlık biriminin tabanı kolay temizlenebilen ve yıkanabilen nitelikte olmalıdır. Sağlık birimi Ek-1'de belirtilen araç ve gereçler ile donatılır.

Nitelikleri dolayısıyla devamlı çalışma yapılan işyerlerinde sağlık birimleri çalışma süresince açık bulundurulur ve en az bir işyeri hemşiresi veya sağlık memuru görevlendirilir. Normal çalışma süresi dışında kalan vardiya çalışmalarında bu personelin sağlanmadığı hallerde, sağlık biriminde ilkyardım kursu görmüş en az bir eleman görevlendirilir.

Yıllık çalışma planı

Madde 8 - Sağlık birimi, işyerinde yürütülecek sağlık hizmetleri ile ilgili olarak yıllık çalışma planı hazırlayarak işverenin onayına sunar. Onaylanan plan işyerinde ilan edilir. Ayrıca, bu plan çalışanların temsilcilerine ve varsa iş sağlığı ve güvenliği kuruluna gönderilir.

Yıllık değerlendirme raporu

Madde 9 - Sağlık birimi, işyerinde yürütülen sağlık hizmetleri ile ilgili olarak yapılacak denetimlerde incelenmek üzere her yıl Ek-2'deki örneğe uygun yıllık değerlendirme raporu hazırlar ve bir nüshasını Genel Müdürlüğe gönderir.

Gizlilik ilkesi

Madde 10 - Sağlık birimi personeli, işyerine ve çalışanlara ait tıbbi, teknik ve idari bilgilerle ilgili olarak gizlilik ilkesine uymak zorundadır.

İşbirliği

Madde 11 - Sağlık birimi, işyerindeki ilgili diğer bölümlerle, varsa iş sağlığı ve güvenliği kurulu ile iş güvenliği uzmanı ve çalışanların temsilcileriyle işbirliği içinde çalışır.

Sağlık birimi, Bakanlığın iş sağlığı ve güvenliği alanında faaliyet gösteren birimleri ve diğer ilgili kuruluşlarla yakın işbirliği içinde çalışır.

Ulusal düzeydeki organizasyonlar kapsamında; sağlığın korunması ve geliştirilmesi kampanyalarında yer alır, iş sağlığı programları çerçevesinde ilgili otoriteler ile işbirliği yapar.

Büyük kazalar ve doğal afetlere karşı acil eylem planı hazırlanması ve uygulanmasında ilgili diğer birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

İlkyardım ve acil tedavi

Madde 12 - Sağlık birimi, çalışanlara acil müdahale gerektiren durumlarda veya kazalanma durumlarında ilk yardım ve acil tedaviyi organize eder, yürütür ve diğer sağlık kuruluşlarıyla işbirliği yapar.

Bilgilendirme ve eğitim

Madde 13 - Sağlık birimi; işverene, çalışanlara veya çalışanların temsilcilerine ve iş sağlığı ve güvenliği kuruluna, iş sağlığı ile ilgili konularda eğitim ve danışmanlık hizmeti verir.

Sağlık birimi, yürütülecek her türlü sağlık gözetimi faaliyetleri ile ilgili olarak çalışanları bilgilendirmek ve rızasını almak zorundadır.

Kayıt ve istatistik

Madde 14 - Çalışma ortamı ve çalışanların sağlık gözetimine ait bütün bilgiler kayıt altına alınır ve belgeler muhafaza edilir.

Çalışanların sağlık bilgileri, yaptığı işler ve çalıştığı ortamdaki maruziyet bilgileri ile bu maruziyetlerin değerlendirme sonuçları kişisel sağlık dosyalarında saklanır.

Sağlık birimi, çalışanların kişisel sağlık dosyalarını işten ayrılma tarihinden itibaren 10 yıl boyunca saklamak zorundadır. Yükümlülük süresi bu süreyi aşan meslek hastalığı riski bulunan işyerlerinde, belirlenen risklerle ilgili evrakların saklanması yükümlülük süresine kadar uzar. Çalışanın işyerinden ayrılarak başka bir işyerinde çalışmaya başlaması halinde, yeni işveren çalışanın kişisel sağlık dosyasını ister. Eski işveren, kişisel sağlık dosyasının onaylı bir örneğini gönderir.

Çalışanın işe girişinde ve iş değişikliğinde, işe uyumunun belirlenmesi amacıyla yapılan sağlık muayenesi sonucunda oluşturulan raporda; çalıştırılacağı işler ve çalışma koşulları belirtilir, rapor sonucu işveren ve çalışana yazılı olarak bildirilir.

Sağlık birimince, iş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili kayıt ve takip işlemlerinde Ek-3 ve Ek-4'de belirtilen örnek formlar kullanılır. İşyerinde meydana gelen bütün kazalar ve meslek hastalıkları kaydedilir. Kaza ve meslek hastalıklarının kayıtları değerlendirilerek kaynakları belirlenir ve bunlara yönelik önlemler geliştirilir.

Tedavi hizmetleri

Madde 15 - Sağlık biriminde iş sağlığı hizmetleri dışında kalan birinci basamak tedavi hizmetleri ile ilgili usul ve esaslar, SSK ile işveren arasında yapılacak protokole göre belirlenir.

Sağlık biriminin faaliyet alanı

Madde 16 - Sağlık birimi, sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı oluşturmak üzere işyerlerinde fiziksel, kimyasal ve biyolojik risklerin belirlenmesi, ortadan kaldırılması için gerekli tedbirleri almak ve bu amaçla ölçüm, analiz ve kontrollerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür. Bu hizmetlerin yürütümünde ve iş sağlığı ve güvenliği mevzuatında öngörülen tedbirlerin uygulanmasında sağlık birimi personeli iş güvenliği uzmanı ile işbirliği ve koordinasyon içinde çalışır.

Ortak sağlık birimi

Madde 17 - İşverenler, koruyucu ve acil sağlık ve güvenlik hizmetlerini yürütmek üzere bir ortak sağlık birimi kurabilir, kurulmuş olanlara ortak olabilirler.

Ortak sağlık birimi aynı işkolunda faaliyet gösteren işyerlerine hizmet vermek üzere kurulabileceği gibi, küçük sanayi siteleri veya organize sanayi bölgeleri gibi aynı alanda kurulmuş bulunan ve farklı işkollarında faaliyet gösteren işyerlerine hizmet vermek üzere de kurulabilir.

Ortak sağlık biriminde çalışacak personel sayısı ve nitelikleri, hizmet verilecek işyerlerinin yer aldığı risk grupları ve çalışanların toplam sayısı dikkate alınarak bu Yönetmelikte belirtilen diğer kriterlere göre tespit edilir.

Ortak sağlık biriminin tüm giderleri hizmet alan işverenler tarafından karşılanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**İşyeri Hekiminin Nitelikleri, Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Eğitimleri, Çalışma Şartları ve Görevlendirilmeleri****İşyeri hekiminin nitelikleri**

Madde 18 - İşyeri hekimi olarak görevlendirilecek hekimlerin Bakanlıkça verilmiş işyeri hekimliği sertifikasına sahip olmaları gerekir.

Sertifikalandırma

Madde 19 - İşyeri hekimliği sertifikası;

a) İş müfettişliği yapmış veya üniversitelerden iş sağlığı bilim doktorası veya bilim uzmanlığı almış, iş ve meslek hastalıkları yan dal uzmanlığı veya işyeri hekimliği yan dal uzmanlığı almış olan hekimlere istekleri halinde,

b) Bakanlıkça düzenlenen işyeri hekimliği sertifika eğitim programlarına katılan ve eğitim sonunda düzenlenecek sınavda başarılı olan hekimlere,

Bakanlıkça verilir.

Eğitim ve sınav

Madde 20 - İşyeri hekimliği sertifika eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması, sınav komisyonunun teşekkülü ve sınavın yapılış şekli ile ilgili usul ve esaslar, İşyeri Hekimliği Eğitim Komisyonu tarafından belirlenir. Eğitimin süresi, teorik ve pratik olarak 180 saatten az olmamalıdır.

Komisyon; İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünün başkanlığında, İş Teftiş Kurulu Başkanlığından bir hekim iş müfettişi, İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi Müdürlüğünden bir hekim, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi, Sosyal Sigortalar Kurumu Sağlık İşleri Genel Müdürlüğü, Türk Tabipler Birliğinden birer üye ile Yükseköğretim Kurul Başkanlığı tarafından görevlendirilecek iş sağlığı konusunda çalışmaları olan bir öğretim üyesinden oluşur.

Komisyon her yıl Ocak ayında olağan olarak toplanır. Bakanlık gerektiğinde Komisyonu olağanüstü toplantıya çağırabilir. Toplantıların gündemi üyelere toplantı tarihinden 15 gün önce bildirilir. Komisyonun sekreteryası işleri Genel Müdürlük tarafından yürütülür.

Komisyon, kararlarını salt çoğunlukla alır. Eşitlik halinde Başkanın oyu kararı belirler. Komisyon kararı, karar defterine yazılır ve üyeler tarafından imzalanır.

Komisyon tarafından belirlenen sertifika eğitim programı ve sınavı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi (ÇASGEM) tarafından yürütülür.

İşyeri hekimleri, Bakanlıkça belirli aralıklarla yenileme eğitimlerine tabi tutulur.

İşyeri hekimlerinin hizmet süresi

Madde 21 - İşyeri hekimleri, aşağıda belirtilen sürelerde görev yaparlar.

İşyeri hekimleri, bu Yönetmelikte belirtilen görevleri eksiksiz olarak yerine getirmek için;

I inci Risk Grubunda yer alan işyerlerine; ayda en az 1 iş günü,

II inci Risk Grubunda yer alan işyerlerine; ayda en az 2 iş günü,

III üncü Risk Grubunda yer alan işyerlerine; ayda en az 3 iş günü,

IV üncü Risk Grubunda yer alan işyerlerine; ayda en az 4 iş günü,

V inci Risk Grubunda yer alan işyerlerine; ayda en az 5 iş günü,

gitmek zorundadır.

İşe giriş ve periyodik sağlık kontrolleri için çalışan başına yılda en az 30 dakika süre, yukarıda hesaplanan koruyucu hizmet süresine eklenir.

Ayrıca işyerinde tedavi hizmeti verilmesi durumunda, bu hizmet için gerekli süre yukarıda belirtilen sürelerin dışında tutulur.

İşyerlerinin, iş sağlığı ve güvenliği açısından hangi risk grubuna gireceği Sosyal Sigortalar Kurumu iş kazaları ve meslek hastalıkları istatistikleri de göz önünde bulundurularak; İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü başkanlığında, Sağlık Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı ile en çok üyeye sahip işçi sendikaları konfederasyonu, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Türk Tabipleri Birliği ile Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinden birer temsilcinin oluşturduğu bir komisyonun görüşleri doğrultusunda her yıl Şubat ayında Bakanlıkça belirlenir.

Bakanlık gerektiğinde Komisyonu toplantıya çağırabilir. Toplantıların gündemi üyelere toplantı tarihinden 15 gün önce bildirilir. Komisyonun sekreteryası İşleri Genel Müdürlük tarafından yürütülür.

Komisyon, kararlarını salt çoğunlukla alır. Eşitlik halinde Başkanın oyu kararı belirler. Komisyon kararı, karar defterine yazılır ve üyeler tarafından imzalanır.

İşyeri hekiminin görevleri

Madde 22 - İşyeri hekimi iş sağlığı hizmetleri kapsamında aşağıdaki görevleri yapmakla yükümlüdür:

a) Çalışanların işe giriş ve periyodik muayenelerini Ek-5 de verilen örneğe uygun olarak yapar,

b) İşyerindeki iş sağlığı ve güvenliği kuruluna katılarak çalışma ortamı ve çalışanların sağlığının gözetimi ile ilgili gerekli açıklamalarda bulunur, danışmanlık yapar ve kurulda alınan kararların uygulanmasını izler,

c) Özelliği olan çalışanları; gebe ve emzikli kadınları, on sekiz yaşından küçükleri, iki yaşından küçük çocuğu olan anneleri, meslek hastalığı veya şüphesi tanısı alanları, kronik hastalığı olanları, malul ve özürülleri, alkolikleri, ilaç ve uyuşturucu bağımlılığı olanları, birden fazla iş kazası geçirmiş olanları yakın takip ve koruma altına alır,

d) Özürüllerin işe alınmaları, işyerinde oluşan bir kaza ya da hastalık sonrasında geçici ya da kalıcı iş göremezliği olanların işe başlamaları veya eski hükümlülerin gerekli sağlık muayenelerini yaparak uygun işe yerleştirilmeleri için rapor hazırlar,

e) Sağlık nedeniyle üç haftadan uzun veya meslek hastalıkları veya iş kazaları nedeniyle veya sık tekrarlanan işten uzaklaşmalarda, işe dönüş muayenesi yapar,

f) Kronik hastalığı olanları daha sık aralıklarla muayene eder, gerekli tetkikleri yaptırır ve koruyucu önlemlerin alınması hususunda gerekli işlemleri yapar,

g) Gerekli laboratuvar tetkikleri ve radyolojik muayeneleri yaptırır,

h) İşyerinde ilk yardım ve kurtarma çalışmalarının organizasyonunu yapar, ilgili personelin eğitimini sağlar ve acil tedavi hizmetlerini yürütür,

i) Bulaşıcı hastalıkların kontrolünü sağlayarak yayılmasını önleme ve aşılama çalışmaları yapar,

j) Kreş ve çocuk bakım yurdu ile emzirme odalarının sağlık koşullarını kontrol eder, sağlık koşullarına uygunluğunu sağlar, çocukların sağlık muayenelerini yaparak kayıt altına alır,

k) Gebe ve emzikli kadınların işyerindeki olası sağlık tehlikelerine karşı sağlığını korur, geliştirir ve eğitimlerini sağlar,

l) İşyerinde kullanılan, tüketilen maddeleri kontrol ve izlemek için aralıklı olarak inceleme yaparak etmenleri belirler, değerlendirir ve kontrol önlemleri geliştirir,

m) Çalışma ortamı gözetimi ile ilgili olarak gerektiğinde ölçümler yapılmasını sağlayarak alınan sonuçların çalışanlar yönünden değerlendirmesini yapar,

n) İşyerinin genel hijyen koşullarını devamlı izleyerek ve denetleyerek işyerindeki bütün birimlerin çalışanların sağlığını koruyup geliştirecek biçimde düzenlenmesi, çalışana sağlıklı bir ortamda ve yürütülen işin gerektirdiği kaloriyi karşılayacak nitelikte yemek sunulması, içme suyu imkanı sağlanması, soyunma odaları, banyo, lavabo ve tuvaletlerin bakımlı ve temiz olması ve genel temizlik donanımının temin edilmesi ve sürdürülmesi için gereğini yerine getirir,

o) İş ve çalışanın uyumunu sağlamak için çalışanların sağlığının, yapılan iş ve işlemler ile çalışma ortamındaki çeşitli stres faktörlerinden olumsuz yönde etkilenmesi olasılığına karşı inceleme ve araştırmalar yapar,

p) Meslek hastalığı veya şüphesi tanısı alan çalışanların izleme ve kontrolünü yapar, SSK Meslek Hastalıkları Hastaneleri ile sürekli işbirliği içinde çalışır,

r) İşyerinde meslek hastalığı veya meslek hastalığı şüphesi tanısı alanların çalıştığı ortamda ve çalışanlarla ilgili inceleme yapar,

s) Herhangi bir hastalık veya kaza ya da periyodik muayene sonrasında eski işinde çalışması sakıncalı bulunan çalışanın, mevcut sağlık durumuna uygun bir işte çalıştırılmasını sağlar,

t) İş kazasına uğrayan ya da meslek hastalığına tutulan çalışanların rehabilitasyonu konusunda işyerindeki ilgili birimlerle işbirliği içinde çalışır,

u) Eski hükümlü, malul ve özürhükümlü işlerine uyumlarını sağlar,

v) İşyeri yöneticilerine, iş sağlığı ve iş güvenliği kurul üyelerine, çalışanlara ve temsilcilerine genel sağlık konularında eğitim verir ve bu eğitimlerin sürekliliğini sağlar,

y) Çalışanların, zamanlarını etkin ve verimli biçimde değerlendirmeleri için eğitici, kültürel ve sportif etkinliklerle zenginleştirilmiş dinlenme imkanı sağlayacak çalışmalar yapar,

z) İşyerindeki sağlık gözetimi ile ilgili çalışmaları kaydeder ve Ek-6 da belirtilen örneğe uygun yıllık çalışma raporu hazırlayarak iş sağlığı ve güvenliği kuruluna gönderir.

İşyeri hekiminin yetkileri

Madde 23 - İşyeri hekimi, bağımsız çalışma ilkesi uyarınca bu yönetmelik hükümlerini yerine getirirken hiçbir şekilde engellenemez, görevini yapmaktan alıkonulamaz.

İşyeri hekimleri çalışmalarını tam bir mesleki özgürlük içinde ve tıbbi deontoloji kurallarına uygun biçimde yürütür.

İşyerinde çalışanların hayatı ile ilgili yakın tehlike oluşturan bir husus tespit edildiğinde derhal üst yönetimi bilgilendirip onaylarını alarak işin geçici olarak durdurulmasını sağlar.

Sağlık durumu bakımından yaptığı işle uyumsuz olduğu belirlenen çalışanın, işyerinde uygun işte görevlendirilmesini sağlar.

Üretim teknolojilerinin planlanmasında iş sağlığı ile ilgili tavsiyelerde bulunur.

Görevi gereği işyerinin bütün bölümlerinde iş sağlığı konusunda inceleme, araştırma ve çalışanlarla görüşme yapabilir.

Gerektiğinde konu ile ilgili kurum veya kuruluşlar ile işbirliği yapar.

İşyeri hekiminin sorumlulukları

Madde 24 - İşyeri hekimi, bu Yönetmelikte belirtilen görevlerini yaparken, işin normal akışını mümkün olduğu kadar aksatmamak ve verimli bir çalışma ortamının sağlanmasına katkıda bulunmak, işverenin ve işyerinin meslek sırları, ekonomik ve ticari durumları ile çalışanın kişisel sağlık dosyasındaki bilgileri gizli tutmakla sorumludur.

İşyeri hekiminin görevlendirilmesi

Madde 25 - İşverenler, bu Yönetmelikte belirtilen niteliklere haiz işyeri hekimi veya hekimleri ile sözleşme yaparlar. Yapılan sözleşmenin bir nüshası Genel Müdürlüğe gönderilir.

Özel kurum ve işyeri hekimleri, çalıştıkları yerlerin sağlık hizmetlerinin başka bir yerde ikinci bir görev yapmalarına elverişli bulunduğu dair tabip odalarının izin verilmesi halinde işyeri hekimliği yapabilirler.

Sözleşme, Ek-7de verilen örneğine uygun olacak şekilde düzenlenir.

I inci, II inci ve III üncü Risk Gruplarında yer alan ve 1000 işçi çalıştırılan işyerlerinde tam gün çalışacak bir işyeri hekimi görevlendirilir. 1000 kişiyi aşan hallerde bu Yönetmeliğin 21 inci maddesinde belirtilen kriterlere uygun yeteri kadar hekim eklenir.

IV üncü ve V inci Risk Gruplarında yer alan ve 750 işçi çalıştırılan işyerlerinde tam gün çalışacak bir işyeri hekimi görevlendirilir. 750 kişiyi aşan hallerde bu Yönetmeliğin 21 inci maddesinde belirtilen kriterlere uygun yeteri kadar hekim eklenir.

Bildirim yükümlülüğü

Madde 26 - Sözleşmenin herhangi bir nedenle geçerliliğini yitirmesi halinde, bu durum taraflarca üç iş günü içinde Genel Müdürlüğe bildirilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İşyeri Hemşiresi ve Sağlık Memurunun Nitelikleri, Görevleri, Eğitimleri ve Görevlendirilmeleri

İşyeri hemşiresi ve sağlık memurunun nitelikleri

Madde 27 - İşyeri hemşiresi veya sağlık memuru olarak görevlendirileceklerin Bakanlıkça verilmiş işyeri hemşiresi veya sağlık memuru sertifikasına sahip olmaları gerekir.

Sertifikalandırma

Madde 28 - İşyeri hemşiresi veya sağlık memuru sertifikası,

a. Halk sağlığı alanında lisansüstü eğitim almış hemşire veya sağlık memurlarına istekleri halinde,

b. Bakanlıkça düzenlenen işyeri hemşiresi veya sağlık memuru sertifika eğitim programlarına katılan ve eğitim sonunda düzenlenecek sınavda başarılı olan hemşirelik/sağlık memurluğu lisans programı veya hemşirelik/sağlık yüksek okulu mezunlarına,

Bakanlıkça verilir.

Eğitim

Madde 29 - İşyeri hemşiresi veya sağlık memuru sertifika eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanması ile ilgili usul ve esaslar, İşyeri Hemşiresi veya Sağlık Memuru Eğitim Komisyonu tarafından belirlenir.

Komisyon; İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğün başkanlığında, İş Teftiş Kurulu Başkanlığından bir hekim iş müfettişi, İş sağlığı ve Güvenliği Merkezinden bir hekim veya hemşire, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi, Sosyal Sigortalar Kurumu Sağlık İşleri Genel Müdürlüğü, Türk Hemşireler Derneği, Türk Hemşireler Birliğinden birer üye, Yükseköğretim Kurul Başkanlığı tarafından görevlendirilecek iş sağlığı konusunda çalışmaları olan bir öğretim üyesinden oluşur.

Komisyon yılda bir olağan olarak toplanır. Bakanlık gerektiğinde Komisyonu olağanüstü toplantıya çağırabilir. Toplantıların gündemi üyelere toplantı tarihinden 15 gün önce bildirilir. Komisyonun sekreteryası İşleri Genel Müdürlük tarafından yürütülür.

Komisyon, kararlarını salt çoğunlukla alır. Eşitlik halinde Başkanın oyu kararı belirler. Komisyon kararı, karar defterine yazılır ve üyeler tarafından imzalanır.

Komisyon tarafından belirlenen eğitim programı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi (ÇASGEM) tarafından yürütülür.

İşyeri hemşiresi ve sağlık memurunun görevleri

Madde 30 - İşyeri hemşiresi ve sağlık memurunun görevleri aşağıda belirtilmiştir.

a. İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sorunların saptanmasında, önceliklerin belirlenmesinde ve yapılacak çalışmalarda işyeri hekimine yardımcı olur,

b. Çalışanların özellikleri ve sağlık düzeyleri ile ilgili veri toplar, kaydeder, sağlık ve çalışma öykülerini işe giriş/periodyk muayene formuna yazar ve işyeri hekimi tarafından yapılan fizik muayene sırasında hekime yardımcı olur,

c. İşyerinde sağlık taramaları yaparak şüpheli vakaları hekime sevk eder,

d. Gebe ve emzikli kadınların izlenmesi, zararlı maddelerden korunması için çalışır; çocuk bakım hizmetleri ile ilgili çalışmaların planlanması, yürütülmesi ve kontrolüne katılır,

e. Çalışanların hastaneye sevk işlemlerini sağlar, tedavisini izler ve rehabilitasyon hizmetlerine katılır,

f. Yardımcı sağlık hizmetlerinin planlanması, değerlendirilmesi, izlenmesi ve yönlendirilmesinde işyeri hekiminin önerileri doğrultusunda çalışır ve gerekli kayıtları tutar,

g. İlk yardım hizmetlerinin organizasyonu ve yürütümünde işyeri hekimine yardımcı olur.

h. İşyerinde çalışanların sağlık eğitiminde görev alır,

İşyeri hemşiresi veya sağlık memurunun görevlendirilmesi

Madde 31 - Sağlık biriminde tam gün çalışacak en az bir işyeri hemşiresi veya sağlık memuru görevlendirilir. Buna ilave olarak;

a. I inci, II inci ve III üncü Risk Gruplarında yer alan ve 500 ve daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde her 500 işçi için tam gün çalışacak bir işyeri hemşiresi veya sağlık memuru görevlendirilir.

b. IV üncü ve V inci Risk Gruplarında yer alan ve 350 ve daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde her 350 işçi için tam gün çalışacak bir işyeri hemşiresi veya sağlık memuru görevlendirilir.

ALTINCI BÖLÜM**Son Hükümler****Ücretsiz hizmet**

Madde 32 - Sağlık birimi tarafından sağlanan hizmetler, çalışanlara herhangi bir maliyet getirmeksizin yürütülür.

Yürürlükten kaldırılan Yönetmelik

Madde 33 - 04/07/1980 tarihli, 17037 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İşyeri Hekimlerinin Çalışma Şartları ile Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1 - Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce alınmış olan işyeri hekimliği sertifikaları geçerlidir.

Yürürlük

Madde 34 - Bu Yönetmelik, yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 35 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Yönetmelikler

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği

Çevre ve Orman Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde uyulacak idari ve teknik usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik;

a) Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ile Proje Tanıtım Dosyasının hangi tür projeler için isteneceği ve içereceği konuları,

b) Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde uyulacak idari ve teknik usul ve esasları,

c) Çevresel Etki Değerlendirmesi için Kapsam Belirleme ve İnceleme Değerlendirme Komisyonunun oluşturulması ile ilgili çalışmaları,

d) Yönetmelik kapsamına giren projelerin işletme öncesi, işletme sırası ve işletme sonrası dönemde izlenmesi ve denetlenmesini,

e) Çevresel Etki Değerlendirmesi sisteminin, çevre yönetiminde etkin ve yaygın biçimde uygulanabilmesi ve kurumsal yapısının güçlendirilmesi için gerekli eğitim çalışmalarını

kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik 09/08/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 10 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve Kısaltmalar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Çevre ve Orman Bakanlığını,

Çevre: Canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamı,

Etki: Bir projenin hazırlık, inşaat ve işletme sırasında ya da işletme sonrasında, çevre unsurlarında doğrudan ya da dolaylı olarak, kısa veya uzun dönemde, geçici ya da kalıcı, olumlu ya da olumsuz yönde ortaya çıkması olası değişiklikleri,

Etki Alanı: Gerçekleştirilmesi planlanan bir projenin işletme öncesi, işletme sırası ve işletme sonrasında çevre unsurları olarak olumlu veya olumsuz yönde etkilediği alanı,

Proje: Gerçekleştirilmesi planlanan yatırıma ait inşaat çalışmaları, diğer tesisat ya da planların uygulanması veya yer altı kaynaklarının değerlendirilmesi işlemini,

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED): Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ya da olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları,

Çevresel Etki Değerlendirmesi Süreci: Gerçekleştirilmesi planlanan projenin çevresel etki değerlendirmesinin yapılması için 8 ve 16 ncı maddelerde belirtilen başvuru ile başlayan ve işletme sonrası çalışmaların uygun hale geldiğinin belirlenmesi ile sona eren süreci,

Proje Tanıtım Genel Formatı: Gerçekleştirilmesi planlanan, EK-I listesinde yer alan projelerin özelliklerini, yerini, olası etkilerini ve öngörülen önlemleri içeren, projeyi genel boyutları ile tanıtan raporun hazırlanması sırasında esas alınacak EK-III deki genel formatı,

Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu Özel Formatı: Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunun hazırlanmasında esas alınmak üzere; Kapsam belirleme ve İnceleme Değerlendirme Komisyonu tarafından projenin önemli çevresel boyutları göz önüne alınmak suretiyle EK-III deki proje tanıtım genel formatında belirtilen ana başlıklar altında ele alınması gereken konuları tanımlayan formatı,

Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu: EK-I listesinde yer alan veya Bakanlıkça "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir" kararı verilen bir proje için belirlenen özel formata göre hazırlanacak raporu,

Proje Tanıtım Dosyası: EK-II listesinde yer alan projelere Çevresel Etki Değerlendirmesi uygulanmasının gerekli olup olmadığının belirlenmesi amacıyla hazırlanan dosyayı,

Seçme, Eleme Kriterleri: Proje Tanıtım Dosyasının hazırlanmasında esas alınacak EK-IV'deki kriterleri,

Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Kararı: EK-II listesindeki projelerin çevresel etkilerinin önemli olduğu ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanması gerektiğini belirten Bakanlık kararını,

Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı: EK-II listesindeki projelerin önemli çevresel etkilerinin olmadığı ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanmasına gerek bulunmadığını belirten Bakanlık kararını,

Çevresel Durum Değerlendirme Raporu: Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin ilgili hükümlerine uymadan işletmeye geçmiş mevcut faaliyetler için gerekli çevresel

önlemlerin alınmasını sağlamak amacıyla hazırlanan teknik raporu,

Duyarlı Yörelere: Çevresel etkilere karşı biyolojik, fiziksel, ekonomik, sosyal ve kültürel nitelikli özellikleri ile duyarlı olan veya mevcut kirlilik yükü çevre ve halk sağlığını bozucu düzeylere ulaştığı belirlenen yörelerle, ülkemiz mevzuatı ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler uyarınca korunması gerekli görülen EK-V de yer alan alanları,

Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı: Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hakkında Kapsam Belirleme ve İnceleme Değerlendirme Komisyonunca yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun saptanması üzerine gerçekleşmesinde sakınca görülmediğini belirten Bakanlık kararını,

Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumsuz Kararı: Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hakkında Kapsam Belirleme ve İnceleme Değerlendirme Komisyonunca yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle uygulanmasında sakınca görüldüğünü belirten Bakanlık kararını,

Komisyon: Proje için verilecek özel formatın kapsamını, kriterlerini belirlemek ve bu ilkeler doğrultusunda hazırlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunu inceleyip değerlendirmek üzere Bakanlık tarafından kurulan Kapsam Belirleme ve İnceleme Değerlendirme Komisyonunu,

Proje Sahibi: Bu Yönetmeliğe tabi bir projenin her aşamada yürütülmesini üstlenen gerçek ya da tüzel kişiyi,

İzleme ve Kontrol: "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı alındıktan sonra uygulama aşamasına geçen projenin, bu kararın verilmesine esas ilkeler doğrultusunda ve çevre değerlerini olumsuz etkilemeyecek biçimde yürütülmesi için yapılan çalışmaların bütünü,

Kapsam ve Özel Format Belirleme Toplantısı: Çevresel Etki Değerlendirmesi Sürecine tabi projeler için Halkın Katılımı Toplantısından sonra yapılacak toplantıyı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Yetki

Madde 5 - Bu Yönetmeliğe tabi projeler hakkında "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu", "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumsuz", "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir" veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararlarını verme yetkisi Bakanlığa aittir. Ancak Bakanlık gerekli gördüğü durumlarda "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir" veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararının verilmesi

konusundaki yetkisini, sınırlarını belirleyerek Valiliklere devredebilir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya Proje Tanıtım Dosyası Hazırlama Yükümlülüğü

Madde 6 - Bu Yönetmelik kapsamındaki bir projeyi gerçekleştirmeyi planlayan gerçek ve tüzel kişiler; Çevresel Etki Değerlendirmesine tabi projeler için Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu, Ek-II'ye tabi projeler için proje tanıtım dosyası hazırlamak, ilgili makamlara sunmak ve projelerini verilen karara göre gerçekleştirmekle yükümlüdürler.

Kamu kurum ve kuruluşları, bu Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilmesi sürecinde proje sahiplerinin isteyeceği her türlü bilgi, doküman ve görüşü vermekle yükümlüdürler.

Bu Yönetmeliğe tabi projeler için "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı alınmadıkça bu projelere hiç bir teşvik, onay (Çevre düzeni plan tadilatı onayları dahil), izin, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma başlanamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulama Yöntemi

Çevresel Etki Değerlendirmesine Tabi Projeler

Madde 7 - Bu Yönetmeliğin;

a) EK-I listesinde yer alan projeler ile,

b) EK-II listesinde bulunup

"Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir" kararı verilen projeler için Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanması zorunludur.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Sürecinin Başlatılması ve Komisyonun Kuruluşu

Madde 8 - Proje sahibi, dilekçesi ekinde EK-III de yer alan proje tanıtım genel formatı esas alınarak hazırlanmış dosya ile Bakanlığa başvurur.

Bakanlık, başvuru dosyasındaki bilgi ve belgeleri uygunluk bakımından inceler. Uygun hazırlanmadığı anlaşılan dosya tamamlanmak üzere proje sahibine iade edilir. Proje sahibi, eksikliklerini tamamlayıp dosyayı yeniden Bakanlığa sunar.

İnceleme sonucunda dosyanın uygun hazırlandığına karar verilmesi halinde Bakanlık tarafından başvuru dosyasındaki bilgiler dikkate alınarak, ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri, Bakanlık yetkilileri ile proje sahibi ve/veya temsilcilerinden oluşan bir komisyon kurulur. Bakanlık, proje sahibinden başvuru dosyasını komisyon üyelerinin sayısı kadar çoğaltmasını ister. Bu fıkrada öngörülen işlemler üç işgünü içinde tamamlanır. "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir" kararı verilen projeler için, proje sahibi bir dilekçe ekinde bu karar ve proje tanıtım dosyası ile Bakanlığa başvurur. Bu dosya başvuru dosyası olarak işlem görür. Bakanlık bu dosyayı inceler ve belirlediği

komisyon üyelerinin sayısı kadar çoğaltılmasını proje sahibinden ister.

Bakanlık başvuru dosyasının bir kopyasını Halkın Katılımı Toplantısı ve Kapsam belirleme toplantısının tarihini ve yerini belirten bir yazı ekinde komisyon üyelerine gönderir ve komisyonu ilk toplantıya çağırır. Komisyona Bakanlık temsilcisi başkanlık eder ve komisyonun sekreteryaya hizmetleri Bakanlıkça yürütülür.

Bakanlık, gerekli gördüğü hallerde, projenin konusu, türü ve proje için belirlenen yerin özelliklerini de dikkate alarak, üniversiteler, enstitüler, araştırma ve uzman kuruluşları, meslek odaları, sendikalar, birlikler, sivil toplum örgütlerinden temsilcileri de komisyon toplantılarına üye olarak çağırabilir.

Komisyonunda kurum ve kuruluş temsilcisi olarak görev yapan üyelerin, yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip olmaları ve temsil ettikleri kurum ve kuruluşlar adına görüş vermeye yetkili kılınmış olmaları esastır.

Halkın Katılımı Toplantısı

Madde 9 - Komisyonun Kapsam belirleme toplantısından önce, halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, projeye ilişkin görüş ve önerilerini almak üzere proje sahibi tarafından projenin gerçekleştirileceği yerde Bakanlık ile mutabakat sağlanarak belirlenen tarihte, halkın katılımı toplantısı düzenlenir. Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinden önce proje sahibi tarafından, halkı bilgilendirmek amacıyla anket, seminer vb. çalışmalar yapılabilir.

a) Toplantı yeri Valilik ve proje sahibi tarafından belirlenir ve Valilik tarafından Bakanlığa bildirilir. Toplantı için projeden en çok etkilenecek beklenen yöre halkının kolaylıkla ulaşabileceği merkezi bir yerin seçilmesine özen gösterilir.

b) Proje sahibi, toplantı tarihini, saatini, yerini ve konusunu belirten bir ilanı ulusal düzeyde yayımlanan bir gazete ile o yörede yayımlanan yerel bir gazetede toplantı tarihinden en az üç gün önce yayınlatır.

c) Toplantı İl Çevre ve Orman Müdürünün veya görevlendireceği bir yetkilinin başkanlığında yapılır. Toplantıda; halkın proje hakkında bilgilendirilmesi, görüş ve önerilerinin alınması sağlanır. Başkan katılımcılardan görüşlerini yazılı olarak vermelerini isteyebilir. Toplantı tutanağı, bir sureti Valilikte kalmak üzere Bakanlığa gönderilir.

Komisyon üyeleri, 8 inci madde de belirlendiği şekilde kendi isteklerine bağlı olarak Kapsam belirleme toplantısı öncesinde proje uygulama yerini inceleyebilir, kendilerine iletilen tarihe göre halkın katılımı toplantısına katılabilirler. Halkın katılımı toplantısı çalışmaları ile ilgili sekreteryaya hizmeti, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü tarafından yürütülür.

Komisyonun, Kapsam ve Özel Format Belirleme Toplantısı

Madde 10 - Halkın Katılımı, Bilgilendirme, Kapsam Belirleme ve Özel Format verme işlemleri, 12 işgünü içerisinde tamamlanır.

Komisyonun, kapsam ve özel format belirleme amaçlı ilk toplantısında;

a) Proje sahibi, proje hakkında komisyonu bilgilendirir.

b) Bakanlık ve/veya taşra teşkilatı Halkın Katılımı Toplantısı hakkında komisyonu bilgilendirir. Ayrıca halkın katılımı toplantısına katılmış bulunan komisyon üyeleri de görüş ve önerilerini bildirirler.

c) Projenin hangi kapsamda ele alınmasının gerektiğini belirlemek üzere projenin önemli çevresel etkileri göz önüne alınarak EK-III'deki proje tanıtım genel formatında ana başlıklar altında ele alınması gereken konular detaylandırılır, kapsam belirlenir.

d) Komisyon tarafından formata ilave edilmesi ya da formattan çıkarılması gereken hususlar tespit edilir. Halkın Katılımı Toplantısındaki görüş ve öneriler de dikkate alınarak özel format ile Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunu hazırlayacak çalışma grubu belirlenir.

e) Komisyon tarafından belirlenen özel format, proje sahibi ve/veya temsilcisine bu maddede belirlenen süre içerisinde Bakanlık tarafından verilir.

Proje sahibi özel formatın verilmiş tarihinden itibaren bir yıl içinde Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunu Bakanlığa sunmakla yükümlüdür. Bu süre içinde Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu sunulmaz veya gerekçesi belirtilerek ek süre isteminde bulunulmaz ise başvuru geçersiz sayılır. Proje sahibinin süre uzatım talebi Bakanlıkça uygun bulunması halinde altı ayı geçmemek üzere ek süre verilir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunun Bakanlığa Sunulması

Madde 11 - Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu, proje sahibi tarafından bir dilekçe ekinde Bakanlığa sunulur. Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunun özel formata uygunluğu ve belirlenen çalışma grubunda yer alması gereken meslek uzmanlarınca hazırlanıp hazırlanmadığı hakkındaki inceleme Bakanlık tarafından üç işgünü içinde sonuçlandırılır. Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunun özel formata uygun olmadığı ve/veya belirlenen çalışma grubunca hazırlanmadığının anlaşılması halinde, bu hususların yerine getirilmesi için rapor proje sahibine iade edilir. Düzeltilen Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunun üç ay içinde Bakanlığa sunulmaması durumunda başvuru geçersiz sayılır.

Özel formata uygun olduğu tespit edilen Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu, proje sahibi tarafından yeterli sayıda çoğaltılarak Bakanlığa sunulur. Bakanlık, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunu incelemek ve değerlendirmek üzere yapılacak toplantının tarihini ve yerini belirten bir yazı ekinde raporu komisyon üyelerine gönderir.

Proje ile ilgili inceleme değerlendirme sürecinin başladığı ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunun halkın görüşüne açıldığı Bakanlık ve Valilik tarafından uygun araçlarla halka duyurulur.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunu incelemek isteyenler, Bakanlık merkezinde veya İl Çevre ve Orman Müdürlüğünde duyuru tarihinden itibaren raporu inceleyerek proje hakkında Bakanlığa veya Valiliğe görüş bildirebilirler. Valiliğe bildirilen görüşler Bakanlığa iletilir. Bu görüşler komisyon tarafından dikkate alınır. İnceleme, değerlendirme sürecinin tamamlanmasından sonra bildirilen görüşler dikkate alınmaz.

Komisyonun Çalışma Usulü ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunun İncelenmesi

Madde 12 - Komisyon Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunu, ilk inceleme değerlendirme toplantısından sonraki on işgünü içinde inceler ve değerlendirir.

Komisyon üye sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Komisyon üyeleri, temsil ettikleri merkezi ve yerel kurum ve kuruluşları ilgilendiren konulardaki yetki, görev ve sorumlulukları çerçevesinde görevlendirilirler, kurum ve kuruluşları adına görüş bildirirler. Komisyon başkanı, üyelere görüşlerini yazılı olarak vermelerini isteyebilir. Yazılı görüş veren kurum temsilcilerinin sonraki toplantılara katılmamaya ilişkin istemleri komisyon başkanınca değerlendirilir.

Komisyon, proje sahibinden projesi ile ilgili geniş kapsamlı bilgi vermesini, araç gereç sağlamasını, yeterli kabul edilebilir kuruluşlarca analiz, deney ve ölçümler yapmasını veya yaptırmasını isteyebilir.

Su, toprak vb. analizlerde, tartışmalı durum olması halinde tanık numuneye başvurabilir. Yetkili uzman kurum ve kuruluşlardan görüş alabilir. Bu işlemlerde gerekli harcamalar proje sahibi tarafından karşılanır.

Komisyon gerekli görürse, görevlendireceği üyeleri aracılığı ile projenin gerçekleştirilmesi planlanan yerde ve benzer tesislerde inceleme yapabilir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunda önemli eksiklik ve yanlışların görülmesi durumunda komisyon, bunların giderilmesini proje sahibinden veya ilgili kurumlardan ister. Bu durumda, inceleme değerlendirme çalışması durdurulur. Eksiklikler tamamlanmadan veya gerekli düzeltmeler yapılmadan komisyon çalışmalarına devam edilemez.

Proje sahibinin Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunda gerekli görülen düzeltmeleri yapıp yeniden Bakanlığa sunmasından sonra, komisyon Bakanlıkça toplantıya çağırılır. Toplantının yapılması ile birlikte inceleme değerlendirme süreci kaldığı yerden işlemeye başlar.

Proje sahibinden Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunda değişiklik yapması en çok iki kez istenebilir. Yapılan düzeltme komisyonca yeterli görülmez ise durum bir tutanakla saptanır ve başvuru Bakanlıkça geçersiz sayılır.

Komisyon tarafından, inceleme değerlendirme toplantıları sırasında;

a) Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve eklerinin yeterli ve uygun olup olmadığı,

b) Yapılan incelemelerin, hesaplamaların ve değerlendirmelerin yeterli düzeyde veri, bilgi ve belgeye dayandırılıp dayandırılmadığı,

c) Projenin çevreye olabilecek etkilerinin kapsamlı bir şekilde incelenip incelenmediği,

d) Çevreye olabilecek olumsuz etkilerin giderilmesi için gerekli önlemlerin tespit edilip edilmediği,

e) Halkın katılımı toplantısının usulüne uygun yapıp yapılmadığı, halkın katılımı toplantısında üzerinde durulan konulara yeterince çözüm getirilip getirilmediğine ilişkin inceleme ve değerlendirmeler yapılır.

Komisyon çalışmalarını, birinci fıkrada belirtilen süre içinde sonuçlandırır. Komisyonun değerlendirmeleri, üyeler tarafından imzalanmış bir tutanakla saptanır.

Nihai Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporları ve İlgili Dokümanların Bakanlığa Sunulması

Madde 13 - Proje sahibi inceleme değerlendirme toplantılarının sona erdirilmesinden sonraki beş iş günü içinde aşağıdaki belgeleri Bakanlığa sunar:

a) Komisyon tarafından incelenerek son şekli verilen nihai Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu,

b) Nihai Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve eklerinin taahhüdü altında olduğunu belirten taahhüt yazısı ve noter onaylı imza sirküleri. Kamu kurum ve kuruluşlarından imza sirküleri istenmez.

Birinci fıkrada belirtilen belgeler öngörülen süre içinde gerekçesi belirtilmeden sunulmaz ise Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu geçersiz sayılır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumsuz Kararı

Madde 14 - Bakanlık, komisyonun rapor hakkındaki çalışmalarını dikkate alarak beş işgünü içinde proje için "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" ya da "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumsuz" kararı verir, bu kararı proje sahibine ve ilgili kurum ve kuruluşlara yazılı olarak bildirir. Valilik, alınan kararı gerekçeleri ile beraber uygun araçlarla yöre halkına duyurur.

"Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı verilen proje için beş yıl içinde yatırıma başlanmaması durumunda "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı geçersiz sayılır.

"Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumsuz" kararı verilen projeler için "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumsuz" kararı verilmesine neden olan koşulların tamamında değişiklik olması durumunda proje sahibi yeniden başvuruda bulunabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seçme, Eleme Kriterleri Uygulama Yöntemi

Seçme, Eleme Kriterlerine Tabi Projeler

Madde 15 -a) EK-II listesinde yer alan projeler,

b) Bu Yönetmelik kapsamında yer alan projelerin, gerek yatırım gerekse işletme döneminde mevcut durumlarında yapılmak istenilen değişikliklere ilişkin projeler,

c) Bu Yönetmelik kapsamı dışında bulunan faaliyetlerin mevcut durumlarında yapılmak istenen ve bu faaliyetlerin Yönetmelik kapsamına girmeleri sonucunu doğuracak olan değişikliklere ilişkin projeler,

d) (b) ve (c) bendinde yer alan projelere, ileri teknoloji uygulamak suretiyle yapılmak istenilen değişikliklerin proje sahibi tarafından belgelenmesi halinde, proje Bakanlıkça değerlendirilir.

Başvuru ve İnceleme

Madde 16 - Proje sahibi, projesi için Çevresel Etki Değerlendirmesi uygulamasının gerekli olup olmadığının araştırılması amacıyla bir dilekçe ekinde Ek-IV' e göre hazırlayacağı üç adet Proje tanıtım dosyası ile hazırladığı proje tanıtım dosyasında ve eklerinde yer alan bilgi belgelerin doğru olduğunu belirtir taahhüt yazısını ve imza sirkülerini Bakanlığa sunar.

Bakanlık, proje için hazırlanan proje tanıtım dosyasını Ek-IV de yer alan kriterler çerçevesinde beş işgünü içinde inceler. Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerde eksikliklerin bulunması halinde bunların tamamlanmasını proje sahibinden ister.

Bakanlık gerekli gördüğü hallerde proje alanını yerinde inceleyebilir veya inceletebilir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı

Madde 17- Bakanlık 15 inci maddenin (a), (b), (c) bendinde yer alan projeleri, EK-IV'deki kriterler çerçevesinde inceler ve değerlendirir. Bakanlık, bu aşamada gerekli görülmesi halinde proje sahibinden projesi ile ilgili geniş kapsamlı bilgi vermesini, araç gereç sağlamasını, yeterliği kabul edilebilir kuruluşlarca analiz, deney ve ölçümler yapmasını veya yaptırmasını isteyebilir.

Bakanlık on beş işgünü içinde inceleme ve değerlendirmelerini tamamlayarak proje hakkında "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir" veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararını beş işgünü içinde verir, kararı Valiliğe ve proje sahibine bildirir. Valilik bu kararı taşra teşkilatlarına ve halka duyurur.

Çevresel Etki Değerlendirmesi gerekli değildir kararı verilen proje için 5 yıl içinde yatırıma başlanmaması durumunda Çevresel Etki Değerlendirmesi gerekli değildir kararı geçersiz sayılır.

"Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir" kararı alınan projeler 7 nci madde uyarınca Çevresel Etki

Değerlendirmesine tabidir. Bir yıl içinde 8 inci maddeye göre Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinin başlatılmaması durumunda başvuru geçersiz sayılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İzleme ve Kontrol

Yatırımın İzlenmesi ve Kontrol Edilmesi

Madde 18 - Bakanlık, "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı verilen projelerle ilgili olarak, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya Ek-IV'e göre hazırlanan proje tanıtım dosyasında öngörülen ve proje sahibi tarafından taahhüt edilen hususların yerine getirilip getirilmediğini izler ve kontrol eder. Bakanlık bu görevi yerine getirirken gerekli görmesi durumunda ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

Proje sahibi veya yetkili temsilcisi, "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararını aldıktan sonra ilgili mevzuat uyarınca aldığı diğer izin ve ruhsatlar ile yatırımın başlangıç, inşaat, işletme ve işletme sonrası dönemlerine ilişkin izleme raporlarını Bakanlığa iletmekle yükümlüdür. Bu bilgiler Bakanlık tarafından halkı bilgilendirmek üzere Valiliğe gönderilir.

Yönetmeliğe Aykırı Uygulamaların Durdurulması

Madde 19 - Bu Yönetmelik kapsamındaki projelerde;

a) "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" ya da "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı alınmadan yatırıma başlandığının tespit edilmesi durumunda, Valilik tarafından yatırım durdurulur. "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" ya da "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı alınmadıkça durdurma kararı kaldırılmaz.

b) "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı ya da "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı verildikten sonra, proje sahibi tarafından Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyasında taahhüt edilen hususlara uyulmadığının tespit edilmesi durumunda sözkonusu taahhütlere uyulması için Bakanlıkça da uygun görülmesi halinde Valilikçe bir defaya mahsus olmak üzere süre verilebilir. Bu süre sonunda taahhüt edilen hususlara uyulmaz ise yatırım durdurulur. Yükümlülükler yerine getirilmedikçe durdurma kararı kaldırılmaz.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Sürelerin Uzatılması ve Durdurulması

Madde 20 - Bu Yönetmelikte belirtilen süreler, proje sahibinin istemi ve Bakanlıkça uygun görülmesi halinde veya Bakanlığın doğrudan gerekli gördüğü hallerde, gerekçesi belirtilerek Bakanlık tarafından uzatılabilir veya durdurulabilir. Proje sahibine raporlarla ilgili eksiklikleri gidermesi ve ilave işlemler yapması için verilen süreler Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecine dahil değildir.

Proje Sahibinin Değişmesi

Madde 21 - Proje sahibinin herhangi bir nedenle değişmesi durumunda yeni sahibi, önceki sahibinin taahhüt ve yükümlülüklerini başka bir işleme gerek kalmaksızın yüklenmiş sayılır ve bunu bir yazı ile Bakanlığa bildirir.

Anlaşmazlıkların Çözümü

Madde 22 - Bu Yönetmelik kapsamındaki işlemler konusunda herhangi bir anlaşmazlık olması halinde Bakanlık kararı esas alınır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulamalarının Güçlendirilmesi

Madde 23 - Bakanlık, Çevresel Etki Değerlendirmesi uygulamalarına ilişkin olarak, gerektiğinde yerli ve yabancı kurum ve kuruluşlar ile işbirliği halinde her türlü eğitim, plan, program ve proje çalışmaları yapabilir, kitap, kitapçık, rehber ve her çeşit doküman hazırlayabilir, seminer ve toplantılar düzenleyebilir.

Askeri Projeler

Madde 24 - Askeri projelerle ilgili Çevresel Etki Değerlendirmesi uygulamaları ilgili kurumun görüşü alınarak Bakanlık tarafından belirlenir.

Olağan Üstü Durumlar ve Özel Hükümler

Madde 25 - Aşağıdaki durumlarda uygulanacak Çevresel Etki Değerlendirmesi prosedürü Bakanlıkça belirlenir.

a) Doğal Afetler sonucu yıkılan, bozulan, tahrip olan veya hasar gören herhangi bir yatırımın bulunduğu yerde kısmen veya tümü ile yeniden gerçekleştirilmesi planlanan projeler,

b) Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'ne tabi olmayan veya Ek-II listesinde yer alan projelere kredi almak ve benzeri gibi finansal nedenlerle proje sahibinin talebi üzerine Bakanlığında uygun görmesi halinde Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümleri uygulanabilir.

c) Organize Sanayi Bölgeleri, İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri, Endüstriyel Bölgeler, Serbest Bölgeler, Stratejik Çevresel Değerlendirme yapılacak alanlar ile Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde kurulması planlanan projeler.

Entegre Projeler

Madde 26 - Bu Yönetmeliğe tabi birden fazla projeyi kapsayan entegre bir projenin planlanması halinde, Bakanlıkça entegre proje için tek Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanması istenebilir.

Yeterlik Belgesi

Madde 27 - Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlayacak kurum ve kuruluşlar Bakanlıktan Yeterlik Belgesi almakla yükümlüdürler. Yeterlik Belgesinin verilmesi, Yeterlik Belgesi verilen kurum ve kuruluşların kontrolü ve belgenin iptal edilmesi ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak bir tebliğ ile düzenlenir.

Tebliğler

Madde 28 - Bakanlık, gerekli gördüğü hallerde bu Yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin olarak tebliğler çıkarabilir.

Yürürlükten Kaldırılan Yönetmelik

Madde 29 - 06/06/2002 tarihli ve 24777 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1 - 07/02/1993 tarihli ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği, 23/06/1997 tarihli ve 23028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği ve 06/06/2002 tarihli ve 24777 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümlerine tabi oldukları halde söz konusu yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen faaliyetlere bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 2 - Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce, Çevresel Etki Değerlendirmesi veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Ön Araştırma Raporları hazırlanarak Bakanlık veya Valiliğe sunulan faaliyetlere, tabi oldukları Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 3 - 07/02/1993 tarihli ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinden önce uygulama projeleri onaylanmış veya çevre mevzuatı ve ilgili diğer mevzuat uyarınca yetkili mercilerden izin, ruhsat veya onay ya da kamulaştırma kararı alınmış veya yatırım programına alınmış veya mevzi imar planları onaylanmış projelere ve bu tarihten önce üretim ve/veya işletmeye başladığı belgelenen faaliyetlere bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

Geçici Madde 4 - 23/06/1997 tarihli ve 23028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinden önce ilgili mevzuatı gereğince güzergahı belirlenen veya yatırım programına alınan petrol ve gaz boru hatları, enerji nakil hatları, otoyollar, duble yollar, ekspres yollar, demir yolları, devlet yolları ve il yolları projelerine bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

Geçici Madde 5 - Yeterlik Belgesi ile ilgili tebliğin yayımlanmasından önce, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlayacak kurum ve kuruluşlarda Yeterlik Belgesi bulunması şartı aranmaz. Ancak, proje tanıtım dosyası faaliyetin türü ve yeri ile ilgili en az üç farklı meslek grubundan en az lisans seviyesinde eğitim görmüş kişiler tarafından, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporları ise komisyonca belirlenen çalışma grubu tarafından hazırlanarak imzalanır.

Geçici Madde 6 - Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce 07/02/1993 tarihli ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği, 23/06/1997 tarihli ve 23028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği ve 06/06/2002 tarihli ve 24777 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümlerine tabi olduğu halde gerekli işlemleri tamamlamamış ve mevzuat uyarınca yer seçimi uygun olan mevcut faal tesisler, ilgili yönetmelikler çerçevesinde gerekli yükümlülüklerini yerine getirmeleri amacıyla çevresel durum değerlendirme raporunu Bakanlığa sunar, bu rapor Bakanlıkça değerlendirilir.

Yürürlük

Madde 30 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 31 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Orman Bakanı yürütür.

EK-I**ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ UYGULANACAK PROJELER LİSTESİ****1- Rafineriler**

- a) Ham petrol rafinerileri,
- b) 500 ton/gün üzeri taşkömürü ve bitümlü maddelerin gazlaştırılması ve sıvılaştırılması projeleri,
- c) Doğalgaz sıvılaştırma ve gazlaştırma tesisleri,

2- Termik güç santralleri

- a) Toplam ısı gücü 200 MWt (Megawatt termal) ve daha fazla olan termik güç santralleri ile diğer yakma sistemleri,
- b) Nükleer güç santralleri ve diğer nükleer reaktörlerin kurulması ve sökümü (max. gücü sürekli termik yük bakımından 1 kilovattı aşmayan, atom çekirdeği parçalanabilen ve çoğalan maddelerin dönüşümü, üretimi amaçlı araştırma projeleri hariç),

3- Radyasyonlu nükleer yakıtlar

- a) Nükleer yakıtların yeniden işlenmesi,
- b) Nükleer yakıtların üretimi veya zenginleştirilmesi,
- c) Radyasyondan arınmış nükleer yakıtların veya sınır değerinde radyasyon içeren atıkların işlenmesi,
- d) Radyasyonlu nükleer yakıtların nihai bertarafı işlemi,
- e) Yalnız radyoaktif atıkların nihai bertarafı işlemi,
- f) Yalnızca radyasyonlu nükleer yakıtların (10 yıldan uzun süre için planlanmış) veya nükleer atıkların üretim alanından farklı bir alanda depolanması,

4- Demir ve çeliğin ergitilmesi ile ilgili tesisler

- a) Cevherden hadde mamulü üreten tesisler,
- b) Hurdada dayalı sıvı çelik üreten tesisler (100.000 ton/yıl ve üzeri),
- c) Haddehaneler (100.000 ton/yıl ve üzeri),
- d) Döküm tesisleri (100.000 ton/yıl ve üzeri),

5- Demir dışı metallerin ergitildiği tesisler (50 000 ton/yıl ve üzeri).**6- Asbest çıkartılması ve asbest içeren ürünleri işleme veya dönüştürme projeleri**

- a) Asbest madeni işletmeleri ve zenginleştirme tesisleri,
- b) 10.000 ton/yıl ve üzeri kapasiteli, son ürünü asbestli beton olan tesisler ,
- c) Son ürün olarak friksiyon (sürtünme) maddesi üreten 50 ton/yıl ve üzeri kapasiteli tesisler,
- d) 200 ton/yıl ve üzeri asbest kullanan diğer tesisler,

7- Fonksiyonel olarak birbirine bağlı çeşitli birimleri kullanarak endüstriyel ölçekte üretim yapan kimya tesisleri

- a) Organik kimyasalların üretimi,
- b) İnorganik kimyasalların üretimi,
- c) Fosfor, azot ve potasyum bazlı basit veya bileşik gübrelerin üretimi,

8- Yollar, geçişler ve havaalanları

- a) Şehirlerarası demiryolu hatları,
- b) Pist uzunluğu 2.100 m ve üzeri olan havaalanları,
- c) Otoyollar, ekspres yollar ve devlet yollarının yapımı,

9- Su yolları, limanlar ve tersaneler

- a) 1.350 DWT ve üzeri ağırlıktaki deniz araçlarının geçişine izin veren kıta içi su yollarının yapımı ve kıta içi su trafiği için yapılacak olan limanlar,
- b) 1.350 DWT ve üzeri ağırlıktaki deniz araçlarının yanaşabileceği ticari amaçlı liman, iskele ve rıhtımlar,
- c) Yük ve yolcu gemilerinin yapım, bakım, onarımı amaçlı tersaneler,
- d) Gemi söküm faaliyetleri,
- e) Yat limanları,

10- Tehlikeli ve Özel İşleme Tabi Atıkların geri kazanılması, ara depolanması ve/veya nihai bertarafını yapacak tesisler.

Ancak,

- a) Yakma Kapasitesi 1000 kg/gün ve üzerinde olan tıbbi atıklar için projelendirilen yakma tesisleri,
- b) Günlük 1 ton ve üzeri depolama kapasitesine sahip olan tıbbi atık düzenli depolama tesisleri,
- c) Yıllık işleme kapasitesi 2000 ton ve üzeri olan atık yağ geri kazanımı için projelendirilen tesisler,
- d) Depolama kapasitesi 1000 kg/gün ve üzeri olan ara depolama tesisleri,

11- Katı Atıkların yakma, kompost ve diğer tekniklerle ara işleme tabi tutulması ve bertaraf edilmesi için kurulan tesisler ve/veya alanı 10 hektardan büyük veya hedef yılı da dahil depolanacak katı atık miktarının günlük 100 ton ve üzeri olan katı atık depolama tesisleri**12- 10 milyon m3/yıl ve üzeri yeraltı suyu çıkarma veya suyu yeraltında depolama projeleri****13- Boru ile içme suyu taşımaları dışında kalan büyük su aktarma projeleri****a) Olası su sıkıntısını önlemek amacı ile akarsu havzaları arasında, 100 milyon m3/yıl ve üzeri su aktarma projeleri,****b) (a) bendi dışında uzun dönemli yıllık ortalama akışı 2 milyar m3 ü aşan bir akarsu havzasından sözkonusu akışın %5'i ve üzeri miktarda su aktarma projeleri,****14- Su depolama tesisleri (Göl hacmi 100 milyon m3 ve üzeri veya göl alanı 15 km2 ve üzeri barajlar)****15- Et Entegre Tesisleri**

Kasaplık büyükbaş, küçükbaş ve kanatlı hayvanların kesiminin yapıldığı tesislere ilaveten besi ünitesi, rendering ünitesi, et ürünlerinin üretildiği ünitelerden en az ikisini kapsayacak şekilde projelendirilen tesisler

16- Kümes hayvanları ve domuzun yetiştirildiği kapasitesi aşağıda belirtilen tesisler

- a) Tavuk veya piliç yetiştirme tesisleri (Bir  retim periyodunda 60.000 adet ve üzeri tavuk, 85.000 adet ve üzeri piliç veya eş değeri diğer kanatlılar),
- b) Domuz besi iflikleri (30 kg ve üzeri, 3.000 baş üzeri),
- c) Dişi domuz üretim iflikleri (900 baş ve üzeri),
- d) Kültür balıķlıęı projeleri (1000 ton/yıl ve üzeri)
- e) Entegre yağ üretim projeleri (Bitkisel ürünlerden hamyağ eldesinin ve rafinasyon işleminin birlikte yapıldığı tesisler)
- f) Entegre süt ürünleri üretim tesisleri (50 ton/gün ve üzeri sütten peynir, yağ, yoğurt gibi süt ürünlerinden en az ikisinin üretildiği tesisler)

17- Orman  r nleri ve selüloz tesisleri

- a) Selüloz  retim veya işleme tesisleri, selüloid üretim veya işleme tesisleri,
- b) Kereste veya benzeri lifli maddelerden kağıt hamuru üretim tesisleri,
- c) 200 ton/gün ve üzeri kapasiteli her çeşit kağıt, karton veya mukavva üretim tesisleri ,

18- Terbiye işlemlerinden kasar (haşıl sökme, ağartma, merserizasyon, kostikleme v.b.) ve boyama birimlerini birlikte içeren iplik, kumaş veya halı fabrikaları,

19-Motor ve motorlu taşıt araçları

- a) Motorlu taşıtların üretimi
- b)  ten yanmalı motor  retimi

20-Demiryolu taşıtlarının  retimi

21-Hava taşıtlarının yapım ve onarım tesisleri

22-Cam veya cam elyafı üretim tesisleri (100 000 ton/yıl ve  zeri)

23- Ham deri (işlenmiş ham deriden son ürün elde eden tesisler hariç) işleme tesisleri (500 ton/yıl ve  zeri),

24- Lastik  retim tesisleri (i ve dış motorlu taşıt ve uçak lastikleri, kolon, sırt kauçuğu, kord bezi vb)

25- Madencilik projeleri. Ruhsat hukuku ve aşamasına bakılmaksızın;

- a) 25 hektar ve üzeri çalışma alanında (kazı ve döküm alanı toplamı olarak) açık işletme ve cevher hazırlama tesisleri,
- b) 150 hektarı aşan (kazı ve döküm alanı toplamı olarak) alışma alanında açık işletme yöntemi ile kömür çıkarma ve cevher hazırlama tesisleri,
- c) Biyolojik, kimyasal, elektrolitik ya da ısıl işlem yöntemleri uygulanan cevher zenginleştirme tesisleri

26- Taşocakları Nizamnamesine göre,

- a) 25 hektar ve üzeri alandan hammadde çıkarılması
- b) ıkarılan hammaddenin her türlü işlemden geçirilmesi projelerinden 100.000 m3/yıl ve üzeri kapasitede olanlar.

27- Çimento fabrikaları veya klinker üretim tesisleri

28- 154 kV (kilovolt) ve üzeri gerilimde 15 km'den uzun enerji iletim tesisleri (iletim hattı, trafo merkezi, şalt sahaları)

29- 500 ton/gün ham petrol ve 500.000 m3/gün doğalgaz çıkarılması

30- Petrol, doğalgaz ve kimyasalların 40 km'den uzun ve 600 mm ve üzeri çaplı borularla taşınması projeleri

31- 5.000 m3 ve üzeri kapasitede olan petrol, doğalgaz, petrokimya ve kimyasal madde depolama tesisleri

32- Patlayıcı ve parlayıcı maddelerin üretildiği tesisler

33- Kurulu gücü 50 MW ve üzeri olan nehir tipi santraller

34- Tarım ilaçları ve/veya farmasötik ürünlerin etken maddelerinin üretildiği tesisler

35- Pil ve ak  üretim tesisleri

36- çeker fabrikaları

37- Toplu halde projelendirilen konutlar (1000 konut ve  zeri)

38- Turizm konaklama tesisleri (500 oda ve üzeri) tatil köyleri ve turizm kompleksleri

39- Kayak alanları ve mekanik tesisleri (telesiyej uzunluğu 1000 metre ve üzeri)

40-  htisas Sanayi Bölgeleri (EK-I ve EK-II Listesinde yer alan faaliyetler)

EK-II

SEÇME, ELEME KR TERLER  UYGULANACAK PROJELER LİSTES 

(Ek I. Listesinde yer alan alt sınırlar bu listede üst sınır olarak alınır.)

Kimya, petrokimya, ilaç ve atıklar

1-a) Kimyasalların  retimi, petrolden yağlama maddesi üretimi veya ara ürünlerin işlenmesi için projelendirilen tesisler,

b) Atık yağ geri kazanımı için projelendirilen tesisler

c) Yakma kapasitesi 200-1000 kg/gün arasında olan tıbbi atık yakma tesisleri, günlük 1 tondan az olan depolama kapasitesine sahip tıbbi atık düzenli depolama tesisleri ve tıbbi atıkların fiziksel ve kimyasal olarak ara işleme tabi tutulması amacıyla kurulan tesisler,

d) 150-1000 kg arası tehlikeli ve özel işleme tabi atıkları depolama kapasitesine sahip ara depolama tesisleri,

e) Atık barajları, atık havuzları

2- Toplam depolama kapasitesi 500-5000m3 arası olan doğalgaz, petrokimya , petrol ve kimyasal ürün depoları (Perakende satış istasyonları bu kapsamın dışındadır.)

3- Toplam depolama kapasitesi 500 ton ve üzeri kapasitede olan patlayıcı ve parlayıcı madde depoları

4- Tarım ilaçları ve farmasotik ürünlerin, boya ve cilaların, elastomer esaslı ürünlerin ve peroksitlerin üretildiği veya elastomer esaslı ürünlerin işleme tabi tutulduğu tesisler

5- Katı Atıkların yakılması, kompostlaştırılması ve depolanması için yapılan tesisler ile transfer istasyonları

6- Derin deniz deşarj projeleri

7- Nüfusu 50.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerine ait atık su arıtma tesisleri ile İstihdam Kapasitesi 20.000 ve üzerinde olan İhtisas ve Organize Sanayi Bölgelerine ait atık su arıtma tesisleri.

8- Sabun veya deterjan üretimi yapan tesisler

9- Kümes ve Ahır Gübrelerinin Geri Kazanılması ve Bertaraf edilmesine yönelik tesisler

Metalurji, makine imalatı ve tekstil

10- Demir çelik veya demir dışı metal tesisleri. (1.000 ton/yıl ve altında kapasiteli tesisler ile atölye tipi çalışmalar hariç)

a) Demir çeliğin ergitildiği, üretildiği tesisler,

b) Haddehaneler,

c) Döküm fabrikaları,

d) Boru üretimi yapan tesisler,

e) Metal kaplama tesisleri,

f) Demir dışı metallerin ergitildiği tesisler,

11- Tekstil Tesisleri

a) Boyama (Kimyasal boya veya kök boya kullanılarak) veya kasar işlemi yapan iplik, kumaş veya halı fabrikaları,

b) Yün veya tiftiğin ovalanması, yağının alınması veya ağartmasının yapıldığı endüstriyel tip tesisler,

c) Denim (Kot) yıkama tesisleri

12- Cam veya cam elyafı üretim tesisleri

13- Ham deri işleme tesisleri (işlenmiş ham deriden son ürün elde eden tesisler hariç)

14- Her çeşit kağıt, karton veya mukavva üretim tesisleri

15- Yıllık kapasitesi 100.000 adet ve üzerinde olan lastik kaplama tesisleri

Tarım, orman, su kültürü ve gıda

16- Hayvan ve bitki ürünleri ile ilgili projeler

a) Bitkisel ham yağ veya rafine yağ elde eden tesisler,

b) Hayvansal yağların üretimini yapan tesisler,

c) Nişasta üretimi yapan tesisler,

d) Fermantasyon ile alkollü içki üreten tesisler veya malt tesisleri,

e) Su ürünleri işleme tesisleri,

f) Süt işleme tesisleri (5 ton/gün-50 ton/gün kapasiteli)

g) 11/9/2000 tarih ve 24167 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kırmızı Et ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Kuruluş, Açılış, Çalışma ve Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik uyarınca 1. veya 2. sınıf ruhsata bağlı hayvan kesim tesisleri,

h) Rendering tesisleri

i) Kanatlı hayvanların kesiminin yapıldığı tesisler 10.000 adet/gün ve üzeri

j) Büyükbaş ve küçükbaş hayvan besi tesisleri (500 adetve üzeri büyükbaş, 1000 adet ve üzeri küçükbaş kapasiteli)

k) Kültür balıkçılığı projeleri (30-1.000 ton/yıl)

l) Sigara Fabrikaları,

m) Tarım arazilerinin yeniden yapılandırılması ile ilgili projeler,

n) İşlenmemiş veya yarı işlenmiş alanların, yoğun tarım amacı ile kullanımını amaçlayan projeler,

o) Tarımsal amaçlı su yönetimi projeleri (100 hektar ve üzeri),

p) Orman alanlarının başka amaçla kullanıma dönüştürülmesi projeleri,

r) Maya Fabrikaları

17- Kümes hayvanları ve domuzun yetiştirildiği kapasitesi aşağıda belirtilen tesisler

18- Tavuk veya piliç yetiştirme tesisleri (Bir üretim periyodunda 20.000 ile 60.000 adet arası tavuk, 30.000 ile 85.000 adet arası piliç veya eş değeri diğer kanatlılar),

19- Domuz besi çiftlikleri (30 kg ve üzeri, 1.000-3.000 baş arası),

20- Dişi domuz üretim çiftlikleri (300-900 baş arası),

Ulaşım, altyapı ve kıyı yapıları

21- Altyapı tesisleri

a) Su depolama tesisleri (Göl hacmi 10 milyon m3' ve üzeri veya göl alanı 1 km2 yi aşan baraj veya göletler)

b) Akarsu havzaları arasında su aktarma projeleri (EK-I'de yer almayanlar)

c) Kıta içi su yollarının yapımı (EK-I'de yer almayanlar)

d) Taşkın önleme veya başka amaçla akarsu yataklarının düzenlenmesi,

e) Limanlar, iskeleler, rıhtımlar (Ek-I'de yer almayanlar)

f) Balıkçı barınakları, römorkör barınakları,

g) Denizden 10.000 m2 ve üzerinde alan kazanılması projeleri,

h) Erozyonla mücadele etmek için kıyılarda yapılan çalışmalar ve kıyının değişimine neden olabilecek deniz kenarında yapılan çalışmalar; dalgakıran, mahmuz, mendirek, set vb. (bunların bakımı onarımı hariç),

i) Demiryolu hatları (EK-I'de yer almayanlar)

j) Demiryolu taşımacılığında kullanılan aktarma amaçlı tesisler, demiryolu terminallerinin yapımı,

k) Tramvaylar, yükseltilmiş ve yeraltından geçen demiryolu hatları, yolcu taşıma için kullanılan benzer hatlar (metrolar, hafif raylı taşıma sistemleri, vb.),

l) Havaalanları (Ek-I'de yer almayanlar)

m) İl yolları,

n) İki veya daha az şeritli yolların dört veya daha fazla şeritli olarak 10 km sürekli uzunlukta genişletilmesi.

o) Çekek Yerleri (Yat ve teknelere karaya çekme, bakım, onarım, konaklama, denize indirme hizmetleri sunan ve/veya tekne imalatı yapan tesisler),

p) 1 milyon m³/yıl ve üzeri yeraltı suyu çıkarma veya yeraltında depolama projeleri,

r) Dip tarama projeleri

Enerji

22- Kurulu gücü 10 MW ve üzeri olan nehir tipi santraller

23- Rüzgar enerji santralleri (Rüzgar çiftlikleri)

24- Jeotermal kaynağın çıkartılması ve jeotermal enerji kullanan tesisler (Isı kapasitesi 5MWt-megawatt termal ve üzeri)

25- Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su elde edilmesi ve/veya nakledilmesi için kurulan endüstriyel tesisler

26- 154 kV ve üzeri gerilimdeki enerji iletim tesisleri

Turizm, spor, konut ve eğitim tesisleri

27- Toplu halde projelendirilen konutlar (200 konut ve üzeri)

28- Turizm konaklama tesisleri (50 oda ve üzeri oteller, tatil köyleri, turizm kompleksleri, vb.)

29- Eğitim kampüsleri

30- 50.000 m² ve üzeri daimi kamp ve karavan alanları

31- Temalı parklar (halkın eğlenmek amacı ile para ödeyerek girdiği, geniş alanlara kurulu parklar)

32- Kayak alanları ve mekanik tesisleri

33- Arabalar ve motorsikletler için kalıcı yarış ve test sahaları

34- Spor kompleksleri ve hipodromlar

Madencilik

35- Madencilik projeleri: Ruhsat hukuku ve aşamasına bakılmaksızın;

a) Madenlerin çıkarılması (Ek-I de yer almayanlar)

b) 5.000 m³/yıl ve üzeri kapasiteli blok ve parça mermer, dekoratif amaçlı taşların çıkartılması, işlenmesi ve yıllık 100.000 m² ve üzeri kapasiteli mermer kesme, işleme ve sayalama tesisleri,

c) 1.000.000 m³/yıl ve üzerinde metan gazının çıkartılması ve depolanması

d) Karbondioksit ve diğer gazların çıkartıldığı, depolandığı veya işlendiği 10.000 ton/yıl ve üzeri kapasiteli tesisler,

e) Taşocakları Nizamnamesi'ne göre bir hammaddenin çıkarılması (Ek-I de yer almayanlar)

f) Taş Ocakları Nizamnamesine göre çıkarılan bir hammaddenin her türlü işleme sokulması (25.000 m³/yıl ve üzeri)

g) 50.000 ton/yıl ve üzeri tuzun çıkarılması ve/veya her türlü tuz işleme tesisleri,

h) Cevher hazırlama veya zenginleştirme tesisleri (Ek-I de yer almayanlar),

i) Aynı sahada toplam 3 000 m ve üzerinde sondajla yapılan aramalar,

36- Klinker öğütme tesisleri

37- Kömür işleme tesisleri

a) Havagazı ve kok fabrikaları,

b) Kömür briketleme tesisleri,

c) Kömür yıkama tesisleri,

38- Petrokok, kömür ve diğer katı yakıtların depolama, sınıflama ve ambalajlama tesisleri (perakende satış birimleri hariç)

39- Tuğla veya kiremit üretimi yapan tesisler. (Atölye tipi tesisler hariç)

40- Seramik veya porselen üretimi yapan tesisler (Atölye tipi tesisler hariç)

41- Sabit asfalt hazırlama (plant) tesisleri

42- Kireç fabrikaları

43- EK-I de yer alan projeler kapsamında bulunmakla birlikte, yeni bir metot veya ürün denemek ve geliştirmek amacı ile hazırlanan ve iki yıldan uzun süreli olmayan projeler.

EK- III

PROJE TANITIM GENEL FORMATI

Başlık Sayfası:

Proje sahibinin adı, adresi, telefon ve faks numarası:

Projenin adı:

Proje için seçilen yerin adı, mevki:

Raporu hazırlayan çalışma grubunun/kuruluşun adı, adresi, telefon ve faks numaraları:

Raporun hazırlanış tarihi:

İçindekiler listesi:

Bölüm I: Projenin tanımı ve amacı

Proje konusu yatırımın tanımı, ömrü, hizmet amaçları, önem ve gerekliliği,

Projenin fiziksel özelliklerinin, inşaat ve işletme safhalarında kullanılacak arazi miktarı ve arazinin tanımlanması.

Önerilen projeden kaynaklanabilecek önemli çevresel etkilerin genel olarak açıklanması (su, hava, toprak kirliliği, gürültü, titreşim, ısı, radyasyon vb.)

Yatırımcı tarafından araştırılan ana alternatiflerin bir özeti ve seçilen yerin seçiliş nedenlerinin belirtilmesi.

Bölüm II: Proje için seçilen yerin konumu

Proje yeri ve alternatif alanların mevkii, koordinatları, yeri tanıtıcı bilgiler.

Bölüm III: Proje yeri ve etki alanının mevcut çevresel özellikleri

Önerilen proje nedeniyle kirlenmesi muhtemel olan çevrenin; nüfus, fauna, flora, jeolojik ve hidrojeolojik özellikler, doğal afet durumu, toprak, su, hava, (atmosferik koşullar) iklimsel faktörler, mülkiyet durumu, mimari ve arkeolojik miras, peyzaj özellikleri, arazi kullanım durumu, hassasiyet derecesi (EK-V deki Duyarlı Yöreler listesi de dikkate alınarak) ve yukarıdaki faktörlerin birbiri arasındaki ilişkileri de içerek şekilde açıklanması.

Bölüm IV: Projenin önemli çevresel etkileri ve alınacak önlemler

1- Önerilen projenin aşağıda belirtilen hususlardan kaynaklanması olası etkilerinin tanıtımı. (Bu tanım kısa, orta, uzun vadeli, sürekli, geçici ve olumlu olumsuz etkileri içermelidir.)

a) Proje için kullanılacak alan,

b) Doğal kaynakların kullanımı,

c) Kirleticilerin miktarı, (atmosferik koşullar ile kirleticilerin etkileşimi) çevreye rahatsızlık verebilecek olası sorunların açıklanması ve atıkların minimizasyonu.

2- Yatırımın çevreye olan etkilerinin değerlendirilmesinde kullanılacak tahmin yöntemlerinin genel tanıtımı

3- Çevreye olabilecek olumsuz etkilerin azaltılması için alınması düşünülen önlemlerin tanıtımı.

Bölüm V: Halkın katılımı

1- Projeden etkilenmesi olası halkın belirlenmesi ve halkın görüşlerinin ÇED çalışmasına yansıtılması için önerilen yöntemler,

2- Görüşlerine başvurulması öngörülen diğer taraflar,

3- Bu konuda verebileceği diğer bilgi ve belgeler,

Bölüm VI: Yukarıda verilen başlıklara göre temin edilen bilgilerin teknik olmayan bir özeti

Ekler: Proje Tanıtım Raporunun hazırlanmasında kullanılan ve çeşitli kuruluşlardan sağlanan bilgi ve belgeler ile raporda kullanılan tekniklerden rapor metninde sunulamayan aşağıdaki belgeler.

1- Proje için belirlenen yer ve alternatiflerinin varsa; çevre düzeni, nazım, uygulama imar planı, vaziyet planı veya plan değişikliği teklifleri

2- Yatırımcı için projesi ile ilgili olarak daha önceden alınmış izin, onay, ruhsat veya ilgili kurumlardan alınmış belgeler vb.

3- Proje için seçilen alana ilişkin arazi kullanım durumu

Notlar ve kaynaklar

Proje tanıtım raporunu hazırlayan çalışma grubunun tanıtımı:

Adı soyadı, mesleği, özgeçmişi, referansları ve rapordan sorumlu olduğunu belirten imzası.

Proje tanıtım raporu, projenin türü ve yeri dikkate alınarak ilgili meslek dallarından ve en az 3 kişiden oluşan çalışma grubunca hazırlanmalıdır.

EK-IV

PROJE TANITIM DOSYASININ HAZIRLANMASINDA ESAS ALINACAK SEÇME ELEME KRİTERLERİ

Başlık Sayfası:

Proje sahibinin adı, adresi, telefon ve faks numaraları:

Projenin adı:

Proje için seçilen yerin adı, mevkii:

Projenin tanıtımı ve amacı:

Dosyayı hazırlayan çalışma grubunun/kuruluşun adı, adresi, telefon ve faks numaraları:

Dosyanın hazırlanış tarihi:

1. Projenin özellikleri

Projenin özelliklerinde aşağıda verilen hususlar göz önüne alınmalıdır

a) Projenin iş akım şeması, kapasitesi, kapladığı alan, teknolojisi, çalışacak personel sayısı,

b) Doğal kaynakların kullanımı (arazi kullanımı, su kullanımı, kullanılan enerji türü vb.)

c) Atık üretimi miktarı (katı, sıvı, gaz vb.) ve atıkların kimyasal fiziksel ve biyolojik özellikleri

d) Kullanılan teknoloji ve malzemelerden kaynaklanabilecek kaza riski

e) Projenin olası çevresel etkilerine karşı alınacak tedbirler.

2. Projenin yeri

Projeden etkilenmesi muhtemel alanın hassasiyeti değerlendirilirken aşağıda verilen hususlar göz önünde bulundurulmalıdır.

a) Mevcut arazi kullanımı ve kalitesi(tarım alanı, orman alanı, planlı alan, su yüzeyi vb.)

b) EK-V deki Duyarlı Yöreler listesi dikkate alınarak; sulak alanlar,kıyı kesimleri, dağlık ve ormanlık alanlar, tarım alanları, milli parklar, özel koruma alanları, nüfusça yoğun alanlar, tarihsel, kültürel, arkeolojik, ve benzeri önemi olan alanlar, erozyon alanları, heyelan alanları, ağaçlandırılmış alanlar, potansiyel erozyon ve ağaçlandırma alanları ile 167 sayılı Yer altı Suları Hakkında Kanun gereğince korunması gereken akiferler

3. Projenin ve yerin alternatifleri (proje teknolojisinin ve proje alanının seçilme nedenleri)

Sonuçlar

Burada yapılan tüm açıklamaların özeti ile projenin önemli çevresel etkilerinin sıralandığı ve alternatiflerin karşılaştırıldığı genel değerlendirmesi yapılacaktır.

EKLER:

Proje için belirlenen yerin varsa; çevre düzeni, nazım, uygulama imar planı, vaziyet planı veya plan değişikliği teklifleri,

Proje alanı ve yakın çevresinin mevcut arazi kullanımını değerlendirmek için; yerleşim alanlarının, ulaşım ağlarının, enerji nakil hatlarının, mevcut tesislerin ve yönetmeliğin Ek: V listesinde yer alan Duyarlı Yörelere Listesinde belirtilen diğer alanların (proje alanı ve yakın çevresinde bulunması halinde) yerlerine ilişkin verileri gösterir bilgiler 1/25000 ölçekli halihazır harita (varsa çevre düzeni planı, yoksa topografik harita) üzerine işlenerek kısaca açıklanması,

Proje alanının ölçekli jeoloji haritası bu harita üzerinde yer altı ve yerüstü sularının gösterimi ve alanın depremsellik durumunun açıklanması.

Notlar ve Kaynaklar:

Proje Tanıtım Dosyasını Hazırlayanların Tanıtımı

Adı soyadı, mesleği, özgeçmişi, referansları ve dosyadan sorumlu olduğunu belirten imzası.

Seçme eleme kriterlerine göre, projenin türü ve yeri dikkate alınarak proje ile ilgili farklı meslek dallarından ve en az üç kişiden oluşan çalışma grubunca hazırlanmalıdır.

EK V

DUYARLI YÖRELER

Bu yönetmelik kapsamında bulunan projelere ilişkin yapılacak çalışmalar sırasında başvurulması gereken mevzuatın dökümü aşağıda yer almaktadır. Mevzuatta olabilecek değişiklikler bu bölümün ayrılmaz bir parçasıdır

1. Ülkemiz mevzuatı uyarınca korunması gerekli alanlar

a) 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu'nun 2. maddesinde tanımlanan ve bu kanunun 3. maddesi uyarınca belirlenen "Millî Parklar", "Tabiat Parkları", "Tabiat Anıtları" ve "Tabiat Koruma Alanları",

b) 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu uyarınca Orman Bakanlığı'na belirlenen "Yaban Hayatı Koruma Sahaları ve Yaban Hayvanı Yerleştirme Alanları",

c) 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 2. maddesinin "a - Tanımlar" bendinin 1.,2.,3. ve 5. alt bentlerinde "Kültür Varlıkları", "Tabiat Varlıkları", "Sit" ve "Koruma Alanı" olarak tanımlanan ve aynı kanun ile 3386 sayılı kanunun (2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddelerin Eklenmesi Hakkında Kanun) ilgili maddeleri uyarınca tespiti ve tescili yapılan alanlar,

d) 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu kapsamında olan Su Ürünleri İstihsal ve Üreme Sahaları,

e) 04/09/1988 tarihli ve 19919 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği'nin 17 nci ve 01/07/1999 tarihli ve 23742 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle değişik 18.,19. ve 20. maddelerinde tanımlanan alanlar,

f) 02/11/1986 tarihli ve 19269 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği'nin 49. maddesinde tanımlanan "Hassas Kirlenme Bölgeleri",

g) 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9. maddesi uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından "Özel Çevre Koruma Bölgeleri" olarak tespit ve ilan edilen alanlar,

h) 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'na göre koruma altına alınan alanlar,

i) 6831 sayılı Orman Kanunu gereğince orman alanı sayılan yerler,

j) 3621 sayılı Kıyı Kanunu gereğince yapı yasağı getirilen alanlar,

k) 3573 Sayılı Zeytinciliğin İslahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanunda belirtilen alanlar,

l) 4342 sayılı Mera Kanununda belirtilen alanlar,

m) 30.01.2002 tarih ve 24656 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"nde belirtilen alanlar,

2. Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca korunması gerekli alanlar

a) 20/02/1984 tarih ve 18318 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi" (BERN Sözleşmesi) uyarınca koruma altına alınmış alanlardan "Önemli Deniz Kaplumbağası Üreme Alanları"nda belirtilen I. ve II. Koruma Bölgeleri, "Akdeniz Foku Yaşama ve Üreme Alanları",

b) 12/06/1981 tarih ve 17368 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Akdeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi" (Barcelona Sözleşmesi) uyarınca korumaya alınan alanlar,

i) 23/10/1988 tarihli ve 19968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Akdeniz'de Özel Koruma Alanlarının Korunmasına Ait Protokol" gereği ülkemizde "Özel Koruma Alanı" olarak belirlenmiş alanlar,

ii) 13/09/1985 tarihli Cenova Bildirgesi gereği seçilmiş Birleşmiş Milletler Çevre Programı tarafından yayımlanmış olan "Akdeniz'de Ortak Öneme Sahip 100 Kıyasal Tarihi Sit" listesinde yer alan alanlar,

iii) Cenova Deklerasyonu'nun 17. maddesinde yer alan "Akdeniz'e Has Nesli Tehlikede Olan Deniz Türlerinin" yaşama ve beslenme ortamı olan kıyasal alanlar,

c) 14/20/1983 tarih ve 17959 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Dünya Kültür ve Tabiat Mirasının Korunması Sözleşmesi"nin 1. ve 2. maddeleri gereğince Kültür Bakanlığı tarafından koruma altına alınan "Kültürel Miras" ve "Doğal Miras" statüsü verilen kültürel, tarihi ve doğal alanlar,

d) 17/05/1994 tarih ve 21937 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öne Sahip Sulak Alanların Korunması Sözleşmesi" (RAMSAR Sözleşmesi) uyarınca koruma altına alınmış alanlar.

3. Korunması gereken alanlar

a) Onaylı Çevre Düzeni Planlarında, mevcut özellikleri korunacak alan olarak tesbit edilen ve yapılaşma yasağı getirilen alanlar (Tabii karakteri korunacak alan, biyogenetik rezerv alanları, jeotermal alanlar v.b.),

b) Tarım Alanları: Tarımsal kalkınma alanları, sulanan, sulanması mümkün ve arazi kullanma kabiliyet sınıfları I, II, III ve IV olan alanlar, yağışla bağlı tarımda kullanılan I. ve II. sınıf ile, özel mahsul plantasyon alanlarının tamamı,

c) Sulak Alanlar: Doğal veya yapay, devamlı veya geçici, suların durgun veya akıntılı, tatlı, acı veya tuzlu, denizlerin gel-git hareketinin çekilme devresinde 6 metreyi geçmeyen derinlikleri kapsayan, başta su kuşları olmak üzere canlıların yaşama ortamı olarak önem taşıyan bütün sular, bataklık sazlık ve turbiyeler ile bu alanların kıyı kenar çizgisinden itibaren kara tarafına doğru ekolojik açıdan sulak alan kalan yerler,

d) Göller, akarsular, yeraltısuyu işletme sahaları,

e) Bilimsel araştırmalar için önem arzeden ve/veya nesli tehlikeye düşmüş veya düşebilir türler ve ülkemiz için endemik olan türlerin yaşama ortamı olan alanlar, biyosfer rezervi, biyotoplar, biyogenetik rezerv alanları, benzersiz özelliklerdeki jeolojik ve jeomorfolojik oluşumların bulunduğu alanlar,

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 23 Aralık 2003 - Sayı: 25325

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Yönetmelikler

Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, ekranlı araçlarla çalışmalarda alınacak asgari sağlık ve güvenlik önlemlerini belirlemektir.

Bu Yönetmelikte belirtilen daha sıkı ve özel önlemler saklı kalmak kaydı ile 4 üncü maddede tanımlanan ekranlı araçların kullanımında, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri de uygulanır.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren ve ekranlı araçlarla çalışmaların yapıldığı tüm işyerlerini kapsar.

Ancak, bu Yönetmelik hükümleri:

a) Hareketli makine ve araçların kumanda kabinleri ve sürücü mahallinde,

b) Taşıma araçlarındaki bilgisayar sistemlerinde,

c) Toplumun kullanımına açık bilgisayar sistemlerinde,

d) İşyerinde, kullanımı sürekli olmayan taşınabilir sistemlerde,

e) Hesap makineleri, yazar kasa ve benzeri, data veya ölçüm sonuçlarını gösteren küçük ekranlı cihazlarda,

f) Ekranlı daktilolarda,

uygulanmaz.

Kanuni Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78 inci maddesi uyarınca hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

a) Ekranlı araç: Uygulanan işlemin içeriğine bakılmaksızın ekranında harf, rakam, şekil, grafik ve resim gösteren her türlü aracı,

b) Operatör: Ekranlı aracı kullanan kişiyi,

c) Zorlayıcı Travmalar: Göz yorgunluğu, kas gücünün aşırı kullanımı, uygun olmayan duruş biçimi, uzun süre ekranlı araç karşısında ara vermeden çalışma, aşırı iş yükü duygusu, zihinsel yorgunluk ve stres ile gürültü, ısı, nem ve aydınlatmanın neden olduğu olumsuzluklarının tümünü,

d) Çalışma merkezi: Operatörün oturduğu sandalye, ekranlı aracın konulduğu masa, bilgi kayıt ünitesi, monitör, klavye, yazıcı, telefon, faks, modem ve benzeri aksesuar ve ekranlı araçla ilgili tüm donanımların tamamının veya bir kısmının bulunduğu çalışma yerini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İşverenin Yükümlülükleri

Çalışma Merkezleri

Madde 5 - İşveren, çalışma merkezlerinde, ekranlı araçların kullanımından kaynaklanan zorlayıcı travmalara neden olabilecek riskleri belirleyecek ve bu riskleri ortadan kaldıracak veya en aza indirecek sağlık ve güvenlik önlemlerini alacaktır.

Çalışanların Bilgilendirilmesi ve Eğitimi

Madde 6 - Ekranlı araçlarla çalışmalarda, çalışanların bilgilendirilmesi ve eğitimi ile ilgili olarak aşağıdaki hususlara uyulacaktır:

a) İşveren, işçilere ve temsilcilerine çalışma yerlerinde sağlık ve güvenlik ile ilgili bütün konularda ve özellikle bu Yönetmeliğin 5, 7 ve 9 uncu maddelerinde belirtilen hususlarda bilgi verecektir.

b) İşveren ekranlı araçlarla çalışanlara, işe başlamadan önce ve çalışma koşullarında önemli bir değişiklik olduğunda gerekli eğitimi verecek ve bu eğitimler periyodik olarak tekrarlanacaktır.

Eğitim, özellikle aşağıdaki konuları içerecektir;

- 1) Zorlayıcı travmalar ve korunma yolları,
- 2) Doğru oturuş,
- 3) Gözlerin korunması,
- 4) Gözleri en az yoran yazı karakterleri ve renkler,
- 5) Çalışma sırasında gözleri kısa sürelerle dinlendirme alışkanlığı,
- 6) Gözlerin, kas ve iskelet sisteminin dinlendirilmesi,
- 7) Ara dinlenmeleri.

Günlük Çalışma Düzeni

Madde 7 - İşveren, ekranlı araçlarla yapılan çalışmalardan kaynaklanan iş yükünü ve etkilenmeyi azaltmak amacıyla, uygun çalışma planı yaparak, operatörlerin periyodik olarak ara vermesini veya dönüşümlü olarak başka işlerde çalışmalarını sağlayacaktır.

Çalışanların Görüşlerinin Alınması ve Katılımlarının Sağlanması

Madde 8 - İşveren çalışanların ve temsilcilerinin bu Yönetmelik ve ekinde belirtilen konularda İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nde belirtildiği şekilde görüş ve önerilerini dikkate alacak ve katılımlarını sağlayacaktır.

Gözlerin Korunması

Madde 9 - Ekranlı araçlarla çalışmalarda işçilerin gözlerinin korunması için uyulacak hususlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Aşağıdaki durumlarda işçilerin göz muayeneleri yapılacaktır;

- ekranlı araçlarla çalışmaya başlamadan önce,
- düzenli aralıklarla ve

- ekranlı araçla çalışmalardan kaynaklanacak görme zorluğu olduğunda.

b) Yukarıda belirtilen muayene sonuçlarına göre gerekiyorsa işçiler oftalmolojik testlere tabi tutulacaktır.

c) Yukarıda (a) ve (b) bentlerinde belirtilen muayene ve test sonuçlarına göre gerekiyorsa işçilere yaptıkları işe uygun araç ve gereç verilecektir.

d) Bu madde uyarınca alınacak önlemler işçilere herhangi bir maddi yük getirmeyecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Yönetmelik Hükümlerine Uyum

Madde 10 - Yönetmeliğin yayımlandığı tarihten sonra açılacak çalışma merkezleri bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak kurulacaklardır. Yönetmeliğin yayımlandığı tarihte faaliyette olan çalışma merkezleri ise 2 yıl içinde Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İlgili Avrupa Birliği Mevzuatı, Yürürlük, Yürütme

İlgili Avrupa Birliği Mevzuatı

Madde 11 - Bu Yönetmelik 29/05/1990 tarihli ve 90/270/EEC sayılı Konsey Direktifi esas alınarak hazırlanmıştır.

Yürürlük

Madde 12 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 13 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

EK-1

EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMALARDA ARANACAK ASGARİ GEREKLER

1. Ekipman

a) Genel hususlar

Bu tür ekipmanın kullanımı işçiler için risk kaynağı olmayacaktır.

b) Monitör

Ekranla görünen karakterler kolayca seçilebilecek şekil ve formda, uygun büyüklükte olacak, satır ve karakterler arasında yeterli boşluk bulunacaktır.

Ekran görüntüsü stabil olacak, görüntünün titremesi ve benzeri olumsuzluklar bulunmayacaktır.

Parlaklık ve karakterler ile arka plan arasındaki kontrast, operatör tarafından kolaylıkla ayarlanabilecektir.

Ekran, operatörün ihtiyacına göre kolaylıkla her yöne döndürülerek ayarlanabilir olacaktır.

Ekranın ayrı bir kaide veya ayarlanabilir bir masa üzerinde kullanılması mümkün olacaktır.

Kullanıcıyı rahatsız edebilecek yansıma ve parlamalar önlenecektir.

c) Klavye

Klavye, operatörün el ve kollarının yorulmaması ve rahatça çalışabilmesi için ekrandan ayrı ve hareketli olacaktır.

Klavyenin ön tarafına, operatörün bileklerini dayayabileceği özel destek konulacaktır.

Operatörün elleri ve kolları için klavyenin önünde yeterli boşluk olacaktır.

Klavyenin rengi mat olacak ve ışığı yansıtmayacaktır.

Klavye karakterlerinin yerleri kullanımı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiş olacaktır.

Çalışma pozisyonuna göre, tuşlar üzerindeki semboller kolaylıkla seçilebilecek, düzgün ve okunaklı olacaktır.

d) Çalışma masası veya çalışma yüzeyi

Çalışma masası veya çalışma yüzeyi; ekran, klavye, dokümanlar ve diğer ilgili malzemelerin rahat bir şekilde düzenlenebilmesine olanak sağlayacak şekilde ve yeterli büyüklükte olacak ve yüzeyi ışığı yansıtmayacak nitelikte olacaktır.

Operatörün rahatsız edici göz ve baş hareketleri ihtiyacını en aza indirecek şekilde yerleştirilmiş ve ayarlanabilir özellikte doküman tutucu kullanılacaktır.

Çalışanın rahat bir pozisyonda olması için yeterli alan olacaktır.

e) Çalışma sandalyesi

Sandalye dengeli ve operatörün rahat bir pozisyonda oturabileceği ve kolaylıkla hareket edebileceği şekilde olacaktır.

Oturma yerinin yüksekliği ayarlanabilir olacaktır.

Sırt dayama yeri öne-arkaya ve yukarı-aşağı ayarlanabilir, sırt desteği bele uygun ve esnek olacaktır.

İstendiğinde operatöre uygun bir ayak dayanağı sağlanacaktır.

2. Çalışma ortamı

a) Gerekli alan

Operatörün oturma şeklini değiştirebilmesi ve rahatça hareket edebilmesi için çalışma merkezi yeterli genişlikte olacak ve uygun şekilde düzenlenecektir.

b) Aydınlatma

Operatörün gereksinimleri ve yapılan işin türü dikkate alınarak uygun aydınlatma şartları sağlanacak, arka planla ekran arasında uygun kontrast bulunacaktır.

Yapay aydınlatma kaynaklarının yeri ve teknik özellikleri ekrandaki ve diğer ekipmanlar üzerindeki parlama ve yansımaları önlenecek şekilde olacaktır.

c) Yansıma ve parlama

Pencereler, açıklıklar ve benzeri yerler, saydam veya yarı saydam duvarlar ve parlak renkli cisim ve yüzeylerden ekran üzerine direk ışık gelmeyecek ve mümkünse yansımalar önlenecektir.

Ekrana gelen gün ışığının kontrol edilebilmesi için yatay ve dikey ayarlanabilir perdeler kullanılacaktır.

d) Gürültü

Çalışma merkezlerinde kullanılan ekipmanların gürültüsü çalışanların dikkatini dağıtmayacak ve karşılıklı konuşmayı engellemeyecek düzeyde olacaktır.

e) Isı

Çalışma merkezindeki ekipmanlar çalışanları rahatsız edecek düzeyde ortalama ısı vermeyecektir.

f) Radyasyon

Çalışma merkezindeki görünür ışık dışındaki tüm radyasyonların sağlığa zarar vermeyecek düzeylerde olması için gerekli önlemler alınacaktır.

g) Nem

Çalışma ortamındaki nemin uygun düzeyde olması sağlanacak ve bu düzey korunacaktır.

3. Bilgisayar programları

İşveren, ekranlı araçlarla yapılacak işin düzenlenmesinde ve kullanılacak programların seçiminde aşağıdaki hususlara uyacaktır.

a) Programlar işe uygun olacaktır.

b) Programlar kolay kullanılabilir ve eğer uygunsa operatörün bilgi düzeyine ve deneyimine göre ayarlanabilir olacaktır. Operatörün bilgisi dışında programlara müdahale edilemeyecektir.

c) Sistemler çalışanların verimini artıracak ve kolaylık sağlayacak şekilde geri beslemeli olacaktır.

d) Sistemler operatöre uygun hız ve formatta bilgi verecek şekilde olacaktır.

e) Programlar, özellikle verilerin algılanması ve kullanılması konusunda ergonomi prensiplerine uygun olacaktır.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Yönetmelikler

Gürültü Yönetmeliği

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, işçilerin gürültüye maruz kalmaları sonucu sağlık ve güvenlik yönünden oluşabilecek risklerden, özellikle işitme ile ilgili risklerden korunmaları için alınması gerekli önlemleri belirlemektir.

Bu Yönetmelikte belirtilen daha sıkı ve özel önlemler saklı kalmak kaydı ile, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri de uygulanır.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren tüm işyerlerinde uygulanır.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 4857 sayılı İş Kanununun 78 inci maddesine göre düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

a) En yüksek ses basıncı (Ppeak): "C"-frekans ağırlıklı anlık gürültü basıncının maksimum değerini,

b) Günlük gürültü maruziyet düzeyi (LEX, 8 saat) (dB(A) re.20 (i)Pa): TSE 2607 ISO 1999: 1990 standardında tanımlandığı gibi, sekiz saatlik iş günü için, anlık darbeleri gürültünün de dahil olduğu bütün gürültü maruziyet düzeylerinin zaman ağırlıklı ortalamasını,

c) Haftalık gürültü maruziyet düzeyi (LEX, 8h): TSE 2607 ISO 1999: 1990 standardında tanımlandığı gibi, günlük gürültü maruziyet düzeylerinin sekiz saatlik beş iş gününden oluşan bir hafta için zaman ağırlıklı ortalamasını,

d) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İşverenlerin Yükümlülükleri

Maruziyet Sınır Değerleri ve Maruziyet Etkin Değerleri

Madde 5 - Maruziyet sınır değerleri ve maruziyet etkin değerleri ile ilgili hususlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Bu Yönetmeliğin uygulanması bakımından, günlük gürültü maruziyet düzeyleri ve en yüksek ses basıncı yönünden maruziyet sınır değerleri ve maruziyet etkin değerleri, aşağıda verilmiştir;

1) Maruziyet sınır değerleri : LEX, 8h= 87 dB (A) ve ppeak= 200 (i) Pa(i)

2) En yüksek maruziyet etkin değerleri: LEX, 8h= 85 dB (A) ve ppeak= 140 (i) Pa(ii)

3) En düşük maruziyet etkin değerleri : LEX, 8h= 80 dB (A) ve ppeak= 112 (i) Pa(iii)

b) İşçiyi etkileyen maruziyetin belirlenmesinde, işçinin kullandığı kişisel kulak koruyucularının koruyucu etkisi de dikkate alınarak maruziyet sınır değer uygulanacaktır. Maruziyet etkin değerlerinde kulak koruyucularının etkisi dikkate alınmayacaktır.

c) Günlük gürültü maruziyetinin günden güne belirgin şekilde farklılık gösterdiğinin kesin olarak tespit edildiği işlerde ve aşağıdaki şartlara uyulmak kaydı ile maruziyet sınır değerleri ve maruziyet etkin değerlerinin uygulanmasında günlük maruziyet değerleri yerine haftalık maruziyet değerleri kullanılabilir:

1) Yeterli ölçümle tespit edilen haftalık gürültü maruziyet düzeyi 87 dB (A) maruziyet sınır değerini aşmayacaktır.

2) Bu işlerdeki riskleri en aza indirmek için yeterli önlemler alınmış olacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İşverenlerin Yükümlülükleri

Risklerin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi

Madde 6 - İşyerlerinde gürültüden kaynaklanan risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesinde;

a) İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinin (c) bendinde ve 9 uncu maddesinin (a) bendinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirirken, işçilerin maruz kaldığı gürültü düzeyini değerlendirecek ve gerekiyor ise gürültü ölçümü yapacaktır.

b) Kullanılan yöntemler ve aygıtlar, mevcut koşullara, özellikle de ölçülecek olan gürültünün özelliklerine, maruziyet süresine ve çevresel faktörlere uygun olacaktır.

Bu yöntemler ve aygıtlar bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesindeki tanımlanan parametrelerin belirlenmesine ve 5 inci maddesinde belirlenen değerlerin aşılmadığına karar verilebilmesine olanak sağlayacaktır.

c) Kullanılan gürültü ölçme yöntemi, bir işçinin kişisel maruziyetini gösterecek şekilde olacaktır.

d) Yukarıda (a) bendinde belirtilen değerlendirme ve ölçümler İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 7 nci maddesindeki hükümler dikkate alınarak uzmanlarca planlanacak ve uygun aralıklarla yapılacaktır.

Gürültü maruziyet düzeyinin değerlendirilmesi ve ölçüm sonuçları, daha sonraki zamanlarda tekrar değerlendirilebilmesi için uygun bir şekilde saklanacaktır.

e) Ölçüm sonuçları değerlendirilirken, ölçme uygulamalarına bağlı olan ölçüm hataları dikkate alınacaktır.

f) İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinin (c) bendi gereğince yapacağı risk değerlendirmesinde aşağıda belirtilen hususlara özel önem verecektir:

1) Darbeli gürültüye maruziyet de dahil maruziyetin düzeyine, türü ve süresine,

2) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinde belirtilen maruziyet sınır değerlerine ve maruziyet etkin değerlerine,

3) Özellikle hassas risk gruplarına dahil işçilerin sağlık ve güvenliklerine olan etkilerine,

4) Teknik olarak mümkünse, gürültü ile işe bağlı ototoksik maddelerin etkileşimlerine veya gürültü ile titreşim arasındaki etkileşimlerin işçinin sağlık ve güvenliğine olan etkisine,

5) Kaza riskini azaltmak için kullanılan ve işçiler tarafından algılanması gereken uyarı sinyalleri ve diğer sesler ile gürültünün etkileşmesinin işçilerin sağlık ve güvenlikleri yönünden dolaylı etkisine,

6) İş ekipmanlarının gürültü emisyonları hakkında ilgili mevzuat uyarınca imalatçılardan sağlanan bilgilere,

7) Gürültü emisyonu daha az olan alternatif bir iş ekipmanının bulunup bulunmadığına,

8) Gürültüye maruziyetin, işverenin sorumluluğundaki normal çalışma saatleri dışında da devam edip etmediğine,

9) Sağlık gözetiminden elde edilen ve mümkünse en son yayınlanmış olanları da içeren tüm bilgilere,

10) Yeterli korumayı sağlayabilecek kulak koruyucularının bulunup bulunmadığına.

g) İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 9 uncu maddesinin (a) bendinin (1) numaralı alt bendi uyarınca, risk değerlendirmesini yaptırmış olacak ve aynı Yönetmeliğin 5, 6, 7 ve 8 inci maddelerine uygun olarak hangi önlemlerin alınması gerektiğini tanımlayacaktır. Risk değerlendirmesi ile ilgili, yürürlükteki mevzuata uygun olarak kayıt tutulacak ve saklanacaktır. Risk değerlendirmesi, düzenli olarak ve önemli bir değişiklik olduğunda veya sağlık gözetimi sonuçlarının gerektirdiğinde yeniden yapılacaktır.

Maruziyetin Önlenmesi veya Azaltılması

Madde 7 - Gürültüden kaynaklanan maruziyetin önlenmesi veya azaltılması için;

a) Teknik gelişmelere uygun önlemler alınarak gürültüye maruziyetten kaynaklanan riskler kaynağında yok edilecek veya en aza indirilecektir.

Gürültüden kaynaklanan risklerin azaltılmasında, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinin (b) bendinde belirtilen genel prensiplere uyulacak ve özellikle;

1) Gürültüye maruziyetin daha az olduğu başka çalışma yöntemleri seçmek,

2) Yapılan işi göz önünde bulundurarak, mümkün olan en düşük düzeyde gürültü yayan uygun iş ekipmanını seçmek,

3) İşyerinin ve çalışılan yerlerin tasarımı ve düzenlenmesi,

4) İşçilere, iş ekipmanını gürültüye en az maruz kalacakları doğru ve güvenli bir şekilde kullanmaları için, gerekli bilgiyi ve eğitimi vermek,

5) Gürültüyü teknik yollarla azaltmak için;

- Hava yoluyla yayılan gürültüyü, perdeleme, kapatma, gürültü emici örtülerle ve benzeri yöntemlerle azaltmak,

- Yapıdan kaynaklanan gürültüyü, yalıtım ve benzeri yöntemlerle azaltmak,

6) İşyeri, çalışma sistemleri ve iş ekipmanları için uygun bakım programlarının uygulanması,

7) Gürültüyü azaltacak bir iş organizasyonu ile;

- Maruziyet süresini ve gürültü düzeyini sınırlamak,

- Yeterli dinlenme araları verilerek çalışma sürelerinin düzenlenmesi,

gibi önlemler alınacaktır.

b) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesine göre yapılan risk değerlendirmesinde, en yüksek maruziyet etkin değerlerinin aşıldığının tespiti halinde, işveren, özellikle yukarıda (a) bendinde belirtilen önlemleri de dikkate alarak, gürültüye maruziyeti azaltmak için teknik ve/veya organizasyona yönelik bir önlem programı oluşturacak ve uygulayacaktır.

c) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesi uyarınca yapılan risk değerlendirmesine göre, işçilerin en yüksek maruziyet etkin değerlerini aşan gürültüye maruz kalabileceği çalışma yerleri uygun şekilde işaretlenecektir. Ayrıca, bu alanların sınırları belirlenecek ve teknik olarak mümkün ise, bu alanlara girişler kontrollü olacaktır.

d) İşçilerin dinlenmesi için ayrılan yerlerdeki gürültü düzeyi, bu yerlerin kullanım amacına uygun olacaktır.

e) İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 15 inci maddesi uyarınca kadınlar, çocuklar, yaşlılar, özürllüler gibi hassas risk gruplarının korunması için gerekli önlemleri alacaktır.

Kişisel Korunma

Madde 8 - Gürültüye maruziyetten kaynaklanan riskler başka yollarla önlenemiyor ise;

a) İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 13 üncü maddesinin (b) bendine ve Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak ve aşağıda belirtilen koşullarda, işçilere, kişiye tam olarak uyan kulak koruyucuları verilecek ve bu koruyucular işçiler tarafından kullanılacaktır:

1) Gürültü maruziyeti en düşük maruziyet etkin değerleri aştığında, işveren kulak koruyucuları sağlayarak işçilerin kullanımına hazır halde bulunduracaktır,

2) Gürültü maruziyeti en yüksek maruziyet etkin değerlerine ulaştığında ya da bu değerleri aştığında, kulak koruyucuları kullanılacaktır,

3) Kulak koruyucuları işitme ile ilgili riski ortadan kaldıracak veya en aza indirecek bir biçimde seçilecektir.

b) İşveren kulak koruyucularının kullanılmasını sağlamak için her türlü çabayı gösterecek ve alınan önlemlerin etkililiğini denetlemekten sorumlu olacaktır.

Maruziyetin Sınırlanması

Madde 9 - İşçinin maruziyeti, hiçbir koşulda bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (b) bendinde belirtildiği şekilde maruziyet sınır değerlerini aşmayacaktır.

Bu Yönetmelikte belirtilen tüm önlemlerin alınmasına rağmen, maruziyet sınır değerlerinin aşıldığının tespit edildiği durumlarda, işveren;

a) Maruziyeti, maruziyet sınır değerlerinin altına indirmek üzere gerekli olanı derhal yapacak,

b) Maruziyet sınır değerlerinin aşılması nedenlerini belirleyecek ve

c) Bunun tekrarını önlemek amacıyla, koruma ve önlemeye yönelik tedbirleri alacaktır.

İşçilerin Bilgilendirilmesi ve Eğitimi

Madde 10 - İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 10 uncu ve 12 nci maddelerinde belirtilen hususlarla birlikte, işyerinde en düşük maruziyet etkin değerindeki veya üzerindeki gürültüye maruz kalan işçilerin ve/veya temsilcilerinin gürültü maruziyeti ile ilgili olarak ve özellikle de aşağıdaki konularda bilgilendirilmelerini ve eğitilmelerini sağlayacaktır:

a) Gürültüye maruziyetten kaynaklanan riskler,

b) Gürültüden kaynaklanan riskleri önlemek veya en aza indirmek amacıyla bu Yönetmelik hükümlerini uygulamak için alınan önlemler ve bu önlemlerin uygulanacağı koşullar,

c) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinde belirtilen maruziyet sınır değerleri ve maruziyet etkin değerleri,

d) Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesine uygun olarak yapılan değerlendirme ve gürültü ölçümünün sonuçları ve bunların önemi ve potansiyel riskler,

e) Kulak koruyucularının doğru kullanılması,

f) İşitme kaybı belirtilerinin niçin ve nasıl tespit edileceği ve bildirileceği,

g) Bu Yönetmeliğin 12 nci maddesine göre, işçilerin hangi şartlarda sağlık gözetimine tabi tutulacağı ve sağlık gözetiminin amacı,

h) Gürültü maruziyetini en aza indirecek güvenli çalışma uygulamaları.

İşçilere Danışılma ve Katılımın Sağlanması

Madde 11 - İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 11 inci maddesine uygun olarak işçilere ve/veya temsilcilerine bu Yönetmeliğin kapsadığı konular ile özellikle aşağıdaki konularda danışılacak ve katılımları sağlanacaktır:

a) Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde belirtildiği şekilde risklerin değerlendirilmesinde ve alınacak önlemlerin tanımlanmasında,

b) Bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinde belirtilen, gürültüden kaynaklanan risklerin ortadan kaldırılmasını veya azaltılmasını amaçlayan önlemlerin alınmasında,

c) Bu Yönetmeliğin 8 inci maddesinin (a) bendinin 3 numaralı alt bendinde belirtildiği şekilde kulak koruyucularının seçilmesinde.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Sağlık Gözetimi

Madde 12 - İşçiler aşağıdaki hususlar gözönünde bulundurularak sağlık gözetimine tabi tutulacaktır:

a) Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (a) bendi gereğince yapılan risk değerlendirmesi sonucunda sağlık riski olduğunun anlaşılması halinde işçiler uygun sağlık gözetimine tabi tutulacaktır.

b) En yüksek maruziyet etkin değerlerini aşan gürültüye maruz kalan bir işçi, bir hekim veya hekimin sorumluluğu altındaki uzman bir başka kişi tarafından işitme testi yapılmasını isteme hakkına sahiptir. Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde hükme bağlanan değerlendirme ve ölçüm sonuçlarının bir sağlık riski olduğunu gösterdiği yerlerde, en düşük maruziyet etkin değerlerini aşan gürültüye maruz kalan işçiler için de işitme testleri yapılacaktır. Bu testlerin amacı gürültüye bağlı olan herhangi bir işitme kaybında erken tanı koymak ve işitme işlevini koruma altına almaktır.

c) Yukarıda (a) ve (b) bentlerine uygun olarak yapılan sağlık gözetimi ile ilgili olarak her işçinin kişisel sağlık kaydı tutulacak ve güncelleştirilecektir. Sağlık kayıtları, sağlık gözetiminin bir özetini içerecektir. Bu kayıtlar gizlilik esasına uygun olarak ve gerektiğinde incelenebilecek şekilde saklanacaktır.

Bu kayıtların kopyaları, yetkili makamların istemesi halinde verilecektir. Her işçi, istediğinde kendisiyle ilgili kayıtlara ulaşabilecektir.

d) İşitme ile ilgili sağlık gözetimi sonucunda, işçide işitme kaybı saptandığında, işitme kaybının gürültü maruziyetine bağlı olup olmadığını bir hekim veya hekimin uygun gördüğü bir uzman değerlendirecektir. İşitme kaybı gürültüye bağlı ise;

1) İşçi, hekim veya uygun nitelikli diğer bir kişi tarafından, kendisi ile ilgili sonuçlar hakkında bilgilendirilecektir.

2) İşveren;

i) Yönetmeliğin 6 ncı maddesi uyarınca yapılan risk değerlendirmesini gözden geçirecektir.

ii) Riskleri önlemek veya azaltmak için Yönetmeliğin 7 nci ve 8 inci maddeleri uyarınca alınan önlemleri gözden geçirecektir.

iii) Riskleri önlemek veya azaltmak için Yönetmeliğin 7 nci ve 8 inci maddeleri uyarınca gerekli görülen ve işçinin gürültüye maruz kalmayacağı başka bir işte görevlendirilmesinin de aralarında olduğu önlemleri uygularken, iş sağlığı uzmanları veya diğer uygun vasıflı kişilerin veya yetkili makamın önerilerini dikkate alacaktır.

iv) Benzer biçimde maruz kalan işçilerin sağlık durumunun gözden geçirilmesi için de düzenli bir sağlık gözetimi uygulayacaktır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

İlgili Avrupa Birliği Mevzuatı

Madde 13 - Bu Yönetmelik, 06/02/2003 tarihli ve 2003/10/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi esas alınarak hazırlanmıştır.

Yürürlük

Madde 14 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinden 3 (üç) yıl sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür. (*)

(*) EKLER için Resmi Gazete'ye bakınız.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Yönetmelikler

Titreşim Yönetmeliği

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, işçilerin mekanik titreşime maruz kalmaları sonucu ortaya çıkabilecek sağlık ve güvenlik risklerinden korunmalarını sağlamak için alınması gerekli önlemleri belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren ve mekanik titreşime maruz kalma riski bulunan tüm işyerlerinde uygulanır.

Bu Yönetmelikte belirtilen daha sıkı ve özel önlemler saklı kalmak kaydı ile, titreşime maruz kalma riski bulunan tüm işyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri de uygulanır.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 4857 sayılı İş Kanununun 78 inci maddesine göre düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

a) El-kol titreşimi: İnsanda el-kol sistemine aktarıldığında, işçilerin sağlık ve güvenliği için risk oluşturan ve özellikle de, damar, kemik, eklem, sinir ve kas bozukluklarına yol açan mekanik titreşimi,

b) Bütün vücut titreşimi: Vücudun tümüne aktarıldığında, işçilerin sağlık ve güvenliği için risk oluşturan, özellikle de, bel bölgesinde rahatsızlık ve omurgada travmaya yol açan mekanik titreşimi,

c) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İşverenlerin Yükümlülükleri

Maruziyet Sınır Değerleri ve Maruziyet Etkin Değerleri

Madde 5 - Maruziyet sınır değerleri ve maruziyet etkin değerleri:

a) El-kol titreşimi için;

1) Sekiz saatlik çalışma süresi için günlük maruziyet sınır değeri 5 m/s²,

2) Sekiz saatlik çalışma süresi için günlük maruziyet etkin değeri 2,5 m/s².

İşçinin el-kol titreşimine maruziyeti, bu Yönetmelik Ek'inin A Bölümünün 1 inci maddesi hükümlerine göre değerlendirilecek veya ölçülecektir.

b) Bütün vücut titreşimi için;

1) Sekiz saatlik çalışma süresi için günlük maruziyet sınır değeri 1,15 m/s²,

2) Sekiz saatlik çalışma süresi için günlük maruziyet etkin değeri 0,5 m/s² olacaktır.

İşçinin bütün vücut titreşimine maruziyeti bu Yönetmeliğin Ek'inin B bölümünün 1 inci maddesinin hükümlerine göre değerlendirilecek veya ölçülecektir.

Risk Belirlenmesi ve Değerlendirmesi

Madde 6 - İşyerlerinde mekanik titreşime maruziyetten kaynaklanan risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili olarak aşağıda belirtilen hususlara uyulacaktır:

a) İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinin (c) bendi ve 9 uncu maddesinin (a) bendinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirirken, işçilerin maruz kaldığı mekanik titreşim düzeyini değerlendirecek ve gerekiyorsa ölçecektir. Ölçüm, bu Yönetmeliğin Ek'indeki A ve B Bölümlerinin 2 nci maddelerine uygun olarak yapılacaktır.

b) Mekanik titreşime maruziyet düzeyi; kullanılan ekipmanla yapılan çalışmalardan elde edilen gözlemler ile ekipmanın üreticisinden elde edilecek bilgi de dahil olmak üzere, ekipmanda veya ekipmanın kullanıldığı özel koşullarda oluşacak titreşimin büyüklüğü hakkındaki bilgiler dikkate alınarak değerlendirilecektir.

Yukarıdaki değerlendirme özel aygıt ve uygun yöntem kullanılarak yapılacak ölçüm yerine geçmez.

c) Yukarıda (a) bendinde belirtilen değerlendirme ve ölçümler, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 7 nci maddesinde belirtilen yetkili uzman kişi veya kuruluşlarca planlanıp yapılacak ve uygun aralıklarla tekrarlanacaktır. Mekanik titreşime maruziyet düzeyi hakkındaki değerlendirme ve/veya ölçümlerden elde edilen veriler daha sonra tekrar kullanılmak üzere uygun biçimde saklanacaktır.

d) İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinin (c) bendine göre yapılacak risk değerlendirmesinde özellikle aşağıdaki hususları dikkate alacaktır:

- 1) Aralıklı titreşim veya tekrarlanan şoklara maruziyet de dahil maruziyetin türü, düzeyi ve süresi,
- 2) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinde belirtilen maruziyet sınır değerleri ve maruziyet etkin değerleri,
- 3) Riske duyarlı işçilerin sağlık ve güvenliğine olan etkiler,
- 4) Mekanik titreşim ile işyeri veya başka bir iş ekipmanı arasındaki etkileşimden kaynaklanan ve işçinin güvenliğine tesir eden dolaylı etkileri,
- 5) İş ekipmanı üreticilerinin mevzuat gereği verdiği bilgileri,
- 6) Mevcut ekipman yerine kullanılabilecek, mekanik titreşime maruziyet düzeyini azaltacak şekilde tasarlanmış iş ekipmanının bulunup bulunmadığı,
- 7) Bütün vücut titreşimi maruziyetinin işverenin sorumluluğundaki normal çalışma saatleri dışında da devam etmesi durumunda maruziyetin boyutu,
- 8) Düşük sıcaklık ve bunun gibi özel çalışma koşulları,
- 9) Sağlık gözetiminden elde edilen bilgileri, mümkünse yayınlanmış bilgileri.

e) İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 9 uncu maddesinin (a) bendinin 1 numaralı alt bendi uyarınca risk değerlendirmesi yapılmasını sağlayacak ve bu Yönetmeliğin 5 inci ve 6 ncı maddesi uyarınca alınması gerekli önlemleri belirleyecektir. Yapılan risk değerlendirmesiyle ilgili uygun kayıt tutulacaktır. Çalışma koşullarında önemli değişiklik olduğunda veya sağlık gözetimi sonuçlarının gerektirdiği durumlarda risk değerlendirmesi yeniden yapılacaktır.

Maruziyetin Önlenmesi veya Azaltılması

Madde 7 - Mekanik titreşime maruziyetin önlenmesi veya azaltılması için;

a) Teknik ilerlemeler göz önünde bulundurularak, mekanik titreşime maruz kalmaktan kaynaklanan riskler öncelikle kaynağında yok edilecek veya en aza indirilecektir. Bu tür risklerin önlenmesi ve azaltılmasında, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinin (b) bendinde belirtilen genel prensiplere uyulacaktır.

b) Bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesi uyarınca yapılan risk değerlendirmesinde 5 inci maddenin (a) bendinin (2) numaralı alt bendi ile (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde belirtilen maruziyet etkin değerlerinin aşıldığının tespit edilmesi halinde, işveren, mekanik titreşime ve yol açtığı risklere maruziyeti en aza indirmek için özellikle aşağıdaki hususları dikkate alarak teknik ve organizasyon önlemleri ile ilgili program yapacak ve uygulayacaktır;

- 1) Mekanik titreşime maruziyeti azaltan başka çalışma yöntemleri,
- 2) Yapılacak iş dikkate alınarak mümkün olan en az titreşim oluşturacak uygun ergonomik tasarım ve uygun iş ekipmanı seçimi,
- 3) Titreşimin zarar verme riskini azaltmak için, bütün vücut titreşimini etkili bir biçimde azaltan oturma yerleri ve el-kol sistemine aktarılan titreşimi azaltan el tutma yerleri ve benzeri yardımcı donanım sağlanması,
- 4) İşyeri, işyeri sistemleri ve iş ekipmanları için uygun bakım programları,
- 5) İşyerlerinin ve çalışma yerlerinin tasarımı ve düzeni,
- 6) İşçilere, mekanik titreşime maruz kalmayı en aza indirecek şekilde iş ekipmanını doğru ve güvenli bir biçimde kullanmaları için uygun bilgi, eğitim ve talimat verilmesi,
- 7) Maruziyet süresi ve şiddetinin sınırlandırılması,
- 8) Yeterli dinlenme sürelerini kapsayan uygun çalışma programı,
- 9) Maruz kalan işçiyi soğuktan ve nemden koruyacak giysi sağlanması.

c) İşçiler, hiçbir durumda maruziyet sınır değerlerini aşan titreşime maruz kalmayacaklardır. Bu Yönetmelik gereği alınan önlemlere rağmen maruziyet sınır değeri aşılmış ise, işveren, maruziyeti sınır değerin altına indirecek önlemleri

derhal olacaktır. Maruziyet sınır değerinin aşılmasının nedenleri belirlenecek ve sınır değerin yeniden aşılmasını önlemek için gerekli koruma ve önleme tedbirleri alınacaktır.

d) İşveren, Yönetmeliğin bu maddesindeki önlemleri, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 15 inci maddesinde belirtilen özel risk grubundaki işçilerin durumlarına uygun hale getirecektir.

İşçilerin Bilgilendirilmesi ve Eğitimi

Madde 8 - İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 10 uncu ve 12 nci maddelerinde belirtilen hususlarla birlikte, işyerinde mekanik titreşim riskine maruz kalan işçilerin ve/veya temsilcilerinin bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (a) bendine göre yapılan risk değerlendirmesi sonuçları hakkında ve özellikle de aşağıdaki konularda bilgilendirilmelerini ve eğitilmelerini sağlayacaktır:

a) Mekanik titreşimden kaynaklanan riskleri önlemek veya en aza indirmek amacıyla bu Yönetmelik hükümlerini uygulamak için alınan önlemler,

b) Maruziyet sınır değerleri ve maruziyet etkin değerleri,

c) Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesine göre yapılan, mekanik titreşimin değerlendirme ve ölçüm sonuçları ve iş ekipmanlarının kullanımından kaynaklanabilecek hasar,

d) Hasar belirtilerinin niçin ve nasıl belirleneceği ve bildirileceği,

e) Hangi durumlarda işçilere sağlık gözetimi uygulanacağı,

f) Mekanik titreşime maruziyeti en aza indirecek güvenli çalışma yöntemi.

İşçilerin Görüşünün Alınması ve Katılımın Sağlanması

Madde 9 - İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 11 inci maddesine uygun olarak işçilerin veya temsilcilerinin bu Yönetmeliğin kapsadığı konularda görüşleri alınacak ve katılımları sağlanacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Sağlık Gözetimi

Madde 10 - İşçiler aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurularak sağlık gözetimine tabi tutulacaktır:

a) Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (a) bendi gereğince yapılan risk değerlendirmesi sonucunda sağlık riski olduğunun anlaşılması halinde işçiler uygun sağlık gözetimine tabi tutulacaktır.

Mekanik titreşime maruziyet sonucu ortaya çıkabilecek sağlık sorunlarının önlenmesi ve erken tanı amacıyla, sağlık gözetimi sonuçları dikkate alınarak, gerekli koruyucu önlemler alınacaktır.

Sağlık gözetimi yapılırken aşağıdaki hususlar da dikkate alınacaktır:

- Maruz kalan titreşimin işçilerde tanımlanabilir bir hastalık veya sağlığa zararlı bir etkiye neden olduğu tespit edilebildiği durumlar,

- Hastalığın veya etkilenmenin işçinin özel çalışma koşullarından ortaya çıkması hali,

- Hastalık veya etkilenmenin saptanması için geçerli ve uygun yöntemlerin bulunduğu durumlar.

Her durumda, bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (a) bendinin (2) numaralı alt bendi ile (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde belirtilen değerleri aşan mekanik titreşime maruz kalan işçilere uygun sağlık gözetimi yapılacaktır.

b) Sağlık gözetimi ile ilgili her işçinin kişisel sağlık kaydı tutulacak ve güncelleştirilecektir. Sağlık kayıtları, sağlık gözetiminin bir özetini içerecektir. Bu kayıtlar gizlilik esasına uygun olarak ve gerektiğinde incelenebilecek şekilde saklanacaktır. Yetkili makamlarca istendiğinde, kayıtların bir örneği verilecektir. Her işçi, istediğinde, kendisiyle ilgili kayıtlara ulaşabilecektir.

c) Sağlık gözetimi sonucuna göre bir işçide, hekim veya iş sağlığı uzmanı tarafından işteki mekanik titreşime maruz kalmanın sonucu olarak değerlendirilen, tanımlanabilir bir hastalık veya olumsuz bir sağlık etkisi saptandığında;

1) İşçi, hekim veya uzman kişi tarafından kendisi ile ilgili sonuçlar hakkında bilgilendirilecektir. Özellikle, maruziyet sonlandıktan sonra yapılacak olan sağlık gözetimi ile ilgili bilgi ve öneri alacaktır.

2) Gizlilik prensibine uyularak, sağlık gözetiminde saptanan önemli bulgular hakkında işveren de bilgilendirilecektir.

3) İşveren;

- Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesi uyarınca yapılan risk değerlendirmesini gözden geçirecektir.

- Riskleri önlemek veya azaltmak için bu Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca alınan önlemleri gözden geçirecektir.

- Riskleri önlemek veya azaltmak için bu Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca gerekli görülen ve işçinin riske maruz kalmayacağı başka bir işte görevlendirilmesi de dahil, önlemleri uygularken, uzmanların veya yetkili makamın önerilerini dikkate alacaktır,

- Benzer biçimde maruz kalan başka bir işçinin sağlık durumunun gözden geçirilmesi ve düzenli sağlık gözetimi yapılması için gerekli düzenlemeyi yapacaktır. Bu durumda, hekim, uzman veya yetkili makam maruz kalan işçiler için tıbbi muayene isteyebilir.

Özel Koşullar

Madde 11- Bu Yönetmeliğin uygulanması bakımından özel koşullar aşağıda belirtilmiştir:

a) Deniz ve hava taşımacılığında, işçilerin sağlık ve güvenliğinin korunmasıyla ilgili genel ilkelere uyulması koşuluyla, bütün vücut titreşimi bakımından, işin ve işyerinin özellikleri açısından, alınan tüm teknik ve idari önlemlere rağmen, maruziyet sınır değerlerine uyulmasının mümkün olmadığı koşullarda, bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinin (c) bendi uygulanmayacaktır.

b) İşçinin mekanik titreşim maruziyetinin genellikle bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (a) bendinin (2) numaralı alt bendi ve (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde belirtilen maruziyet etkin değerlerinin altında olduğu, ama zaman zaman belirgin değişiklikler gösterdiği ve maruziyet sınır değerini aştığı durumlarda bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinin (c) bendi uygulanmaz. Bu durumda, 40 saatlik ortalama maruziyet değeri, maruziyet sınır değerinden düşük olacak ve işteki çeşitli maruziyet etkenlerinden kaynaklanan risklerin, maruziyet sınır değerindeki maruziyetten kaynaklanan risklerden daha az olduğu kanıtlanacaktır.

c) Yukarıda (a) ve (b) bendlerinde belirtilen uygulamaya, özel koşullar dikkate alınarak ortaya çıkan risklerin en aza indirildiğinin ve ilgili işçilerin uygun sağlık gözetimine tabi tutulduklarının Bakanlık iş müfettişlerince tespit edilmesi halinde dört yıl için izin verilebilir. Mevcut durum, iyileştirici koşullar en kısa sürede sağlanarak ortadan kaldırılacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

İlgili Avrupa Birliği Mevzuatı

Madde 12 - Bu Yönetmelik, 25/06/2002 tarihli ve 2002/44/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi esas alınarak hazırlanmıştır.

Geçici Madde- İşverenler, bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinin (c) bendindeki yükümlülüklerin yerine getirilmesiyle ilgili olarak, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce işçilere verilmiş olan ve maruziyet sınır değerlerine uymayan iş ekipmanının kullanıldığı yerlerde, son teknik ilerlemeler ve/veya alınmış idari önlemleri dikkate alarak, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 yıl içerisinde işyerlerini bu Yönetmelik hükümlerine uygun hale getireceklerdir.

Yürürlük

Madde 13 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinden 3 yıl sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

EK

A. EL-KOL TİTREŞİMİ

1. Maruziyet değerlendirmesi

El-kol titreşimine maruziyet düzeyinin değerlendirilmesi, sekiz saatlik bir referans döneme A (8) normalize edilen,

frekans ağırlıklı ivme değerlerinin karelerinin toplamının (rms) (toplam değer) kare kökü cinsinden ifade edilen, TS ENV 25349-Mekanik Titreşim-İnsanın Elle Geçen Titreşime Maruz Kalmasının Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine Ait Kılavuz-standardına göre gündelik maruziyet değeri belirlenir.

Maruziyet düzeyi değerlendirmesi, kullanılan iş ekipmanından yayılan titreşim düzeyi hakkında üretici tarafından kullanma kılavuzunda belirtilen bilgiler, yapılan çalışmadaki gözlem ve ölçüm sonuçlarına göre yapılır.

2. Ölçüm

Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (a) bendine göre ölçüm yapıldığında;

a) Kullanılan yöntemler mekanik titreşime maruz kalan işçilerin kişisel maruziyetini belirleyebilecek nitelikte olacaktır. TS ENV 25349 standartına göre, kullanılan cihazlar ve yöntemler, ölçülecek mekanik titreşimin karakteristiğine, çevresel etkilere ve ölçüm aygıtlarının özelliklerine uyumlu olacaktır.

b) Çift elle kullanılan aygıtlarda, ölçümler her el için yapılacaktır. Maruziyet, her iki eldeki en yüksek değer esas alınarak belirlenecek ve diğer el ile ilgili bilgiler de verilecektir.

3. Etkileşim

Mekanik titreşim, elle yapılan ölçümleri veya göstergelerin okunmasını etkiliyor ise, bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (d) bendinin 4 numaralı alt bendi dikkate alınacaktır.

4. Dolaylı riskler

Mekanik titreşim özellikle yapıların dayanıklılığını veya bağlantı yerlerinin güvenliğini etkiliyor ise, bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (d) bendinin 4 numaralı alt bendi dikkate alınacaktır.

5. Kişisel koruyucular

El-kol titreşimine karşı kullanılan kişisel koruyucu donanım, bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinin (b) bendinde belirtilen önlemler ile ilgili programlara dahil edilebilir.

B. BÜTÜN VÜCUT TİTREŞİMİ

1. Maruziyet değerlendirilmesi

Bütün vücut titreşimine maruziyet düzeyinin değerlendirilmesi, sekiz saatlik dönemde A(8) sürekli ivme eşdeğeri cinsinden tanımlanan, en yüksek (rms) değer veya frekans ağırlıklı ivmelerin en yüksek titreşim dozu değeri (VDV) olarak hesaplanan, TS EN 1032-Mekanik Titreşim-Bütün Vücutun Titreşim Emisyon Değerinin Tayin Edilmesi Amacıyla Hareketli Makinelerin Denenmesi-Genel-ve TS 2775-Tüm Vücutun Titreşim Etkisi Altında Kalma Durumunun Değerlendirilmesi İçin Kılavuz-sayıllı TSE standartlarına göre gündelik maruziyet değeri belirlenir.

Maruziyet düzeyi değerlendirmesi, kullanılan iş ekipmanından yayılan titreşim düzeyi hakkında üretici tarafından kullanma kılavuzunda belirtilen bilgiler, yapılan çalışmadaki gözlem ve ölçüm sonuçlarına göre yapılır.

Deniz taşımacılığında, 1 Hz'in üzerindeki titreşimler değerlendirilmeye alınacaktır.

2. Ölçüm

Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (a) bendine göre ölçüm yapıldığında, kullanılan yöntemler söz konusu mekanik titreşime maruz kalan işçilerin kişisel maruziyetini belirleyebilecek nitelikte olacaktır. Kullanılan yöntemler ölçülecek mekanik titreşimin özelliklerine, çevresel etkilere ve ölçüm aygıtlarının özelliklerine uygun olacaktır.

3. Etkileşim

Mekanik titreşim, elle yapılan ölçümleri veya göstergelerin okunmasını etkiliyor ise, bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (d) bendinin 4 numaralı alt bendi dikkate alınacaktır.

4. Dolaylı riskler

Mekanik titreşim özellikle yapıların dayanıklılığını veya bağlantı yerlerinin güvenliğini etkiliyor ise, bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (d) bendinin 4 numaralı alt bendi dikkate alınacaktır.

5. Maruziyetin boyutu

Özellikle, yapılan işin özelliği nedeniyle işçinin, işverenin gözetimindeki dinlenme tesislerinden yararlandığı yerlerde, bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (d) bendinin 7 numaralı alt bendi uygulanacaktır. Bu tesislerdeki bütün vücut titreşimi, "zorunlu durumlar"dışında kullanım amaçlarına ve koşullarına uygun düzeye indirilecektir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Yönetmelikler

Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, yapı işyerlerinde alınacak asgari sağlık ve güvenlik şartlarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, Yeraltı ve Yerüstü Maden İşletmelerinde Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği ile Sondajla Maden Çıkarılan İşletmelerde Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği kapsamındaki işyerleri hariç,

22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren tüm yapı işyerlerinde uygulanır.

Bu Yönetmelikte belirtilen daha sıkı ve özel önlemler saklı kalmak kaydı ile 4 üncü maddede tanımlanan yapı işlerinde, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri de uygulanır.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 4857 sayılı İş Kanununun 78 inci maddesine göre çıkarılmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,
- b) Yapı İşleri: İnşa ve inşaat mühendisliği işlerinin yürütüldüğü Ek-I'de yer alan işler ile benzeri diğer işleri,
- c) Yapı Alanı: Yapı işlerinin yürütüldüğü alanı,
- d) Proje: Yapı işlerinin tasarımından tamamlanmasına kadar yürütülen tüm işleri,
- e) İşveren: Projeyi üstlenen ve işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiyi,
- f) Proje Sorumlusu: İşveren tarafından görevlendirilen ve işveren adına projenin hazırlanmasından, uygulanmasından ve uygulamanın kontrolünden sorumlu gerçek veya tüzel kişiyi,
- g) Alt İşvere: İşverenden yapı işyerinde yürütülen asıl işin bir bölümünde veya yardımcı işlerinde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran gerçek veya tüzel kişiyi,
- h) Kendi Adına Çalışan Kişi: Yapı işyerinde işçi ve işveren dışında, iş yapan ve yanında işçi çalıştırmayan, projenin tamamlanmasında profesyonel katkı sağlayan kişiyi,
- i) Hazırlık Koordinatörü: Projenin hazırlık aşamasında işveren veya proje sorumlusu tarafından sorumluluk verilen ve bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinde belirtilen sağlık ve güvenlikle ilgili görevleri yapan gerçek veya tüzel kişiyi,
- j) Uygulama Koordinatörü: Projenin uygulanması aşamasında işveren veya proje sorumlusu tarafından sorumluluk verilen ve bu Yönetmeliğin 8 inci maddesinde belirtilen sağlık ve güvenlikle ilgili görevleri yapan gerçek veya tüzel kişiyi,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Koordinatörlerin Atanması, Sağlık ve Güvenlik Planı ve Bildirim

Madde 5 - Yapı işyerlerinde koordinatörlerin atanması, sağlık ve güvenlik planı ve bildirim ile ilgili hususlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Aynı yapı alanında bir veya daha fazla işveren veya alt işverenin iş yaptığı durumda, işveren veya proje sorumlusu, sağlık ve güvenlik konularında bir veya daha fazla koordinatör atayacaktır.

b) İşveren veya proje sorumlusu, yapı işine başlamadan önce, 7 nci maddenin (b) bendinde belirtilen sağlık ve güvenlik planı hazırlayacaktır.

Yapı işinde Ek-II'deki listede belirtilen risklerin bulunmaması halinde koordinatör atanmayabilir.

c) İşveren veya proje sorumlusu aşağıda belirtilen durumlarda, yapı işine başlamadan önce Ek-III'te belirtilen bilgileri içeren bildirim Bakanlığın ilgili bölge müdürlüğüne vermekle yükümlüdür;

- Yapı işi 30 iş gününden fazla sürecek ve devamlı olarak 20'den fazla işçi çalışacaksa,

- İşin büyüklüğü 500 yevmiyeden fazla çalışma gerektiriyorsa.

Bu bildirimde belirtilen bilgilerin yer aldığı levha, açıkça görünecek şekilde yapı alanının uygun bir yerine konulacaktır. Gerekğinde bu bilgiler güncelleştirilecektir.

Proje Hazırlık Aşamasında Genel Prensipler

Madde 6 - İşveren veya proje sorumlusu, projenin tasarım ve hazırlık aşamasında, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinde belirtilen genel koruma prensipleriyle birlikte, özellikle aşağıdaki hususlara da uyacaktır:

- İşin mimari, teknik veya organizasyon yapısına karar verilirken, yapı işinin değişik kısımlarının veya aşamalarının aynı anda ya da birbirini takip edecek şekilde yapılması planlanacaktır.

- İşin bütününün veya bir kısmının tamamlanması için geçecek tahmini süre belirlenecektir.

- Gerekli hallerde bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinin (b) veya (c) bentlerine göre hazırlanan veya 8 inci maddesinin (c) bendine göre düzenlenen sağlık ve güvenlik planları ve dosyaları dikkate alınacaktır.

Koordinatörlerin Proje Hazırlama Aşamasındaki Görevleri

Madde 7 - Sağlık ve güvenlik koordinatörleri projenin hazırlanması aşamasında;

a) Yönetmeliğin 6 ncı maddesindeki yükümlülüklerin yerine getirilmesini koordine edeceklerdir.

b) Yapı alanında yürütülen faaliyetleri dikkate alarak, uygulanacak kuralları belirleyen bir sağlık ve güvenlik planı hazırlayacak veya hazırlanmasını sağlayacaktır. Yapı alanında Ek-II'de belirtilen işler yapılıyorsa, bu işlerle ilgili özel önlemler planda yer alacaktır.

c) Yapı üzerinde daha sonra yapılacak işler sırasında dikkate alınacak sağlık ve güvenlik bilgilerini içeren bir dosya hazırlayacaktır.

Koordinatörlerin Proje Uygulama Aşamasındaki Görevleri

Madde 8 - Sağlık ve güvenlik koordinatörleri proje uygulama aşamasında;

a) Aynı anda veya birbiri ardına yapılan işlerin veya aşamalarının planlanması için teknik ve organizasyona yönelik kararlar alınmasında;

İşin bütününün veya bazı aşamalarının tamamlanması için gereken sürenin tahmininde, genel güvenlik ve koruma prensiplerinin uygulanmasının koordinasyonunu sağlayacaktır.

b) İşverenlerin gerekli önlemleri uygulamasını ve gerektiğinde işçilerin ve kendi adına çalışanların korunmasını, bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen prensiplerin istikrarlı bir şekilde uygulanmasını, gerekiyorsa 7 nci maddenin (b) bendinde belirtilen sağlık ve güvenlik planının uygulanmasını koordine edecekler.

c) Yapılan işteki ilerlemeleri ve meydana gelen değişiklikleri dikkate alarak 7 nci maddenin (b) bendindeki sağlık ve güvenlik planında ve aynı maddenin (c) bendine göre hazırlanan dosyada gerekli düzenlemeleri yapacak veya yapılmasını sağlayacaktır.

d) Aynı yapı alanında, işe sonradan katılan işverenler de dahil olmak üzere, işverenler arasında organizasyonu sağlayacak, iş kazaları ve meslek hastalıklarından işçileri korumak üzere işverenlerce yapılan çalışmaları koordine edecek, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin 6 ncı maddesinin (d) bendinde belirtilen bilgi alış verişini sağlayacak ve gerekli hallerde kendi adına çalışan kişilerin de bu çalışmalarda yer almasını sağlayacaktır.

e) Yapı işyerinde güvenli bir şekilde çalışılmasını sağlamak üzere gerekli kontrollerin yapılmasını koordine edecekler.

f) İzin verilen kişilerden başkasının yapı alanına girmesini önlemek üzere gerekli düzenlemeleri yapacaktır.

Proje Sorumlusu ve İşverenlerin Sorumlulukları

Madde 9 - Proje sorumlusu ve işverenlerin sorumlulukları ile ilgili hususlar:

a) İşveren veya proje sorumlusu tarafından iş sağlığı ve güvenliği konusunda, bir veya birden fazla koordinatör atanması, bu kişilerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.

b) Bu Yönetmeliğe göre koordinatörlerin atanmış olması ve koordinatörlerin kendi görevlerini yapmaları, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nde belirtilen, işverenlerin sorumlu olması prensibini etkilemez.

İşverenlerin Genel Yükümlülükleri

Madde 10 - Yapı işyerindeki çalışmalarda, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin 6 ncı maddesinde belirtilen hususlara uyulacak ve özellikle;

a) Yapı alanının düzenli tutulması ve yeterli temizlikte olması,

b) Yapı alanındaki çalışma yerlerinin seçiminde; buralara ulaşımın nasıl sağlanacağına ve ekipman, hareket ve geçişler için alan veya yolların belirlenmesi,

c) Malzemenin kullanım ve taşıma şartlarının düzenlenmesi,

d) Tesis ve ekipmanın kullanılmaya başlamadan önce ve periyodik olarak teknik bakım ve kontrollerinin yapılması,

e) Çeşitli malzemeler ve özellikle tehlikeli malzeme ve maddeler için uygun depolama alanları ayrılması ve bu alanların sınırlarının belirlenmesi,

f) Tehlikeli malzemelerin kullanıma ve uzaklaştırılma koşullarının düzenlenmesi,

g) Atık ve artıkların depolanması, atılması veya uzaklaştırılması,

h) Çeşitli işler veya işin aşamaları için öngörülen sürelerin yapı alanındaki işin durumuna göre yeniden belirlenmesi,

i) İşverenler ve kendi adına çalışanlar arasında işbirliği,

j) Yapı alanındaki veya yakınındaki endüstriyel faaliyetler ile etkileşimin dikkate alınması,

sağlanacaktır.

İşverenlerin Yükümlülükleri

Madde 11 - Bu Yönetmeliğin 8 ve 9 uncu maddelerinde belirtilen koşullarda, yapı alanında uygun sağlık ve güvenlik şartlarının devamının sağlanması için, işveren;

a) Özellikle 10 uncu maddenin uygulanmasında Ek-IV'te belirtilen asgari şartları dikkate alarak uygun önlemleri alacaktır.

b) Sağlık ve güvenlikle ilgili konularda koordinatörlerin uyarı ve talimatlarını dikkate alacaktır.

Diğer Kişilerin Yükümlülükleri

Madde 12 - Yapı alanında faaliyette bulunan diğer kişilerin yükümlülükleri aşağıda belirtilmiştir:

a) Yapı alanındaki uygun sağlık ve güvenlik şartlarının sürdürülmesi için kendi adına çalışanlar;

1) Özellikle aşağıdaki hususlara uyacaklardır;

i) İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinin (d) bendi ve 13 üncü maddesi ile bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesine ve Ek-IV'e,

ii) İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliğinin 6 ncı maddesi ile aynı Yönetmeliğin Ek'inde belirtilen ilgili hükümlere,

iii) Kişisel Koruyucu Donanımlar Yönetmeliğinin 5 inci maddesi, 6 ncı maddesinin (a), (d) ve (i) bentleri ile 7 nci maddesine.

2) Sağlık ve güvenlikle ilgili konularda koordinatörlerin uyarı ve talimatlarını dikkate alacaklardır.

b) Yapı alanındaki uygun sağlık ve güvenlik şartlarının sürdürülmesi için, inşaatta yapılan çalışmalara bizzat katılmaları halinde, işverenler;

1) Özellikle aşağıdaki hususlara uyacaklardır;

i) İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 13 üncü maddesine,

ii) İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliğinin 6 ncı maddesi ile aynı Yönetmeliğin Ek'inde belirtilen ilgili hükümlere,

iii) Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesi, 6 ncı maddesinin (a), (b), (c), (d) ve (i) bentleri ile 7 nci maddesine.

2) Koordinatörlerin sağlık ve güvenlikle ilgili konularda görüşlerini dikkate alacaklardır.

İşçilerin Bilgilendirilmesi

Madde 13 - Yapı işyerlerinde çalışan işçilerin bilgilendirilmesi için:

a) İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde belirtilen hususlarla birlikte işçiler veya temsilcileri, inşaat alanında sağlık ve güvenlik ile ilgili alınan önlemler hakkında bilgilendirilecektir.

b) İlgili işçilere verilen bilgiler kolay anlaşılır olacaktır.

İşçilerin Görüşlerinin Alınması ve Katılımlarının Sağlanması

Madde 14 - Yapı alanının büyüklüğü ve riskin derecesi göz önünde bulundurularak, işyerinde yapılan çalışmalarda işçiler ve temsilcilerinin arasındaki uygun koordinasyon sağlanarak, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin 11 inci maddesinde belirtilen hususlar doğrultusunda, bu Yönetmeliğin 8, 10 ve 11 inci maddelerine göre, işçilere veya temsilcilerine danışılacak ve onların katılımı sağlanacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

İlgili Avrupa Birliği Mevzuatı

Madde 15 - Bu Yönetmelik Avrupa Birliğinin 24/06/1992 tarihli ve 92/57/EEC sayılı Konsey Direktifi esas alınarak hazırlanmıştır.

Yürürlük

Madde 16 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 17 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

EK-I

YAPI İŞLERİ (İNŞA VE MÜHENDİSLİK ÇALIŞMALARI) LİSTESİ

- 1- Kazı
- 2- Hafriyat
- 3- İnşa
- 4- Prefabrike elemanların montajı ve sökümü
- 5- Değiştirme veya donatma
- 6- Tadilatlar
- 7- Yenileme
- 8- Tamir
- 9- Sökme
- 10- Yıkım
- 11- Restorasyon
- 12- Bakım, boyama ve temizleme
- 13- Drenaj

Listede yer almayan benzer işlerin bu Yönetmelik kapsamına girip girmeyeceğine karar vermeye ve bu listeye eklemeler yapmaya Bakanlık yetkilidir.

EK-II

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSKLERİNİ İÇEREN ÇALIŞMALARIN LİSTESİ

1- Özellikle yapılan işin ve işlemlerin niteliği veya işyeri alanının çevresel özelliklerinden dolayı, işçilerin toprak altında kalma, bataklıkta batma veya yüksekten düşme gibi risklerin fazla olduğu işler.

2- Yasal olarak sağlık gözetimi gerektiren veya kimyasal ve biyolojik özelliklerinden dolayı işçilerin sağlık ve güvenlikleri için risk oluşturan maddelerle yapılan işler.

3- Yürürlükteki mevzuat uyarınca, denetimli ve gözetimli alanlar belirlenmesini gerektiren iyonlaştırıcı radyasyonla çalışılan işler.

4- Yüksek gerilim hatları yakınındaki işler.

5- Boğulma riski bulunan işler.

6- Kuyu, yeraltı kazıları ve tünel işleri.

7- Hava beslemeli sistem kullanan dalgıçların yaptığı işler.

8- Basıncılı keson içinde yapılan işler.

9- Patlayıcı madde kullanımını gerektiren işler.

10- Ağır prefabrike elemanların montaj ve söküm işleri.

Listede yer almayan benzer işlerin bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (b) bendinin 2 nci alt bendi kapsamına girip girmeyeceğine karar vermeye ve bu listeye eklemeler yapmaya Bakanlık yetkilidir.

EK-III

YÖNETMELİĞİN 5 inci MADDESİNİN (c) BENDİNE GÖRE ÖN BİLDİRİMDE YER ALMASI GEREKEN HUSUSLAR

1. Bildirim tarihi,
2. İnşaatin tam adresi,
3. Yüklenicilerin ad ve adresi,
4. Proje tipi (*),
5. Proje sorumlularının adı ve adresi,
6. Proje hazırlık safhasındaki güvenlik ve sağlık koordinatörlerinin adı ve adresi,
7. Proje uygulama safhasındaki güvenlik ve sağlık koordinatörlerinin adı ve adresi,
8. İşin planlanan başlama tarihi,
9. Planlanan çalışma süresi,
10. İnşaat alanında çalışacak tahmin edilen azami işçi sayısı,
11. İnşaat alanında çalışacak müteahhitler ve kendi adına çalışan kişilerin sayısı,
12. Seçilmiş müteahhitler hakkında bilgi.

(*) Yapılan inşaatın yapı çeşidi yazılacaktır (köprü, bina, yol gibi)

EK-IV

YAPI ALANLARI İÇİN ASGARİ SAĞLIK VE GÜVENLİK KOŞULLARI

Bu ekte yer alan yükümlülükler, yapı alanının özelliğinin, yapılan işin ve tehlikelerinin ve çalışma şartlarının gerektirdiği durumlarda uygulanır.

A) Yapı Alanındaki Çalışılan Yerler İçin Genel Asgari Koşullar

1. Sağlık ve dayanıklılık

1.1. Beklenmeyen herhangi bir hareketi nedeniyle işçilerin sağlık ve güvenliğini etkileyebilecek her türlü malzeme, ekipman ile bunların parçaları güvenli ve uygun bir şekilde sabitlenecektir.

1.2. İşin güvenli bir şekilde yapılmasını sağlayacak uygun ekipman ve çalışma şartları sağlanmadıkça, yeterli dayanıklılıkla olmayan yüzeylerde çalışılmasına ve buralara girilmesine izin verilmeyecektir.

2. Enerji dağıtım tesisleri

2.1. Tesisler, yangın veya patlama riski yaratmayacak şekilde tasarlanarak kurulacak ve işletilecektir. Kişiler, doğrudan veya dolaylı temas sonucu elektrik çarpması riskine karşı korunacaktır.

2.2. Ekipmanın ve koruyucu cihazların tasarımı, yapımı ve seçiminde, dağıtılan enerjinin tipi ve gücü, dış şartlar ile tesisin çeşitli bölümlerine girmeye yetkili kişilerin ehliyeti göz önünde bulundurulacaktır.

3. Acil çıkış yolları ve kapıları

3.1. Acil çıkış yolları ve kapıları doğrudan dışarıya veya güvenli bir alana açılacak ve çıkışı önleyecek hiçbir engel bulunmayacaktır.

3.2. Herhangi bir tehlike durumunda, tüm çalışanların işyerini derhal ve güvenli bir şekilde terk etmeleri mümkün olacaktır.

3.3. Acil çıkış yollarının ve kapılarının sayısı, dağılımı ve boyutları; yapı alanının ve işçi barakalarının kullanım şekline, boyutlarına, içinde bulunan ekipmana ve bulunabilecek azami işçi sayısına uygun olacaktır.

3.4. Acil çıkış yolları ve kapıları, Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliğine göre uygun şekilde işaretlenmiş olacaktır. İşaretler uygun yerlere konulacak ve kalıcı olacaktır.

3.5. Acil çıkış yolları ve kapıları ile buralara açılan yol ve kapılarda çıkışı zorlaştıracak hiçbir engel bulunmayacaktır.

3.6. Aydınlatılması gereken acil çıkış ve yolları ve kapılarında elektrik kesilmesi halinde yeterli aydınlatmayı sağlayacak sistem bulunacaktır.

4. Yangın algılama ve yangınla mücadele

4.1. Yapı alanının özelliklerine, işçi barakalarının boyutlarına ve kullanım şekline, alandaki ekipmana, alanda bulunan maddelerin fiziksel ve kimyasal özelliklerine, bulunabilecek maksimum kişi sayısına bağlı olarak uygun nitelikte ve yeterli sayıda yangınla mücadele araç ve gereci

ve gerekli yerlerde yangın dedektörleri ve alarm sistemleri bulundurulacaktır.

4.2. Yangınla mücadele araç ve gereçleri, yangın dedektörleri ve alarm sistemlerinin düzenli olarak kontrol ve bakımı sağlanacaktır. Periyodik olarak uygun deneme ve testleri yapılacaktır.

4.3. Otomatik olmayan yangın söndürme ekipmanı kolayca erişilebilir yerlerde bulunacak ve kullanımı basit olacaktır.

Ekipmanlar ilgili yönetmeliğe uygun şekilde işaretlenmiş olacaktır. İşaretler uygun yerlere konulacak ve kalıcı olacaktır.

5. Havalandırma

İşçilerin harcadıkları fiziksel güç ve çalışma şekli dikkate alınarak yeterli temiz hava sağlanacaktır.

Cebri havalandırma sistemi kullanıldığında sistemin her zaman çalışır durumda olması sağlanacak, işçilerin sağlığına zarar verebilecek hava akımlarına neden olmayacaktır.

İşçilerin sağlığı yönünden gerekli hallerde havalandırma sistemindeki herhangi bir arızayı bildiren sistem bulunacaktır.

6. Özel riskler

6.1. İşçilerin zararlı düzeyde gürültüye veya gaz, buhar, toz gibi zararlı dış etkenlere maruz kalmaları önlenecektir.

6.2. Zehirli veya zararlı madde bulunması muhtemel veya oksijen düzeyi yetersiz veya parlayıcı olabilecek bir ortama girmek zorunda kalan işçilerin, herhangi bir tehlikeye maruz kalmalarını önlemek üzere kapalı ortam havası kontrol edilecek ve gerekli önlemler alınacaktır.

6.3. İşçiler, sınırlı hava hacmine sahip yüksek riskli ortamlarda çalıştırılmayacaktır. Zorunlu hallerde, en azından bu işçiler dışarıdan sürekli izlenecek, gerekli yardım derhal yapılması için her türlü önlem alınacaktır.

7. Sıcaklık

Ortam sıcaklığı, çalışma süresince, işçilerin yaptıkları işe ve harcadıkları fiziksel güce uygun düzeyde olacaktır.

8. Yapı alanındaki çalışma yerlerinin, barakaların ve yolların aydınlatılması

8.1. Çalışma yerleri, barakalar ve yollar mümkün olduğu ölçüde doğal olarak aydınlatılacak, gece çalışmalarında veya gün ışığının yetersiz olduğu durumlarda uygun ve yeterli suni aydınlatma sağlanacak, gerekli hallerde darbeye karşı korunmalı taşınabilir aydınlatma araçları kullanılacaktır. Suni ışığın rengi, sinyallerin ve işaretlerin algılanmasını engellemeyecektir.

8.2. Çalışma yerleri, barakalar ve geçiş yollarındaki aydınlatma sistemleri, çalışanlar için kaza riski oluşturmayacak türde olacak ve uygun şekilde yerleştirilecektir.

8.3. Çalışma yerleri, barakalar ve geçiş yollarındaki aydınlatma sistemindeki herhangi bir arızanın çalışanlar için risk oluşturabileceği yerlerde acil ve yeterli aydınlatmayı sağlayacak yedek aydınlatma sistemi bulunacaktır.

9. Kapılar ve geçitler

9.1 Raylı kapılarda, raydan çıkmayı ve devrilmeyi önleyecek güvenlik tertibatı bulunacaktır.

9.2 Yukarı doğru açılan kapılarda, aşağı düşmeyi önleyecek güvenlik tertibatı bulunacaktır.

9.3 Kaçış yollarında bulunan kapılar ve geçitler uygun şekilde işaretlenecektir.

9.4 Araçların geçtiği geçit ve kapılar yayaların geçişi için güvenli değilse bu mahallerde yayalar için ayrı geçiş kapıları bulunacaktır. Bu kapılar açıkça işaretlenecek ve önlerinde hiçbir engel bulunmayacaktır.

9.5 Mekanik kapılar ve geçitler, işçiler için kaza riski oluşturmayacaktır. Bu kapılarda kolay fark edilebilir ve ulaşılabilir, acil durdurma sistemleri bulunacak ve herhangi bir güç kesilmesinde otomatik olarak açılmıyorsa, kapılar el ile de açılabilir olacaktır.

10. Trafik yolları-Tehlikeli alanlar

10.1. Merdivenler, sabitlenmiş geçici merdivenler, yükleme yerleri ve rampaları da dahil olmak üzere trafik yolları; kolay ve güvenli geçişi sağlayacak, buraların yakınında çalışanlar için tehlike yaratmayacak şekilde tasarlanıp yapılacaktır.

10.2. Yayaların kullandığı ve yükleme boşaltma için kullanılanlar da dahil, araçlarla malzeme taşımada kullanılan yollar, potansiyel kullanıcı sayısı ve işyerinde yapılan işin özelliğine uygun boyutlarda olacaktır. Trafik yolları üzerinde taşıma işi yapılması durumunda, bu yolu kullanan diğer kişiler için yol kenarında yeterli güvenlik mesafesi bırakılacak veya uygun koruyucu önlemler alınacaktır. Yollar görülebilir şekilde işaretlenecek, düzenli olarak kontrolü yapılarak her zaman bakımlı olması sağlanacaktır.

10.3. Araç trafiği olan yollar ile kapılar, geçitler, yaya geçiş yolları, koridorlar ve merdivenler arasında yeterli mesafe bulunacaktır.

10.4. Yapı alanlarında girilmesi yasak bölgelere yetkisiz kişilerin girişi uygun araç ve gereç kullanılarak engellenecektir. Tehlikeli bölgeler belirgin olarak işaretlenecek, bu bölgelere girme izni verilen işçileri korumak için gerekli önlemler alınacaktır.

11. Yükleme yerleri ve rampaları

11.1 Yükleme yerleri ve rampaları, taşınacak yükün boyutlarına uygun olacaktır.

11.2 Yükleme yerlerinde en az bir çıkış yeri bulunacaktır.

11.3 Yükleme rampaları işçilerin düşmesini önleyecek şekilde güvenli olacaktır.

12. Çalışma yerinde hareket serbestliği

Çalışılan yerin alanı, gerekli her türlü ekipman ve araçlar dikkate alınarak, işçilerin işlerini yaparken rahatça hareket edebilecekleri genişlikte olacaktır.

13. İlk Yardım

13.1 İşveren ilk yardım yapılmasını sağlayacak ve bu amaçla eğitilmiş personeli her an hazır bulunduracaktır. İşyerinde kaza geçiren veya aniden rahatsızlanan işçilerin, tıbbi müdahale yapılacak yerlere en kısa zamanda ulaşmalarını sağlayacak önlemleri alacaktır.

13.2 İşin büyüklüğü ve türüne göre gerekiyorsa işyerinde bir ya da daha fazla ilk yardım odası bulunacaktır.

13.3 İlk yardım odaları yeterli ilk yardım malzeme ve ekipmanı ile teçhiz edilecek ve sedyeler kullanıma hazır halde bulundurulacaktır. Buralar, yürürlükteki mevzuata uygun şekilde işaretlenecektir.

13.4 Çalışma koşullarının gerektirdiği her yerde ilkyardım ekipmanı bulundurulacaktır. Bu ekipman kolayca erişilebilir yerlerde olacak ve yürürlükteki mevzuata uygun şekilde işaretlenecektir. Yerel acil servis adresleri ve telefon numaraları görünür yerlerde bulunacaktır.

14. Temizlik ekipmanı

14.1 Soyunma yeri ve elbise dolabı

14.1.1 İş elbisesi giymek zorunda olan işçilerin, etik olarak veya sağlık nedenleriyle, uygun olmayan bir yerde soyunmalarına izin verilmeyecek, işçiler için uygun soyunma Yerleri sağlanacaktır. Soyunma yerlerine kolay ulaşılacak, kapasitesi yeterli olacak ve oturacak yer sağlanacaktır.

14.1.2 Soyunma yerleri yeterince geniş olacak ve gerektiğinde işçilerin iş elbiselerini ve kişisel eşyalarını kurutabileceği ve kilit altında tutabileceği imkanlar sağlanacaktır. Rutubetli, kirli ve benzeri işlerde veya tehlikeli maddelerle çalışılan yerlerde, iş elbiseleri, işçilerin şahsi elbise ve eşyalarından ayrı yerlerde muhafaza edilecektir.

14.1.3 Kadınlar ve erkekler için ayrı soyunma yerleri sağlanacak veya bunların ayrı ayrı kullanımı için gerekli düzenleme yapılacaktır.

14.1.4 14.1.1. maddesinin ilk cümlesinde belirtildiği üzere, işyerinde soyunma yeri gerekmiyorsa her işçi için şahsi

elbise ve eşyalarını muhafaza edeceği kilitli bir yer sağlanacaktır.

14.2 Duşlar ve lavabolar

14.2.1. Yapılan işin gereği veya sağlık nedenleriyle işçiler için uygun ve yeterli duş tesisleri yapılacaktır. Duşlar kadın ve erkek işçiler için ayrı olacak veya bunların ayrı ayrı kullanımı için gerekli düzenleme yapılacaktır.

14.2.2. Duşlar işçilerin rahatça yıkanabilecekleri genişlikte ve uygun hijyenik koşullarda olacaktır. Duşlarda sıcak ve soğuk akar su bulunacaktır.

14.2.3. Duş tesisi gerekmeyen işlerde, çalışma yerlerinin ve soyunma odalarının yakınında uygun ve yeterli sayıda lavabo bulundurulacaktır. Lavabolarda gerektiğinde sıcak akar su da bulundurulacaktır. Lavabolar erkek ve kadın işçiler için ayrı olacak veya ayrı ayrı kullanımları için gerekli düzenleme yapılacaktır.

14.2.4. Soyunma yerleri ile duş veya lavaboların ayrı yerlerde olduğu durumlarda, duş ve lavabolar ile soyunma yerleri arasında kolay geçiş sağlanacaktır.

14.3 Tuvaletler ve lavabolar

Çalışma, dinlenme, yıkanma ve soyunma yerlerinin yakınında, yeterli sayıda tuvalet ve lavabo ile temizlik malzemesi bulundurulacaktır. Tuvalet ve lavabolar erkek ve kadın işçiler için ayrı olacak veya ayrı ayrı kullanımları için gerekli düzenleme yapılacaktır.

15. Dinlenme ve Barınma yerleri

15.1 Özellikle, çalışan işçi sayısının fazla olması veya işin niteliği veya çalışma yerinin uzak olması ve benzeri nedenlerin sağlık ve güvenlik yönünden gerektirmesi halinde, işçilere, kolay ulaşılabilen dinlenme ve/veya barınma yerleri sağlanacaktır.

15.2 Dinlenme odaları veya barınma yerleri yeterli genişlikte olacak ve buralarda işçiler için yeterli sayıda masa ve arkalıklı sandalye bulunacaktır.

15.3 Bu tür imkanlar yoksa iş aralarında işçilerin dinlenebileceği yerler sağlanacaktır.

15.4 Sabit barınma tesislerinde, bir dinlenme odası, bir boş vakit değerlendirme odası, yeterli duş, tuvalet, lavabo ve temizlik malzemesi bulunacaktır. İşçi sayısı göz önünde bulundurularak bu yerlerde yatak, dolap, masa ve arkalıklı sandalyeler bulunacak ve bunlar kadın ve erkek işçilerin varlığı dikkate alınarak yerleştirilecektir.

15.5 Dinlenme odaları ve barınma yerlerinde sigara içmeyenlerin sigara dumanından korunmaları için gerekli tedbirler alınacaktır.

16. Gebe ve emzikli kadınlar

Gebe ve emzikli kadınların yatıp uzanarak dinlenebilecekleri uygun koşullar sağlanacaktır.

17. Engelli işçiler

Engelli işçilerin çalıştığı işyerlerinde bu işçilerin durumları dikkate alınarak gerekli düzenleme yapılacaktır. Bu düzenleme engelli işçilerin özellikle çalışma yerleri ile kullandıkları kapılar, geçiş yerleri, merdivenler, duşlar, lavabolar ve tuvaletlerde yapılacaktır.

18. Çeşitli Hükümler

18.1 Yapı alanın çevresi ve çalışma alanının etrafı kolayca görülebilecek ve fark edilebilecek şekilde çevrilecek ve işaretlenecektir.

18.2 Çalışılan yerlerde ve işçi barakalarında işçiler için yeterli miktarda içme suyu ve diğer alkolsüz içecekler bulundurulacaktır.

18.3 İşçilere uygun koşullarda, yemeklerini yiyebilecekleri ve gerektiğinde yemeklerini hazırlayabilecekleri imkanlar sağlanacaktır.

B) Yapı Alanlarındaki Özel Asgari Şartlar

BÖLÜM-I

Kapalı Alanlardaki Çalışma Yerleri

1. Sağlık ve dayanıklılık

Tesisler ve müstemilatı kullanım amacına uygun sağlık ve dayanıklılıkta olacaktır.

2. Acil çıkış kapıları

- Acil çıkış kapıları dışarı doğru açılacaktır.

- Acil çıkış kapıları; acil durumlarda çalışanların hemen ve kolayca açabilecekleri şekilde olacaktır.

- Bu kapılar kilitli ve bağlı bulundurulmayacaktır.

- Acil çıkış kapısı olarak raylı veya döner kapılar kullanılmayacaktır.

3. Havalandırma

Cebri havalandırma sistemi veya klima tesisatı, işçileri rahatsız edecek hava akımlarına neden olmayacaktır. Havayı kirleterek işçilerin sağlığı yönünden ani tehlike oluşturabilecek herhangi bir artık veya kirlilik derhal ortamdan uzaklaştırılacaktır.

4. Sıcaklık

4.1. Çalışma odaları, dinlenme yerleri, soyunma yerleri, duş, tuvalet ve lavabolar, kantinler ve ilk yardım

odalarındaki sıcaklık, bu yerlerin özel kullanım amaçlarına uygun olacaktır.

4.2. Pencereler, çatı aydınlatmaları ve camlı kısımlar, işyerine ve yapılan işin özelliğine ve odaların kullanım şekline göre güneş ışığının aşırı etkisini engelleyecek şekilde olacaktır.

5. Doğal ve suni aydınlatma

İşyerleri, mümkün olduğunca doğal olarak aydınlatılacak, doğal aydınlatmanın yeterli olmadığı durumlarda işçilerin sağlık ve güvenliğinin korunması amacıyla uygun şekilde yeterli suni aydınlatma yapılacaktır.

6. Odaların taban, duvar ve tavanları

6.1. Çalışma yerlerinin tabanları sabit, sağlam ve kaymaz bir şekilde olacak, tehlikeli olabilecek engeller, çukurlar veya eğimler bulunmayacaktır.

6.2. Odaların taban, duvar ve tavan yüzeyleri hijyen şartlarına uygun olarak kolay temizlenebilir olacak veya gerektiğinde yenilenebilecektir.

6.3. Odalardaki ve çalışma yerleri ile trafik yollarının yakınında bulunan saydam veya yarı saydam duvarlar ile özellikle bütün camlı bölmeler; güvenli malzemeden yapılmış olacak, açık bir şekilde işaretlenecek, çarpma ve kırılmaya karşı uygun şekilde korunacaktır.

7. Pencereler-Çatı Pencereleri

7.1. Pencerelerin, çatı pencerelerinin ve havalandırma sistemlerinin işçiler tarafından kolay ve güvenli bir şekilde açılması, kapatılması, ayarlanması ve güvenlik altına alınması mümkün olacaktır. Bunlar açık durumdayken işçiler için herhangi bir tehlike yaratmayacaktır.

7.2. Pencereler ve çatı pencereleri, bunların temizliğini yapan işçiler ve civarda bulunan kişiler için risk oluşturmayacak şekilde dizayn edilecek veya gerekli ekipmanla donatılacaktır.

8. Kapılar

8.1 Ana giriş kapıları ve diğer kapıların yeri, sayısı ve boyutları ile yapıldıkları malzemeler, bulundukları yer ve odaların, niteliğine ve kullanım amacına uygun olacaktır.

8.2 Saydam kapıların üzeri kolayca görünür şekilde işaretlenecektir.

8.3 Her iki yöne açılabilen kapılar saydam malzemeden yapılacak veya karşı tarafın görülmesini sağlayan saydam kısımları bulunacaktır.

8.4 Saydam veya yarı saydam kapıların yüzeyleri güvenli malzemeden yapılmamış ve çarpma sonucu kırılmaları işçilerin yaralanmalarına neden olabilecek ise, bu yüzeyler kırılmalara karşı korunmuş olacaktır.

9. Araç Yolları

Kapalı çalışma alanlarının kullanımı ve içinde bulunan ekipman göz önüne alınarak araçların geçiş yolları işçilerin korunması amacıyla açıkça işaretlenecektir.

10. Yürüyen merdivenler ve yürüyen bantlar için özel önlemler

- Yürüyen merdivenler ve bantlar güvenli şekilde çalışır durumda olacaktır.

- Gerekli güvenlik araçları ile teçhiz edilecektir.

- Kolayca görülebilecek ve ulaşılabilir acil durdurma sistemleri olacaktır.

11. Oda boyutları ve hava hacmi

Çalışma yerlerinin taban alanı ve yüksekliği, işçilerin sağlık ve güvenliklerine zarar vermeyecek ve rahatça çalışmalarını sağlayacak boyutlarda olacaktır.

BÖLÜM-II

Açık Alanlardaki Çalışma Yerleri

1. Sağlamlık ve dayanıklılık

1.1. Alçak veya yüksek seviyede olan hareketli veya sabit çalışma yerleri;

- çalışan işçi sayısı,

- üzerlerinde bulunabilecek maksimum ağırlık ve bu ağırlığın dağılımı,

- maruz kalabileceği dış etkiler,

göz önüne alınarak yeterli sağlamlık ve dayanıklılıkta olacaktır.

Bu çalışma yerlerinin taşıyıcı sistemleri ve diğer kısımları yapısı gereği yeterli sağlamlıkta değilse, çalışma yerinin tamamının veya bir kısmının zamansız veya kendiliğinden hareketini önlemek için, bunların dayanıklılığı uygun ve güvenilir sabitleme metotlarıyla sağlanacaktır.

1.2. Çalışma yerlerinin sağlamlığı ve dayanıklılığı uygun şekilde ve özellikle de çalışma yerinin yükseklik veya derinliğinde değişiklik olduğunda kontrol edilecektir.

2. Enerji dağıtım tesisleri

2.1. Yapı alanındaki enerji dağıtım tesislerinin, özellikle de dış etkilere maruz kalan tesislerin, kontrol ve bakımları düzenli olarak yapılacaktır.

2.2. Yapı işlerine başlamadan önce alanda mevcut olan tesisat belirlenecek, kontrol edilecek ve açıkça işaretlenecektir.

2.3. Yapı alanında elektrik hava hatları geçiyorsa, mümkünse bunların güzergahı değiştirilerek yapı alanından uzaklaştırılacak veya hattın gerilimi kestirilecektir.

Bu mümkün değilse, bariyerler veya ikaz levhalarıyla araçların ve tesislerin elektrik hattından uzak tutulması sağlanacaktır.

Araçların hat altından geçmesinin zorunlu olduğu durumlarda uygun önlemler alınacak ve gerekli ikazlar yapılacaktır.

3. Hava koşulları

İşçiler, sağlık ve güvenliklerini etkileyebilecek hava koşullarından korunacaktır.

4. Düşen cisimler

Teknik olarak mümkün olduğunda işçiler düşen cisimlere karşı toplu olarak korunacaktır.

Malzeme ve ekipman, yıkılma ve devrilmeleri önlenecek şekilde istiflenecek veya depolanacaktır.

Gerekli yerlerde tehlikeli bölgelere girişler önlenecek veya kapalı geçitler yapılacaktır.

5. Yüksekten düşme

5.1. Yüksekten düşmeler, özellikle yeterli yükseklikte sağlam korkuluklarla veya aynı korumayı sağlayabilen başka yollarla önlenecektir. Korkuluklarda en az; bir trabzan, orta seviyesinde bir ara korkuluk ve tabanında eteklik bulunacaktır.

5.2. Yüksekte çalışmalar ancak uygun ekipmanlarla veya korkuluklar, platformlar, güvenlik ağı gibi toplu koruma araçları kullanılarak yapılacaktır.

İşin doğası gereği toplu koruma önlemlerinin uygulanmasının mümkün olmadığı hallerde, çalışma yerine ulaşılması için uygun araçlar sağlanacak, çalışılan yerde vücut tipi emniyet kemeri veya benzeri güvenlik yöntemleri kullanılacaktır.

6. İskele ve seyyar merdivenler

6.1. Bütün iskeleler kendiliğinden hareket etmeyecek ve çökmeyecek şekilde tasarlanmış, yapılmış olacak ve bakımlı bulundurulacaktır.

6.2. Çalışma platformları, geçitler ve iskele platformları, kişileri düşmekten ve düşen cisimlerden koruyacak şekilde yapılacak, boyutlandırılacak, kullanılacak ve muhafaza edilecektir.

6.3. İskeleler;

(a) Kullanılmaya başlamadan önce,

(b) Daha sonra belirli aralıklarla,

(c) Üzerinde değişiklik yapıldığında, belli bir süre kullanılmadığında, kötü hava şartları veya sismik sarsıntıya veya sağlamlığını ve dayanıklılığını etkileyebilecek diğer koşullara maruz kaldığında, uzman bir kişi tarafından kontrol edilecektir.

6.4. Merdivenler yeterli sağlamlıkta olacak ve uygun şekilde bakım ve muhafazası sağlanacaktır. Bunlar uygun yerlerde ve amaçlarına uygun olarak doğru bir şekilde kullanılacaktır.

6.5. Seyyar iskelelerin kendiliğinden hareket etmemesi için gerekli önlem alınacaktır.

7. Kaldırma araçları

7.1. Bütün kaldırma araçları ile bağlantıları, sabitleme ve destekleme elemanları da dahil bütün yardımcı kısımları;

(a) Kullanım amacına uygun ve yeterli sağlamlıkta tasarlanmış ve imal edilmiş olacak,

(b) Doğru şekilde kurulacak ve kullanılacak,

(c) Her zaman iyi çalışabilir durumda olacak,

(d) Yürürlükteki mevzuata göre, periyodik olarak kontrol, test ve deneyleri yapılacak,

(e) Bu konuda eğitim almış ehil kişilerce kullanılacaktır.

7.2. Kaldırma araçları ve yardımcı elemanlarının üzerlerine azami yük değerleri açıkça görülecek şekilde yazılacaktır.

7.3. Kaldırma ekipmanı ve aksesuarları belirlenen amacı dışında kullanılmayacaktır.

8. Kazı ve malzeme taşıma araç ve makineleri

8.1. Bütün kazı ve malzeme taşıma araç ve makineleri;

(a) Mümkün olduğu kadar ergonomi prensipleri de dikkate alınarak uygun şekilde tasarlanmış ve imal edilmiş olacak

(b) İyi çalışır durumda olacak,

(c) Doğru şekilde kullanılacaktır.

8.2. Kazı ve malzeme taşıma işlerinde kullanılan makine ve araçların sürücü ve operatörleri özel olarak eğitilmiş olacaktır.

8.3. Kazı ve malzeme taşıma işlerinde kullanılan makine ve araçların kazı çukuruna veya suya düşmemesi için gerekli koruyucu önlemler alınacaktır.

8.4. Kazı ve malzeme taşıma işlerinde kullanılan makine ve araçlarda sürücünün bulunduğu kısım, aracın devrilmesi durumunda sürücünün ezilmemesi ve düşen cisimlerden korunması için uygun şekilde yapılmış olacaktır.

9. Tesis, makine, ekipman

9.1. Mekanik el aletleri de dahil olmak üzere herhangi bir güçle çalışan tesis, makine ve ekipman;

(a) Mümkün olduğu kadar ergonomi prensipleri dikkate alınarak uygun şekilde tasarlanmış ve imal edilmiş olacak,

(b) İyi çalışır durumda olacak,

(c) Yalnız tasarlandıkları işler için kullanılacak,

(d) Uygun eğitim almış kişilerce kullanılacaktır.

9.2. Basınç altındaki ekipman ve tesisatın, yürürlükteki mevzuata göre, periyodik olarak kontrol, test ve deneyleri yapılacaktır.

10. Kazı işleri, kuyular, yeraltı işleri, tünel ve kanal işleri çalışmalarında;

(a) Uygun destekler ve setler kullanılacak,

(b) Malzeme veya cisim düşmesi veya su baskını tehlikesine ve insanların düşmesine karşı uygun önlemler alınacak,

(c) Sağlık için tehlikeli veya zararlı olmayan özellikle solunabilir hava sağlamak için bütün çalışma yerlerinde yeterli havalandırma yapılacaktır,

(d) Yangın, su baskını veya göçük gibi durumlarda işçilerin güvenli bir yere ulaşmaları sağlanacaktır.

10.2. Kazı işlerine başlamadan önce, yer altı kabloları ve diğer dağıtım sistemleri belirlenecek ve bunlardan kaynaklanabilecek tehlikeleri asgariye indirmek için gerekli önlemler alınacaktır.

10.3. Kazı alanına giriş ve çıkış için güvenli yollar sağlanacaktır.

10.4. Toprak ve malzeme yığınları ve hareketli araçlar kazı yerinden uzak tutulacak ve gerekiyorsa uygun bariyerler yapılacaktır.

11. Yıkım işleri

Bina veya yapıların yıkımının tehlikeli olabileceği durumlarda:

(a) Uygun yöntem ve işlemler kullanılacak ve gerekli önlemler alınacaktır.

(b) Çalışmalar ancak uzman bir kişinin gözetimi altında planlanacak ve yürütülecektir.

12. Metal veya beton karkas, kalıp panoları ve ağır prefabrike elemanlar

12.1. Metal veya beton karkas ve bunların parçaları, kalıp panolar, prefabrike elemanlar veya geçici destekler ve payandalar ancak uzman bir kişinin gözetimi altında kurulacak ve sökülecektir.

12.2. İşçileri, yapının geçici dayanıksızlık veya kırılma risklerinden kaynaklanan risklerden korumak için yeterli önlemler alınacaktır.

12.3. Kalıp panoları, geçici destek ve payandaları, üzerlerine binen yüke ve gerilime dayanacak şekilde planlanacak, tasarlanacak, kurulacak ve korunacaktır.

13. Batardolar (koferdamlar) ve kesonlar

13.1 Bütün batardolar ve kesonlar;

(a) Yeterli dayanıklılıkta, sağlam ve uygun malzemeden yapılmış, iyi kurulmuş olacak,

(b) Su, sıvı beton ve benzeri malzeme baskını halinde işçilerin sığınabileceği şekilde uygun ekipmanla donatılmış olacaktır.

13.2. Batardo ve kesonların yapımı, kurulması, değiştirilmesi veya sökümü, ancak uzman kişinin gözetimi altında yapılacaktır.

13.3. Bütün batardolar ve kesonlar uzman bir kişi tarafından düzenli aralıklarla kontrol edilecektir.

14. Çatılarda çalışma

14.1. Yükseklik veya eğimin belirlenen değerleri aşması halinde; işçilerin, aletlerin veya diğer nesne veya malzemelerin düşmesini veya herhangi bir riski önlemek için toplu koruyucu önlemler alınacaktır.

14.2. İşçilerin çatı üzerinde veya kenarında veya kırılma malzemesinden yapılmış herhangi bir yüzey üzerinde çalışmak zorunda olduğu hallerde; kırılma maddeden yapılmış yüzeyde dalgınlıkla yürümelerini veya yere düşmelerini önleyecek önlemler alınacaktır.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Yönetmelikler

Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, işyerlerinde kullanılacak güvenlik ve sağlık işaretlerinin uygulanması ile ilgili kuralları belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik hükümleri 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamındaki tüm işyerlerinde uygulanır.

Ancak,

a) Diğer bir mevzuatla özel olarak atıfta bulunulmadıkça, tehlikeli maddelerin, preparatların, ürünlerin veya malzemelerin piyasaya arzında kullanılan işaretlemelerde,

b) Karayolu, demiryolu, iç su yolu, deniz ve hava taşımacılığının düzenlenmesinde kullanılan işaretlemelerde,

bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

Bu Yönetmelikte belirtilen daha sıkı ve özel önlemler saklı kalmak kaydı ile İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri de uygulanır.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78 inci maddesine göre çıkarılmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

a) Güvenlik ve sağlık işaretleri: Özel bir amaç, faaliyet veya durumu işaret eden levha, renk, sesli ve/veya ışıklı sinyal, sözlü iletişim ya da el-kol işareti yoluyla iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi veren, tehlikelere karşı uyarı veren ya da talimat veren işaretleri,

b) Yasak işareti: Tehlikeye neden olacak veya tehlikeye maruz bırakacak bir davranışı yasaklayan işareti,

c) Uyarı işareti: Bir tehlikeye neden olabilecek veya zarar verecek durum hakkında uyarıda bulunan işareti,

d) Emredici işaret: Uyulması zorunlu bir davranışı belirleyen işareti,

e) Acil çıkış ve ilkyardım işaretleri: Acil çıkış yolları, ilkyardım veya kurtarma ile ilgili bilgi veren işaretleri,

f) Bilgilendirme işareti: Yukarıda (b) den (e) ye kadar belirtilenler dışında bilgi veren diğer işaretleri,

g) İşaret levhası: Geometrik şekil, resim, sembol, piktogram ve renklerden oluşturulan ve gerektiğinde yeterli aydınlatma ile görülebilir hale getirilmiş özel bilgi ileten levhayı,

h) Ek bilgi levhası: Bir işaret levhası ile beraber kullanılan ve ek bilgi sağlayan levhayı,

i) Güvenlik rengi: Özel bir güvenlik anlamı verilen rengi,

j) Sembol veya piktogram: Bir işaret levhası veya ışıklandırılmış yüzey üzerinde kullanılan ve özel bir durumu veya özel bir davranışı tanımlayan şekli,

k) Işıklı işaret: Saydam veya yarı saydam malzemeden yapılmış, içeriden veya arkadan aydınlatılarak ışıklı bir yüzey görünümü verilmiş işaret düzeneğini,

l) Sesli sinyal: İnsan sesi yada yapay insan sesi kullanmaksızın, özel amaçla yapılmış bir düzeneğin çıkardığı ve yaydığı, belirli bir anlama gelen kodlanmış sesi,

m) Sözlü iletişim: İnsan sesi veya yapay insan sesi ile iletilen, önceden anlamı belirlenmiş sözlü mesajı,

n) El işareti: Çalışanlar için tehlikeli olabilecek manevra yapan operatörü yönlendirmek için, ellerin ve/veya kolların önceden anlamları belirlenmiş hareket ve pozisyonlarını,

o) Operatör: İşareti izleyerek araç ve gereci kullanan kişiyi,

p) İşaretçi: İşareti veren kişiyi,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İşverenin Yükümlülükleri

Genel Kurallar

Madde 5 - İşveren, işyerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinin (c) bendinin birinci paragrafına göre yapılan risk değerlendirmesi sonuçlarına göre; çalışma yöntemleri, iş organizasyonu ve toplu korunma önlemleriyle işyerindeki risklerin giderilemediği veya yeterince azaltılamadığı durumlarda, güvenlik ve sağlık işaretlerini bulundurmak ve uygun şekilde kullanmak zorundadır.

Ek-V'te belirtilen hususlara aykırı olmamak şartı ile karayolu, demiryolu, iç su yolu, deniz ve hava taşımacılığı alanlarında kullanılan işaretler, işyerinde benzeri taşımacılık işlerinin yapılması halinde aynen kullanılabilir.

Kullanılmakta Olan Güvenlik ve Sağlık İşaretleri

Madde 6 - Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte kullanılmakta olan güvenlik ve sağlık işaretleri, en geç 18 ay içerisinde bu Yönetmeliğin eklerinde belirtilen asgari şartlara uygun hale getirilecektir.

İşçilerin Bilgilendirilmesi

Madde 7 - İşveren, işyerinde kullanılan güvenlik ve sağlık işaretleri hakkında işçileri ve/veya temsilcilerini İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde belirtilen esaslara göre bilgilendirecektir.

İşaretlerin anlamları ve bu işaretlerin gerektirdiği davranış biçimleri, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 12 nci maddesinde belirtilen esaslara göre yazılı talimat haline getirilerek işçilere ve temsilcilerine verilecektir.

İşçilerin Görüşlerinin Alınması ve Katılımın Sağlanması

Madde 8 - Güvenlik ve sağlık işaretleri ile ilgili konularda işçilerin ve/veya temsilcilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 11 inci maddesinde belirtilen esaslara göre görüşleri alınarak katılımları sağlanacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

İlgili Avrupa Birliği Mevzuatı

Madde 9 - Bu Yönetmelik 24/06/1992 tarihli ve 92/58/EEC sayılı Avrupa Birliği Konsey Direktifi esas alınarak hazırlanmıştır.

Yürürlük

Madde 10 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 11 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 25 Aralık 2003 - Sayı: 25327

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ**Tebliğ**

4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 25 inci Maddesine Göre 2004 Yılında Uygulanacak Olan İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2003/4)

Sanayi ve Ticaret Bakanlığından:

Madde 1 - 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun değişik 25 inci maddesinde düzenlenmiş olan idari para cezaları, 765 sayılı Türk Ceza Kanununun değişik Ek 2 nci maddesindeki usule göre 04/12/2003 tarih ve 25306 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 325 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde tespit edilen 2003 yılı için yeniden değerlendirme oranı olan %28,5 (yirmi sekiz virgöl beş) artış esas alınarak, 01/01/2004 tarihinden geçerli olmak üzere aşağıdaki şekilde artırılmıştır:

4077 sayılı Kanun'un 25 inci Maddesinin;	14.06.2003-31.12.2003 (dahil) tarihleri arasında	01.01.2004 tarihinden itibaren
Birinci fıkrada öngörülen ceza miktarı	50.000.000.-TL	64.250.000.-TL
İkinci fıkrasında öngörülen ceza miktarı	100.000.000.-TL	128.500.000.-TL
Üçüncü fıkrasında öngörülen ceza miktarı	250.000.000.-TL	321.250.000.-TL
Dördüncü fıkrasında öngörülen ceza miktarı	500.000.000.-TL 5.000.000.000.-TL	642.500.000.-TL 6.425.000.000.-TL
Beşinci fıkrasında öngörülen ceza miktarı	1.000.000.000.-TL 200.000.000.-TL	1.285.000.000.-TL 257.000.000.-TL
Altıncı fıkrasında öngörülen ceza miktarı	2.000.000.000.-TL	2.570.000.000.-TL
Yedinci fıkrasında öngörülen ceza miktarı	5.000.000.000.-TL 1.000.000.000.000.-TL 1.000.000.000.000.-TL	6.425.000.000.-TL 128.500.000.000.-TL 128.500.000.000.-TL
Sekizinci fıkrasında öngörülen ceza miktarı	3.500.000.000.-TL 35.000.000.000.-	4.497.500.000.-TL 44.975.000.000.-TL
Onuncu fıkrasında öngörülen ceza miktarı	50.000.000.000.-	64.250.000.000.-TL

Madde 2 - Bu Tebliğ 01/01/2004 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 - Bu Tebliğ hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 26 Aralık 2003 - Sayı: 25328

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ**Yönetmelikler****Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik****Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:****BİRİNCİ BÖLÜM****Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak, Tanımlar****Amaç**

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, işyerlerinde oluşabilecek patlayıcı ortamların tehlikelerinden çalışanların sağlık ve güvenliğini korumak için alınması gerekli önlemleri belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren ve patlayıcı ortam oluşması ihtimali bulunan işyerlerini kapsar.

Ancak;

a) Hastalara tıbbi tedavi uygulamak için ayrılan yerler ve tıbbi tedavi uygulanması,

b) 01/04/2002 tarihli ve 24713 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Gaz Yakan Cihazlara Dair Yönetmelik (90/396/AT) kapsamında yer alan cihazların kullanılması,

c) Patlayıcı maddelerin ve kimyasal olarak kararsız halde bulunan maddelerin üretimi, işlemlerden geçmesi, kullanımı, depolanması ve nakledilmesi,

d) Sondaj yöntemiyle maden çıkarma işleri ile yeraltı ve yerüstü maden çıkarma işleri,

e) Uluslararası antlaşmaların kapsamında bulunan kara, hava ve su yolu taşıma araçlarının kullanılması,

bu Yönetmelik kapsamı dışındadır.

Patlayıcı ortam oluşabilecek yerlerde kullanılacak her türlü taşıma aracı bu Yönetmelik kapsamındadır.

Bu Yönetmelikte belirtilen daha sıkı ve özel önlemler saklı kalmak kaydı ile, 4 üncü maddede tanımlanan 'patlayıcı ortam' oluşması ihtimali bulunan işyerlerinde, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri ve ilgili diğer yönetmeliklerin hükümleri de uygulanır.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik 4857 sayılı İş Kanununun 78 inci maddesine göre düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

a) Patlayıcı ortam: Yanıcı maddelerin gaz, buhar, sis ve tozlarının atmosferik şartlar altında hava ile oluşturduğu ve herhangi bir tutuşturucu kaynakla temasında tümüyle yanabilen karışımı,

b) Normal çalışma şartları: Bir tesisin tasarımıyla amaç doğrultusunda, ölçü ve değerlerde çalıştırılmasını,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM**İşverenin Yükümlülükleri****Patlamaların Önlenmesi ve Patlamadan Korunma**

Madde 5 - Patlamaların önlenmesi ve bunlardan korunmayı sağlamak amacıyla işveren, aşağıda belirtilen temel ilkelere ve verilen öncelik sırasına uyarak, yapılan işlemlerin doğasına uygun olan teknik ve organizasyona yönelik önlemleri alacaktır:

- a) Patlayıcı ortam oluşmasını önlemek,
- b) Yapılan işlemlerin doğası gereği patlayıcı ortam oluşmasının önlenmesi mümkün değilse patlayıcı ortamın tutuşmasını önlemek,
- c) İşçilerin sağlık ve güvenliklerini sağlayacak şekilde patlamanın zararlı etkilerini azaltacak önlemleri almak.

Bu önlemler, gerektiğinde patlamanın yayılmasını önleyecek tedbirlerle birlikte alınacaktır. Alınan bu tedbirler düzenli aralıklarla ve işyerindeki önemli değişikliklerden sonra yeniden gözden geçirilecektir.

Patlama Riskinin Değerlendirilmesi

Madde 6 - İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinde belirtildiği şekilde işyerinde risk değerlendirmesi yaparken patlayıcı ortamdan kaynaklanan özel risklerin değerlendirmesinde aşağıdaki hususları da dikkate alacaktır:

- a) Patlayıcı ortam oluşma ihtimali ve bu ortamın kalıcılığı,
- b) Statik elektrik de dahil tutuşturucu kaynakların bulunma, aktif ve etkili hale gelme ihtimalleri,
- c) İşyerinde bulunan tesis, kullanılan maddeler, prosesler ile bunların muhtemel karşılıklı etkileşimleri,
- d) Olabilecek patlamanın etkisinin büyüklüğü.

Patlama riski, patlayıcı ortamların oluşabileceği yerlere açık olan veya açılabilen diğer yerler de dikkate alınarak bir bütün olarak değerlendirilecektir.

İşyerinin Güvenli Hale Getirilmesi

Madde 7 - Risk değerlendirmesinin temel ilkelerine ve bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinde belirtilen hususlara uygun olarak çalışanların sağlık ve güvenliğini korumak için işveren:

- a) İşçilerin ve diğer kişilerin sağlık ve güvenliği için tehlikeli patlayıcı ortam oluşma ihtimali olan yerlerde güvenli çalışma şartlarını sağlayacak,
- b) İşçilerin sağlık ve güvenliği için tehlikeli patlayıcı ortam oluşma ihtimali olan yerlerde, yapılan risk değerlendirmesi sonucuna göre çalışma süresince uygun teknik yöntemlerle bu kısımların gözetim altında tutulmasını sağlayacaktır.

Koordinasyon Görevi

Madde 8- Bir işyerinde birden fazla işverene ait çalışan bulunması durumunda, her işveren kendi kontrol alanına giren tüm hususlardan sorumlu olacaktır.

İşverenlerin, İş Kanunu ve İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinde belirtilen sorumlulukları saklı kalmak kaydı ile yasal olarak işyerinin tümünden sorumlu olan işveren, bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen Patlamadan Korunma Dokümanında öngörülen, çalışanların sağlık ve güvenlikleri ile ilgili önlemlerin belirlenmesi ve uygulanmasını koordine edecektir.

Patlayıcı Ortam Oluşabilecek Yerlerin Sınıflandırılması

Madde 9- İşveren;

- a) Patlayıcı ortam oluşması ihtimali olan yerleri Ek-I'de belirtildiği şekilde sınıflandıracak,
- b) Yukarıda (a) bendine göre sınıflandırılmış olan bölgelerde Ek-II'de verilen asgari gereklerin uygulanmasını sağlayacak,
- c) İşçilerin sağlık ve güvenliğini tehlikeye atabilecek miktarda patlayıcı ortam oluşabilecek yerlerin girişine Ek-III'de verilen işaretleri koyacaktır.

Patlamadan Korunma Dokümanı

Madde 10 - İşveren, bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde belirtilen yükümlülüğünü yerine getirirken, aşağıda belirtilen ve bundan sonra "Patlamadan Korunma Dokümanı" olarak anılacak belgeleri hazırlayacaktır.

Patlamadan Korunma Dokümanında, özellikle;

- a) Patlama riskinin belirlendiği ve değerlendirildiği,
- b) Bu Yönetmelikte belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmesi için alınacak önlemler,
- c) İşyerinde Ek-I'e göre sınıflandırılmış yerler,
- d) Ek-II'de verilen asgari gereklerin uygulanacağı yerler,

e) Çalışma yerleri ile uyarı cihazları da dahil iş ekipmanının tasarımı, işletilmesi, kontrol ve bakımının güvenlik kurallarına uygun olarak sağlandığı,

f) İşyerinde kullanılan tüm ekipmanın "İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği" ne uygun olduğu,

hususları yazılı olarak yer alacaktır.

Patlamadan korunma dokümanı, işin başlamasından önce hazırlanacak ve işyerinde, iş ekipmanında veya organizasyonunda önemli değişiklik, genişleme veya tadilat yapıldığında yeniden gözden geçirilerek güncelleştirilecektir.

İşveren, yürürlükteki mevzuata göre hazırladığı patlama risk değerlendirmesini, dokümanları ve benzeri diğer raporları birlikte ele alabilir.

İşyerleri ve İş Ekipmanları İçin Özel Gerekler

Madde 11- Patlayıcı ortam oluşma ihtimali bulunan işyerlerinde, işverenler aşağıda belirtilen hususlara uymakla yükümlüdür:

a) Patlayıcı ortam oluşma ihtimali bulunan yerlerde, bu Yönetmeliğin yayımlandığı tarihte kullanılmakta olan veya kullanıma hazır olan iş ekipmanları, 30/06/2006 tarihine kadar Ek-II A'da belirtilen asgari gerekleri karşılamak zorundadır.

b) Patlayıcı ortam oluşma ihtimali bulunan yerlerde kullanılmak üzere bu Yönetmeliğin yayımlandığı tarihten sonra yeni alınacak iş ekipmanları, 30/06/2006 tarihine kadar Ek-II A ve Ek-II B'de verilen asgari gerekleri karşılayacaktır.

c) Patlayıcı ortam oluşabilecek kısımları bulunan ve 30/06/2006 tarihinden sonra açılacak işyerleri ise bu Yönetmelikte belirtilen şartlara uygun olarak kurulacaktır.

d) Patlayıcı ortam oluşabilecek kısımları bulunan ve 30/06/2006 tarihinden önce açılmış olan işyerleri, bu Yönetmeliğin yayımlandığı tarihten itibaren en geç üç yıl içinde bu Yönetmelik hükümlerine tam olarak uygun hale getirilecektir.

Patlayıcı ortam oluşabilecek kısımları bulunan işyerlerinde 30/06/2006 tarihinden sonra herhangi bir değişiklik, eklenti veya tadilat yapıldığında, işveren bu Yönetmelik hükümlerine tam olarak uyulmasını sağlayacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

İlgili Avrupa Birliği Mevzuatı

Madde 12- Bu Yönetmelik 16/12/1999 tarihli ve 1999/92/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi esas alınarak hazırlanmıştır.

Yürürlük

Madde 13- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14- Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

EK - I

PATLAYICI ORTAM OLUŞABİLECEK YERLERİN SINIFLANDIRILMASI

Yönetmeliğin 5, 6, 9 ve 10 uncu maddelerine göre önlem alınması gereken yerlerde aşağıda belirtilen sınıflandırma sistemi uygulanacaktır.

1- Patlayıcı Ortam Oluşabilecek Yerler

Çalışanların sağlık ve güvenliğini korumak için özel önlem alınmasını gerektirecek miktarda patlayıcı karışım oluşabilecek yerler, bu Yönetmeliğe göre tehlikeli kabul edilecektir.

Çalışanların sağlık ve güvenliğini korumak için özel önlem alınmasını gerektirecek miktarda patlayıcı karışım oluşması ihtimali bulunmayan yerler bu Yönetmeliğe göre tehlikesiz kabul edilecektir.

Parlayıcı ve/veya yanıcı maddelerin hava ile yaptıkları karışımların, bağımsız olarak bir patlama meydana getirmeyecekleri yapılacak araştırmalarla kanıtlanmadıkça, bu maddeler patlayıcı ortam oluşturabilecek maddeler olarak kabul edilecektir.

2- Tehlikeli yerlerin sınıflandırılması

Tehlikeli yerler, patlayıcı ortam oluşma sıklığı ve bu ortamın devam etme süresi esas alınarak, bölgeler halinde sınıflandırılır.

Ek-2 A'ya göre alınacak önlemler, yapılan bu sınıflandırmaya göre belirlenir.

Bölge 0

Gaz, buhar ve sis halindeki parlayıcı maddelerin hava ile karışımından oluşan patlayıcı ortamın sürekli olarak veya uzun süre ya da sık sık oluştuğu yerler.

Bölge 1

Gaz, buhar ve sis halindeki parlayıcı maddelerin hava ile karışımından oluşan patlayıcı ortamın normal çalışma koşullarında ara sıra meydana gelme ihtimali olan yerler.

Bölge 2

Gaz, buhar ve sis halindeki parlayıcı maddelerin hava ile karışarak normal çalışma koşullarında patlayıcı ortam oluşturma ihtimali olmayan yerler ya da böyle bir ihtimal olsa bile patlayıcı ortamın çok kısa bir süre için kalıcı olduğu yerler.

Bölge 20

Havada bulut halinde bulunan yanıcı tozların, sürekli olarak veya uzun süreli ya da sık sık patlayıcı ortam oluşabilecek yerler.

Bölge 21

Normal çalışma koşullarında, havada bulut halinde bulunan yanıcı tozların ara sıra patlayıcı ortam oluşturabileceği yerler.

Bölge 22

Normal çalışma koşullarında, havada bulut halinde yanıcı tozların patlayıcı ortam oluşturma ihtimali bulunmayan ancak böyle bir ihtimal olsa bile bunun yalnızca çok kısa bir süre için geçerli olduğu yerler.

Not:

Tabaka veya yığın halinde yanıcı tozların bulunduğu yerler de, patlayıcı ortam oluşturabilecek diğer bir kaynak olarak dikkate alınmalıdır.

EK - II

A- ÇALIŞANLARIN SAĞLIK VE GÜVENLİKLERİNİN PATLAYICI ORTAM RİSKLERİNDEN KORUNMASI İÇİN ASGARİ GEREKLER

Bu ekte belirtilen gerekler;

a) İşyerlerinin, iş ekipmanının, kullanılan maddelerin veya yürütülen faaliyetin yapısından kaynaklanan patlayıcı ortam riski bulunan ve Ek-1'e göre tehlikeli sınıfına giren yerlere,

b) Tehlikeli yerlerde bulunan ekipmanın güvenli bir şekilde çalışması için gerekli olan veya bu ekipmanların güvenli çalışmasına yardımcı olan ancak kendisi tehlikeli bölgede bulunmayan ekipmanlara,

uygulanacaktır.

1. Organizasyon Önlemleri

1.1. Çalışanların Eğitimi

İşveren, patlayıcı ortam oluşabilen yerlerde çalışanlara, patlamadan korunma konusunda yeterli ve uygun eğitimi sağlayacaktır.

1.2. Yazılı Talimatlar ve Çalışma İzni

Patlamadan Korunma Dokümanında gerekli görülmesi halinde;

a) Tehlikeli yerlerdeki çalışma, işverence düzenlenen yazılı talimatlara uygun yapılacaktır.

b) Gerek tehlikeli işlerin yapılmasında, gerekse başka çalışmaları etkileyerek tehlikeye neden olabilecek diğer işlerin yapılmasında, bir "Çalışma İzni" sistemi uygulanacaktır.

Çalışma izni, bu konuda yetkili ve sorumlu olan bir kişi tarafından işe başlamadan önce yazılı olarak verilecektir.

2. Patlamadan Korunma Önlemleri

2.1. Patlama tehlikesine neden olabilecek patlayıcı gazlar, buharlar, sisler veya yanıcı tozların isteyerek veya istemeyerek ortaya çıkması halinde, bunların güvenli bir yere uygun şekilde yönlendirilmesi veya uzaklaştırılması sağlanacak, bunun yapılması pratik olarak mümkün değilse yayılmalarını önleyecek başka uygun önlemler alınacaktır.

2.2. Eğer patlayıcı ortam birkaç çeşit patlayıcı ve/veya yanıcı gazlar, buharlar, sisler veya tozlardan oluşuyorsa, alınacak koruyucu önlem en yüksek riske uygun olacaktır.

2.3. Özellikle, çalışanların ve çalışma ortamının statik elektrik taşıyıcısı veya üreticisi olabileceği durumlarda, bu Yönetmeliğin 5'inci maddesinde belirtilen tutuşturma tehlikesinin önlenmesinde, statik elektrik boşalmaları da

dikkate alınacaktır. Patlayıcı ortamı tutuşturabilen statik elektrik oluşumunu önlemek için çalışanlara uygun malzemeden yapılmış kişisel koruyucu gysiler verilecektir.

2.4. Tesis, ekipman, koruyucu sistemler ve bunlarla bağlantılı cihazların patlayıcı ortamda güvenle kullanılabileceğinin, Patlamadan Korunma Dokümanında belirtilmesi halinde bunlar hizmete sokulabilir. Bu kural 27/10/2002 tarihli ve 24919 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemlerle İlgili Yönetmelik'e göre ekipman veya koruyucu sistem sayılmayan ancak tesiste yerleştirildikleri yerlerde kendileri bir tutuşturma tehlikesi oluşturan iş ekipmanları ve bağlantı elemanları için de geçerlidir. Bağlantı elemanlarında herhangi bir karışıklığa meydan vermemek için gerekli önlem alınacaktır.

2.5. Patlama riskini en aza indirmek ve olası bir patlamada, patlamayı kontrol altına almak, işyerine ve iş ekipmanlarına yayılmasını en aza indirmek için; işyerleri, iş ekipmanları ve bunlarla bağlantılı tüm cihazların tasarımı, inşası, montajı ve yerleştirilmesi, bakım, onarım ve işletilmesinde gerekli tüm önlemler alınacaktır. İşyerlerinde patlamanın fiziksel tesirlerinden çalışanların etkilenme riskini en aza indirmek için uygun önlemler alınacaktır.

2.6. Gereken durumlarda, patlama şartları oluşmadan önce, çalışanların sesli ve/veya görsel işaretlerle uyarılması ve ortamdaki uzaklaşması sağlanacaktır.

2.7. Patlamadan Korunma Dokümanında gerekli görülmesi halinde; bir tehlike durumunda çalışanların tehlikeli bölgeden anında ve güvenli bir şekilde uzaklaşabilmeleri için tahliye sistemi kurulacak ve her an işler durumunda bulunması sağlanacaktır.

2.8. Patlayıcı ortam oluşabilecek bölümleri bulunan işyerlerinde; faaliyete başlanılmadan önce bütün işyerinin patlama yönünden güvenliğinin sağlandığı kanıtlanacaktır. Patlamadan korunmayı sağlamak için bütün koşullar yerine getirilecektir.

Patlama yönünden güvenliğin sağlandığının kanıtlanması, patlamadan korunma konusunda eğitim almış ve deneyimli uzman kişilerce yapılacaktır.

2.9. Yapılan risk değerlendirmesinin gerektirmesi halinde;

a) Her hangi bir güç kesilmesinin ilave risklere neden olabileceği durumlarda, ekipmanın ve güvenlik sistemlerinin, tesisin diğer kısımlarından bağımsız olarak güvenli bir şekilde çalışmasını sürdürmesi mümkün olacaktır.

b) Otomatik proseslerde amaçlanan çalışma koşullarından her hangi bir sapma meydana geldiğinde, otomatik sistemle bağlantılı ekipmana ve koruyucu sistemlere güvenliği tehlikeye atmamak şartıyla el ile müdahale yapılabilir olacaktır. Bu müdahaleyi sadece bu işte yetkili çalışanlar yapacaktır.

c) Sistemin acil durdurulması halinde, biriken enerji mümkün olduğu kadar çabuk ve güvenli bir şekilde

boşaltılacak veya tehlike oluşturmayacak şekilde izole edilecektir.

B- EKİPMANLARIN VE KORUYUCU SİSTEMLERİN SEÇİMİNDE UYULACAK KRİTERLER

Risk değerlendirmesine göre hazırlanan patlamadan korunma dokümanında aksi belirtilmemesi halinde, patlayıcı ortam oluşabilecek tüm yerlerdeki ekipman ve koruyucu sistemler, 27/10/2002 tarihli ve 24919 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemlerle İlgili Yönetmelikte belirtilen kategorilere göre seçilecektir.

Özellikle gazlar, buharlar, sisler ve tozlar için aşağıda belirtilen bölgelerde, karşılarında verilen kategorideki ekipman kullanılacaktır.

Bölge 0 veya Bölge 20: Kategori 1 ekipman,
Bölge 1 veya Bölge 21: Kategori 1 veya 2 ekipman,
Bölge 2 veya Bölge 22: Kategori 1, 2 veya 3 ekipman.

EK - III

PATLAYICI ORTAM OLUŞABİLECEK YERLER İÇİN UYARI İŞARETİ

Patlayıcı ortam oluşabilecek yerler için uyarı işareti aşağıda belirtilen şekil ve renklerde olacaktır.

* ŞEKİL VARDIR *

Uyarı işaretinin belirleyici özellikleri:

-Üçgen şeklinde,

Siyah kenarlar ve sarı zemin üzerine siyah yazı,

Sarı zemin işaret alanının en az % 50'si kadar olacaktır.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Yönetmelikler

Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı; işçilerin, kanserojen ve mutajen maddelere maruziyetinden kaynaklanan risklerden korunması için bu maddelere maruziyetin önlenmesi de dahil olmak üzere gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerini belirlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren;

a) Çalışanların kanserojen ve mutajen maddelere maruz kalma riski bulunan işlerin yapıldığı işyerlerinde bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

b) Asbest ile çalışmalarda, Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelikte belirtilen hükümlerle birlikte bu Yönetmeliğin daha iyi koruma öngören hükümleri de uygulanır.

c) Bu Yönetmelikte belirtilen daha sıkı ve özel önlemler saklı kalmak kaydı ile, bu Yönetmelik kapsamına giren işyerlerinde, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri de uygulanır.

d) Sadece radyasyona maruziyetin söz konusu olduğu çalışmalarda uygulanmaz.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik, 4857 sayılı İş Kanununun 78 inci maddesine göre hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönetmelikte geçen;

a) Kanserojen madde:

1. Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deriye nüfuz ettiğinde kanser oluşumuna neden olan veya kanser oluşumunu hızlandıran maddeleri,

2. Ek-I'de belirtilen maddeler, işlemler ve bu işlemler sırasında ortaya çıkan maddeleri,

b) Mutajen madde: Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deriye nüfuz ettiğinde kalıtsal genetik hasarlara yol açabilen veya bu etkinin oluşumunu hızlandıran maddeleri,

c) Sınır değer: Kanserojen ve mutajen maddenin, işçinin solunum bölgesinde bulunan havadaki, Ek-III'de belirlenen referans zaman aralığındaki, zaman ağırlıklı ortalama konsantrasyonunu,

d) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İşverenin Görev ve Sorumluluğu

Risk Değerlendirmesi

Madde 5- Kanserojen ve mutajen maddelere maruziyet riski bulunan işlerde çalışanların, bu maddelere maruziyet şekli, maruziyet miktarı ve maruziyet süresi belirlenerek risk değerlendirmesi yapılacak ve alınması gerekli sağlık ve güvenlik önlemleri belirlenecektir.

Risk değerlendirmesi yapılırken çalışma şartları, maruziyet şekli ve derecesi dikkate alınarak, risk değerlendirmesinin geçerli olduğu süre ile hangi aralıklarla yenileneceği belirlenecek ve her durumda en az beş yılda bir defa yenilenecektir.

Risk değerlendirmesi, ayrıca çalışma şartlarında maruziyet düzeyini etkileyebilecek herhangi bir değişiklik olduğunda da yeniden yapılacaktır.

İşveren, risk değerlendirmesinde kullanılan bilgileri istenmesi halinde yetkili makamlara vermek zorundadır.

Risk değerlendirmesinde kanserojen ve mutajen maddelerin, deri yolu da dahil olmak üzere vücuda giriş yollarının tümü dikkate alınacaktır.

Risk değerlendirmesi yapılırken, işveren özel risk altındaki işçilerin sağlık ve güvenliklerini dikkate alacak ve kanserojen ve mutajen maddelerle çalışmak istemeyenlerin bu istekleri de dikkate alınacaktır.

Kullanımın Azaltılması

Madde 6- İşverenler aşağıda belirtilen hususlara uymakla yükümlüdürler:

a) İşveren, teknik olarak mümkün olduğu hallerde, işçilerin sağlığı ve güvenliği açısından kullanım koşullarında tehlikesiz veya daha az tehlikeli madde, karışım veya proses kullanarak işyerindeki kanserojen veya mutajen maddelerin kullanımını azaltacaktır.

b) İşveren, kanserojen veya mutajen maddelerin değiştirilmesi konusunda yapılan araştırma sonuçlarını, istenmesi halinde Bakanlığa vermek zorundadır.

Maruziyetin Önlenmesi ve Azaltılması

Madde 7- Kanserojen veya mutajen maddelerle yapılan çalışmalarda maruziyetin önlenmesi ve azaltılması için:

a) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesi uyarınca yapılan risk değerlendirmesi sonucunda çalışanların sağlığı ve güvenliği yönünden risk bulunduğu ortaya çıkması halinde çalışanların tehlikeli maddelere maruziyeti önlenecektir.

b) Kanserojen veya mutajen madde veya karışımların veya bu maddelerin kullanıldığı prosesin değiştirilmesinin teknik olarak mümkün olmadığı hallerde, bu maddelerin üretiminde ve kullanılmasında teknik imkanlara göre tam kapalı sistemler kullanılacaktır.

c) Kapalı sistemle çalışmanın teknik olarak mümkün olmadığı hallerde çalışanların maruziyeti mümkün olan en az düzeye indirilecektir.

d) Çalışanların kanserojen veya mutajen maddelere maruziyeti, Ek-III'de verilen sınır değerleri aşmayacaktır.

e) İşveren kanserojen veya mutajen maddelerin kullanıldığı işlerde aşağıdaki önlemleri alacaktır.

1) İşyerinde kullanılacak kanserojen veya mutajen madde miktarı belirlenecek ve yapılan iş için gereken miktardan fazla madde bulunması önlenecektir.

2) Kanserojen veya mutajen maddelere maruz kalan veya kalabilecek işçi sayısı mümkün olan en az sayıda olacaktır.

3) Kanserojen veya mutajen maddelerin çalışma ortamına yayılmasını önlemek veya en aza indirmek için proses tasarımı uygun şekilde yapılacak ve gerekli mühendislik kontrol önlemleri alınacaktır.

4) Kanserojen veya mutajen maddelerin kaynağından lokal veya genel havalandırma sistemi veya diğer yöntemlerle çalışılan ortamdaki dışarı atılması, halk sağlığı ve çevreye zarar vermeyecek şekilde yapılacaktır.

5) Herhangi bir kaza sonucunda veya beklenmeyen bir şekilde kanserojen veya mutajen maddelerin ortama yayılması halinde, bu durumun erken tespiti için uygun ölçüm sistemleri bulunacaktır.

6) Uygun çalışma yöntemleri ve işlemler kullanılacaktır.

7) Alınan diğer önlemlerle toplu korumanın sağlanamadığı ve/veya maruziyetin önlenemediği durumlarda uygun kişisel korunma yöntemleri kullanılacaktır.

8) Özellikle işyeri tabanı, duvarlar ve diğer yüzeyler düzenli olarak temizlenecek ve hijyen şartları sağlanacaktır.

9) Çalışanlar bilgilendirilecektir.

10) Kanserojen veya mutajen maddelere maruz kalan veya maruz kalma ihtimali bulunan yerler uygun ikaz levhaları ve güvenlik işaretleri ile belirlenecektir. Bu yerlerde sigara kullanılmasının ve yeme, içmenin yasak olduğunu belirten ikaz levhaları bulunacaktır.

11) Yüksek düzeyde maruziyete neden olabilecek acil durumlar için plan yapılacaktır.

12) Kanserojen veya mutajen maddelerin güvenli şekilde depolanması, taşınması veya işlem görmesi için bu maddeler açıkça ve görünür şekilde etiketlenmiş, sızdırmaz kapalı kaplarda bulundurulacaktır.

13) Atıkların işçiler tarafından güvenli bir şekilde toplanması, depolanması ve uzaklaştırılıp zararsız hale getirilmesinde açıkça ve görünür şekilde etiketlenmiş, sızdırmaz kapalı kaplar kullanılacaktır.

Yetkili Makama Bilgi Verilmesi

Madde 8- Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesi uyarınca yapılan risk değerlendirmesi sonucunda çalışanların sağlığı ve güvenliği yönünden risk bulunduğu saptanan işlerde, Bakanlıkça istendiğinde, işveren aşağıdaki konularda yeterli bilgileri vermek zorundadır.

- a) İşyerinde kanserojen veya mutajen maddelerin kullanıldığı prosesler ve/veya işlemler ile bu maddelerin kullanıma nedeni,
- b) Kanserijen veya mutajen maddeler ve preparatları ile bunları içeren maddelerin işyerinde üretilen ve kullanılan miktarı,
- c) Maruz kalan işçi sayısı,
- d) Alınan koruyucu önlemler,
- e) Kullanılan koruyucu araç ve gerecin türü,
- f) Maruziyet şekli ve düzeyi,
- g) İkame yapıp yapılamadığı.

Beklenmeyen Maruziyet

Madde 9- Çalışanların yüksek düzeyde maruziyetine neden olabilecek beklenmedik bir olay veya kaza halinde:

- a) İşveren, çalışanlara durum hakkında derhal bilgi verecektir.
- b) Yüksek düzeydeki maruziyet nedeni ortadan kalkıp, durum normale dönünceye kadar;
- 1) Etkilenmiş alana, sadece onarım ve diğer zorunlu işleri yapacak kişilerin girmesine izin verilecektir.
- 2) Etkilenmiş alana girecek kişilerin koruyucu giyim eşyası ve solunum cihazı kullanmaları sağlanacaktır. Her bir işçi etkilenmiş alanda mümkün olduğunca kısa süreli çalıştırılacak ve bu durum süreklilik arz etmeyecektir.
- 3) Koruyucu araç ve gereci bulunmayan işçilerin etkilenmiş alanda çalışmasına izin verilmeyecektir.

Öngörülebilir Maruziyet

Madde 10- İşçilerin maruziyetinin önemli ölçüde artma olasılığı bulunan bakım, onarım gibi işlerde:

- a) Maruziyetin azaltılması için tüm teknik önlemler alınacaktır. Teknik önlemlerin yeterli olmadığı durumlarda işveren, işçilerin ve/veya temsilcilerinin de görüşlerini alarak bu işlerde çalışan işçilerin korunması için maruziyet süresini en aza indirecektir.

Yukarıda belirtilen bakım, onarım gibi işlerde çalışanların, yüksek düzeyde maruziyete neden olabilecek koşulların devamı süresince, koruyucu giyim eşyası ve solunum cihazı kullanmaları sağlanacaktır. Bu koşullarda, çalışmalar mümkün olduğunca kısa süreli olacak ve bu koşulların süreklilik arz etmesi engellenecektir.

- b) Yukarıda belirtilen işlerin yapıldığı alanlar belirlenerek açık bir şekilde işaretlenecek ve yetkili olmayan kişilerin bu alanlara girmesi önlenecektir.

Riskli Alanlara Giriş

Madde 11 - İşveren, bu Yönetmeliğin 5 inci maddesi uyarınca yapılan risk değerlendirmesine göre sağlık ve güvenlik yönünden risk bulunan alanlara, sadece görevli kişilerin girmesi ve bunların dışındaki kişilerin girmemesi için gereken önlemleri alacaktır.

Hijyen ve Kişisel Korunma

Madde 12- İşveren kanserojen ve mutajen maddelerle kirlenme olasılığı bulunan işlerde aşağıdaki önlemleri alacaktır:

- a) Kanserijen ve mutajen maddelerle kirlenme olasılığı bulunan yerlerde çalışanların sigara içmeleri, yemeleri ve içmeleri önlenecektir.
- b) Çalışanlara, işe özel koruyucu giyim eşyası verilecek ve kendi elbiseleri ile koruyucu giyim eşyalarının ayrı yerlerde saklanması için iki ayrı elbise dolabı verilecektir.
- c) Çalışanlara uygun ve yeterli yıkanma yeri, tuvalet ve temizlik malzemesi sağlanacaktır.
- d) Koruyucu araç ve gereçler özel yerlerde ve uygun şartlarda saklanacaktır. Bu araçlar kullanılmadan önce ve her kullanımdan sonra kontrol edilecek ve temizlenecektir. Arızalı olanlar tamir edilecek veya değiştirilecektir.

Bu önlemler çalışanlara maddi yük getirmeyecektir.

Eğitim

Madde 13- İşveren, işçilerin ve/veya temsilcilerinin yeterli ve uygun eğitim almalarını sağlayacak, işçilere özellikle aşağıdaki konularda gerekli bilgi ve talimatı verecektir:

- a) Sağlığı etkileyebilecek riskler ile sigara içmenin getireceği ek riskler,
- b) Maruziyeti önlenmek için alınması gerekli önlemler,
- c) Hijyen kuralları,
- d) Koruyucu malzeme ve giyim eşyalarının kullanılması,
- e) Kazaların önlenmesi ve kaza halinde kurtarma çalışmaları da dahil yapılması gereken işler,

Yeni bir risk ortaya çıktığında veya risklerde değişiklik olduğunda eğitim yenilenecek ve belirli aralıklarla tekrarlanacaktır.

İşveren kanserojen ve mutajen madde içeren tesis ve kapların üzerinde bulunması gereken etiket, uyarı ve tehlike işaretleri ile ilgili olarak işçilere gerekli bilgi ve eğitimi verecektir.

İşçilerin Bilgi Alma Hakkı

Madde 14- İşveren, işçilerin özellikle aşağıda belirtilen konularda bilgi almalarını sağlayacaktır.

- a) İşçiler ve/veya temsilcilerinin bu Yönetmelik hükümlerinin işyerinde uygulanmasını izleme ve özellikle aşağıdaki konulardaki uygulamalara katılma hakları vardır:

1) İşverenin koruyucu giyim eşyası ve koruyucu ekipmanın etkinliğini belirleme sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, koruyucu giyim eşyası ve ekipmanın seçimi, giyilmesi ve kullanılmasının çalışanların sağlık ve güvenliği yönünden etkilerinin belirlenmesinde.

2) İşverenin sorumluluğu saklı kalmak kaydı ile, bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesi (a) bendinde belirtilen işlerde alınacak önlemlerin belirlenmesinde.

b) Bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen işler de dahil olmak üzere maruziyetin yüksek olabileceği durumlar hakkında, işçiler ve/veya temsilcileri en kısa sürede bilgilendirilecektir. Olayın nedenleri, alınması gerekli önlemler ve durumun düzeltilmesi için yapılması gerekli işler hakkında bilgi verilecektir.

c) İşveren, risk değerlendirmesine göre, çalışanların sağlığı ve güvenliği yönünden riskli olan işlerde çalışanların güncellenmiş listesini ve bunların maruziyet durumlarını belirten kayıtları tutar.

d) Yukarıda (c) bendinde belirtilen liste ve kayıtları; işyeri hekimi, işyerinde sağlık ve güvenlikten sorumlu kişiler ve/veya yetkili merciler inceleme hakkına sahiptirler.

e) Her işçi kendisi ile ilgili kişisel bilgileri alma hakkına sahiptir.

f) İşçiler ve/veya temsilcileri bilgilerin tümünü isimsiz olarak alma hakkına sahiptir.

İşçilerin Görüşlerinin Alınması ve Katılımının Sağlanması

Madde 15- İşveren, bu Yönetmelik ve eklerinde belirtilen konularda İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin 11 inci maddesine uygun olarak işçilerin veya temsilcilerinin görüşlerini alacak ve katılımlarını sağlayacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Sağlık Gözetimi

Madde 16- İşçiler aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurularak sağlık gözetimine tabi tutulacaktır:

a) İşveren, bu Yönetmeliğin 5 inci maddesi uyarınca yapılan risk değerlendirmesine göre sağlık ve güvenlik yönünden risk bulunan işlerde çalışanların, sağlık durumlarının gözetim altında tutulması için işyerinde gerekli düzenlemeleri yapacaktır.

b) Sağlık gözetimi, maruziyet başlamadan önce yapılacak ve daha sonra da düzenli aralıklarla sürdürülecektir. İşyerinde kişisel ve mesleki hijyen önlemlerinin derhal alınabilmesi mümkün olacak şekilde gerekli düzenleme yapılacaktır.

c) Çalışanlardan birinde kanserojen veya mutajen maddelere maruziyet nedeniyle olduğu şüphesi bulunan bir sağlık sorunu görüldüğünde, aynı şekilde maruz kalan diğer kişiler de sağlık gözetiminden geçirileceklerdir. Bu

durumda, maruziyet riskini belirlemek üzere yeniden risk değerlendirilmesi yapılacaktır.

d) Çalışanların sağlık gözetimi ile ilgili kişisel sağlık kayıt sistemi bulunacaktır. İşyeri hekimi her çalışan için, alınması gerekli koruyucu önlemler konusunda önerilerde bulunacaktır.

e) Çalışanlara, maruziyet sona erdikten sonra da yapılması gerekli sağlık gözetimi hakkında bilgi verilecektir.

f) Çalışanın kendisi veya işveren, sağlık gözetimi sonuçlarının yeniden değerlendirilmesini isteyebilir. Çalışanlar, kendilerine ait sağlık gözetimi sonuçlarına ait bilgileri alma hakkına sahiptir.

g) Çalışanların sağlık gözetiminde dikkat edilmesi gereken hususlar Ek-II'de verilmiştir.

h) Kanserojen veya mutajen maddelere maruziyet sonucu ortaya çıkan meslek hastalıkları Bakanlığa bildirilecektir.

Kayıtların Saklanması

Madde 17- Bu Yönetmeliğin 14 üncü maddesinin (c) bendinde ve 16 ncı maddesinin (d) bendinde belirtilen kayıtlar maruziyetin sona ermesinden sonra en az kırk yıl süre ile saklanacaktır.

İşyerinde faaliyetin sona ermesi halinde işveren bu kayıtları Bakanlığa vermek zorundadır.

Sınır Değerler

Madde 18- Kanserojen ve mutajen maddelerin sınır değerleri Ek-III'te verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

İlgili Avrupa Birliği Mevzuatı

Madde 19- Bu Yönetmelik, 28/06/1990 tarihli ve 90/394/EC sayılı, 27/06/1997 tarihli ve 97/42/EC sayılı ve 29/04/1999 tarihli ve 1999/38/EC sayılı Avrupa Birliği Direktifleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Yürürlük

Madde 20 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 21 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

EK - I

Bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin (a) bendinin (2) numaralı alt bendinde atıf yapılan maddeler ve işlemler:

1. Üreamin üretimi.

2. Kömür kurumu, kömür katranı ve ziftinde bulunan polisiklik hidrokarbonlara maruziyete neden olan işler.

3. Bakır-nikel cevherinin kavrulması ve elektro rafinasyonu işleminde açığa çıkan toz, duman ve mistlere maruziyete neden olan işler.

4. Kuvvetli asit prosesi ile isopropil alkol üretimi.

5. Sert odun tozuna maruziyete neden olan işler.

EK - II

İşçilerin sağlık gözetiminde dikkat edilmesi gereken hususlar:

1. Kanserojen veya mutajen maddelere maruz kalanların sağlık durumunu izlemekle görevli hekim ve diğer sağlık görevlileri, maruziyet koşullarını bilecektir.

2. İşçilerin sağlık durumunun izlenmesi, iş hekimliği prensip ve uygulamalarına göre yapılacaktır. Sağlık durumunun izlenmesi aşağıdaki hususları içerecektir.

a) İşçilerin mesleki ve tıbbi öz geçmişleri ile ilgili kayıtların tutulması.

b) İşçilerle kişisel görüşmeler yapılması.

c) Mümkün olduğu hallerde biyolojik kontroller yapılması, erken teşhis ve tedavinin sağlanması.

d) Sağlık gözetimi yapılan her bir işçide, iş hekimliğindeki en son tıbbi bilgilere göre gelişmiş testler uygulanması.(*).

(*) Ek 3 için Resmi Gazete'ye bakınız.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Yönetmelikler

Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, işyerinde bulunan, kullanılan veya herhangi bir şekilde işlem gören kimyasal maddelerin tehlikelerinden ve zararlı etkilerinden işçilerin sağlığını korumak ve güvenli bir çalışma ortamı sağlamak için asgari şartları belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren tüm işyerlerini kapsar.

Sağlık ve güvenlik önlemleri özel mevzuatla düzenlenen; kimyasal maddelerle çalışmalarda, radyoaktif maddelerle çalışmalarda, zararlı kimyasal maddelerin işyeri dışında taşınmasında, sözü edilen özel mevzuatta belirtilen önlemler ile birlikte bu Yönetmeliğin uygulama kabiliyeti olan hükümleri de uygulanır.

Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelikte belirtilen daha sıkı ve özel önlemler saklı kalmak kaydı ile işyerinde bulunan kanserojen ve mutajen maddeler ile ilgili olarak bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Bu Yönetmelikte belirtilen daha sıkı ve özel önlemler saklı kalmak kaydı ile, bu Yönetmelik kapsamına giren işyerlerinde, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri de uygulanır.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 4857 sayılı İş Kanununun 78 inci maddesine göre düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen terim ve kavramlar aşağıda açıklanmıştır;

Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıdır.

Kimyasal madde: Doğal halde bulunan veya üretilen veya herhangi bir işlem sırasında veya atık olarak ortaya çıkan veya kazara oluşan her türlü element, bileşik veya karışımlardır.

Tehlikeli kimyasal madde:

a) Patlayıcı, oksitleyici, çok kolay alevlenir, kolay alevlenir, alevlenir, toksik, çok toksik, zararlı, aşındırıcı, tahriş edici, alerjik, kanserojen, mutajen, üreme için toksik ve çevre için tehlikeli özelliklerden bir veya birkaçına sahip maddeler,

b) Yukarıda sözü edilen sınıflamalara girmemekle beraber kimyasal, fiziko-kimyasal veya toksikolojik özellikleri ve kullanıma veya işyerinde bulundurulma şekli nedeni ile işçilerin sağlık ve güvenliği yönünden risk oluşturabilecek maddeler,

c) Mesleki maruziyet sınırı değeri belirlenmiş maddelerdir.

Patlayıcı madde: Atmosferik oksijen olmadan da ani gaz yayılımı ile ekzotermik reaksiyon verebilen ve/veya kısmen kapatıldığında ısınma ile kendiliğinden patlayan veya belirlenmiş test koşullarında patlayan, çabucak parlayan katı, sıvı, macunumsu, jelatinimsi haldeki maddelerdir.

Oksitleyici madde: Özellikle yanıcı maddelerle olmak üzere diğer maddeler ile de temasında önemli ölçüde ekzotermik reaksiyona neden olan maddelerdir.

Çok kolay alevlenir madde: 0°C'den düşük parlama noktası ve 35°C'den düşük kaynama noktasına sahip sıvı haldeki maddeler ile oda sıcaklığında ve basıncı altında hava ile temasında yanabilen, gaz haldeki maddelerdir.

Kolay alevlenir madde:

a) Enerji uygulaması olmadan, ortam sıcaklığında hava ile temasında ısınabilen ve sonuç olarak alevlenen,

b) Ateş kaynağı ile kısa süreli temasta kendiliğinden yanabilen ve ateş kaynağının uzaklaştırılmasından sonra da yanmaya devam eden katı haldeki,

c) Parlama noktası 210C'nin altında olan sıvı haldeki,

d) Su veya nemli hava ile temasında, tehlikeli miktarda, çok kolay alevlenir gaz yayan maddelerdir.

Alevlenir madde: Parlama noktası 210C - 550C arasında olan sıvı haldeki maddelerdir.

Çok toksik madde: Çok az miktarlarda bulunduğu, ağız yoluyla alındığında, deri yoluyla emildiğinde insan sağlığı üzerinde akut veya kronik hasarlara veya ölüme neden olan maddelerdir.

Toksik madde: Az miktarlarda bulunduğu, ağız yoluyla alındığında, deri yoluyla emildiğinde insan sağlığı üzerinde akut veya kronik hasarlara veya ölüme neden olan maddelerdir.

Zararlı madde: Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deri yoluyla emildiğinde insan sağlığı üzerinde akut veya kronik hasarlara veya ölüme neden olan maddelerdir.

Aşındırıcı madde: Canlı doku ile temasında, dokunun tahribatına neden olabilen maddelerdir.

Tahriş edici madde: Mukoza veya cilt ile direkt olarak ani, uzun süreli veya tekrarlanan temasında lokal eritem, eskar veya ödem oluşumuna neden olabilen, aşındırıcı olarak sınıflandırılmayan maddelerdir.

Alerjik madde: Solunduğunda, cilde nüfuz ettiğinde aşırı derecede hassasiyet meydana getirme özelliği olan ve daha sonra maruz kalınması durumunda karakteristik olumsuz etkilerin ortaya çıkmasına neden olan maddelerdir.

Kanserojen madde: Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deriye nüfuz ettiğinde kanser oluşumuna neden olan veya kanser oluşumunu hızlandıran maddelerdir.

Mutajen madde: Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deriye nüfuz ettiğinde kalıtsal genetik hasarlara yol açabilen veya bu etkinin oluşumunu hızlandıran maddelerdir.

Üreme için toksik madde: Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deriye nüfuz ettiğinde erkek ve dişilerin üreme fonksiyon ve kapasitelerini azaltan ve/veya doğacak çocuğu etkileyecek kalıtsal olmayan olumsuz etkileri meydana getiren veya olumsuz etkilerin oluşumunu hızlandıran maddelerdir.

Çevre için tehlikeli madde: Çevre ortamına girdiğinde çevrenin bir veya birkaç unsuru için hemen veya sonradan kısa veya uzun süreli tehlikeler gösteren maddelerdir.

Kimyasal maddenin işlem görmesi: Bu maddelerin üretilmesi, işlenmesi, kullanılması, depolanması, taşınması, atık ve artıkların arıtılması veya uzaklaştırılması işleridir.

Mesleki maruziyet sınır değeri: Başka şekilde belirtilmedikçe, 8 saatlik sürede, çalışanların solunum bölgesindeki havada bulunan kimyasal madde konsantrasyonunun zaman ağırlıklı ortalamasının üst sınırıdır.

Solunum bölgesi: Merkezi, kişinin kulaklarını birleştiren çizginin orta noktası olan 30 cm yarıçaplı kürenin, başın ön kısmında kalan yarısıdır.

Biyolojik sınır değeri: Kimyasal maddenin, metabolitin veya etkilenmeyi belirleyecek bir maddenin uygun biyolojik ortamdaki konsantrasyonunun üst sınırıdır.

Sağlık gözetimi: Çalışanların belirli bir kimyasal maddeye maruziyetleri ile ilgili olarak sağlık durumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan değerlendirmelerdir.

Tehlike: Bir kimyasal maddenin yapısal özelliği nedeni ile zarar verme potansiyelidir.

Risk: Kimyasal maddenin zarar verme potansiyelinin çalışma ve/veya maruziyet koşullarında ortaya çıkması olasılığıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

İşverenin Yükümlülükleri

Genel Yükümlülük

Madde 5 - İşveren, kimyasal maddelerle çalışmalarda, işçilerin bu maddelere maruziyetini önlemek, bunun mümkün olmadığı hallerde en aza indirmek ve tehlikelerinden korumak için gerekli tüm önlemleri almakla yükümlüdür.

Risk Değerlendirmesi

Madde 6 - İşveren, işyerinde tehlikeli kimyasal madde bulunup bulunmadığını tespit etmek ve tehlikeli kimyasal madde bulunması halinde, işçilerin sağlık ve güvenliği yönünden olumsuz etkilerini belirlemek üzere, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin 6 ncı maddesinin (c) bendi ile 9 uncu maddesinin (a) bendine uygun şekilde, risk değerlendirmesi yapmakla yükümlüdür.

Risk değerlendirmesi yapılarak, bu Yönetmelikte belirtilen önlemler alınmadan tehlikeli kimyasal maddelerle çalışılması yasaktır.

a) Risk değerlendirmesi, aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınarak yapılır;

1) Kimyasal maddenin sağlık ve güvenlik yönünden tehlike ve zararları,

2) İmalatçı, ithalatçı veya satıcılardan sağlanacak malzeme güvenlik bilgi formu,

- 3) Maruziyetin türü, düzeyi ve süresi,
- 4) Kimyasal maddenin miktarı, kullanma şartları ve kullanım sıklığı,
- 5) Bu Yönetmelik eklerinde verilen mesleki maruziyet sınır değerleri ve biyolojik sınır değerleri,
- 6) Alınan ya da alınması gereken önleyici tedbirlerin etkisi,
- 7) Varsa, daha önce yapılmış olan sağlık gözetimlerinin sonuçları.

İşveren, tedarikçiden veya diğer kaynaklardan risk değerlendirmesi için gerekli olan ek bilgileri sağlar. Bu bilgiler, kullanıcılara yönelik olarak, varsa kimyasal maddelerin yürürlükteki mevzuatta yer alan özel risk değerlendirmelerini de içermelidir.

b) İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin 9 uncu maddesine uygun şekilde risk değerlendirmesi yapmak ve bu Yönetmeliğin 7 nci ve 8 inci maddelerinde belirtilen önlemlerden hangilerinin alınmış olduğunu belirlemekle yükümlüdür. Risk değerlendirmesi yazılı belge haline getirilerek, istenildiğinde yetkili kişilere gösterilmek üzere işyerinde bulundurulacaktır.

c) Risk değerlendirmesi aşağıdaki hallerde yenilenecektir;

- 1) Risk değerlendirmesinde belirlenen sürelerde,
- 2) Çalışma koşullarında önemli bir değişiklik olduğunda,
- 3) Ortam ölçümleri ve sağlık gözetimlerinin sonuçlarına göre gerektiğinde,
- 4) Kimyasal maddeler nedeni ile herhangi bir kaza olduğunda,
- 5) En az beş yılda bir defa.

d) Risk değerlendirmesi, tamir ve bakım işleri de dahil olmak üzere kimyasal maddelerle çalışılan tüm işleri kapsayacaktır.

e) Birden fazla kimyasal madde ile çalışılan işlerde, bu maddelerin her biri ve birbirleri ile etkileşimleri dikkate alınarak risk değerlendirmesi yapılacaktır.

f) Tehlikeli kimyasal maddeler içeren yeni bir faaliyete ancak risk değerlendirilmesi yapılarak belirlenen her türlü önlem alındıktan sonra başlanacaktır.

Genel Önlemler

Madde 7 - Tehlikeli kimyasal maddelerin risklerinin önlenmesi ve bu Yönetmelikte belirtilen risk değerlendirmesi ile ilgili hususların uygulanmasındaki genel prensipler aşağıda belirtilmiştir:

a) İşveren tehlikeli kimyasal maddelerle çalışmalarda işçilerin sağlık ve güvenliğini korumak üzere İş Sağlığı ve

Güvenliği Yönetmeliği'nin 6 ncı maddesinin (a) ve (b) bentlerinde belirtilen ve bu Yönetmelikte yer alan tüm koruyucu önlemleri almakla yükümlüdür.

b) Tehlikeli kimyasal maddelerle çalışmalarda işçilerin sağlık ve güvenliği yönünden riskler aşağıdaki önlemlerle ortadan kaldırılacak veya en az düzeye indirilecektir;

1) İşyerinde uygun düzenleme ve iş organizasyonu yapılacaktır.

2) Tehlikeli kimyasal maddelerle çalışmalar teknolojik gelişmeler de dikkate alınarak uygun yöntemlerle yapılacak, uygun makina ve ekipman sağlanacaktır.

3) Alınan önlemlerin etkinliğini ve sürekliliğini sağlamak üzere yeterli kontrol, denetim ve gözetim sağlanacaktır.

4) Tehlikeli kimyasal maddelerle çalışmalar, en az sayıda işçi ile yapılacaktır.

5) İşçilerin maruz kalacakları madde miktarları ve maruziyet süreleri mümkün olan en az düzeyde olacaktır.

6) Üretim alanında yapılan iş için gerekli olan miktardan fazla tehlikeli kimyasal madde bulundurulmayacaktır.

7) İşyerleri ve eklentileri her zaman düzenli ve temiz bulundurulacaktır.

8) İşçilerin kişisel temizlikleri için uygun ve yeterli şartlar sağlanacaktır.

9) Tehlikeli kimyasal maddelerin, atık ve artıkların en uygun şekilde işlenmesi, kullanılması, taşınması ve depolanması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

c) Risk değerlendirmesi sonucunda işçilerin sağlık ve güvenliği yönünden risk bulunduğunun ortaya çıkması halinde genel önlemlerle beraber bu Yönetmeliğin 8, 9 ve 12 nci maddelerinde belirtilen önlemler de alınacaktır.

d) Risk değerlendirmesi sonucunda işyerinde bulunan tehlikeli kimyasal madde miktarı nedeniyle, işçilerin sağlık ve güvenliği yönünden önemli bir risk bulunmadığının belirlenmesi veya bu maddenin (a) ve (b) bentlerinde belirtilen önlemlerle riskin kabul edilebilir düzeye indirilmesi halinde bu Yönetmeliğin 8, 9 ve 12 nci maddeleri uygulanmayacaktır.

Özel Koruyucu ve Önleyici Tedbirler

Madde 8 - Tehlikeli kimyasal maddelerle yapılan çalışmalarda aşağıda belirtilen özel önlemler alınacaktır:

a) İşveren işçilerin sağlık ve güvenliği yönünden tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan risklerin ortadan kaldırılması veya en az düzeye indirilmesi için her türlü önlemi alacaktır.

b) Yukarıdaki (a) bendinin uygulanmasında;

Öncelikle ikame yöntemi uygulanarak, tehlikeli kimyasal madde yerine işçilerin sağlık ve güvenliği yönünden tehlikesiz veya daha az tehlikeli olan kimyasal madde veya işlem kullanılacaktır.

Yapılan işin özelliği nedeniyle ikame yöntemi kullanılamıyorsa, risk değerlendirmesi sonucuna göre ve öncelik sırasıyla aşağıdaki tedbirler alınarak risk azaltılacaktır;

1) İşçilerin sağlık ve güvenliği yönünden risk oluşturabilecek tehlikeli kimyasal madde çıkışını önlemek veya en aza indirmek üzere uygun proses ve mühendislik kontrol sistemleri seçilecek ve uygun malzeme ve ekipman kullanılacaktır.

2) Riski kaynağında önlemek üzere; uygun iş organizasyonu ve yeterli havalandırma sistemi kurulması gibi toplu koruma önlemleri uygulanacaktır.

3) Tehlikeli kimyasal maddelerin olumsuz etkilerinden işçilerin toplu olarak korunması için alınan önlemlerin yeterli olmadığı hallerde bu önlemlerle birlikte kişisel korunma yöntemleri uygulanacaktır.

c) Riskin özelliğine göre, gerekiyorsa yukarıda (b) bendinde belirtilen önlemlerle birlikte 12 nci maddede belirtilen sağlık gözetimi yapılacaktır.

d) İşveren, (b) bendine göre alınan önlemlerle koruma ve önlemenin yeterince sağlandığını başka bir şekilde ortaya koymadığı hallerde; işçilerin sağlığı için risk oluşturabilecek kimyasal maddelerin düzenli olarak ölçümünü sağlayacaktır. İşyerinde işçilerin kimyasal maddelere maruziyetini etkileyebilecek koşullarda herhangi bir değişiklik olduğunda bu ölçümler tekrarlanacaktır. Ölçüm sonuçları, bu Yönetmelik ekinde belirtilen mesleki maruziyet sınır değerleri dikkate alınarak, değerlendirilecektir.

e) İşverenler, bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirirken, bu maddenin (d) bendinde belirtilen ölçüm sonuçlarını da göz önünde bulunduracaktır. Mesleki maruziyet sınır değerlerinin aşıldığı her durumda, işveren bu durumun derhal giderilmesi için koruyucu ve önleyici tedbirleri alacaktır.

f) İşveren, risk değerlendirmesi sonuçlarını ve risk önleme prensiplerini temel alarak, işçileri kimyasal maddelerin fiziko kimyasal özelliklerinden kaynaklanan tehlikelerden korumak için, bu maddelerin işlenmesi, depolanması, taşınması ve birbirini etkileyebilecek kimyasal maddelerin birbirleriyle temasının önlenmesi de dahil olmak üzere, yapılan işlemin özelliğine uygun olarak aşağıda belirtilen öncelik sırasına göre teknik önlemleri alacak ve idari düzenlemeleri yapacaktır;

1) İşyerinde parlayıcı madde miktarının tehlikeli konsantrasyonlara ulaşması ve kimyasal olarak kararsız maddelerin tehlikeli miktarlarda bulunması önlenecektir. Bu mümkün değilse,

2) İşyerinde yangın veya patlamaya sebep olabilecek tutuşturucu kaynakların bulunması önlenecektir.

Kimyasal olarak kararsız madde ve karışımların zararlı etki göstermesine sebep olabilecek şartlar ortadan kaldırılacaktır.

3) Parlayıcı maddelerden kaynaklanan yangın veya patlama halinde veya kimyasal olarak kararsız madde ve karışımlarının zararlı fiziksel etkilerinden, işçilerin zarar görmesini önlemek veya en aza indirmek için gerekli önlemler alınacaktır.

4) İş ekipmanı ve işçilerin korunması için sağlanan koruyucu sistemlerin tasarımı, imali ve temini, sağlık ve güvenlik yönünden yürürlükteki mevzuata uygun olacaktır. İşveren, patlayıcı ortamlarda kullanılacak bütün donanım ve koruyucu sistemlerin 27/10/2002 tarihli ve 24919 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemlerle İlgili Yönetmelik hükümlerine uygun olmasını sağlayacaktır.

5) Patlama basıncının etkisini azaltacak sistemler bulunacaktır.

6) Tesis, makina ve ekipmanın sürekli kontrol altında tutulması sağlanacaktır.

Kaza ve Acil Durumlarla İlgili Düzenlemeler

Madde 9- İşyerlerinde, kaza ve acil durumlarda uyulması gereken hususlar aşağıda belirtilmiştir:

a) İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 8 inci madde hükmü saklı kalmak kaydı ile işyerindeki tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanacak kaza, olay ve acil durumlarda yapılacak işleri önceden belirleyen bir acil eylem planı hazırlamak ve planın gerektirdiği düzenlemeleri yapmakla yükümlüdür. İşyerinde belli aralıklarla acil eylem planı ile ilgili uygulamalı eğitim ve tatbikat yapılacak ve uygun ilkyardım imkanları sağlanacaktır.

b) İşveren kaza halinde ve acil durumlarda, olayın etkilerini azaltacak tüm önlemleri derhal alacak ve işçileri durumdan haberdar edecektir.

Durumun en kısa zamanda normale dönmesi için gerekli çalışmalar yapılacak ve etkilenmiş alana zorunlu işlerin yapılması için görevli kişilerden başkasının girmesine izin verilmeyecektir.

c) Etkilenmiş alana girmesine izin verilen kişilere uygun koruyucu giyim eşyası, kişisel koruyucu donanım ve özel güvenlik ekipmanı verilecek ve bu durum devam ettiği sürece kullanmaları sağlanacak, ancak bu durum sürekli olmayacaktır. Koruyucu araç ve gereci bulunmayan kişilerin etkilenmiş alana girmesine izin verilmeyecektir.

d) İşveren, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 8 inci madde hükmü saklı kalmak kaydı ile kurtarma, tahliye ve yardım işlerinin en kısa zamanda yapılabilmesi için, sağlık ve güvenlik yönünden riskin arttığını bildiren gerekli uyarı ve haberleşme sistemlerini kuracaktır.

e) İşveren, tehlikeli kimyasallarla ilgili acil durum düzenlemeleri hakkındaki bilgileri kullanıma hazır bulunduracaktır. İşyerindeki ve işyeri dışındaki ilgili kaza servisleri ve acil servisler bu bilgilere kolayca ulaşabileceklerdir. Bu bilgiler;

1) Acil servislerin önceden hazır olabilmeleri ve uygun müdahaleyi yapabilmeleri için, yapılan işteki tehlikeler, alınacak önlemler ve yapılacak işler ve

2) Kaza halinde veya acil durumda ortaya çıkması muhtemel özel tehlike ve yapılacak işler hakkında bilgileri içerecektir.

İşçilerin Eğitimi ve Bilgilendirilmesi

Madde 10 - Tehlikeli kimyasal maddelerle çalışanların eğitimi ve bilgilendirilmesi ile ilgili esaslar aşağıda belirtilmiştir:

a) İşveren, işçilere veya temsilcilerine, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin 10 ve 12 nci maddelerinde belirtilen hususlarla birlikte özellikle;

1) Risk değerlendirmesi sonucunda elde edilen bilgiler ve çalışma koşullarında önemli bir değişiklik olması halinde gerekli yeni bilgiler,

2) İşyerinde bulunan veya ortaya çıkabilecek tehlikeli kimyasal maddelerle ilgili, bu maddelerin tanınması, sağlık ve güvenlik riskleri, mesleki maruziyet sınır değerleri ve diğer yasal düzenlemeler,

3) İşçilerin kendilerini ve diğer işçileri korumaları için alınması gerekli önlemler ve yapılması gerekli işler,

4) Tehlikeli kimyasal maddeler için tedarikçiden sağlanan malzeme bilgi formları, hakkında bilgi sağlamak ve eğitim vermekle yükümlüdür.

İşçilere veya temsilcilerine verilecek bilgi, bu yönetmeliğin 6 ncı maddesine göre yapılan risk değerlendirmesi sonucu ortaya çıkan riskin derecesi ve özelliğine bağlı olarak, sözlü talimat ve yazılı bilgilerle desteklenmiş eğitim şeklinde olacaktır. Bu bilgiler değişen şartlara göre güncellenecektir.

b) Tehlikeli kimyasal madde bulunan bölümler, kaplar, boru tesisatı ve benzeri tesisat ilgili mevzuata uygun olarak ve içindeki maddeyi ve tehlikelerini açıkça belirtecek şekilde etiketlenecek veya işaretlenecektir.

c) Kimyasal madde üreticileri veya tedarikçileri, işverenin talep etmesi halinde, risk değerlendirmesi için gerekli olan, bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (a) bendinde yer alan hususlar ile ilgili tüm bilgileri vermek zorundadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Yasaklar

Madde 11 - Ek-III'te liste halinde belirtilen kimyasal maddelerle yapılacak çalışmalarda aşağıda belirtilen hususlara uyulacaktır:

a) İşçilerin, Ek-III'te belirtilen kimyasal maddelerden veya bu maddelerin kullanıldığı işlemlerden kaynaklanan sağlık risklerinden korunması için bu maddelerin belirtilen oranlardan fazla bulunması halinde bu maddelerin üretilmesi, kullanılması ve işlemlerin yapılması yasaktır.

b) Ancak, tam kapalı sistemlerde, mümkün olan en az miktarlarda ve işçilerin bu maddelere maruziyetlerinin önlenmesi şartı ile Bakanlıktan izin alınarak Ek-III'te belirtilen maddelerle sadece aşağıdaki hallerde çalışma yapılabilir;

1) Bilimsel araştırma ve deneylerde,

2) Yan ürünlerde veya atık maddelerde bulunan bu maddelerin ayrılması işlerinde,

3) Teknoloji gereği ara madde olarak kullanılması zorunlu olan üretimlerde.

c) Yukarıda (b) bendinde belirtilen çalışmalar için izin isteyenler;

1) İzin isteme nedeni,

2) Kimyasal madde veya maddelerin yıllık kullanım miktarları,

3) Bu maddelerde çalışacakların sayısı,

4) Maddelerin kullanılacağı işler, reaksiyonlar ve prosesler,

5) İşçilerin bu maddelere maruziyetini önlemek için alınan önlemler,

hakkındaki bilgileri Bakanlığa vermek zorundadır.

Sağlık Gözetimi

Madde 12 - İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 14 üncü maddesi hükümleri saklı kalmak kaydı ile:

a) Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesine göre yapılan risk değerlendirmesi sonucunda sağlık yönünden risk altında olduğu saptanan işçiler uygun sağlık gözetimine tabi tutulacaktır.

İşyerinde koruyucu önlemlerin alınmasında sağlık gözetimi sonuçları dikkate alınacak ve bu gözetimler özellikle;

1) Belli bir hastalık veya sağlık yönünden olumsuz bir etkilenebilirliğin nedeni olduğu bilinen tehlikeli kimyasal maddeye maruziyetin söz konusu olduğu,

2) İşçilerin özel çalışma şartlarında hastalık veya etkilenebilirliğin ortaya çıkma olasılığının bulunduğu,

3) İşçiler üzerinde yapılacak tetkiklerin oluşturduğu riskin kabul edilebilir düzeyde olduğu,

durumlarda yapılacaktır.

Bu gözetimler, hastalık ve etkilenebilirliği tespit edecek geçerli tekniklerin bulunduğu durumlarda yapılacaktır. Ek-II'de belirtilen biyolojik sınır değeri bulunan tehlikeli kimyasal maddelerle çalışmalarda, aynı Ek'deki prosedüre uygun sağlık gözetimi yapılması zorunludur. İşçiler bu işe başlamadan önce bu durumdan haberdar edileceklerdir.

b) (a) bendine göre sağlık gözetimine tabi tutulan her işçi için kişisel sağlık ve maruziyet kayıtları tutulacak ve güncelleştirilecektir.

c) Kişisel sağlık ve maruziyet ile ilgili kayıtlar, yapılan sağlık gözetimi ve kişinin maruziyet düzeyi izleme sonuçlarının bir özeti ihtiva edecektir. Sağlık gözetiminde biyolojik izleme ve gerekli incelemeler yer alacaktır.

İleriki bir tarihte değerlendirilmesi açısından, sağlık ve maruziyet ile ilgili kayıtlar, gizliliği de dikkate alarak, uygun bir şekilde tutulacak ve muhafaza edilecektir.

Kayıtların bir örneği, istenmesi halinde Bakanlığa verilecektir.

İşçiler, kendilerine ait sağlık muayene sonuçları ve etkilene düzeylerine ait bilgileri görme hakkına sahiptirler.

İşyerinin faaliyetine son verilmesi halinde, işveren sağlık ve maruziyet ile ilgili kayıtları Bakanlığa vermek zorundadır.

d) Sağlık gözetimi sonucunda; işyerinde tehlikeli kimyasal maddeye maruz kalan işçide, bu maddeden kaynaklanan tanımlanabilir bir hastalık veya olumsuz sağlık etkisi görülmesi veya biyolojik sınır değerini aştığının tespiti halinde, işçi durumdan haberdar edilecek ve kendisine yapılması gerekli sağlık gözetimi ile ilgili gerekli bilgi ve tavsiyeler verilecektir.

Bu durumda;

1) Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (a) bendine göre yapılan risk değerlendirmesi yenilenecek,

2) Yönetmeliğin 7 nci ve 8 inci maddelerine göre riskin önlenmesi veya azaltılmasına yönelik önlemleri gözden geçirilecek ve gereken önlemler alınacak,

3) İşçinin yaptığı işten alınarak tehlikeli kimyasal maddeye maruziyet riskinin olmadığı başka bir işte çalıştırılması da dahil olmak üzere, bu Yönetmeliğin 8 inci maddesine göre riskin önlenmesi veya azaltılmasına yönelik gerekli önlemlerin alınmasında, işyeri hekimi veya diğer uzman kişilerin veya Bakanlık yetkililerinin önerilerine uyulacak,

4) Benzer şekilde maruz kalan başka işçiler de varsa, sağlık durumları kontrol edilecek ve bunlar sürekli sağlık gözetimi altında tutulacaktır.

İşçilerin Görüşlerinin Alınması ve Katılımının Sağlanması

Madde 13- İşveren, bu Yönetmelik ve eklerinde belirtilen konularda İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin 11 inci maddesine uygun olarak işçilerin veya temsilcilerinin görüşlerini alacak ve katılımlarını sağlayacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

İlgili Avrupa Birliği Mevzuatı

Madde 14 - Bu Yönetmelik "İşyerinde Kimyasal Maddelerle İlgili Risklerden Çalışanların Sağlık ve Güvenliğinin Korunması" hakkındaki 1998/24/EC sayılı Direktif ile "Mesleki Maruziyet Sınır Değerleri" ile ilgili 1991/322/EEC ve 2000/39/EC sayılı Direktifler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Uygulama Esasları

Madde 15 - Bakanlık bu Yönetmelikle ilgili uygulama esaslarını düzenlemek amacıyla yönergeler çıkarabilir.

Yürürlük

Madde 16 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 17 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür. (*)

(*) Ekler için Resmi Gazete'ye bakınız.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Yönetmelikler

Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, çalışanların asbest tozuna maruziyetlerinin önlenmesi ve bu maruziyetten doğacak sağlık risklerinden korunması, sınır değerlerin ve diğer özel önlemlerin belirlenmesidir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren, asbest veya asbestli malzeme ile yapılan çalışmalarda, asbest tozuna maruziyetin olabileceği tüm işlerde ve işyerlerinde uygulanır.

Bu Yönetmelikte belirtilen daha sıkı ve özel önlemler saklı kalmak kaydı ile, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri de uygulanır.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik 4857 sayılı İş Kanununun 78 inci maddesine göre düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

b) Asbest:

- Aktinolit Asbest, CAS No 77536-66-4,
- Grönorit Asbest (amosit) CAS No 12172-73-5,
- Antofilit Asbest, CAS No 77536-67-5,
- Krizotil, CAS No 12001-29-5,
- Krosidolit, CAS No 12001-28-4,
- Tremolit Asbest, CAS No 77536-68-6.

İfli silikatları ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Risk Değerlendirmesi

Madde 5- İşveren, asbest tozuna maruziyet riski bulunan çalışmalarda, asbestin türü ve fiziksel özellikleri ile çalışanların maruziyet derecesini dikkate alarak risk değerlendirmesi yapmakla yükümlüdür. İşyerinde yapılan risk değerlendirmesi sonucunda;

a) İşçilerin maruziyetinin düşük seviyede ve nadir olması ve risk değerlendirmesinde çalışılan ortam havasındaki asbest miktarının belirlenmiş sınır değerinin altında olduğunun ortaya çıkması halinde, bu Yönetmeliğin 6 ncı, 19 uncu ve 20 nci madde hükümleri, aşağıda belirtilen işlerde uygulanmayabilir;

- 1) Sadece, kolay kırılmayan malzeme ile çalışılan, geçici ve kısa süreli tamir ve bakım işlerinde,
- 2) Asbest liflerinin sıkı şekilde bağlı olduğu malzemenin bozulmadan ve parçalanmadan uzaklaştırılması işlerinde,
- 3) İyi durumdaki asbestli malzemenin paketlenmesi işlerinde,
- 4) Ortam havasının izlenmesi ve kontrolü işleri ile malzemelerde asbest bulunup bulunmadığının tespiti için örnek alınması işlerinde.

b) Risk değerlendirmesi yapılırken işçiler veya temsilcilerinin görüşleri alınacaktır. Gerek görüldüğünde ve kullanılan asbestli malzemenin değişmesi halinde risk değerlendirmesi yeniden yapılacaktır.

Bildirim

Madde 6- İşveren, bu Yönetmelik kapsamına giren işyerini çalışmaya başlamadan önce Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

a) Bildirimde aşağıdaki hususlar yer alacaktır:

- 1) İşyerinin adresi,
 - 2) Kullanılan veya işlenen asbestin türü ve miktarı,
 - 3) Yapılan işler ve kullanılan prosesler,
 - 4) Çalışan işçi sayısı,
 - 5) İşe başlama tarihi ve işin süresi,
 - 6) Çalışanların maruziyetini önlemek için alınan tedbirler.
- b) İşçiler ve/veya temsilcileri, Bakanlığa yapılan bildirimle ilgili belgeleri görme hakkına sahiptir.
- c) Çalışma şartlarındaki asbest tozuna maruziyeti önemli ölçüde artıracak her değişiklikte işveren yeniden bildirimde bulunmak zorundadır.

Kullanım Yasağı

Madde 7- Asbestin püskürtülerek (sprey) kullanılması ve asbest içeren, yoğunluğu 1 gr/cm³'den az olan, yalıtım veya ses yalıtımı malzemesi ile çalışılması yasaktır.

Asbestin kullanılması ve pazarlanması ile ilgili yürürlükteki diğer mevzuata aykırı olmamak şartıyla; asbestin

çıkarılması, asbest ürünlerinin veya asbest ilave edilmiş ürünlerin üretimi ve işlenmesi sırasında işçilerin asbest liflerine maruz kalabileceği işler yasaktır.

Ancak, asbest içeren malzemenin yıkımı, sökümü ve ayırma gibi işlemlerden kaynaklanan asbestli ürünlerin atılması için yapılan işler hariçtir.

Limit Değerlerin Aşılmasının Önlenmesi

Madde 8 - Asbest ve asbestli malzemelerle yapılan çalışmalarda, işçilerin bu malzemelerden çıkan toza maruziyetini en aza indirmek ve her durumda asbestin ortam havasındaki miktarının bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen limit değeri aşmaması için özellikle aşağıda belirtilen önlemler alınacaktır:

a) Asbest ve asbestli malzemelerle yapılan çalışmalar mümkün olan en az sayıda işçi ile yapılacaktır.

b) Çalışma sistemi asbest tozu çıkarmayacak şekilde, bu mümkün değilse çıkan tozun ortama yayılması önlenerek şekilde tasarlanacaktır.

c) Asbest içeren çalışmaların yapıldığı yerler ve ekipman, temizlik ve bakım işlerinin düzenli ve etkili şekilde yapılmasına elverişli olacaktır.

d) Asbest veya toz çıkaran asbestli malzemeler, sızdırmaz uygun paketler içerisinde taşınacak ve diğer malzemelerden ayrı olarak depolanacaktır.

e) Asbest içeren atıklar derhal toplanarak içinde asbest olduğunu gösterecek şekilde etiketlenmiş ve sızdırmaz paketler içinde en kısa zamanda işyerinden uzaklaştırılacak ve ilgili mevzuata uygun şekilde yok edilecektir.

Bu hüküm maden işlerinde uygulanmaz.

Asbest Ölçümleri

Madde 9- Asbest ölçme ve numune alma işlemleri aşağıda belirtildiği şekilde yapılacaktır:

a) Başlangıçta yapılan risk değerlendirmesi sonuçlarını dikkate alarak ve bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen limit değere uygunluğu sağlamak için düzenli olarak çalışma ortamında asbest lifi ölçülecektir.

b) Ölçüm için numune alınması, işçilerin asbest veya asbestli malzemeden kaynaklanan toza kişisel maruziyetlerini gösterecek şekilde olacaktır.

c) Numune alınırken işçilerin veya temsilcilerinin görüşleri alınacaktır.

d) Numuneler bu konuda eğitilmiş kişiler tarafından alınacaktır. Alınan numunelerin analizi, (f) bendinde belirtildiği şekilde, lif saymak için uygun araç gereçle donatılmış laboratuvarlarda yapılacaktır.

e) Numune alma süresi, ölçüm veya zaman ağırlıklı hesaplama ile 8 saatlik çalışma süresinde (bir vardiya) işçinin maruziyetini belirleyecek şekilde olacaktır.

f) Lif sayımı, faz-kontrast mikroskobu (PCM) kullanılarak Dünya Sağlık Teşkilatı'nın 1997 tarihinde tavsiye ettiği metotla veya eşdeğer sonuçları veren başka bir metotla yapılacaktır.

Havadaki asbestin ölçülmesinde, uzunluğu 5 mikrondan daha büyük, eni 3 mikrondan daha küçük ve boyu eninin 3 katından büyük olan lifler hesaba katılacaktır.

Sınır Değer

Madde 10- İşveren, işçilerin maruz kaldığı havadaki asbest konsantrasyonunun, sekiz saatlik zaman ağırlıklı ortalama (TWA) değerinin 0,1 lif/cm³'ü geçmemesini sağlayacaktır.

Sınır Değerin Aşılması

Madde 11- Bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde verilen sınır değerini aşılması halinde;

a) Sınır değerini aşılmasının nedenleri tespit edilerek asbest konsantrasyonunun bu değerin altına inmesi için gerekli önlemler derhal alınacaktır. İşçilerin korunması için uygun önlemler alınmaya kadar etkilenmiş alanda çalışmaya yapılmayacaktır.

b) Alınan önlemlerin yeterli olup olmadığını belirlemek için ortam havasında yeniden asbest konsantrasyonu ölçümü yapılacaktır.

c) Maruziyetin diğer önlemlerle azaltılmasının mümkün olmadığı ve ancak solunum sistemi koruyucusu kullanılarak sınır değere uyumun mümkün olduğu hallerde, işçilerin koruyucu ile çalışmaları süreklilik arz etmeyecek ve her bir işçinin çalışacağı azami süre önceden belirlenecek ve bu süre kesinlikle aşılmayacaktır. Koruyucu kullanılarak yapılan çalışma süresince, fiziki şartlar ve iklim şartları dikkate alınarak ve işçilerin veya temsilcilerinin görüşleri de alınarak uygun dinlenme araları verilecektir.

Yıkım ve Tamir-Bakım İşleri

Madde 12- İşveren yıkım veya tamir bakım işlerine başlamadan önce, asbest içerebilecek malzemeleri belirlemek için bina veya tesis sahibinden de bilgi alarak gerekeni yapacaktır. Herhangi bir yapı veya malzemede asbest bulunduğu şüphesi varsa bu Yönetmelik hükümleri uygulanacaktır.

Söküm ve Yıkım İşleri

Madde 13- Teknik önlemler alınmasına rağmen, havadaki asbest konsantrasyonunun bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen sınır değeri aşabileceği yıkım, söküm, uzaklaştırma, tamir ve bakım gibi belirli işlerde; işçilerin korunması için işveren, özellikle aşağıda belirtilen önlemleri alacaktır:

a) Uygun solunum sistemi koruyucusu ve diğer kişisel koruyucu ekipman ile bunları kullanacak işçiler belirlenecektir.

b) Sınır değerin aşılması ihtimali olan yerlere uyarı levhası konulacaktır.

c) Asbest veya asbestli malzemeden çıkan tozun tesis veya çalışma alanı dışına yayılması önlenecektir.

Yukarıda belirtilen işlere başlamadan önce, alınacak tedbirler hususunda işçilerin veya temsilcilerinin görüşleri alınacaktır.

İş Planı

Madde 14- Asbest ve/veya asbestli malzeme içeren binalar, yapılar, atölyeler, fabrikalar ve diğer tesisler veya gemilerdeki söküm ve yıkım işlerine başlamadan önce bir iş planı yapılacaktır.

a) İş planında, işçilerin sağlık ve güvenliğini korumak için işyerinde alınacak önlemler belirtilecektir. Bu planda özellikle;

1) Asbest veya asbestli malzemenin uzaklaştırılması işlemleri, bu malzemelerin yerinde kalmasından daha büyük bir risk oluşturmuyorsa, yıkıma başlamadan önce asbest veya asbestli malzemelerin bina ve tesislerden uzaklaştırılması,

2) Gereken durumlarda, bu Yönetmeliğin 13 üncü maddenin (a) bendinde belirtilen kişisel koruyucunun sağlanması,

3) Asbestin yıkım veya uzaklaştırılması işleri tamamlandığında, işyerinde asbeste maruziyet riski kalmadığını belirten bir belge düzenlenmesi,

hususları yer alacaktır.

b) İşe başlamadan önce yukarıda belirtilen iş planı Bakanlığa verilecektir.

Eğitim

Madde 15- İşveren, asbest içeren tozlara maruz kalan veya kalma ihtimali bulunan bütün işçilere uygun ve yeterli eğitimi sağlamak zorundadır. Bu eğitim;

a) Belirli aralıklarla tekrarlanacak ve işçilere maddi bir yük getirmeyecektir.

b) İşçilerin kolayca anlayabileceği şekilde yapılacak, korunma ve güvenlik yönünden özellikle aşağıdaki hususlarda işçilerin gerekli bilgi ve beceriyi kazanmaları sağlanacaktır;

1) Asbestin özellikleri ve sigara içmenin olumsuz etkilemesi de dahil asbestin sağlığa etkileri,

2) Asbest içermesi muhtemel malzeme ve ürünlerin türleri,

3) Asbeste maruz kalınabilecek işlemler ve bu maruziyeti en aza indirmek için alınacak koruyucu tedbirlerin önemi,

4) Güvenli çalışma şekli ve yöntemi ile koruyucu ekipman,

5) Uygun solunum sistemi koruyucusu seçimi, bunların koruma şekli ve koruma derecesi ve uygun şekilde kullanılması,

6) Acil durum işlemleri,

7) Dekontaminasyon işlemleri,

8) Atıkların uzaklaştırılması ve

9) Gerekli tıbbi muayeneler.

Söküm İşinin Uzmanlarca Yapılması

Madde 16- Asbestin sökümü veya uzaklaştırılması işi, bu konuda yeterli bilgi ve deneyime sahip uzman kişi veya kuruluşlarca yapılacaktır.

Genel Önlemler

Madde 17- Asbest veya asbestli malzemeyle yapılan çalışmalarda aşağıdaki önlemler alınacaktır:

a) Asbestle çalışılan yerler;

1) Açıkça işaretlenecek ve uyarı levhaları konulacaktır.

2) Bu yerlere, görevli olanlar dışındaki işçilerin girmesi önlenecektir.

3) Sigara içilmesi yasak olan alanlar belirlenecektir.

b) Yeme içme için ayrılan yerlerde asbest tozu ile kirlenme riski bulunmayacaktır.

c) Asbestle çalışılan işyerlerinde;

1) İşçilere uygun koruyucu iş elbiseleri verilecektir.

2) Koruyucu elbiseler işyeri dışına çıkarılmayacaktır. Elbiseler işyerinde veya bu tür temizlik işlerinin yapıldığı yerlerde temizlenecek, ancak elbiseler işyerinden kapalı kaplar içerisinde çıkarılacaktır.

3) Koruyucu elbiseler ile işçilerin kendilerine ait elbiseler ayrı ayrı yerlerde muhafaza edilecektir.

4) İşçilere uygun el ve yüz yıkama yerleri, tozlu işlerde duş sağlanacaktır.

5) Kullanılan koruyucu malzemeler, özel olarak belirlenmiş yerlerde saklanacak, her kullanımdan sonra kontrol edilip temizlenerek, tamir ve bakımı yapılacaktır.

Yukarıda belirtilen önlemler işçilere herhangi bir mali yük getirmeyecektir.

İşçilerin veya Temsilcilerin Bilgilendirilmesi

Madde 18- Asbest veya asbestli malzemeyle yapılan çalışmalarda;

a) İşçilere ve temsilcilerine aşağıdaki konularda yeterli bilgi verilecektir:

1) Asbest veya asbestli malzemeden yayılan tozdan doğacak sağlık riskleri,

2) Yönetmelikte belirtilen limit değerler ve ortam havasında sürekli yapılması gerekli ölçümler,

3) Sigara içilmemesi de dahil uyulması gereken hijyen şartları,

4) Koruyucu ekipman ve giyim eşyası kullanımına yönelik önlemler,

5) Asbeste maruziyeti en aza indirecek özel önlemler.

b) Yukarıda (a) bendinde yer alan önlemlere ek olarak;

1) İşçi ve/veya temsilcilerine, ortam havasındaki asbest konsantrasyonu ölçüm sonuçları hakkında bilgi verilecek ve bu sonuçlarla ilgili gerekli açıklamalar yapılacaktır.

2) Bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen sınır değerini aştığı hallerde, işçiler ve temsilcileri bu durumdan derhal haberdar edilecek, nedenleri bildirilecek, alınacak önlemler hakkında görüş alışverişinde bulunulacaktır. Acil bir durumda alınan önlemler bildirilecektir.

Sağlık Gözetimi

Madde 19- İşçiler aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurularak sağlık gözetimine tabi tutulacaktır:

a) Asbestle çalışacak her işçinin çalışmaya başlamadan önce genel sağlık durumu değerlendirilecek ve Yönetmelik Ek'inde belirtildiği şekilde, özellikle göğüs muayeneleri ile diğer tetkik ve kontrolleri yapılacaktır.

İşçilerin sağlık durumlarının değerlendirmesi en az 3 yılda bir tekrarlanacak ve her işçi için sağlık kaydı tutulacaktır.

b) Sağlık gözetiminden sorumlu hekim; muayene ve tetkiklerin sonucuna göre, işçinin asbeste maruz kalacağı işlerde çalıştırılmaması da dahil, her türlü koruyucu ve önleyici önlemleri belirleyecek ve önerilerde bulunacaktır.

c) İşçilere maruziyetin sona ermesinden sonra da yapılması gereken sağlık değerlendirmeleri ile ilgili bilgi verilecektir. Hekim, maruziyetin bitmesinden sonra sağlık gözetiminin devam etmesi gereken süreyi belirleyebilir.

d) İşçi veya işveren sağlık muayene ve tetkiklerinin yeniden yapılmasını isteme hakkına sahiptir.

Kayıt Tutulması

Madde 20- Asbestle çalışılan işyerlerinde işverenler aşağıda belirtilen kayıtları tutmak ve bunları saklamakla yükümlüdürler:

a) İşveren, asbest veya asbestli malzeme ile çalışanların yaptıkları işleri, çalışma süresini ve maruziyet miktarını belirten kayıtları tutacaktır. Doktor veya sağlık konusunda yetkili kişiler bu kayıtları inceleyebilirler. İşçiler kendilerine ait kayıtların bir örneğini alabilirler. İşçiler ve/veya temsilcileri de kayıtlar hakkında isimsiz genel bilgileri alabilirler.

b) Yukarıda (a) bendinde belirtilen kayıtlar ile bu Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin (a) bendinde belirtilen kayıtlar, maruziyetin sona ermesinden sonra en az 40 yıl süreyle saklanacaktır.

c) İşyerinde faaliyetin sona ermesi halinde işveren (b) bendinde belirtilen kayıtları Bakanlığa vermek zorundadır.

Asbestosis ve Mezotelyoma Kayıtları

Madde 21- Sosyal Sigortalar Kurumunca tespit edilen veya bu Kuruma bildirilen asbestosis ve mezotelyoma vakaları ile ilgili kayıtlar Kurum tarafından tutulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

İlgili Avrupa Birliği Mevzuatı

Madde 22- Bu Yönetmelik 19/09/1983 tarihli ve 83/477/EEC sayılı ve 25/06/1991 tarihli ve 91/382/EEC sayılı Avrupa Konseyi Direktifleri ile 27/03/2003 tarihli ve 2003/18/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Uygulama Esasları

Madde 23- Bakanlık bu Yönetmelikle ilgili uygulama esaslarını düzenlemek amacıyla yönergeler çıkarabilir.

Yürürlük

Madde 24- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 25- Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

EK - I

Bu Yönetmeliğin 19 uncu maddesinde belirtilen sağlık muayene ve kontrolleri ile ilgili hususlar:

1. Mevcut bilgilere göre serbest asbest liflerine maruziyet aşağıdaki hastalıklara sebep olabilir:

- asbestosis
- mezotelyoma
- akciğer kanseri (bronchial carcinoma)
- mide-bağırsak kanseri (gastro-intestinal carcinoma)

2. Doktor ve/veya diğer görevli sağlık personeli asbeste maruz kalan işçilerin her birinin maruziyet durumunu ve çalışma şartlarını yakından bilmelidir.

3. İşçilerin sağlık muayeneleri iş hekimliğinin prensip ve uygulamalarına uygun şekilde yapılacak ve en az aşağıdaki hususları içerecektir:

- işçinin mesleki ve tıbbi özgeçmişi ile ilgili kayıtların tutulması,
- her işçi ile görüşme yapılması,
- genel klinik muayenesi, özellikle göğüs muayenesi,
- solunum fonksiyon testi. (solunan havanın hacmi ve hızı)

Doktor ve/veya diğer yetkili sağlık personeli, iş hekimliğindeki gelişmeleri göz önüne alarak sputum sitoloji testleri, göğüs filmi (X-ray), tomodensitometri gibi daha ileri tetkikler isteyebilir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 30 Aralık 2003 - Sayı: 25332

YASAMA BÖLÜMÜ

Kanunlar

Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

Kanun No. 5024**Kabul Tarihi: 17.12.2003**

MADDE 1 - 04.01.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 274 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 274 - Emtia, maliyet bedeliyle değerlendirir. Emtianın maliyet bedeline nazaran değerlendirme günündeki satış bedelleri %10 ve daha fazla bir düşüklük gösterdiği hallerde mükellef, maliyet bedeli yerine 267 nci maddenin ikinci sırasındaki usul hariç olmak üzere, emsal bedeli ölçüsünü tatbik edebilir. Bu hüküm 275 inci maddede yazılı mamuller için de uygulanabilir.

MADDE 2.- 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Enflasyon düzeltmesi ve yeniden değerlendirme oranı

Mükerrer Madde 298.- A) Mali tablolarda yer alan parasal olmayan kıymetler aşağıdaki hükümlere göre enflasyon düzeltmesine tabi tutulur.

1. Kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri fiyat endeksindeki artışın, içinde bulunulan dönem dahil son üç hesap döneminde %100'den ve içinde bulunulan hesap döneminde %10'dan fazla olması halinde mali tablolarını enflasyon düzeltmesine tabi tutarlar. Enflasyon düzeltmesi uygulaması, her iki şartın birlikte gerçekleşmemesi halinde sona erer.

Kapsama giren mükellefler, geçici vergi dönemlerinin sonu itibarıyla mali tabloları düzenlemek ve enflasyon düzeltmesi yapmak zorundadırlar. Geçici vergi dönemlerinde yukarıda belirtilen oranların tespitinde, son üç hesap dönemi yerine üçer aylık dönemlerin son ayı dahil önceki otuzaltı ay ve içinde bulunulan hesap dönemi yerine son oniki ay dikkate alınır. Bir hesap dönemi içindeki geçici vergi dönemlerinin herhangi birinde düzeltme yapılması halinde takip eden geçici vergi dönemlerinde ve içinde bulunulan hesap dönemi sonunda da düzeltme yapılır.

Bakanlar Kurulu; bu maddede yer alan %100 oranını %35'e kadar indirmeye veya tekrar kanuni seviyesine kadar yükseltmeye, %10 oranını ise %25'e kadar çıkarmaya veya tekrar kanuni seviyesine kadar indirmeye yetkilidir.

2. Bu maddenin uygulanmasında;

a) Parasal olmayan kıymetler; parasal kıymetler dışındaki kıymetleri,

b) Parasal kıymetler; Türk Lirasının değerindeki değişimler karşısında nominal değerleri aynı kaldığı halde satın alma güçleri fiyat hareketlerine göre ters yönde değişen kıymetleri (Yabancı paralar da parasal kıymet olarak dikkate alınır.),

c) Enflasyon düzeltmesi; parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde dikkate alınacak tutarlarının düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle, mali tablonun ait olduğu tarihteki satın alma gücü cinsinden hesaplanmasını,

d) Düzeltme katsayısı; mali tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, düzeltmeye esas alınan tarihi içeren aya ait fiyat endeksinin bölünmesiyle elde edilen katsayıyı,

e) Ortalama düzeltme katsayısı; mali tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, bu endeks ile bir önceki dönemin sonundaki fiyat endeksi toplamının ikiye bölünmesi sonucu bulunan endekse bölünmesiyle elde edilen katsayıyı,

f) Fiyat endeksi (TEFE); Devlet İstatistik Enstitüsünce Türkiye geneli için hesaplanan ve ilan edilen Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksini,

g) Reel olmayan finansman maliyeti; her türlü borçlanmada, borç tutarlarına (yabancı para üzerinden borçlanmalarda düzeltme tarihinde Türk Lirası karşılıklarına), borcun kullanıldığı döneme ait TEFE artış oranının uygulanması suretiyle hesaplanan tutarı,

h) Topluştırılmış yöntemler;

aa) Basit ortalama yöntemi; gelir tablosu kalemleri ile stokların düzeltmede esas alınacak tarihlere bağlı kalınmaksızın dönem ortalama düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle enflasyon düzeltmesine tabi tutulmasını,

ab) Hareketli ağırlıklı ortalama yöntemi; dönem sonu stok ve dönem içinde satılan mal maliyetinin enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarlarının hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle enflasyon düzeltmesine tabi tutulmasını (Bir önceki döneme ait düzeltilmiş satılan mal maliyeti enflasyon düzeltmesi yapılan dönemin sonuna taşıma katsayısı uygulanarak taşınır. Bu hesaplamalarda amortisman ve reel finansman giderleri, endekslenmeden dikkate alınır.),

i) Hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısı; enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş dönem başı stoğun ilgili dönemin sonuna taşınmış değeri ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş değerleri toplamının, dönem başı stok ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarlarının toplamına bölünmesi ile bulunan katsayıyı,

j) Taşıma; mali tablolardaki parasal ve parasal olmayan tutarların, taşıma katsayısı kullanılarak ilgili dönemin sonundaki yeni değerlerinin hesaplanması işlemi,

k) Taşıma katsayısı; mali tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, bir önceki dönemin sonundaki (yıl içinde işe başlayanlarda, işe başlanılan aya ilişkin) fiyat endeksinin bölünmesiyle elde edilen katsayıyı,

l) Enflasyon fark hesapları; parasal olmayan kıymetlerin düzeltme işlemi sonrası değeri ile düzeltme öncesi değeri arasındaki farklarının kaydedildiği hesapları,

m) Enflasyon düzeltme hesabı; parasal olmayan kıymetlerin düzeltilmesi sonucu oluşan farkların kaydedildiği hesabı (Bu hesap enflasyon fark hesapları ile karşılıklı olarak çalışır. Parasal olmayan aktif kıymetlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu oluşan farklar bu hesabın alacağına, parasal olmayan pasif kıymetlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu oluşan farklar ise borcuna kaydedilir. Enflasyon düzeltme hesabının bakiyesi gelir tablosuna aktarılacak suretiyle kapatılır.),

n) Net parasal pozisyon; parasal varlıklarla parasal yükümlülükler arasındaki farkı,

İfade eder.

3. Düzeltme işleminde aşağıdaki tarihler esas alınır:

a) Alış bedeli ile değerlendirilen menkul kıymetlerle mali duran varlıklar için; satın alma tarihi.

b) İlk madde ve malzeme, ticari mallar, yarı mamul ve mamul stokların maliyetine dahil edilen unsurlar, yıllara sari inşaat ve onarım işlerinde maliyeti oluşturan unsurlar, gelecek aylara ve yıllara ait giderler, maddi duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, maddi olmayan duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, özel tükenmeye tabi varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, yıllara sari inşaat ve onarım hakedişleri, haklar ve şerefiyeler için; defterlere kayıt tarihi (Bunlara mahsuben verilen veya alınan parasal olmayan avanslar, ödeme veya tahsil tarihinden mahsup tarihine kadar düzeltilir.).

c) Parasal olmayan alınan depozito ve teminatlar ile avanslar, nakit olarak ödenmiş sermaye, hisse senetleri ihraç primleri, hisse senedi iptal karları için; tahsil tarihi.

d) Parasal olmayan verilen depozito ve teminatlar ile avanslar için; ödeme tarihi.

e) Aynı sermaye olarak konulan kıymetler için; mülkiyetin intikal ettiği tarih.

f) Kar yedekleri, geçmiş yıl karları ve net dönem karının sermayeye ilave edilmesi dolayısıyla artırılan sermaye için; tescil tarihi.

g) Nakdi sermaye karşılığı alınan hisse senetleri için; ödeme tarihi, aynı sermaye karşılığı alınan hisse senetleri için; sermaye olarak konulan kıymetlerin mülkiyetinin intikal ettiği tarih, temettü karşılığı alınan hisse senetleri için; iştirak edilen şirket sermayesinin tescil tarihi.

h) Parasal olmayan karşılıklar için; ilgili olduğu kıymetin düzeltmeye esas tarihi.

4. Düzeltme işleminde bu Kanunda yer alan değerlendirme hükümlerine göre tespit edilen tutarlar esas alınır. Ancak stokların, satılan malın ve maddi duran varlıkların maliyet bedeline ve mali duran varlıkların alış bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetleri düşüldükten sonra bulunan tutarlar düzeltmeye tabi tutulur. Toplaştırılmış yöntemlerle düzeltmeye tabi tutulan kıymetlerin alış veya maliyet bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetlerinin düşülmesi ihtiyaridir.

Mükellefler; reel olmayan finansman maliyetini, toplam finansman maliyetlerine, ilgili döneme ait TEFE artış oranının dönem ortalama ticari kredi faiz oranına bölünmesi suretiyle belirlenen oranı uygulayarak da tespit edebilirler. Ancak bu yöntemi seçen mükellefler seçtikleri yöntemden bu seçimi yaptıkları hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar dönememezler.

Belgelerde ayrıca gösterilen vade farklarının reel olmayan kısımları ile üç aydan fazla vadeli olan ve vade farkı düzenlenen belge üzerinde ayrıca gösterilmeyen işlemlerde alacak ve borç senetlerinin reeskont işlemine tabi tutulmasında esas alınan Merkez Bankasınca uygulanan faiz oranı kullanılarak hesaplanan vade farkı tutarının reel olmayan kısımları bu madde hükümlerine tabi tutulur.

Borsada işlem gören hisse senetleri, değerlendirme günündeki borsa rayıcı ile dikkate alınır. Bunlar için ayrıca düzeltme yapılmaz.

5. Mükellefler düzeltme işleminde Maliye Bakanlığınca belirlenen toplulaştırılmış yöntemleri uygulayabilirler. Ancak toplulaştırılmış yöntemlerden birini seçen mükellefler seçtikleri yöntemden, bu seçimi yaptıkları hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar dönememezler.

Enflasyon düzeltmeleri, ilgili kıymetlere ait fark hesaplarına ve enflasyon düzeltme hesabına kaydedilir.

Yıllara sari inşaat ve onarma işlerine ait maliyet ve hakedişlere ilişkin düzeltmeler, enflasyon düzeltme hesabı yerine yıllara sari inşaat enflasyon düzeltme hesabına kaydedilir. Bu hesap işin bitiminde kar/zarar hesabına intikal ettirilir.

Düzeltme sonucu bulunan tutarlar, izleyen dönemde enflasyon düzeltmesi yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, izleyen dönemin başlangıç değerleri olarak dikkate alınır.

Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tabi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon fark hesapları kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir, bu işlem kar dağıtımı sayılmaz.

Enflasyon düzeltmesine tabi tutulan değerlerin elden çıkarılması halinde, bunlara ilişkin enflasyon düzeltme farkları maliyet addolunur.

Matrahın tespitinde, kanunen kabul edilmeyen giderler, istisnalar ve geçmiş yıl mali zararları enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarları ile dikkate alınır.

6. Amortismanlar ve itfa payları, düzeltilmiş değerler üzerinden hesaplanır.

Kazançlarını işletme hesabı esasına göre tespit eden mükellefler ile serbest meslek erbabı da amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini bu maddede belirtilen hükümlere göre düzeltilmiş tutarları üzerinden amortismanına tabi tutabilirler.

7. Enflasyon düzeltmesi uygulanmayan bir hesap döneminden sonra enflasyon düzeltme şartlarının yeniden oluşması halinde; enflasyon düzeltmesi yapılan en son dönemden başlamak üzere enflasyon düzeltmesi yapılır. Bu şekilde belirlenen geçmiş yıl karı vergiye tabi tutulmaz, geçmiş yıl zararı zarar olarak kabul edilmez. Ancak, matrahın tespitinde geçmiş yıl mali zararları mukayyet değerleri ile dikkate alınır. Birikmiş amortismanlar, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltilir.

Bu işlemlerden doğan pasif kalemlere ait fark hesapları için (5) numaralı bendin beşinci paragraf hükmü uygulanır.

8. Maliye Bakanlığı;

a) Mükellef veya meslek grupları ya da mükelleflerin aktif toplamı veya ciroları itibarıyla; enflasyon düzeltmesinde toplulaştırılmış yöntemler kullanılmasına izin vermeye, toplulaştırılmış yöntem uygulanabilecek kalemleri belirlemeye,

b) Mükellef veya meslek grupları ya da mükelleflerin aktif toplamı veya ciroları itibarıyla hangi tür mali tabloların; enflasyon düzeltmesine tabi tutulup tutulmayacağını ve geçici vergi dönemlerinde düzeltilip düzeltilmeyeceğini belirlemeye,

c) (3) numaralı bentte yer almayan kıymetler için düzeltmeye esas alınacak tarihi belirlemeye,

d) Ortalama ticari kredi faiz oranının tespitine ilişkin usul ve esasları tespit etmeye,

e) Bölgeler, sektörler, iş grupları, iş neveleri veya parasal olmayan kıymetler itibarıyla döviz, altın ve benzeri değerleri esas alarak düzeltme yaptırmaya ve günlük olarak belirlenen endeks veya değerleri kullandırmaya,

f) Parasal ve parasal olmayan kıymetleri belirlemeye,

g) Net parasal pozisyon kar/zarar hesabı yaptırmaya,

h) Enflasyon düzeltmesine ilişkin usul ve esasları belirlemeye,

Yetkilidir.

B) Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Devlet İstatistik Enstitüsünün Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. Bu oran Maliye Bakanlığınca Resmi Gazete ile ilan edilir.

MADDE 3.- 213 sayılı Kanunun 315 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 315.- Mükellefler amortisman tabi iktisadi kıymetlerini Maliye Bakanlığının tespit ve ilan edeceği oranlar üzerinden itfa ederler. İlan edilecek oranların tespitinde iktisadi kıymetlerin faydalı ömürleri dikkate alınır.

MADDE 4.- 213 sayılı Kanunun mükerrer 315 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1) numaralı bendine aşağıdaki hüküm eklenmiş ve (2) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde, üzerinden amortisman ayrılacak değer, amortisman tabi iktisadi kıymetin düzeltilmiş değerinden daha evvel ayrılmış olan amortismanların toplamının taşınmış değerleri indirilmek suretiyle tespit edilir.

2. Bu usulde uygulanacak amortisman oranı normal amortisman oranının iki katıdır.

MADDE 5.- 213 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 25.- 31.12.2003 tarihli bilançoda yer alan parasal olmayan kıymetler aşağıdaki hükümlere göre, bu maddede hüküm bulunmayan hallerde ise Vergi Usul Kanununun bu Kanunla değişik mükerrer 298 inci maddesinde yer alan hükümlere göre düzeltilir:

a) Düzeltme işlemi, Türkiye geneli için hesaplanan toptan eşya fiyatları genel endeksi göz önünde bulundurularak Maliye Bakanlığınca belirlenen düzeltme katsayıları kullanılarak yapılır. Düzeltme işlemi 1970 yılından itibaren uygulanır. Bu yıldan önce aktif ve pasife giren kalemler 1970 yılında girmiş kabul edilir.

b) Maddi duran varlıklar maliyet bedeli, mali duran varlıklar ise alış bedeli üzerinden düzeltmeye tabi tutulur.

c) Maddi duran varlıklar, mali duran varlıklar ve özel tükenmeye tabi varlıklar ile stokların maliyet veya alış bedelleri içinde yer alan ve tevsik edilebilen reel olmayan finansman maliyeti, ilgili varlığın maliyet veya alış bedelinden düşülür. Mükelleflerin reel olmayan finansman maliyetini tevsik edememeleri halinde:

1) Son beş hesap dönemi içinde aktive giren kıymetlerin maliyet bedeline dahil edilen finansman giderlerinin reel olmayan kısımları; toplam finansman maliyetlerine, ilgili döneme ait TEFE artış oranının dönem ortalama ticari kredi faiz oranına bölünmesi sonucunda belirlenen oranlar uygulanmak suretiyle bulunan tutar, maliyet ve alış bedelinden düşülür.

2) Söz konusu beş hesap döneminden önce aktive giren kıymetlerin maliyet bedeline dahil edilen finansman giderleri maliyet veya alış bedellerinden düşülmez.

d) Birikmiş amortismanlar, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltilir.

e) Öz sermaye kalemlerinin düzeltilmesinde, 1.1.2004 tarihinden önce ayrılan yeniden değerlendirme değer artış fonu gibi fonlar öz sermayeden düşülür. Bu ve benzeri fonların sermayeye ilavesi nedeniyle oluşan sermaye artışları sermaye artışı olarak dikkate alınmaz ve enflasyon düzeltmesine tabi tutulmaz.

f) 2003 yılı hesap dönemine ait beyannameye yer alan indirilemeyen geçmiş yıl mali zararları ile cari dönem mali zararları matrahın tespitinde mukayyet değerleri ile dikkate alınır.

g) 31.12.2003 tarihli bilançonun düzeltilmiş aktif toplamından düzeltilmiş sermaye, düzeltilmiş hisse senetleri ihraç primleri ve düzeltilmiş hisse senedi iptal karları ile borç toplamının çıkarılması sonucu bulunan fark, geçmiş yıllar kar/zararı hesabında gösterilir. Bu şekilde tespit edilen geçmiş yıl karı vergiye tabi tutulmaz, geçmiş yıl zararı ise zarar olarak kabul edilmez.

Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tabi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon fark hesapları kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir, bu işlem kar dağıtımı sayılmaz.

h) Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun yüksek enflasyon döneminde mali tabloların düzeltilmesine ilişkin düzenlemelerine göre 31.12.2003 tarihli bilançolarını düzeltmek zorunda olan mükellefler, söz konusu bilançolarını bu madde uyarınca yeniden düzeltmeyebilirler.

i) Yıllara sari inşaat ve onarma işlerine ait maliyet ve istihkak tutarları ile ilgili olarak 31.12.2003 tarihinde oluşan düzeltme farkları işin bitiminde kar/zarar tutarının tespitinde dikkate alınmaz.

j) 2004 yılı hesap döneminden itibaren ilk defa bilanço esasına geçen mükellefler bu maddede yer alan esaslara göre düzeltme yaparlar.

k) Kendisine özel hesap dönemi tayin edilen mükelleflerde; 31.12.2003 tarihli bilanço, 2004 yılı içinde biten hesap dönemi sonundaki bilanço, 2003 yılı hesap dönemi, 2004 yılı içerisinde biten hesap dönemini, 01.01.2004 tarihi 2004 yılı içinde başlayan hesap döneminin başındaki tarihi ifade eder.

GEÇİCİ MADDE 26.- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce aktive giren iktisadi kıymetler hakkında aktive alındıkları yılda yürürlükte olan sürelerle göre amortisman ayrılmasına devam olunur.

MADDE 6.- 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

2. Yatırım indirimi istisnası uygulamasına, istisnaya konu iktisadi kıymete ilişkin harcamaların yapıldığı yılda başlanır ve indirilecek tutara ulaşıncaya kadar devam olunur.

Yatırım harcamalarının yapıldığı yıla ilişkin vergi matrahının tespitinde, kazancın yetersiz olması nedeniyle dikkate alınamayan istisna tutarı, izleyen dönemlerde, bu dönemlerde Devlet İstatistik Enstitüsü Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen artış oranında artırılarak dikkate alınır.

3. Enflasyon düzeltmesi uygulanan dönemlerde, yatırım indirimi istisnası tutarının hesaplanmasında amortismanı tabi iktisadi kıymetin aktifte alındığı hesap dönemi sonundaki düzeltilmiş değeri esas alınır.

Ancak iktisadi kıymetin aktifte alındığı hesap döneminden önceki hesap dönemlerinde gerçekleşen harcamalar, gerçekleştirildikleri dönem sonundaki düzeltilmiş değerleri ile dikkate alınır. İzleyen dönemlerde enflasyon düzeltmesi nedeniyle bu harcamalardan kaynaklanan farklar üzerinden yatırım indirimi istisnası hesaplanmaz.

MADDE 7.- 193 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

1. Yıl içinde birden fazla inşaat ve onarma işinin birlikte yapılması halinde, her yıla ait müşterek genel giderler bu işlere ait harcamaların (enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde düzeltilmiş tutarlarının) enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarlarının birbirine olan nispeti dahilinde;

2. Yıl içinde tek veya birden fazla inşaat ve onarma işinin bu madde şümülüne girmeyen işlerle birlikte yapılması halinde, her yıla ait müşterek genel giderler, bu işlere ait harcamalar ile diğer işlere ait satış ve hasılat tutarlarının (enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde bunların düzeltilmiş tutarlarının) birbirine olan nispeti dahilinde;

MADDE 8.- 193 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 65.- Geçici 61 inci madde kapsamında yatırım indirimi istisnası uygulamasını seçmiş olan mükellefler, bu tercihlerini bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra verilmesi gereken ilk geçici vergi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar bağlı bulundukları vergi dairesine bildirimde bulunmak suretiyle değiştirebilirler. Bu şekilde tercihlerini değiştiren mükellefler, 24.04.2003 tarihinden itibaren yaptıkları harcamalar (öngörülen harcamalar kapsamında daha önce yatırım indirimi istisnasından yararlanmış harcamalar hariç) için 19 uncu maddede yer alan hükümler çerçevesinde yatırım indirimi istisnasından yararlanabilirler. Tercihlerini değiştirmeyen mükellefler ise, yatırım indirimi istisna tutarlarının tespitinde, enflasyon düzeltmesi uygulaması sonucu yatırım indiriminden yararlanan iktisadi kıymetlerle ilgili olarak oluşan düzeltme farklarını dikkate alamazlar.

19 uncu madde kapsamında yatırım indirimi istisnası tutarlarının tespitinde 01.01.2004 tarihine kadar yapılan harcama tutarları düzeltilmiş değerleri ile dikkate alınmaz.

MADDE 9.-a) 04.01.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 280 inci maddesinin son fıkrası ve 319 uncu maddesi,

b) 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun; 38 inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları ile 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi ve 57 nci maddesinin son fıkrası,

c) 03.06.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesinin (13) numaralı bendi,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1.- Dileyen mükellefler, 2004 yılının (kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerde 2004 yılında biten hesap döneminden sonra başlayan) ilk geçici vergi döneminde beyan edecekleri geçici vergi matrahının tespitinde; enflasyon düzeltmesine ilişkin hükümler yerine Vergi Usul Kanununun bu Kanunla değiştirilmeden önceki değerlendirme hükümleri ile Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununun bu Kanunla kaldırılan hükümlerini ve Vergi Usul Kanununun 280 inci maddesinin bu Kanunla kaldırılan son fıkrasını dikkate alırlar. Bu takdirde enflasyon düzeltmesinin dikkate alınmadığı hususu beyannamede belirtilir. Beyanname verme süresi içinde bu hususu bildirmeyen veya beyanname vermeyen mükelleflerin enflasyon düzeltmesine ilişkin hükümleri dikkate almadıkları kabul edilir.

MADDE 10.- Bu Kanunun;

a) 8 inci maddesi ve 2 nci maddesi ile değiştirilen Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının (8) numaralı bendi yayımı tarihinde,

b) Diğer maddeleri 01.01.2004 tarihinde,

Yürürlüğe girer.

MADDE 11.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Bakanlar Kurulu Kararları**193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 19, 21, 23/8, Mükerrer 80, 82, 86/1-d ve 103 üncü Maddelerinde Yer Alan Tutarlarla İlgili Karar Karar Sayısı: 2003/6578****Bakanlar Kurulundan:**

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 19, 21, 23/8, mükerrer 80, 82, 86/1-d ve 103 üncü maddelerinde yer alan tutarlarla ilgili ekli Karar'ın yürürlüğe konulması; Maliye Bakanlığının 08/12/2003 tarihli ve 052152 sayılı yazısı üzerine, adı geçen Kanunun mükerrer 123 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 10/12/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

10/12/2003 Tarihli ve 2003/6578 Sayılı Kararnamenin Eki KARAR

Madde 1- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinde yer alan ticari ve zirai kazançlarda yatırım indirimi istisnasına ilişkin iktisadi kıymetlerde yatırım indirimi hesaplanmayacak tutar, 2004 takvim yılında uygulanmak üzere 6,000,000,000.- lira olarak tespit edilmiştir.

Madde 2- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinde yer alan gayrimenkul sermaye iradı istisnasına ilişkin tutar, 2004 takvim yılında uygulanmak üzere 1,800,000,000.- lira olarak tespit edilmiştir.

Madde 3- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 23/8 inci maddesinde yer alan hizmet erbabına işyeri veya işyeri müştemilatı dışında kalan yerlerde yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı, 2004 takvim yılında uygulanmak üzere 7,000,000.- lira olarak tespit edilmiştir.

Madde 4- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 inci maddesinde yer alan değer artış kazançlarına ilişkin istisna tutarı, 2004 takvim yılında uygulanmak üzere 12,000,000,000.- lira olarak tespit edilmiştir.

Madde 5- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 82 nci maddesinde yer alan arızı kazançlara ilişkin istisna tutarı, 2004 takvim yılında uygulanmak üzere 12,000,000,000.- lira olarak tespit edilmiştir.

Madde 6- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 86/1-d maddesinde yer alan tevkifata ve istisna uygulamasına konu olmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarına ilişkin beyanname verme sınırı, 2004 takvim yılında uygulanmak üzere 750,000,000.- lira olarak tespit edilmiştir.

Madde 7- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinde yer alan vergi tarifesi gelir dilimleri tutarları

artırılarak, 2004 takvim yılı gelirlerine uygulanmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

6,000,000,000.- liraya kadar..... %20

14,000,000,000.- liranın 6,000,000,000.- lirası için
1,200,000,000.- lira, fazlası.....%25

28,000,000,000.- liranın 14,000,000,000.- lirası için
3,200,000,000.- lira, fazlası.....%30

70,000,000,000.- liranın 28,000,000,000.- lirası için
7,400,000,000.- lira, fazlası.....%35

140,000,000,000.- liranın 70,000,000,000.- lirası için
22,100,000,000.- lira, fazlası.....%40

140,000,000,000.- liradan fazlasının 140,000,000,000.- lirası için 50,100,000,000.- lira, fazlası... %45

oranında vergilendirilir.

Madde 8- Bu Karar 01/01/2004 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 9- Bu Karar hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 31 Aralık 2003 - Sayı: 25333

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ**Bakanlar Kurulu Kararları**

1479 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile 2926 Sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa Göre Aylık Almakta Olanların Aylıklarından 1/1/2004 Tarihinden Geçerli Olmak Üzere 2004 Yılında %10 Oranında Sağlık Sigortası Primi Kesilmesi Hakkında Karar Karar Sayısı: 2003/6664

Bakanlar Kurulundan:

1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa göre aylık almakta olanların aylıklarından 01/01/2004 tarihinden geçerli olmak üzere 2004 yılında %10 oranında sağlık sigortası primi kesilmesi; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 12/12/2003 tarihli ve 037792 sayılı yazısı üzerine, 1479 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesi ve 2926 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 16/12/2003 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Tebliğler

**Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararı Karar No :
 2003/1**

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

Karar Tarihi: 30/12/2003

22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 39 uncu maddesi gereğince, iş sözleşmesi ile çalışan ve bu Kanunun kapsamında olan veya olmayan her türlü işçinin asgari ücretini tespit etmekle görevli Asgari Ücret Tespit Komisyonu, 04/11/2003 tarihinde başladığı çalışmalarını 30/12/2003 tarihine kadar sürdürmüş ve yaptığı altı toplantı sonucunda;

1 - Milli seviyede tek asgari ücret tespitine oybirliğiyle,

2 - 16 yaşını doldurmuş işçilerin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücretlerinin 01/01/2004 - 30/06/2004 tarihleri arasında 14,100,000.- (ondört milyon yüzbin) TL. olarak tespitine, işveren temsilcilerinin muhalefetine karşılık oyçokluğuyla,

3 - 16 yaşını doldurmamış işçilerin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücretlerinin 01/01/2004 - 30/06/2004 tarihleri arasında 12,000,000.- (onikimilyon) TL. olarak tespitine, işveren temsilcilerinin muhalefetine karşılık oyçokluğuyla,

4 - İş bu Kararın, 4857 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi gereğince halen yürürlükte bulunan, mülga 1475 sayılı İş Kanunu'nun 33 üncü maddesine göre hazırlanan Asgari Ücret Yönetmeliği gereğince Resmi Gazete'de yayımlanmasına oybirliğiyle,

karar verilmiştir.

GEREKÇE

Asgari ücret, bilindiği gibi ödenmesi zorunlu olan en az ücrettir.

Asgari ücretin belirlenmesini düzenleyen Asgari Ücret Yönetmeliği uyarınca, asgari ücret, pazarlık ücreti değildir.

Asgari ücretin belirlenmesi sırasında, Komisyonumuz, bu çerçevede bir karar alınması için çalışmış, geçmiş yıllar kayıpları, işçilerin geçim şartları ve 2004 yılı enflasyon hedefi gibi faktörleri değerlendirmiştir.

İşte bu çerçevede hareket eden Komisyonumuz; 16 yaşını doldurmuş işçiler için, 01/01/2004 - 30/06/2004 tarihleri arasında uygulanmak üzere aylık asgari ücreti 423,000,000.- TL. olarak belirlemiştir.

16 yaşını doldurmamış işçiler için, 01/01/2004 - 30/06/2004 tarihleri arasında uygulanmak üzere aylık asgari ücretin 360,000,000.- TL. olarak belirlenmesi Komisyonca kabul edilmiştir.

Bu hesaplamalara göre; 16 yaşını doldurmuş işçinin asgari ücreti 01/01/2004 - 30/06/2004 tarihleri arasında aylık 423,000,000.- TL., günlük 14,100,000.- TL. ve saat ücreti 1,880,000.- TL.dır.

16 yaşını doldurmamış işçinin asgari ücreti 01/01/2004 - 30/06/2004 tarihleri arasında aylık 360,000,000.- TL., günlük 12,000,000.- TL. ve saat ücreti 1,600,000.- TL.dır.

ASGARI ÜCRET TESPİT KOMİSYONU İŞÇİ VE İŞVEREN TARAFI ORTAK TEMENNİ KARARI

KAYITDIŞI EKONOMİ VE BUNA BAĞLI OLARAK KAYITDIŞI İSTİHDAM AŞIRI BOYUTLARA ULAŞMIŞ OLUP, ÖNLENMESİ YÖNÜNDE 2004 YILINDA ETKİN POLİTİKALAR UYGULANIP, ÖNLEMLER ALINMASI,

ASGARI ÜCRET ÜZERİNDEKİ SİGORTA PRİMİ VE GELİR VERGİSİ YÜKÜNÜN AZALTILMASI,

İŞÇİ VE İŞVEREN TARAFININ ORTAK TEMENNİSİ OLUP, GERÇEKLEŞMESİ YÖNÜNDE SOSYAL TARAFLAR DA GEREKLİ GİRİŞİM VE ÇABAYI GÖSTERECEKTİR.

İŞÇİ TEMSİLCİLERİNİN OY GEREKÇESİ

Asgari ücret, çalışanların ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesine yönelik etkin bir sosyal politika aracıdır. Asgari ücretin belirlenmesi çalışmalarında, çalışanların düşük ücretlere karşı korunması ve çağdaş bir toplum içinde yaşayan işçinin, ailesi ile birlikte olağan ihtiyaçlarının karşılanması esastır.

İşçi kesimi temsilcileri olarak Komisyon çalışmalarında;

. Anayasa'da yer alan "geçim şartları" dikkate alınarak belirlenmesi;

. işçi ve ailesinin günün ekonomik ve sosyal koşullarına göre insanca yaşamasını mümkün kılacak, insanlık onuruyla bağdaşacak bir düzeyde olmasını;

. işçinin ve ailesinin harcama kalıbının esas alınması ve hesaplamalarda Devlet İstatistik Enstitüsü verilerinin kullanılması;

. belirlenen tutarı işçinin eline net geçecek biçimde belirlenmesini;

. sanayi/tarım ve yaş, cinsiyet ayrımı yapılmadan ulusal düzeyde tek olmasını;

. işçilerin arasında nitelik, kıdem, işin mahiyeti gibi ekonomik amaçlı değerlendirmelerin tümünden bağımsız olarak ele alınması, ekonomik ölçülerin ötesinde sosyal bir ücret olarak kabul edilmesi;

. işçinin satın alma gücünün ileriye dönük olarak korunabilmesi için gerekli bir iyileştirmenin ayrıca ilave edilerek;

. en düşük devlet memuru maaşının dikkate alınması;

. adil gelir dağılımını sağlamaya yönelik olarak refahtan pay içermesi;

ilkelerinin uygulanabilmesi için çaba gösterdik.

Savunduğumuz bu görüşlerin bir bölümü Komisyon çalışmalarında dikkate alınmamıştır. Bunun sonucu, belirlenen asgari ücret düzeyi yetersiz ve ülkenin bugünkü koşullarında "insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi" sağlamaktan uzak kalmıştır.

Bu temel görüşümüzü koruyarak, asgari ücretin yürürlüğe girmesini sağlamak bakımından olumlu oy kullanılmıştır.

İŞVEREN TEMSİLCİLERİNİN KARŞI OY GEREKÇESİ

Yasal asgari ücret düzeyi ekonominin temel göstergelerinden biridir. Tüm ücretleri etkileme özelliği ile maliyetler, finansman, vergi, iç ve dış satışlar vs. üzerinde zincirleme etkileri dolayısıyla makroekonomik dengelerde önemli rolü vardır. Ayrıca, toplu iş sözleşmelerinden sigorta primlerine; idari para cezalarından yargı kararlarına kadar çok geniş bir uygulama yelpazesini etkilemektedir.

Anayasamızın 55 nci maddesi "asgari ücretin tespitinde, çalışanların geçim şartları ile ülkenin ekonomik durumu gözönünde bulundurulur" hükmünü getirmiştir.

Türkiye, 30 OECD Ülkesi içinde istihdam üzerindeki vergi ve prim yükünün en fazla olduğu ülkedir.

Bu maliyet yapısına rağmen ve işletmeler ekonomik zorluklar içinde ayakta kalma mücadelesi verirken, asgari ücret tespitinde sadece net ücret artışı esas alınmış, Anayasa'nın 55. maddesinin öngördüğü ekonomik gerekler gözardı edilmiştir.

Ayrıca, asgari ücret tespitinde, uygulanan Ekonomik Program'ın "ücret artışlarında enflasyon hedefinin esas alınması" koşulu da yerine getirilmemiştir.

Öte yandan, bu yıl asgari ücret görüşmeleri, geçmiş bütün teamüllerin dışına çıkılarak, adeta bir toplu pazarlık müzakeresine dönüştürülmüştür.

Bütün bu gelişmeler dikkate alındığında işveren kesimi olarak, açıklanan asgari ücret kararına aşağıdaki nedenlerle katılmıyoruz.

1. Hükümetin 2004 yılı TÜFE hedefi (%12), kararda dikkate alınmamıştır. Asgari ücretin hesabında da anlamlı hiçbir ekonomik gösterge baz alınmamıştır.

2. Sosyal Sigortalar Kurumu prim ve gelir vergisi oranlarında istihdam maliyetlerini köklü şekilde azaltacak ve istihdamı doğrudan teşvik edecek bir indirim yapılmamıştır.

3. Sigorta primine esas kazanç alt sınırı asgari ücret ile eşitlenmemiştir. Bu konudaki belirsizlik devam etmektedir. Özellikle, 01.04.2004 tarihinde yürürlüğe girmesi gereken, sigorta primine esas kazanç tabanı artışı uygulamasının 01.01.2004 tarihine taşınması ve ayrıca sigorta prim tavanının ise 5 katı oranında artırılacak olması, işyerlerine öngörülmeyle ilave yükler getirecektir. Bu durum Hazine'ce yapılacağı belirtilen sübvansiyonların, asgari ücret üzerindeki ücretler için işçi ve işverene ödenmesi anlamını taşımaktadır.

4. Asgari ücretin 2004 yılı ikinci altı ayına ilişkin rakamların açıklanmamış olması da ayrı bir sorun teşkil etmektedir. Mevcut gelişmeler dikkate alındığında, ikinci altı ayda ortaya çıkabilecek maliyetlerin işverenlerce karşılanması konusunda ciddi tereddütler ve belirsizlikler bulunmaktadır.

5. Asgari ücrette makul hadlerin üzerine çıkılarak yapılan artış;

- İşsizliğin artmasına;

- Yatırımların azalmasına;

- İşletmelerin, özellikle KOBİ lerin zayıflamasına;

- Kayıtdışı ekonominin ve kayıtdışı istihdamın büyümesine;

- Ekonominin rekabet gücünün azalmasına ve ihracat kayıtlarına;

- Enflasyonist baskı doğmasına;

- Vergi ve prim ödemelerinde sorunlara;

- İş değerlendirmesi ile yapılan ücret skalalarının bozulmasına, özel kesim ve kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin olumsuz etkilenmesine;

- Asgari ücrete bağlı para cezalarının ödenemez düzeye çıkmasına;

- KİT lerin ve Yerel Yönetimlerin SSK'ya olan borçlarının artması ile bütçe dengesizliğine;

- Sonuçta tüm ekonomik dengelerin bozulmasına

yol açacaktır.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----